

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 239

**Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile
46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu
ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi (2/3147) ile Plan ve
Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3147 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Katılma Yazıları 5

- Genel Gerekçesi 7

- Madde Gerekçeleri 10

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 22

• Muhalefet Şerhleri 34

• Teklif Metni 232

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 232

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Giresun	Aydın	Uşak
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Zülfü Demirbağ</i>
İstanbul	Gaziantep	Elâzığ
<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Halil Etyemez</i>
Erzurum	Tokat	Konya
<i>Cemal Taşar</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Rıza Posacı</i>
Bitlis	Gaziantep	Aydın
<i>Cemal Bekle</i>	<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>
İzmir	Sivas	Bursa
<i>Yavuz Ergun</i>	<i>Yücel Menekşe</i>	<i>Halis Dalkılıç</i>
Niğde	Nevşehir	İstanbul
<i>Kadir Aydın</i>	<i>Salih Cora</i>	<i>Ahmet Salih Dal</i>
Giresun	Trabzon	Kilis
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Sakarya	Ağrı	Konya
<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>
İstanbul	Amasya	Hatay
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Ramazan Can</i>
Manisa	Gaziantep	Kırıkkale
<i>Metin Yavuz</i>	<i>Osman Ören</i>	<i>Ahmet Akay</i>
Aydın	Siirt	Şanlıurfa
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Ali Cumhur Taşkın</i>	<i>Ahmet Zenbilci</i>
Denizli	Mersin	Adana
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Sermin Balık</i>
Osmaniye	Antalya	Elâzığ
<i>Mehmet Mehdi Eker</i>	<i>Hamdi Uçar</i>	<i>Selim Gültekin</i>
Diyarbakır	Zonguldak	Niğde
<i>Murat Baybatur</i>	<i>Sabri Öztürk</i>	<i>Orhan Yegin</i>
Manisa	Giresun	Ankara
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Sami Çakır</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>
Ankara	Kocaeli	Hatay

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na 16.10.2020 tarihinde sunulan 2/3147 Esas Numaralı “İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

21.10.2020

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3147 esas numaralı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

19.10.2020

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3147) İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20.10.2020

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifine katılıyor ve imzalıyorum.

Gereğini arz ederim.

16.10.2020

Ravza Kavakcı Kan

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20.10.2020

Öznur Çalık

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3147) İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20.10.2020

Bülent Tüfenkci

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19.10.2020

Uğur Aydemir

Manisa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3147)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hazırlanan Kanun Teklifi ile tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (Covid-19) salgınının istihdam üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, salgın nedeniyle işçi ve işverenler üzerinde oluşan yükün sosyal devlet ilkesi gereğince paylaşılması ve giderilmesi, normalleşme sürecinde hareketlenecek ekonomik aktivitenin istihdamla desteklenmesi, istihdamda devamlılığın sağlanabilmesi amacıyla destek tedbirleri düzenlenmektedir. Ayrıca, ekonomik program hedeflerinin gerçekleştirilmesi, vergi rekabeti, vergide adalet, basitlik, etkinlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde bazı güncellemelerin yapılması öngörülmektedir. Bu çerçevede Kanun Teklifinde yer alan düzenlemelerle, mükelleflerin gönüllü uyumunu gözeten, vergi güvenliğini güçlendiren, yatırımları ve sermaye piyasasını teşvik eden, İdarenin etkin ve hızlı karar almasını sağlayan değişiklikler öngörülmektedir. İstihdam ve vergi konularına ilişkin düzenlemelerle birlikte kamu kurum ve kuruluşlarımızın ihtiyaçları ile son dönemde vatandaşlarımızdan gelen taleplerin karşılanması amacıyla bazı konularda kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede;

Koronavirüs (Covid-19) kaynaklı zorlayıcı sebep gerekçesiyle yapılan kısa çalışma ve kısa çalışmanın sona ermesini takiben sağlanan normalleşme desteğine ilişkin Cumhurbaşkanına tanınan yetki süresinin uzatılması,

İşsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin istihdama daha hızlı dönüşlerinin teşvik edilmesi amacıyla bu kişilerin, işten ayrılmasını takip eden 90 gün içerisinde işe girmeleri ve bu iş yerinde 12 ay süreyle kesintisiz çalışmaları halinde uzun vadeli sigorta primlerinin tamamının İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasının sağlanması,

1 Ocak 2019 ile 17 Nisan 2020 tarihleri arasında; işini kaybetmiş kişilerin yaptıkları işlerle ilgili becerilerini kaybetmeden yeniden istihdama dönmelerine; bu kapsamdaki kişilerin başvuruları halinde işe alınarak fiilen çalıştırılacak veya ekonomik aktivitenin canlandığı döneme bir hazırlık olarak işe ve işyerine bağlılıklarını sağlamak amacıyla ücretsiz izne ayırma imkânı getirilmesi; bu surette istihdama katılamayanları da geçici bir süre destekleyerek sonraki dönemde işgücüne ve istihdama katılımlarına katkıda bulunulması,

Normalleşme döneminde işverenler tarafından son 16 aylık dönemdeki en düşük sigortalı sayısına ek olarak istihdam edilecek her bir çalışan için işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacaklara ücret desteği ve ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacaklara nakdi ücret desteği verilmesi,

amaçlanmaktadır.

4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu, geçici 19 uncu ve geçici 21 inci maddelerinde işsizlikle mücadele kapsamında istihdamın korunması ve artırılması amacıyla özel sektör işverenlerine kolaylık ve başta dezavantajlı gruplar olmak üzere işsizlerin istihdam edilmelerini sağlamak amacıyla 2020 yılı sonuna kadar uygulanacak olan destek ve teşviklerin uygulama sürelerinin ihtiyaç duyulması halinde 31/12/2023 tarihine kadar uzatmak üzere Cumhurbaşkanına yetki verilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan Esnaf Ahilik Sandığı uygulamasının yürürlük tarihi, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 22 nci maddesiyle 1/1/2021 tarihine ertelenmiş olup yapılan değişiklik ile, koronavirüs salgınının olumsuz etkileri gözönünde bulundurularak Esnaf Ahilik Sandığı uygulamasının yürürlük tarihinin 31/12/2023 olarak değiştirilmesi hedeflenmektedir.

Teklifte yer alan vergi kanunlarına yönelik düzenlemelerle;

Evlerinde ürettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satışını yapanlar belirli şartlarla gelir vergisi muafiyeti kapsamına alınmakta,

İhracat yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin geliştirilmesi, yeni ihracat alanlarının oluşturulması, istihdam imkânlarının artırılması ve bu alanda oluşacak yeni pazarlarda ülkemizin payının artırılması amacıyla yeni bir teşvik unsuru ihdas edilmekte ve tam mükellef gerçek kişilerin mal ihracından elde ettikleri kazançlarının %50'sinin beyannamede bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınmakta,

Kısmi zamanlı çalışmanın teşvik edilmesi ve yeni istihdam artışı sağlanması amacıyla kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmekte,

Diğer bir düzenlemeyle, tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini geri almaları durumunda kar dağıtımına ilişkin vergilemenin nasıl yapılacağı hususuna açıklık kazandırılmakta,

Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik hükümler içeren Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesinde yapılan düzenlemeyle, maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta, istisna kapsamındaki kazançların hangi durumda madde kapsamında tevkifata tabi olacağı hususuna açıklık getirilmekte,

Yine, jokeylere, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemelerden %20 oranında tevkifat yapılmasına ilişkin hükümler içeren Gelir Vergisi Kanununun geçici 68 inci maddesinin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta, gelir vergisi tevkifatının 6132 sayılı Kanuna göre lisans sahibi olan veya lisans sahibince yetkilendirilen kişilerce yapılacağı düzenlenmekte,

Cumhurbaşkanına, %20 olan kurumlar vergisi oranını beş puana kadar indirme ve tekrar kanuni seviyesine getirme yetkisi verilmektedir. Ayrıca, halka açıklığı ve kurumsallaşmayı teşvik etmek amacıyla payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem görmek üzere en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen şirketlere kurumlar vergisi oranının indirimli olarak uygulanması sağlanmakta,

Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılmasına ve gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak işletmelerin kayıtları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların kanuni defterlere kaydedilmesine imkan verilmekte,

Türkiye'de oynanması planlanan 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Final karşılaşmasının oynanacağı tarihe göre güncelleme yapılmak suretiyle, UEFA, katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden işyeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlar Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisinden muaf, bu müsabaka dolayısıyla yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifaları katma değer vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Ayrıca, uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona eren;

- Dernek veya vakıfların tevkif suretiyle vergilendirilmiş bazı gelirleri dolayısıyla iktisadi işletme oluşmamasına yönelik geçici maddenin,

- Dahilde işleme rejimi kapsamında tecil-terkin uygulaması kapsamında işlem yapılabilmesine yönelik geçici maddenin,

- Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimlerinde sağlanan KDV istisnasına yönelik geçici maddenin,

- İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında İstanbul Proje Koordinasyon birimine yapılacak teslim ve hizmetlerin katma değer vergisinden istisna edilmesine yönelik geçici maddenin,

uygulama süreleri uzatılmaktadır. Öte yandan, konaklama vergisinin yürürlüğü 1/1/2022 tarihine ertelenmektedir.

Teklifle yapılan bir diğer düzenlemeyle, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tabi memurlar ve kamu görevlileri ile aynı statüde olmalarına rağmen anılan Kanuna tabi olmayan Türkiye İş Kurumu yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin; memurlar ile diğer kamu görevlilerinin kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan ceza kovuşturmasına tabi tutulmamalarına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 4483 sayılı Kanun kapsamına alınması amaçlanmaktadır.

14/2/2020 tarihli ve 31039 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin mevcut hükmün iptaline karar verilmiş ve iptal kararının yürürlüğü, oluşacak yasal boşluğun giderilmesi amacıyla 9 ay sonraya bırakılmıştır. Anayasa Mahkemesi Kararı ile doğan hukuki boşluğu gidermek amacıyla düzenleme yapılması hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- İşsizlik Sigortası Kanunda yer alan ilgili şartların sağlanması durumunda hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olmak kaydıyla son 3 yıl içerisinde; 600 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 6 ay süreyle; 900 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 8 ay süreyle; 1080 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 10 ay süreyle işsizlik ödeneği ödenmektedir. Madde ile işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işsiz kaldıkları sürenin azaltılması ve işgücüne daha çabuk geri dönmelerinin teşvik edilmesi amacıyla işten ayrılımlarını takip eden 90 gün içerisinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmaları halinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için hesaplanacak uzun vadeli sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması amaçlanmaktadır.

Madde 2- İşsizlik Sigortası Kanununa 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla eklenen geçici 10 uncu madde ile kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerinin ilave istihdamını konu edinen teşvik hayata geçirilmiş olup bu teşvikin uygulama süresi 31/12/2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

Madde ile, işsizlikle mücadele kapsamında istihdamın korunması ve artırılması amacıyla, kadınları, gençleri veya mesleki yeterlilik belgesi bulunanları istihdam eden özel sektör işverenlerine sağlanmakta olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- İşsizlik Sigortası Kanununa 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanunla eklenen geçici 19 uncu madde ile 1/1/2018 ile 31/12/2020 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince bir önceki yıl ortalamasına ilave istihdam edilen kişiler için 12 ay, bu kişinin kadın, genç veya engelli olması durumunda 18 ay süreyle prim teşviki sağlanmaktadır.

Madde ile istihdamın artırılması amacıyla ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- İşsizlik Sigortası Kanununa 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanunla eklenen geçici 21 inci madde ile 1/1/2018 ile 31/12/2020 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince bir önceki yıl ortalamasına ilave istihdam edilen kişiler için gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği sağlanmaktadır.

Madde ile, istihdamın artırılması amacıyla ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 5- İşsizlik Sigortası Kanununa 23/2/2017 tarihli ve 6824 sayılı Kanunla eklenen ek madde 6 ile Esnaf Ahilik Sandığı kurulmuştur. Esnaf Ahilik Sandığı uygulamasının yürürlük tarihi, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 22 nci maddesi ile 1/1/2021 yılına ertelenmiştir. Yapılan değişiklik ile koronavirüs salgınının olumsuz etkileri gözönünde bulundurularak uygulamanın yürürlük tarihinin 31/12/2023 olarak değiştirilerek ertelenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- İşsizlik Sigortası Kanununa 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla eklenen geçici 23 üncü maddeyle koronavirüs salgını kaynaklı olarak çalışma sürelerinin azalması durumunda çalışanların gelir kayıplarını azami ölçüde telafi etmek için kısa çalışma uygulaması yeniden düzenlenmiştir. Böylece normal şartlarda kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gerekli olan son 3 yılda 600 gün prim ödeme şartı 450 güne; kısa çalışma başlamadan önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olma şartı ise 60 güne düşürülmüştür. Ayrıca madde kapsamında yapılan başvuru tarihini ve/veya kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 31/12/2020 tarihine kadar uzatma yetkisi de Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Maddede yapılan düzenlemeyle, pandeminin ekonomik etkilerin devam etmesi ve güncel ihtiyaçlar çerçevesinde zorlayıcı koşulların sürdüğü göz önünde bulundurularak Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması amaçlanmaktadır.

Madde 7- İşsizlik Sigortası Kanununa 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Kanunla eklenen geçici 26 ncı maddeyle pandemi döneminde ekonomik aktivitenin azalması nedeniyle çalışanlarını kısa çalışmaya geçiren veya ücretsiz izne ayıran işverenlerimizin ve çalışanlarımızın normalleşme dönemine daha esnek ve ılımlı geçişlerini sağlamak için düzenleme yapılmıştır. Böylece kısa çalışma ve nakdi ücret sonrası dönem için verilecek bu destek ile işyerlerinin faaliyetlerinin daha erken canlanması ve bu şekilde üretime katkı sağlanması, işçilerimizin de çalışma hayatı ile olan bağlılıklarının devamı amaçlanmıştır. Bu kapsamda, 1/7/2020 tarihinden önce kısa çalışma ödeneğine veya nakdi ücret desteğine başvuran özel sektör işyerlerinde, kısa çalışma ödeneğinden veya nakdi ücret desteğinden yararlanan sigortalıların normal çalışma düzenine geçirilmesi halinde yararlanılan kısa çalışma ödeneği veya nakdi ücret desteği aylık ortalama gün sayısı ve asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primleri tutarında ve en fazla üç ay süreyle 31/12/2020'ye kadar destek sağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı, bu üç aylık süreyi sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.

Maddede yapılan düzenlemeyle, 1/7/2020 tarihinden önce kısa çalışma başvurusunda bulunmuş olan özel sektör işyerlerinde, kısa çalışmanın sona ermesi ve haftalık normal çalışma sürelerine dönüşmesi durumunda geçici 26 ncı madde uyarınca sağlanan normalleşme desteğinin uygulama süresinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılabilmesine ilişkin Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- İşsiz halde bulunan kişilerin yeniden istihdamı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışan kişilerin de istihdam edilebilmesi için; iş veya hizmet sözleşmesi 01/01/2019-17/4/2020 döneminde sona erenler ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışanların en son çalıştıkları işyerlerine başvurmaları ve bu işverenler tarafından fiilen çalıştırılmaları halinde bu sigortalılar için işverenlere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle günlük 44,15 destek verilmesi önerilmektedir. Başvuruda bulunanlardan işveren tarafından işe alınıp ücretsiz izne ayrılanlar için ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu kapsamda olup başvurusunun kabul edilmediğini bildirenler için de maddede sayılan şartlar dahilinde hane başına günlük 34,34 TL destek verilmesi öngörülmektedir.

Madde 9- Ekonominin normalleşmesiyle birlikte artacak ekonomik aktivitenin istihdamla desteklenmesi amacıyla işverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek her bir sigortalı için her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle destek sağlanması öngörülmektedir. Bu destek kapsamında, işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacak sigortalılar için günlük 44,15 TL; ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacak olanlara ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, bir işyeri bulunmaksızın sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanların bu faaliyetleri muaflik kapsamına alınmakta ve bunların elde ettikleri hasılatları üzerinden tevkif suretiyle vergilendirilmeleri sağlanmaktadır. Bu muafiyetten faydalanılabilmesi için vergiden muaf esnaf belgesi alınması, Türkiye'de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması, tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi ve hasılat tutarının belirlenen tutarı aşmaması gerekmektedir. Evlerde imal edilmemiş olan dışarıdan satın alınan malların internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satışı ise madde kapsamına girmemektedir.

Diğer taraftan, ticarî, zirai veya meslekî kazancı dolayısı ile gerçek usulde gelir vergisine tâbi olanlar ile maddede sayılan faaliyetleri gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine bağlılık arz edecek şekilde yapanlar bu muafiyetten faydalanamayacaklardır. Ayrıca, Cumhurbaşkanına, maddede belirtilen oranları ve tutarı, yarısına kadar indirme ve iki katına kadar artırma yetkisi verilmektedir.

Madde 11- Ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin geliştirilmesi, yeni ihracat alanlarının oluşturulması, istihdam imkânlarının artırılması ve bu alanda oluşacak yeni pazarlarda ülkemizin payının artırılması amacıyla yeni bir teşvik unsuru ihdas edilmektedir.

Bu kapsamda, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun diğer indirimleri düzenleyen 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına yeni bir bent eklenmekte ve bent kapsamında mal ihracatından elde edilen kazançların %50 sinin beyannameye bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınmaktadır. Söz konusu indirimden faydalanılabilmesi için bentte belirtilen hasılat ve istihdam şartlarının sağlanması gerekmektedir. İhracat kapsamı ağırlık ve tutar itibarıyla Ticaret Bakanlığınca belli edilen tutarı aşmayan mikro ihracat olarak ifade edilen mal ihracatından elde edilen kazançlar maddede düzenlenen indirimden yararlanabilecektir. Yazılım, tasarım, proje dahil hizmet ihracatı kapsamında elde edilen gelirler düzenleme kapsamına alınmamıştır.

Ayrıca, Cumhurbaşkanına, bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yarısına kadar indirme ve iki katına kadar artırma yetkisi verilmektedir.

Madde 12- Yapılan düzenleme ile tam mükellef sermaye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda bunları;

- Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri halinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutarın sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarih,

- İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları halinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutarın elden çıkarma tarihi,

- İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları halinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutarın iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,

itibarıyla dağıtılmış kar payı sayılacağı düzenlenmekte ve bu tutarlar üzerinden %15 vergi tevkifatı yapılması sağlanmaktadır. Bu suretle tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap etmek suretiyle vergisiz bir şekilde kar dağıtımı yapmalarının önüne geçilmekte ve şirket karlarının dağıtılıp dağıtılmadığına bakılmaksızın tevkif yoluyla alınacak vergiye ilişkin bir vergi güvenlik müessesesi ihdas edilmektedir.

Maddede, ayrıca tevkif edilen vergilerin herhangi bir vergiden mahsup edilemeyeceği düzenlenmekte ve Cumhurbaşkanına mevcut oranı %30'a kadar artırma ve sıfıra kadar indirime hususunda yetki verilmektedir.

Madde 13- Maddeyle Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesine eklenen 10 numaralı bentte yer alan ve muafiyetten yararlanma koşulunu ifade eden tutarın her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle yeniden belirlenmesi temin edilmektedir.

Madde 14- Maddeyle 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesine ilişkin bazı düzenlemeler yapılmaktadır. Bu kapsamda, maddenin beşinci fıkrasında gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmamasının madde kapsamında yapılacak tevkifatı etkilemeyeceği açık olarak düzenlenmiştir. Bununla birlikte yürürlükte olan bazı Kanunlarla vergi muafiyeti tanınan veya istisna tutulan kurum gelirlerinin, 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkifata tabi tutulup tutulamayacağına ilişkin ihtilaflar söz konusu olmaktadır. Yapılan düzenlemeyle söz konusu hususa açıklık kazandırılmakta, diğer Kanunlarda, açık olarak tevkif suretiyle kesilen vergileri de kapsayan bir istisna veya muafiyet hükmü mevcut olmadığı sürece bu kurumların gelirlerine geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılacağı belirtilmektedir. Örneğin 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 140 ıncı maddesinde “Fon, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.” hükmü yer almaktadır. Bu hükümde muafiyet tevkif suretiyle kesilen vergileri kapsamadığı için Fonun gelirlerinin madde kapsamında tevkifata tabi olacağı açıktır. Diğer bir örnek 7147 sayılı Kanunun 6 ncı maddesindeki hükümde yer almaktadır. Söz konusu maddede “Türkiye Kalkınma Fonu ile bu Fonun bünyesinde oluşturulacak alt fonlar gelir ve kurumlar vergisinden muaftır. Bu muafiyet, bunların kazanç ve iratları üzerinden 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini de kapsar.” hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümde açık olarak muafiyetin vergi kesintilerini de kapsadığı ifade edildiği için, ilgili kanun kapsamındaki fon gelirlerine geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Yapılan diğer bir düzenleme ile banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirlerin geçici 67 nci madde kapsamında kaynaktan kesinti suretiyle vergilendirilmesi amaçlanmakta, maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta ve bu süreyi beş yıla kadar uzatma konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

Madde 15- 193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden, yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır. Ayrıca, 6132 sayılı Kanunun yarışmaların lisans sahibi olan ve lisans sahibince yetkilendirilen kişilerce organize edilmesine yönelik hükümlerine uyum sağlamak amacıyla 193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinde gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden 31/12/2025 tarihine kadar %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması uygulamasına devam edilmesi sağlanmaktadır.

Madde 16- Maddeyle, kısmi zamanlı çalışmanın teşvik edilmesi ve yeni istihdam artışı sağlanması amacıyla kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmektedir. Söz konusu istisnadan yararlanılabilmesi için kısmi süreli çalışmayı kabul eden mevcut çalışanın çalışmadığı gün sayısı kadar kısmi zamanlı yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu çalışanın en az altı ay süreyle çalışmaya devam etmesi gerekmektedir. Bu kapsamdaki istisna uygulaması nedeniyle vazgeçilecek gelir vergisi her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin %10 unu aşamayacak olup, kısmi süreli çalışmaya geçen çalışanların belirlenen vergi tutarına isabet eden ücretleri gelir vergisinden istisna edilecektir. Bu istisna, oniki ayı geçmemek üzere, kısmi süreli olarak yeni istihdam edilen çalışanın çalışmaya devam ettiği sürece uygulanır. Buna ek olarak, gelir vergisinden istisna edilen ücretler damga vergisinden de istisna edilmektedir. Böylece, mevcut çalışanlardan kısmi zamanlı olarak çalışmayı isteyenlere destek sağlanmakta ve çalışılmayan süreler için de yeni istihdam sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanına maddede belirtilen süreleri ve oranı artırma ve Hazine ve Maliye Bakanlığına maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme hususunda yetki verilmektedir.

Madde 17- Madde ile, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye’ye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye’ye getiren gerçek ve tüzel kişilerin maddedeki hükümler çerçevesinde bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanmaktadır.

Ayrıca, gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye’de bulunan ancak işletmelerin kayıtları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların kanuni defterlere kaydedilmesi imkanı getirilmektedir.

Madde kapsamında bildirim veya beyana konu edilen varlıklar nedeniyle, maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması öngörülmektedir. Ayrıca, maddenin son fıkrasıyla maddenin uygulamasına ilişkin olarak Cumhurbaşkanına ve Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkiler düzenlenmektedir.

Madde 18- 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 158 inci maddesinin Sağlık Bilimleri Üniversitesi Mütevelli Heyetinin oluşturulmasına ilişkin hükümleri “Sağlık Bakanlığı Müsteşarı, Rektör, Sağlık Bakanının seçeceği iki üye ile Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye olmak üzere toplam beş üye” şeklinde düzenlenmişken bilimsel özerklik gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinin 2/11/2016 tarih 2015/61E.-2016/172 K. sayılı kararı ile iptal edilmiş, sonrasında “Mütevelli Heyeti; Rektör, eğitim ve araştırma konusunda görevlendirilmiş Sağlık Bakanı Yardımcısı, Sağlık Bakanının seçtiği bir üye, Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen profesör unvanına sahip bir üye ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca belirlenen Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşur.” şeklinde mevcut düzenleme yapılmıştır. İlgili hükümde yapılacak yeni düzenleme ile, Üniversitenin Mütevelli Heyetinin yapısında değişikliğe gidilerek Anayasa Mahkemesinin anılan Kararının gerekçesine uygun şekilde bilimsel özerkliğin temini amaçlanmaktadır.

Ayrıca, ek 158 inci maddenin mütevelli heyetinin görevlerini düzenleyen dördüncü fıkrasının;

- (a) bendi; “Üniversitenin stratejik planını ve bütçe teklifini onaylamak” şeklinde olup, mevcut uygulamada ise devlet üniversitelerinin bütçeleri Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından onaylanmakta olduğundan Mütevelli Heyetinin bütçe onayı görevinin işlevselliği bulunmamaktadır. Bu nedenle anılan bentte değişiklik yapılarak “onay” görevi “görüş bildirme” şeklinde yeniden düzenlenmektedir.

- (b) bendi; “Kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle iş birliği yapılmasına ve ortak projeler yürütülmesine karar vermek” şeklinde olup, Üniversitenin işleyişi için diğer kurumlarla yapacağı basit işbirliği ve yardımlaşma hususlarında bile Mütevelli Heyetinin toplanması ve karar vermesini gerektirmektedir. Bu nedenle anılan bentte değişiklik yapılarak söz konusu yetki kapsamında “karar verme” görevi “katkı verme” şeklinde yeniden düzenlenmektedir.

- (c) bendinde yer alan “Yurt içinde ve yurt dışında Üniversiteye ait birimlerin ve bölümlerin kurulmasını teklif etmek.” ibaresi; aynı maddede yer alan “Cumhurbaşkanı kararı ile yurt dışında Üniversiteye ait birimler kurulabilir.” ibaresi ile çelişmekte olduğundan yapılan düzenleme ile madde metninde yer alan çelişkinin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan Üniversitenin yurtdışı birimlerinde personel görevlendirilmesi, bu personele ücret ödenmesi, yurt dışı faaliyetlerinden gelir elde edilmesi ve bu gelirin kullanımına ilişkin uygulamada çıkan sorunların giderilmesi amaçlanmıştır. Yurt dışındaki birimlerde ihtiyaç duyulabilecek akademisyen eksikliği nedeniyle bulundukları ülke üniversitelerinde yerel akademisyenlerin de istihdam edilebilmesi, aylıkla çalışma ve ders ücreti karşılığı çalıştırma usullerinden ekonomik olanın tercih edilebilmesine imkân sağlaması amaçlanmıştır.

Üniversitenin teşkilatına ilişkin maddede geçtiği üzere Sağlık Bakanlığına bağlı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile kullanım protokolleri yaparak uygulama, araştırma ve eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. Madde ile uygulama ve araştırma merkezlerinin kadrolarının belirlenmesi aşamasında Sağlık Bakanlığının talep şartı kaldırılmakta ve “*Üniversiteye tahsis edilen öğretim elemanı kadrolarının nitelikleri ve dağılımı, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanelerinin eğitim birimleri, ihtiyacı ve nitelikleri dikkate alınarak, Üniversite ve Sağlık Bakanlığınca müştereken belirlenir.*” şeklinde yeniden düzenlenerek bilimsel özerkliğe uygun olarak bu merkezlerin kadrolarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca ilgili hükümde yer alan “temel bilimler hariç olmak üzere” ibaresi madde metninden çıkarılarak biyokimya ve mikrobiyoloji gibi temel bilimlerden olup laboratuvar hizmeti ve uzmanlık eğitimi veren bu branşlar için birlikte kullanım protokolü ile Üniversitenin sağlık uygulama ve araştırma merkezi statüsü kazanan birimlerine kadro planlaması ve atama yapılması öngörülmektedir.

Madde 19- Yapılan düzenlemeyle Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren konularda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında, diğer bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarında olduğu gibi kariyer personel olarak Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılığı ihdas edilmesi öngörülmektedir. Böylece Devletimizin işleyişine ilişkin kurum hafızasının geliştirilmesi ve aktarılması amaçlanmaktadır.

Madde ile Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadroları istisnai memuriyet kapsamından çıkartılmıştır. Böylece, Cumhurbaşkanlığı raportör kadrosuna atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadrosuna atanmak, yetiştirme ve tez süreci sonunda yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak ve dil şartını yerine getirmek gerekmektedir. Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadrosuna atanabilmek için ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartları taşımak, aynı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında ve çıkarılacak yönetmelikle belirlenen en az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından mezun olmak ve özel yarışma sınavında başarılı olmak gerekmektedir. Bu hususlar 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine yapılan atıfla düzenlenmiştir. Ayrıca, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinden farklı olarak Cumhurbaşkanlığında yürütülen görevlerin özelliği gereği Cumhurbaşkanlığı raportörlüğüne ilk girişte de bir veya birden fazla olmak üzere yabancı dil şartının aranabileceği belirtilmiştir. Bu husus Cumhurbaşkanlığınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenecektir.

Cumhurbaşkanlığındaki hizmetlerin özelliği, teşkilat yapısı ve güvenlik şartı diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nazaran farklılık arz etmektedir. Bu sebeple personel istihdamında farklı bir usul benimsenmesi bu yapının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede bazı personelin hizmetine ihtiyaç kalmamaktadır. Bu durumda hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin tamamen kamu görevine son verilmesi hakkaniyete uygun düşmediği gibi statü hukukunun ilkeleriyle de çelişmektedir. Hem Cumhurbaşkanlığındaki görevlerin özelliğini, teşkilat yapısını ve güvenlik şartını gözönüne alarak uygun personel politikasının oluşturulması hem de hakkaniyete uygun olması açısından Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında istihdam edilmekteyken hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmasını düzenlemektedir. Benzer düzenleme 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 12 nci maddesinde de yer almaktadır. Ancak Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarına atanma madde ile düzenlenince, bunların bu kadrolardan kamu kurum ve kuruluşlarının kariyer meslek kadrolarına naklen atanmaları hususuna da maddede yer verilmiştir.

Mevcut raportör görevlendirme usulü, kapsamı belirlenmek suretiyle, devam edecektir. Böylece, uzman yardımcısı, müfettiş yardımcısı, stajyer kontrolör gibi yetiştirilme ve yeterliklerini tamamlamamış olanlar madde kapsamında Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda görevlendirilmeyeceklerdir.

Madde 20- 30/9/2020 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinde raportör unvanıyla görev yapanlardan, hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrolarına atanabilmesi öngörülmektedir.

Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında bulunmuş olanlardan maddenin yürürlük tarihi itibarı ile sadece Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yönetici kadrolarına hâlihazırda atanmış bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanını ihraz etmiş sayılacağı düzenlenmiştir.

Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında maddenin yürürlük tarihi itibarıyla bulunanlardan, aynı zamanda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yönetici kadrolarında süreli personel olarak görevlendirilmiş bulunanların talepleri halinde Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanmaları düzenlenmiştir. Böylece bunlar öncelikle Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanarak, bu kadro unvanını ihraz etmeleri sağlanacak ve daha sonra ise ihtiyaca binaen yönetici kadrolarına tekrar atanabileceklerdir.

Madde kapsamında Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atananların hizmetlerinin değerlendirilmesi hususu düzenlenmiş ve bunların adaylık süreleri dâhil hâkim ve savcılıkta, yasama uzman yardımcılığı süreleri dâhil yasama uzmanlığında, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dâhil geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları sürelerin tamamının Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Yöneticilik kadrolarında geçen sürelerin de Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılacağı ifade edilmiştir. Bunların kariyer mesleklere ait kadro veya pozisyonlar ile yöneticilik kadroları dışında bulundukları kadro veya pozisyonlarda geçirdikleri süreler Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılmayacaktır.

Madde ile haklarında işlem yapılanların 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna Teklif ile eklenmesi öngörülen 4/A maddesi kapsamındaki atama teklifleri, talepleri halinde Cumhurbaşkanlığından önce görev yaptıkları kamu kurum ve kuruluşuna olacak şekilde yapılacağı belirtilmiştir. Böylece, ilgili, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanmadan önce görev yaptığı kuruma atanabilecektir. Hâkim veya savcı kadrolarında görev yapmaktayken madde ile Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atananlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanların atama teklifleri hususunda ise 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 40 ncı maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 21- Maddeyle, 3065 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesinde yer alan uygulamanın süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır. Dahilde işleme rejimi kapsamında ithal ürünlerin vergisiz temini nedeniyle, bu alanda yerli üreticiler aleyhine rekabet eşitsizliği oluşmasını önlemek üzere, dahilde işleme izin belgesine sahip mükelleflerin yurt içinden temin edecekleri maddelerde 3065 sayılı Kanunun 11/1-c maddesinde düzenlenen tecil-terkin uygulaması kapsamında işlem yapılabilmesine devam edilmesi sağlanmaktadır.

Madde 22- Maddeyle, 3065 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesinde yer alan uygulamanın süresi 31/12/2023 tarihine kadar uzatılmaktadır. Böylece, Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ile bu mal ve hizmetlerin başışı yapacak olanlara teslim ve ifasına sağlanan KDV istisnasına devam edilmesi sağlanmaktadır.

Madde 23- UEFA tarafından, salgın nedeniyle, Şampiyonlar Ligine ilişkin yeni takvim belirlenmiş olup daha önce 2020’de İstanbul’da oynanması planlanan Şampiyonlar Ligi finalinin Portekiz’in başkenti Lizbon’da oynanmasına, 2021’de Rusya’nın St. Petersburg şehrinde oynanacak olan Şampiyonlar Ligi finalinin de İstanbul’da oynanmasına karar verilmiştir. Yapılan değişiklikle, maddenin ilk halinde 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için sağlanan istisnanın, yeni takvime göre 2021 finali için geçerli olması sağlanmaktadır.

Madde 24- Elektronik haberleşme hizmetinin sekteye uğraması; kamu güvenliğine dair ihtiyaçlar, acil durum ve afet durumlarına dair eylem planlarına dair yükümlülükler, kamu düzeni, kamu sağlığı ve milli güvenlik açısından ciddi tehlikeler doğurmakta, kamunun vatandaşlara elektronik ortamda verdiği hizmetleri de aksatmakta ve bu nedenle kamu hizmetlerinin sürdürülmesinde bazı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bu durum mobil işletmecilerin kapsama ve hizmet kalitesi gibi yükümlülüklerini yerine getirmesine engel teşkil etmektedir.

Elektronik haberleşme istasyonları haberleşme şebekelerinde vatandaşın iletişim ihtiyacının yaygın ve yüksek kapasitede karşılanması için bu işletmecilerce yapılan planlamalar çerçevesinde hem arazilere hem de çeşitli yapılar üzerine kurulması elzem sistemlerdir. Elektronik haberleşme istasyonları ve bunların mütemmim cüzleri;

- Arsa ve arazilerde müstakil kule, direk ve benzeri yapıları,
- Binalar üzerinde ise kule veya direkler veya doğrudan bina çeperlerine veya üstlerine kurulabilmektedir.

Madde ile, Ulusal Genişbant Stratejisi kapsamında belirlenen 2023 yılı hedefleri doğrultusunda ülke genelinde genişbant internet altyapısının geliştirmesi amacıyla; umumi hizmet alanları, yol, otopark, yaya bölgesi gibi yerler ile kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde (yapı ve binalar hariç) yapılacak elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus onbeş metreden yüksek kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına işlenmesi ve ruhsatlanması şartı getirilmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde onbeş metreden yüksek olmayan kule ve direkler ile yapı ve binalardaki kule ve direkler için ruhsat yerine izin belgesi kavramı getirilmektedir. Ayrıca, binalarda kurulacak kule ve direklerle izin verilirken 10 metreden yüksek olmama şartı belirlenmiştir.

Elektronik haberleşme istasyonların kurulumuna mahsus yapılacak kule ve direkler ile bunlarla birlikte yapılacak konteyner, kabin, kabinet gibi altyapı unsurlarına izin yahut ruhsat verilmesi ve izin yahut ruhsat verilirken bu Kanun çerçevesinde bina gibi yapılar için yapı ruhsatında istenilen belgelerin bazılarının talep edilmemesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Zira bu yapıların kanalizasyon sistemi olan, su bağlanması gereken bir yapı gibi izin ve ruhsat şartına tabi tutulması, tamamlanması gereken belgeler açısından imkânsızlık yaratmaktadır. Bu doğrultuda, elektronik haberleşme istasyonlarına özgü kurulacak kule, direk ile bunların altyapı unsurları için ücreti karşılığında bir ruhsat ve izin belgesi süreci kurgulanarak altyapının yaygınlaştırılmasının kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

Madde 25- Elektronik haberleşmeyle ilgili altyapıların 3194 sayılı İmar Kanunu ve anılan Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde belirtilen yapı ruhsatıyesine ve yapı kullanma iznine tâbi olmayacağına yönelik hüküm Anayasa Mahkemesi’nin 1/10/2009 tarih ve E.2006/129 K.2009/121

sayılı Kararıyla iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin anılan Kararında özetle; “İtiraz konusu kural ile getirilen düzenleme, elektronik haberleşmeyle ilgili altyapı oluşumunda kullanılan müstakil yapıların imar planına uygunluğunun denetlenmesini olanaksız kılmakta, elektronik haberleşme cihazlarının mevcut yapılar üzerinde kurulması halinde ise bu yapıların ruhsata uygunluk denetiminin yapılmasına engel oluşturmaktadır. Oysa yapı ruhsatiyesi ve yapı kullanma izni, imar hukuku yönünden planlamanın ve bu planlara uygunluk denetiminin yapılmasının ve bu suretle kamu yararının sağlanmasının başlıca araçlarından olup, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan yapılara ayrıcalık tanınarak bunların yapı ruhsatından ve yapı kullanma izninden istisna tutulması, bu yapıların imar mevzuatı kapsamı dışında tutulması anlamını taşımakta, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatlar yönünden imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta ve Devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirememesine sebep olmaktadır.” denilmektedir. İptal edilen bu hüküm kapsamına giren 2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında yapı ruhsatı ve/veya yapı kullanım izni almadan kurulmuş ve hali hazırda faal olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus yapılmış kule ve direkler ile belirtilen tarih aralığının dışında yapılmış kule ve direkler bulunmaktadır.

Madde ile, anılan Kanun hükmü nedeniyle 2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında yapılmış kule ve direkler için herhangi bir ödeme yapılmadan kazanılmış haklarının korunması öngörülmekte, belirtilen tarih aralığının dışında yapılmışlar için ise maddede belirlenen şartları sağlamaları koşuluyla ruhsat veya izin verilmiş sayılması hüküm altına alınmaktadır.

Madde 26- 3359 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında üniversitelerle birlikte kullanılan sağlık tesislerinde görev yapan personele aynı maddenin dokuzuncu fıkrası hükmü gereğince disiplin ve tüm özlük işlemleri kadrosunun bulunduğu kurumun ilgili mevzuatına göre yürütülmektedir. Yapılan düzenlemeyle birlikte kullanılan sağlık tesisindeki hizmetlerin daha sağlıklı yürütülebilmesi ve disiplinin tesis edilebilmesini teminen, birlikte kullanılan sağlık tesisinde sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetlerden dolayı işlenen disipline aykırı fiiller hakkında, Başhekim tarafından 657 sayılı Kanunun disiplin hükümlerine göre işlem yapılması hüküm altına alınmaktadır.

Madde 27- 4706 sayılı Kanuna 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla eklenen geçici 25 nci madde ile; covid-19 salgınının ülkemiz turizm sektörüne olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik alınacak tedbirler çerçevesinde, kanunları uyarınca ilgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; 1/4/2020 tarihi ile 30/6/2020 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme sürelerinin altı ay ertelenmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.

Ancak, Dünya genelinde etkili olan covid-19 salgınının sona ermemiş olması ve bu durumun ülkemiz turizm sektörüne olumsuz etkilerinin halen devam etmesi nedeniyle; 4706 sayılı Kanunun geçici 25 nci maddesi kapsamında ödeme süreleri altı ay ertelenen bedeller ile 1/7/2020 tarihi ile 31/12/2020 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile ecrimisillerin ödeme sürelerinin, başvuru şartı aranmaksızın bir yıl ertelenmesi, bu alacakların ertelenen süre sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesi ve bu döneme ilişkin tahsil edilen bedellerin ise iade edilmemesi yönünde düzenleme yapmak suretiyle ülkemiz turizm sektörünün desteklenmesi amaçlanmıştır.

Madde 28- Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmeleri belirli süreli iş sözleşmesi olarak tanımlanmakta ve belirli süreli iş sözleşmesi, esaslî bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamamaktadır.

Madde ile yirmibeş yaşını doldurmamış veya elli ve üzeri yaşta olan işçilerle yapılacak belirli süreli iş sözleşmelerinin şartları yeniden düzenlenerek mevcut sınırlamalara tabi olmaksızın belirli iş sözleşmesi yapılabilmesi, işçinin aynı işverenin işyerlerinde belirli süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılabileceği azami süre sınırı belirlenmesi ve bu kapsama girenlerin istihdam piyasasına girişlerinin daha kolay hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 29- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, kamu görevlisi olduğu halde diğer kamu görevlilerinin aksine 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tâbi tutulmamıştır. Düzenleme ile kamu görevlisi olan Türkiye İş Kurumu yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmamalarına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 4483 sayılı Kanun kapsamına alınması amaçlanmaktadır.

Madde 30- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında düzenlenen Covid-19 iznine ilişkin tarih, 31/1/2021 şeklinde yeniden düzenlenmektedir. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ay geçmemek üzere üç kez uzatılabilecektir. Böylelikle salgının devam etmesi halinde Covid-19 izin süresinin en fazla 31/7/2021 tarihine kadar uzatılabilmesi öngörülmektedir. Bu değişikliğe bağlı olarak maddenin altıncı fıkrasındaki tarih de değiştirilmektedir.

Madde 31- 14/2/2020 tarihli ve 31039 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin mevcut hükmün iptaline karar verilmiş ve iptal kararının yürürlüğü, oluşacak yasal boşluğun giderilmesi amacıyla 9 ay sonraya bırakılmıştır. Madde ile, Anayasa Mahkemesi Kararı ile doğan hukuki boşluğu gidermek amacıyla düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 32- Madde ile 25 yaşın altında olanlar gençlerin istihdama girişlerinin, esnek çalışma yöntemlerinden olan kısmi süreli çalışma ile sağlanması, gençlerin istihdamdaki oranın artırılması, genç işsizliğin azaltılması amaçlanmıştır. Düzenleme ile işveren emrinde ay içerisinde 10 günden az çalışanlar için % 2 iş kazası ve meslek hastalıkları primi ile %7,5'i işveren %5'i sigortalıya ait olmak üzere % 12,5 oranında genel sağlık sigortası primi işverence ödenecektir. Böylece yürürlükteki asgari ücret üzerinden çalışma gün sayısı dikkate alınarak % 14,5 oranında prim alınmak suretiyle prim maliyeti dolayısıyla işçilik maliyeti azaltılacaktır. Prim yükünün azaltılması 25 yaş altı gençlerin istihdama dahil edilmesinde teşvik edici, bu şekilde çalışmayı isteyen gençler açısından da tercih edilme nedeni olduğundan genç istihdamının artırılması, 25 yaşını tamamlayıncaya kadar da istihdam edilmemiş ya da çok az çalışmış gençlerimizin de istihdam piyasasında tecrübe edinmeleri amaçlanmaktadır.

Düzenleme ile birlikte istihdam piyasasında hali hazırda çalışmakta olan gençlerin çalışma şekillerinin 10 günden az çalıştırılmaya dönüştürülmemesi, işyerindeki istihdam yapısının bu yönüyle değiştirilmemesi için de 25 yaş altı gencin işe giriş tarihinden önceki bir yıl içinde 120 günden daha fazla prim ödeme gün sayısının olmaması ve bu şekilde çalıştırmaya başlanılan gencin 25 yaşını tamamlaması ile birlikte getirilecek düzenlemenin sona erdirilmesi sağlanacaktır.

Madde 33- Maddeyle, Cumhurbaşkanına, %20 olan kurumlar vergisi oranını beş puana kadar indirme ve tekrar kanuni seviyesine getirme yetkisi verilmektedir. Diğer taraftan, halka açıklığı, kaydılığı ve kurumsallaşmayı teşvik etmek amacıyla, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme ve elektronik para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketleri hariç olmak üzere payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem görmek üzere en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen kurumların paylarının ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere beş hesap dönemine ait kazançlarına kurumlar vergisi oranının 2 puan indirimli olarak uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 34- 5520 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden, yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta ve güncelliği kalmayan hükümler madde metninden çıkarılmaktadır.

Madde 35- UEFA tarafından, salgın nedeniyle, Şampiyonlar Ligine ilişkin yeni takvim belirlenmiş olup daha önce 2020’de İstanbul’da oynanması planlanan Şampiyonlar Ligi finalinin Portekiz’in başkenti Lizbon’da oynanmasına, 2021’de Rusya’nın St. Petersburg şehrinde oynanacak olan Şampiyonlar Ligi finalinin de İstanbul’da oynanmasına karar verilmiştir. Yapılan değişiklikle, maddenin ilk halinde 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için sağlanan muafiyetin, yeni takvime göre 2021 finali için geçerli olması sağlanmaktadır.

Madde 36- Mesleki Yeterlilik Belgesinin yaygınlaştırılması ve belge zorunluluğunu dışlayan hükümlerin uygulanmamasını sağlamak amacıyla Özel Öğretim Kurumları Kanununda yapılan düzenlemenin yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 37- Maddeyle, 6111 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesinde yer alan istisnanın uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır. Böylelikle, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında İstanbul Valiliğine bağlı olarak faaliyet gösteren İstanbul Proje Koordinasyon Birimine yapılacak teslim ve hizmetler için, finansmanı yabancı devletler, uluslararası kurum ve kuruluşlarca karşılanmak şartıyla, sağlanan KDV istisnasının 2025 yılının sonuna kadar devam etmesi sağlanmaktadır.

Madde 38- Madde ile Anayasa Mahkemesinin 24/12/2019 tarih ve Esas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı Kararıyla 7075 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “...ilave tedbirler ile...” ibaresinin iptali sonrasında olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirler hakkında başvuru yolunun belirlenmesi ihtiyacı dikkate alınarak idari başvuru yolu ve yargı yolu açılmaktadır.

İlave tedbirlere karşı tedbiri uygulayan veya tedbir konusu işlemi gerçekleştirmeye yetkili olan ya da tedbiri kaldırabilecek kurum ve kuruluşlara başvurulabileceği düzenlenmiştir. Özellikle tedbir uygulandığı tarihten sonra kapatılan veya bünyesinde bulunduğu teşkilatı değiştirilen kurum ve kuruluşlar bakımından başvuru tarihi itibarıyla söz konusu tedbirle ilgili olan kurum ve kuruluşla başvurulması gerekmektedir. Ayrıca kurum ve kuruluşların başvuruları altı ay içerisinde sonuçlandırması öngörülmektedir. Düzenlemeyle kurum ve kuruluşlara ilave tedbirlerin asıl tedbirin zorunlu sonucu olup olmadığı veya devamının gerekip gerekmediği gibi hususları göz önünde bulundurmak suretiyle başvuruları reddetme veya tedbirlerin kaldırılmasına karar verme imkânı getirilmiştir. Pasaport Kanununun ek 7 nci maddesinde pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlar bakımından idari başvuru yolu mevcut olduğundan söz konusu tedbirler hakkında mevcut usulün uygulanmaya devam edilmesi belirtilerek mevzuatta oluşabilecek tereddütlerin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için zorunlu olmamakla birlikte başvuru sayısı ve niteliği göz önüne alınarak kurum ve kuruluşlar bünyesinde komisyon kurulabileceği, başvuruların sonuçlandırılması için her türlü bilgi ve belgenin ilgililerden talep edilebileceği, başvuruyu incelemekle görevli idarenin tespitinde ihtilaf ortaya çıkması halinde bu ihtilafın Cumhurbaşkanlığınca giderileceği düzenlenmiştir.

Madde 39- Maddeyle, 1/1/2021 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülen konaklama vergisinin yürürlük tarihi 1/1/2022 tarihine ertelenmektedir.

Madde 40- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunun 33 ve 34 üncü maddeleriyle Vakıflar Kanununda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler ile,

- Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların onarım veya inşaa karşılığı kiralamalarında sözleşmenin başlangıç tarihinde, işletme süresine ait ilk yılın altı aylık kira bedeli ayrıca teminat olarak alınması,

- Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kiralamalarında, sözleşme süresi içinde üç aylık kira bedelinin ödenmemesi halinde ilgili taşınmazın mülki amirlikçe tahliye edileceği,

- Getirilen yeni hükümlerin mevcut kiralamalara uygulanma usulü,

belirlenmiştir. Teklif yer alan madde ile, pandemi koşullarının devam etmesi nedeniyle güncel ihtiyaçlar çerçevesinde zorlayıcı koşulların sürdüğü gözönünde bulundurularak yürürlük tarihi 1/1/2021 olarak belirlenen mezkur maddelerin yürürlük tarihlerinin 30/6/2021 tarihine ötelenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 41- Derneklerin yapması gereken genel kurulların ertelenmesine ilişkin madde kapsamında İçişleri Bakanına tanınan yetkinin, salgınla mücadele ve insanların bir araya gelmesini gerektiren etkinliklerin yapılmasının oluşturduğu risk durumu gözönünde bulundurularak uzatılması amaçlanmaktadır.

Madde 42- Yürürlük maddesidir.

Madde 43- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

28/10/2020

Esas No: 2/3147

Karar No: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3147 esas numaralı, “*İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*”¹ Komisyonumuzun 22/10/2020 ve 23/10/2020 tarihlerinde yaptığı 4 üncü ve 5 inci birleşimlerinde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

---

¹ Alınan redaksiyon yetkisi kapsamında; Kanun Teklifinin adı ‘*Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*’ olarak değiştirilmiştir.

1. GİRİŞ

Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM ile 46 milletvekili tarafından 16/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3147 esas numaralı ‘İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 22/10/2020 ve 23/10/2020 tarihlerinde yaptığı 4 üncü ve 5 inci birleşimlerinde 2/3147 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sayıştay, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Sağlık Bilimleri Üniversitesi (SBÜ), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ), Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/3147 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3147 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- İşsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işsiz kaldıkları sürenin azaltılması ve işgücüne daha çabuk geri dönmelerinin teşvik edilmesi amacıyla işten ayrılmalarını takip eden 90 gün içerisinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmaları halinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için hesaplanacak uzun vadeli sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasına,

- 4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu, geçici 19 uncu ve geçici 21 inci maddelerinde başta dezavantajlı gruplar olmak üzere işsizlikle mücadele kapsamında istihdamın korunması ve artırılması amacıyla özel sektör işverenlerine yönelik 2020 yılı sonuna kadar uygulanacak olan destek ve teşviklerin uygulama sürelerinin ihtiyaç duyulması halinde 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi hususunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesine, ayrıca Yeni Koronavirüs (Covid-19) salgınının olumsuz etkileri göz önünde bulundurularak Esnaf Ahilik Sandığı uygulamasının yürürlük tarihinin 31/12/2023 olarak değiştirilmesine,

- Yeni Koronavirüs (Covid-19) salgını kaynaklı olarak çalışma sürelerinin azalması durumunda çalışanların gelir kayıplarını azami ölçüde telafi etmek için normal şartlarda kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gerekli olan son 3 yılda 600 gün prim ödeme şartının 450 güne; kısa çalışma başlamadan önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olma şartının ise 60 güne düşürülmesine yönelik uygulamaların devamına ve bu kapsamda yapılan başvuru tarihini ve/veya kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak Cumhurbaşkanına verilen uzatma yetkisinin süresinin 30/06/2021 tarihine uzatılmasına,

- 1 Ocak 2019 ile 17 Nisan 2020 tarihleri arasında; işini kaybetmiş kişilerin yaptıkları işlerle ilgili becerilerini kaybetmeden yeniden istihdama dönmeleri amacıyla bu kapsamdaki kişilerin başvuruları halinde işe alınarak fiilen çalıştırılacak veya ekonomik aktivitenin canlandığı döneme bir hazırlık olarak işe ve işyerine bağlılıklarını sağlamak amacıyla ücretsiz izne ayırma imkânı getirilmesine, bu surette istihdama katılamayanları da geçici bir süre destekleyerek sonraki dönemde işgücüne ve istihdama katılımlarına katkıda bulunulmasına,

- Normalleşme döneminde işverenler tarafından son 16 aylık dönemdeki en düşük sigortalı sayısına ek olarak istihdam edilecek her bir çalışan için işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacaklara prim desteği ve ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacaklara nakdi ücret desteği verilmesine,

- Evlerinde ürettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satışını yapanların belirli şartlarla gelir vergisi muafiyeti kapsamına alınmasına, ihracat yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin geliştirilmesi, yeni ihracat alanlarının oluşturulması, istihdam imkânlarının artırılması ve bu alanda oluşacak yeni pazarlarda ülkemizin payının artırılması amacıyla yeni bir teşvik unsuru ihdas edilerek tam mükellef gerçek kişilerin mal ihracından elde ettikleri kazançlarının %50'sinin beyannameye bildirilen gelirlerden indirilmesine,

- Kısmi zamanlı çalışmanın teşvik edilmesi ve yeni istihdam artışı sağlanması amacıyla kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmesine,

- Tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini geri almaları durumunda kâr dağıtımına ilişkin vergileme uygulamasının belirlenmesine,

- Cumhurbaşkanına, %20 olan kurumlar vergisi oranını beş puana kadar indirme ve tekrar kanuni seviyesine getirme yetkisi verilmesine, ayrıca, halka açıklığı ve kurumsallaşmayı teşvik etmek amacıyla payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem görmek üzere en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen şirketlere kurumlar vergisi oranının iki puan indirimli olarak uygulanmasına,

- Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılmasına ve gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak işletmelerin kayıtları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların kanuni defterlere kaydedilmesine imkân verilmesine,

- Türkiye'de oynanması planlanan 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Final karşılaşmasının oynanacağı tarihe göre güncelleme yapılmak suretiyle, UEFA, katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden işyeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanların Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisinden muaf, bu müsabaka dolayısıyla yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifaları katma değer vergisinden müstesna tutulmasına,

- Sağlık Bilimleri Üniversitesinin Mütevelli Heyetinin oluşumunun yeniden belirlenerek YÖK tarafından iki üye seçilebilmesine, Üniversitenin yurt dışı birimlerinde personel görevlendirilmesinde ücretlerin belirlenmesine, üniversitenin olduğu ülkedeki yerel akademisyenlerin istihdam edilebilmesine, Sağlık Bakanlığı ile birlikte kullanılacak hastanelerde istihdam edilecek öğretim elemanlarının nitelik ve dağılımlarının Bakanlık ile birlikte belirlenmesine, ayrıca, Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerin birlikte kullandığı hastanelerde sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetler nedeniyle işlenen fiillerde başhekim tarafından 657 sayılı Kanuna göre disiplin işlemlerinin yapılabilmesine,

- Elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumunda kule ve direklerle ilişkin belge süreçlerinin düzenlenmesine, on beş metreden yüksek kule ve direklerin imar planlarında gösterilerek ruhsata tabi olmasına, on beş metreden fazla olmayan kule ve direklerin gerekli şartlar sağlanmak ve BTK mevzuatı

uyarınca yeterli mesafe bırakılmak suretiyle idare iznine tabi olmasına, 10 metreden fazla olmayanların gerekli şartlar sağlanmak suretiyle idare iznine tabi olmasına,

- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü personelinin de diğer kamu görevlilerinin tabi olduğu gibi kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmamaları amacıyla 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamına alınmasına,

- Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren konularda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı uhdesinde Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılığı kariyer mesleğinin ihdas edilmesine, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinde hali hazırda raportör olarak geçici görevli olanlardan; hâkim ve savcı, yasama uzmanı, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek mensuplarına ilişkin kadro veya pozisyonda bulunanların talepleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere Cumhurbaşkanlığı raportörlüğüne atanabilmesine, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında istihdam edilmekteyken hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kariyer mesleklere ilişkin durumlarına uygun uzman kadrolarına atanabilmesine, bu şekilde diğer kurumlara atanan personelin aynı özlük haklarını almaya devam edebilmesine,

- OHAL döneminde kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere (silah ruhsatlarının iptali, kamu konutlarından çıkarılma, gemi adamlığı veya pilot lisansının iptali vb.) karşı başvuru yapılamayacağına yönelik yapılan düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi nedeniyle OHAL kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı idari başvuru yolu ile yargı yolunun açılmasına, başvuru yapılacak kurum veya kuruluşun belirlenmesine, bu çerçevede hakkında ilave tedbir uygulanan gerçek ve tüzel kişilerin tedbiri uygulayan kuruma başvurabilmesine, başvuruyu inceleyecek kurumun, Komisyonun görev alanında bulunan hususlarda herhangi bir inceleme yapmaksızın, münhasıran ilave tedbirin devamının yerinde olup olmadığını inceleyebilmesine, başvuru neticesinde verilecek karara karşı idari yargı yolunun açılmasına,

-Uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona eren, dernek veya vakıfların tevkif suretiyle vergilendirilmiş bazı gelirleri dolayısıyla iktisadi işletme oluşmamasına yönelik geçici maddenin; dâhilde işleme rejimi kapsamında tecil-terkin uygulaması kapsamında işlem yapılabilmesine yönelik geçici maddenin, Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimlerinde sağlanan KDV istisnasına yönelik geçici maddenin, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında İstanbul Proje Koordinasyon birimine yapılacak teslim ve hizmetlerin katma değer vergisinden istisna edilmesine yönelik geçici maddenin, uygulama sürelerinin uzatılmasına, öte yandan, konaklama vergisinin yürürlüğünün 1/1/2022 tarihine ertelenmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONUMUZDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

- İstihdamı teşvik ve desteklemeye yönelik düzenlemelerin prensip olarak olumlu karşılandığı, ancak daha önce de uygulanan benzer teşviklerden istenilen sonuçların yeterince alınamadığı, bu kapsamda öncelikle istihdamı destekleyici bir eğitim politikasının ve istikrar ortamının tesis edilmesinin önem arz ettiği, ayrıca istihdam teşvikleri ile vergi indirim ve istisnaları gibi düzenlemelerin planlı olarak işletilememesi durumunda bütçe ve ödemeler dengesi üzerinde bozucu etkiler oluşturabileceği, bu bağlamda istihdama ilişkin teşvik ve desteklerin bütçe dengeleri gözetilerek makro bir plan dâhilinde yapılmasının yerinde olacağı,

- Salgının ekonomi üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak ve bu süreçten olumsuz etkilenen vatandaşlarımızı desteklemek amacıyla gerekli önlemlerin süratle alındığı, 2020 yılının Mart ayında açıklanan Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketinin ihtiyaçlar doğrultusunda alınan yeni tedbirlerle genişletildiği, bu kapsamında ihtiyaç sahibi hane halkına nakit desteği sağlandığı, en düşük emekli aylığının yükseltildiği, kısa çalışma ödeneğinden yararlanmanın kolaylaştırıldığı, telafi çalışma süresinin artırıldığı, krediye erişim imkânlarının genişletildiği, işletmelerin vergi ve prim ödemelerinin ertelendiği, işletmelere sektörel odaklı vergi indirimlerinin yapıldığı, bu kapsamda alınan önlemler neticesinde ekonomik daralmanın birçok ülkeye kıyasla daha düşük kaldığı ve toparlanma sürecine girildiği, Teklif ile getirilen düzenlemelerin toparlanma sürecini desteklediği,

-Türkiye’de istihdama yönelik verilen teşvik ve desteklerden daha çok büyük ölçekli firmaların yararlandığı, işçi, esnaf ve KOBİ’lerin bu desteklere yeterince faydalanamadığı, ayrıca istihdamı artırmaya yönelik olarak yapılan düzenlemelerin ekonomide talep oluşturuvcu bir sonuç doğurmadığı, teşvik ve desteklerin etkinliğinin artırılabilmesi için daha fazla paydaşa ulaşması gerektiği, ayrıca ekonomide genel olarak yatırım açığının bulunduğu ve maliye politikasında genişletici yönlü politikaların enflasyonist baskı yaratabileceği,

-İşsizlik ödeneğinden yararlanmakta olanların işlerinden ayrıldıktan sonra işe girmeleri durumunda işsizlik sigortasından yararlandıkları süre kadar sigortalı sayılmasına ilişkin düzenlemenin olumlu olduğu, ancak oluşacak maliyetin merkezi yönetim bütçesinden karşılanması gerektiği, benzer şekilde Teklif kapsamında sağlanması öngörülen teşvik ve desteklerin daha çok işverenlerin lehine olduğu ve bu çerçevede finansman kaynağı olarak İşsizlik Sigortası Fonunun kullanılmasının doğru olmadığı, bu durumun Fonun kuruluş amacıyla örtüşmediği,

- İş Kanununda belirli süreli iş sözleşmesinin istisna bir uygulama olduğu, bu sözleşmelerin uygulama alanının genişletilmesinin işverenler tarafından suiistimal edilerek işçiler için olumsuz sonuçlar doğurabileceği, belirli süreli iş sözleşmesi süresince işçilerin kıdem ve ihbar tazminatlarından faydalanamadığı, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişiler için kolaylaştırılması öngörülen belirli süreli iş sözleşmelerinin işçilerin iş güvencesini zayıflatabileceği ve hak kaybına yol açabileceği, diğer taraftan farklı yaş gruplarına yapılan farklı uygulamaların çalışanlar arasında eşitsizliğe neden olabileceği,

- 25 yaş altındaki kişilerin kısa çalışma sürelerinde eksik olan uzun vadeli sigorta primlerini ödeyememeleri durumunda uzun vadeli sigorta kollarından mahrum kalmasının genç istihdamında önemli bir sosyal güvence eksikliği oluşturacağı, bu gençlerin emeklilik hakkı kazanma süresinin uzayabileceği, uzun vadeli sigorta kollarına ait ödenmesi gereken prim yükünün normal şartlarda işçi ve işveren arasında paylaştırılmasına rağmen Teklifte önerilen düzenleme ile bu yükün işçi üzerinde kaldığı,

- Basın ve gazetecilik mesleğinde basın kartı sahibi çalışanların fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin maddenin kanuna atıf yapacak şekilde düzenlenmesinin daha doğru bir yaklaşım olacağı, bunun yanında söz konusu maddenin basın ve gazetecilik mesleğinde faaliyet gösteren bütün çalışanları kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiği,

- Mikro ihracat yapan mükelleflerin mal ihracatından elde edilen kazançlarının %50’sinin beyannamede indirilmesini öngören düzenlemenin olumlu karşılanmakla birlikte uygulamanın denetlenmesinin zor olacağı, ayrıca vergi indirimlerinde belirlenen limitlerin küçük ihracatçıların kurumsallaşarak büyümesinin önünde bir isteksizliğe neden olabileceği, teknoloji ve yazılım alanında da söz konusu vergi indirimlerinin uygulanması gerektiği,

- Türkiye’de daha önce de varlık barışı uygulamalarının yapıldığı, meşru yollardan elde edilen gelirlerin ülke ekonomisine dâhil edilmesinin önünde hâlihazırda bir engelin bulunmadığı, ancak bu tür düzenlemeler ile ülke içine giren paranın kaynağının belli olmadığı, ülke içinde elde edilen gelir ve servetin vergilendirildiği, buna karşın yurt dışından getirilecek varlıklara uygulanan vergi muafiyetlerinin adaletsizliğe neden olacağı,

- Türkiye’nin bütçe açığının son dönemde önemli seviyelere ulaştığı, bütçe gelirlerinin önemli kalemlerinden ve temel vergilerden biri olan kurumlar vergisi oranında alınan yetkilerle birlikte yapılması öngörülen indirim sonucu bütçe dengesinin daha da bozulabileceği, halihazırda Türkiye’de kazanç üzerinden %20 oranında alınan kurumlar vergisinin dünya örnekleri baz alındığında yüksek olmadığı, düzenleme ile vazgeçilecek vergi yükünün toplumun diğer paydaşları üzerine kalabileceği,

- Kısmi çalışmayı kabul eden işçinin yerine istihdamın sağlanması halinde gelir vergisi ve damga vergisi istisnasının getirilmesini öngören düzenlemenin istihdama katkısı olmasına rağmen çalışanın ekonomik hakları yanında sosyal güvenlik ve iş güvencesi hakları gibi diğer hakları bakımından mağduriyet yaşayabileceği, işverenlerin önerilen düzenlemeyi istismar edebileceği, düzenlemenin hem işçilerin hak kaybına hem de Devletin vergi geliri kaybına neden olabileceği,

- Sağlık Bilimleri Üniversitesinin Müttevelli Heyetinin yapısının bilimsel özerklik kapsamında akademik personel lehine güçlendirilmesinin önemli olduğu, ancak Müttevelli Heyetinin yetkilerinde kısıtlamaya gidildiği, bu durumun norm kadro ve bütçeye ilişkin kararlarda Üniversitenin bilimsel ve yönetsel özerkliğini azaltabileceği,

- Covid-19 salgının ekonomik ve sosyal hayata olan etkileri göz önüne alındığında bazı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılmasının olumlu karşılanabileceği, bununla birlikte son yıllarda birçok yapılandırma düzenlemesinin hayata geçirildiği, bu durumun vergi bilincini zedelediği ve mali yükümlülüklerini zamanında yerine getiren mükellefleri aleyhine bir tablo oluşturduğu, bu açıdan yapılandırma müessesesinin istisnai bir uygulama olarak kullanılması gerektiği,

- Teklif ile vergi mevzuatında uzun süredir uygulanmakta olan birçok geçici maddenin süresinin uzatıldığı, yapılandırma müessesesine de sık başvurulduğu göz önüne alındığında en kısa sürede vergi sisteminin mükellef sayısını artıracak ve vergi bilincini tesis edecek şekilde bütüncül bir bakış açısıyla yeniden ele alınmasının faydalı olacağı,

- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında diğer kurumlarda olduğu gibi asli ve sürekli hizmet görece ve kurum hafızasını oluşturacak kariyer meslek uygulamasına geçilmesinin önemli olduğu, ancak Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrosuna atanacakların görev ve yetkilerinin açık bir şekilde belirlenmediği, diğer yandan hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin görevle ilişkisinin kesilerek başka bir kamu kurumuna gönderilebilmesine yönelik düzenlemenin kariyer meslek sisteminin temel prensiplerinden olan sürekli ve güvenceli çalışma ilkesine aykırılık teşkil edebileceği,

- Elektronik haberleşme alt yapılarının insan sağlığına olumsuz etkilerine ilişkin birçok bilimsel araştırmanın olduğu, insanın sağlıklı ve düzenli bir çevrede yaşama hakkından hareketle kentsel ve kırsal yerleşim yerlerinde söz konusu yapıların kurulumunun belirli bir plan ve denetim programıyla ilişkilendirilmesi gerektiği, bu çerçevede elektronik haberleşme alt yapılarının kurulumunun ruhsata tabi tutulmasının ve imar mevzuatına dahil edilmesinin sektör faaliyetlerine ilişkin denetimin kolaylaştırılması açısından önemli olduğu, ayrıca elektronik haberleşme alt yapılarına eklenecek elektronik haberleşme cihazlarının güncellenmesi hususunun yeni bir fiili durum oluşturması sebebiyle ayrıca izne tabi tutulması gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahipleri Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- İşsizlikle mücadele kapsamında istihdam piyasasına yönelik verilecek teşvik ve desteklerin İşsizlik Fonundan karşılanmasının Fonun kuruluş amacıyla örtüştüğü, ayrıca gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği gibi düzenlemelerin genel bütçeden karşılanacağı,

- Teklifte, mevcut durumda çalışmayan ve dolayısıyla uzun vadeli sosyal sigorta primini zaten yatırmayan gençlere hem daha kolay işe girebilme hem de emekliliğe esas teşkil eden uzun vadeli sigorta primlerini isteğe bağlı olarak ödeyebilme imkanı getirildiği, ayrıca halihazırda istihdam edilen gençlerin çalışma şekillerinin 10 günden az çalıştırılmaya dönüştürülmemesi amacıyla 25 yaş altı gençlerin işe giriş tarihinden önceki bir yıl içinde 120 günden daha fazla prim ödeme gün sayısının olmaması şartının getirilerek muhtemel suiistimallerin önüne geçildiği,

- Salgın sürecinde sosyal devlet olmanın doğal bir sonucu olarak başta ücretli çalışanlar olmak üzere toplumun bütün kesimlerine yönelik iyileştirici düzenlemeler yapıldığı, bu kapsamda Sosyal Güvenlik Kurumuna bildiri yapılmayan çalışanların da nakdi destekten yararlanabilmesine imkan tanındığı, bununla birlikte söz konusu nakdi destek uygulamasının istismar edilmemesi ve gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşabilmesi amacıyla gerek merkezi gerekse yerel kontrol ve denetim mekanizmalarının işletileceği,

- 25 yaş altı ile 50 yaşın üzerinde olanlara yönelik daha esnek istihdam koşulları sağlanmasının Covid-19 salgını nedeniyle başta hizmetler sektörü olmak üzere işgücü arzında ve istihdamda yaşanan kayıpların giderilmesine katkı sağlayacağı, bu hususun 2021-2023 Yeni Ekonomi Programında da ifade edildiği, bu kapsamda 2003 yılından itibaren mevzuatımızda yer alan belirli süreli iş sözleşmelerinin bu yaş grubunda bulunanlar için esnetildiği, bununla birlikte sözleşme süresinin iki yılı geçemeyeceği, ayrıca belirli süreli iş sözleşmelerinde kıdem tazminatı ödenebileceğine yönelik Yargıtay kararlarının bulunduğu,

- Gerek belirli süreli iş sözleşmelerine gerekse kısmi süreli çalışmaya yönelik düzenlemelerin istihdam piyasasına girmekte zorlanan 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişilerin işgücüne dahil olmasında önemli katkılar sağlayacağı, istihdamın korunması ve Covid-19 salgınının işgücü piyasasına etkisinin azaltılmasına yönelik bu tür düzenlemelerin bazı AB ülkelerinde de halihazırda uygulandığı,

- 25 yaşının altında olan gençlerin bir ayda 10 günden az çalışmaları durumunda asgari ücret üzerinden %20 oranında prim ödeyerek çalışmadıkları günler açısından uzun vadeli sigortalı sayılmalarına yönelik düzenleme ile gençlerin istihdama girişlerinin artırılmasına büyük katkı sağlayacağı, gençlerin işgücü piyasasında tecrübe kazanmasının, işverenler açısından prim maliyetlerinin düşürülmesinin ve dolayısıyla işgücü maliyetinin azalarak ekonomiye hem işçi hem de işveren yönünden pozitif katkı sağlanmasının hedeflendiği,

- Mikro ihracatçılara sağlanan vergi indiriminin amacının rekabetçiliğin artırılması ve yeni ihracat alanlarının oluşturulması olduğu, ayrıca indirimden faydalanılması için istihdam şartının getirildiği, bunun da ülke ekonomisine katkı sağlayacağı, halihazırda yazılım ve teknoloji alanlarında bu indirimlerin sağlandığı, mikro ihracatın yeni bir alan olarak özellikle salgın sürecinde ön plana çıktığı, düzenleme ile bu alanın kayıt altına alınmış olacağı,

- Geçmiş yıllarda da başvuru varlık barışı uygulamaları neticesinde önemli miktarda varlıkların milli ekonomiye kazandırıldığı, kaynağı suç teşkil edecek varlığın ülke içine transferinin halihazırda başta MASAK olmak üzere Devlet kurumları tarafından sıkı bir denetime tabi tutulduğu ve bu konuda uluslararası alanda şimdiye kadar herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı gibi Türkiye'nin kara para aklama ve terörün finansmana yönelik mücadelesinin takdirle karşılandığı, ayrıca ülkeye gelen varlık sahibinin gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olması sağlanarak kayıt altına alındığı,

- Kurumlar vergisinin indirilmesinin şirketlerin vergi yükünü azaltarak üretimin, istihdamın ve ihracatın artırılmasına katkı sağlayacağı, bunun sonucunda ortaya çıkacak üretim artışının vergi gelirlerine de yansıtacağı, dolayısıyla vergi kaybının söz konusu olmadığı, ayrıca ilk defa BİST bünyesinde halka açılan firmalar için de kurumlar vergisi oranının indirilerek kurumsallaşmanın, halka açıklığın ve kaydiliğin teşvik edildiği,

- Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile ilgili düzenleme ile Anayasa Mahkemesinin ilgili kararına uygun olarak Mütevelli Heyetinin bilimsel özerkliğinin artmasının hedeflendiği, ayrıca Üniversitenin yurt içi ve yurt dışında birçok personeli, öğrencileri ve birimlerinin bulunduğu, bütçe ve kadro tahsisi gibi idari konularındaki yetkilerin çeşitli kamu idarelerine aktarılmasıyla Heyetin eğitim ve sağlık hizmetleri konusunda daha efektif ve verimli hale gelmesinin amaçlandığı,

- Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren konularda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında oluşturulacak kariyer meslek uygulamasının kurumsal kültürün geliştirilmesine ve aktarılmasına katkı sağlayacağı, düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadrolarının istisnai memuriyet kapsamından çıkartıldığı, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında istihdam edilmekteyken hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin aynı özlük haklarıyla diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanabileceği,

- Baz istasyonlarının kurulmasıyla ilgili olarak Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından zorunlu olarak istenen ve birçok ülkeden daha ileri olan güvenlik sertifikasının arandığı, dolayısıyla sağlık açısından aynı hassasiyetin korunmaya devam ettiği, bunun yanında mevzuatta elektronik haberleşme alt yapılarının kurulumu konusunda birden fazla izin şartının bulunduğu, elektronik haberleşme alt yapısı kuracak işletmelerin öncelikle alt yapı kurulumu için güvenlik sertifikası ve yer seçim belgesi edinmesi gerektiği, alt yapı kurulum faaliyetlerinin denetiminin etkinleştirilmesi ve yasal bir statüye kavuşturulması amacıyla güvenlik sertifikası ve yer seçim belgesine sahip olan işletmelerin ayrıca ruhsata tabi tutulduğu, düzenlemeyle sadece elektronik haberleşme alt yapılarının kurulumu için gereken kuleler ile bunların ek yapılarının ruhsata tabi olduğu ve söz konusu alt yapıların üzerinde yer alan elektronik haberleşme cihazlarının düzenleme konusunun kapsamı dışında yer aldığı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni, aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Bazı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılmasında kapsam ve tanımları belirleyen, bu çerçevede Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, il özel idareleri, belediyeler ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının (YİKOB) Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla kesinleşmiş olmak kaydıyla 31/8/2020 tarihine kadar olan vergiler, vergi cezaları, idari para cezaları (düzenleyici ve denetleyici kurumlarca verilen idari para cezaları, Covid-19 ile mücadele kapsamında verilen idari para cezaları ile tütün ve tütün mamulleri kullanımından kaynaklanan idari para cezaları hariç), gümrük vergileri, sigorta primleri, topluluk sigortası primleri, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi ile bu alacaklara ilişkin her türlü faiz, zam, gecikme zammı, gecikme faizi, cezai faiz, gecikme cezası gibi fer'i alacaklar ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip ve tahsil edilen alacaklar (adli para cezası hariç) ile belediyelerin, su, atık su ve katı atık gibi alacaklarının yeniden yapılandırılmasını öngören bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 1 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Hazine ve Maliye Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına, Sosyal Güvenlik Kurumuna, il özel idarelerine, belediyelere ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına (YİKOB) bağlı tahsil dairelerince takip edilen kesinleşmiş amme alacakları ve belediyelerin ve büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin kesinleşmiş bazı alacaklarının yapılandırma şartlarını belirleyen bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 2 nci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Yapılandırma kapsamında yapılacak başvuru süreci, ödeme süresi ve ödeme şekline ilişkin uygulanacak ortak hükümleri belirleyen bir düzenleme Teklif metnine çerçeve 3 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Hazine ve Maliye Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına ve Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil dairelerince takip edilen küçük tutarlı alacakların tahsilinden vazgeçilmesine, iş kazası, meslek hastalıkları gibi sebeplerle işverene rücu edilen alacaklar, emekli aylıklarından yersiz ödenenlerden kaynaklı alacaklar ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Barolar Birliği, Türkiye İhracatçılar Birliği, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları ile Türk Standardları Enstitüsünün bazı alacakları ile il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin %50' sinden fazlası bunlara ait şirketlerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların kiralanması, satılması ve kullanılması nedeniyle doğan bazı alacakların yapılandırılmasını öngören bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 4 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri; çerçeve 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin çerçeve 8 inci maddesi; 1 Ocak 2019 ila 17 Nisan 2020 tarihleri arasında; iş sözleşmesi feshedilenler ile SGK'ya bildirim yapılmadan çalıştırılanlardan, işe dönüş başvurusu işveren tarafından kabul edilmeyen kişilere verilmesi öngörülen gelir desteğinin suiistimal edilmemesini sağlamak amacıyla, bu kişilere yönelik merkezi kontrollerin yanı sıra yerelde de 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında değerlendirme yapılabilmesine imkân sağlamasını teminen değiştirilmek suretiyle çerçeve 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin çerçeve 9 uncu maddesi; çerçeve 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Covid-19 salgını sebebiyle işverenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvurularının alınması, değerlendirilmesi ve ödenmesine ilişkin işlemler hakkında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İŞKUR personeline herhangi bir sorumluluk yüklenemeyeceğini; işverenlerin hatalı işlemlerinden kaynaklanan fazla ve yersiz ödemelerinden maddenin yürürlük tarihi itibarıyla tahsil edilmemiş olanların terkin edilmesini, tahsil edilenlerin ise iade veya mahsup edilmemesini öngören bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 14 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 10 ve 11

Teklifin çerçeve 10 ve 11 inci maddeleri; çerçeve 15 ve 16 ncı maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 12

Teklifin çerçeve 12 nci maddesi; Cumhurbaşkanının madde kapsamında tevkifat oranını tam mükellef sermaye şirketi paylarının Borsa İstanbul’da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul’da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte uygulayabilmesini teminen değiştirilmek suretiyle çerçeve 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 13,14,15,16,17,18,19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29

Teklifin çerçeve 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29 uncu maddeleri; çerçeve 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 ve 34 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 30

Teklifin çerçeve 30 uncu maddesi; uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan tarihin değiştirilmesi yerine uzatma sayısının üçten yediye çıkarılmasını teminen değiştirilmek suretiyle çerçeve 35 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 31 ve 32

Teklifin çerçeve 31 ve 32 nci maddeleri; çerçeve 36 ve 37 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Covid-19 salgınıyla mücadele sürecinde kamu üniversite hastanelerinin artan finansal yükünü hafifletmek amacıyla söz konusu sağlık hizmet sunucularının 2020 yılında verdikleri sağlık hizmet bedelinin götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki farkın kamu üniversite hastaneleri lehine terkin edilmesini ve terkin edilen tutarın Hazine tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılmasını öngörülen bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 38 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan 31/10/2020 tarihi itibarıyla prim borcu bulunan ve ödeme yapmayanların sigortalılık sürelerinin durdurulmasını ve prim borçlarının silinmesini, talep edilmesi halinde ise durdurulan sigortalılık sürelerinin ihya edilmesini öngören bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 39 uncu madde olarak eklenmiştir.

Madde 33, 34, 35 ve 36

Teklifin çerçeve 33,34, 35 ve 36 ncı maddeleri; çerçeve 40,41,42 ve 43 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununda Teklifin 36 ncı maddesi ile yürürlükten kaldırılan hüküm nedeniyle oluşabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmesi ve kazanılmış hakların korunmasını öngören bir düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 44 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 37, 38, 39, 40 ve 41

Teklifin çerçeve 37, 38, 39, 40 ve 41 inci maddeleri; çerçeve 45, 46, 47, 48 ve 49 uncu maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 42 ve 43

Teklifin yürürlüğe ve yürütmeye ilişkin 42 ve 43 üncü maddeleri, çerçeve 50 ve 51 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyonumuzda Teklife ihdas edilen maddeler neticesinde redaksiyon kapsamında Komisyon metninin adı '*Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*' şeklinde değiştirilmiş, Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uyulan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, madde numaraları teselsül ettirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Düzce Milletvekili Ayşe KEŞİR,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
- Trabzon Milletvekili Salih CORA,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Lütfi Elvan</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Abdullah Nejat Koçer</i>
Mersin	İstanbul	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>
İstanbul	Ağrı	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Durmuş Yılmaz</i>	<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Ankara	Antalya	Aydın
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Necdet İpekyüz</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>Nilgün Ök</i>
Batman	Bursa	Denizli
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Ayşe Keşir</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Cemal Öztürk</i>
Düzce	Erzurum	Giresun
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Erol Katırcıoğlu</i>	<i>Yaşar Kırkpınar</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Okyay Sındır</i>	<i>Mustafa Baki Ersoy</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>
İzmir	Kayseri	Konya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdullatif Şener</i>	<i>Uğur Aydemir</i>	<i>Süleyman Girgin</i>
Konya	Manisa	Muğla
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Salih Cora</i>	<i>Erhan Usta</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Trabzon	Samsun	Uşak
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3147) esas numaralı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Söz konusu kanun teklifi genel kabul görmüş yasama ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 19 ayrı Kanunun birçok maddesinde değişiklik yapan aynı zamanda kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak başta 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun olmak üzere çok sayıda kanuna atıf yapan bazı düzenlemeleri içermekte olan 51¹ maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

15.10.2010 tarihinde “daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması” gerekçesiyle, genel kurulda görüşülmesi yapılan (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” metninden çıkartılan 5 maddenin acele ile bu tarihten bir gün sonra içeriği değiştirilmeden, virgülüne ve noktasına dokunulmadan başka milletvekilleriince hazırlandığı(?) ifade edilen bu kanun teklifi metnine yerleştirilmesi; yasama teamüllerine aykırı olan bir tutumu aynı zamanda “yasama kurnazlığına” örnek teşkil etmektedir.

Ağırlıklı olarak işsizlik sigortası, sosyal yardım ve yine ağırlıklı olarak vergi konularında, ancak sosyal alandaki düzenlemeler yapan bir torba kanun teklifi ile yine karşı karşıyayız.

Kanun teklifinin genel gerekçesinde; bu kanun teklifi; “Tüm dünyayı et kisi altına alan tüm dünyayı etkisi altına alan coronavirüs (Covid-19) salgınının istihdam üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, salgın nedeniyle işçi ve işverenler üzerinde oluşan yükün sosyal devlet ilkesi gereğince paylaşılması ve giderilmesi, normalleşme sürecinde hareketlenecek ekonomik aktivitenin istihdamla desteklenmesi, istihdamda devamlılığın sağlanabilmesi amacıyla destek tedbirleri düzenlenmektedir.” denilmektedir.

¹ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 43 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen önergelerle madde sayısı 51’re yükselmiştir.

Ancak kanun teklifi metnindeki düzenlemeler mevcut iktidarın Covid-19 pandemisi sonrası ortamı istismar ettiğini teyit etmektedir.

Neo-liberal dogmaları ifrata vararak uygulayan, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi ve ticarileştirilmesinde sınır tanımayan, üstelik devletin toplumu örgütleme becerisinin en yetersiz düzeylerde olduğu ülkelerde bu kriz toplumu ve ekonomiyi çok daha sert vurmaktadır.

Covid-19 krizi arz, talep ve finans şoklarının eş anlı oluşumuna dayalı, çok boyutlu sistemik bir kriz olarak yaşanmaktadır.

Ayrıca Covid-19 krizi Türkiye ekonomisini, 2018 finansal krizinin etkilerinin tamamıyla çözümlenmediği ve ulusal ekonominin akım dengelerinin yeniden sağlanmasının henüz tamamlanmamış olduğu bir konjonktürde yakalamıştır.

Covid-19 virüsünün yol açtığı kriz, Türkiye ekonomisinin makroekonomik dengelerinin görece zayıf olduğu ve özellikle kamu kesiminde bütçe açığının görece yüksek olduğu bir konjonktürde yaşanmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin krize karşı uygulayabileceği politika önlemlerinin etkinliğini de kısıtlamaktadır

Dünya Sağlık Örgütünün Covid-19 dolayısıyla pandemi ilanı ile birlikte tüm ülke yönetimleri oluşması pek muhtemel krizin ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik etkilerine karşı çeşitli stratejiler oluşturmuş iken Türkiye'de mevcut siyasal iktidarın böylesi bir temel stratejisinin olmadığını gözlemlemekteyiz.

Mevcut iktidar Covid 19 pandemisi ile ilgili ekonomik alandaki mücadeleyi de algı yönetimi açısından kullanmaya başlamış, bu konuda yapılan direkt harcama, borç ve prim erteleme, kredi genişleme ve erteleme gibi hususlarda şeffaflıktan uzak bir tavır izlemiştir.

Muhalefet partilerinin pandemi ile ilgili olarak ekonomik ve mali açıdan mücadelenin net ve şeffaf bir şekilde ortaya konulması için bir makro perspektif çizilerek bununla ilgili ek bütçe çıkarılması, finansmanının da pandemi tahvili adı altında bir borçlanma tahvilinin ihraç edilmesi ve bunun da şeffaf bir şekilde Merkez Bankası kaynakları ve bütçe ile ilişkilendirilmesi konusundaki önerilerini dikkate almamıştır.

Diğer ülkelerin aksine bütçeden direkt nakit ve karşılıksız ödeme yöntemlerinin kullanılması tercih edilmemiştir.

Mütemadiyen şeffaflıktan uzak değişik isimlerde Ekonomik İstikrar paketleri ilan edilmiştir.

Pandemi bahane edilerek Kredi Garanti Fonu müessesinin olanakları da kullanılarak kamu bankaları ve Merkez Bankası kaynakları ciddi bir şekilde zorlanmış, sadece bazı özellikli sektörlerle yönelik olarak kredi genişlemesi ve kredi ertelemesi gibi yöntemler uygulanmıştır. 100 Milyar Doları aşan Merkez Bankasının ve kamu bankalarının döviz kaynakları dolar kurunu sabit tutma hayaliyle eritilmiştir.

Özellikle inşaat sektöründe birikmiş konut arzının eritilmesi için kamu bankalarına baskı yapılmak suretiyle düşük faizli kredilerle konut talebinin artırılmasına yönelik politikalar icra edilmiştir.

Sn Cumhurbaşkanı TBMM'yi 01.10.2020 günü açış konuşmasında Covid salgını nedeniyle açıklanan destek ve paketlerin toplamının ekonomik büyüklüğünü 495 Milyar TL (Milli Gelirin % 10'u)olarak ifade ederken, Sn Cumhurbaşkanı Yardımcısı bütçenin sunum konuşmasında Eylül 2020 itibarıyla Kovid-19 salgını kapsamında ekonomiyi desteklemek amacıyla atılan adımların büyüklüğünü kredi ertelemeleri hariç 371.7 Milyar TL. olarak vermektedir.

Sn Cumhurbaşkanının 01.10.2020 tarihindeki konuşmasından bu dönemde sadece 35 Milyar TL.lik karşılıksız ödeme yapıldığı anlaşılmaktadır. Cumhurbaşkanı Yardımcısının açıklamasında ise bu rakam 32.9 Milyar TL. olarak ifade edilmiştir. (Bu konuda da rakam farklılığı bulunmaktadır.)

Cumhurbaşkanı ve Yardımcısının TBMM çatısı altında on gün ara ile yaptıkları konuşmada bile bulunan rakam farklılıkları Covid 19 ile mücadelenin gerçek mali boyutunun şeffaf bir şekilde kamuoyu paylaşılmadığını veya bazı hesaplama hatalarının varlığını göstermektedir.

Söz konusu tutarlar dünyanın diğer ülkelerindeki oran ve miktarlarla karşılaştırıldığında oldukça düşük kalmaktadır.

Ayrıca bu konuda yapılacak bir diğer tespit nakit ödemelerin büyük bölümünün bu aşamaya kadar İşsizlik Fonundan karşılandığıdır.

Yani pandemi ile ilgili nakit ödemelerin büyük bölümü direkt olarak Merkezi Yönetim Bütçesinden yapılmadığı için bu aşamada mevcut bütçe açığı ile ilgilendirilmemesi gerekir.

Yani başka bir deyişle 2020 bütçesindeki açığın artmasının nedeni pandemi mücadelesine yönelik nakit ödemeler değildir.

Ancak mevcut iktidar *salgını bahane ederek* yurttaşlar üzerindeki gözetim ve denetim ağlarını yaygınlaştırmaktadır.

Virüs tehlikesinin getirdiği günlük yaşamdaki bazı kısıtlamalar, daha otoriter ve baskıcı bir devlet aygıtının kalıcılaştırılması için mevcut iktidar tarafından fırsat olarak kullanılmaktadır.

(2/3147) esas numaralı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ile çeşitli kanunlarda pandemiyi fırsat bilerek emekçiler ve çalışanların aleyhine olarak, sosyal hukuk ilkesine aykırı bir biçimde çalışma barışını tehlikeye sokan bazı düzenlemeler yapılmaktadır.

İşsizliğin azaltılması bahanesine sığınarak işçinin en büyük çalışma güvencesi olan kıdem tazminatına el atılmaktadır.

Kademeli olarak kıdem tazminatını ortadan kaldıracak veya işlevsiz kılacak yasal düzenlemeler yapılmaya çalışılmaktadır.

İşverenler için istihdam nedeniyle üstlendikleri vergi ve primlerle ilgili bazı yükümlülükler İşsizlik Fonunun sırtına yüklenmekte, işsizlik Fonu kaynakları süratle eritilmektedir.

Vergi ve prim yapılandırması adı altında kısmi af çıkarılmaktadır.

Ak parti 18 yıllık iktidar döneminde 7. kez varlık barışı düzenlemelerini tekrardan çıkış yolu olarak ortaya sürmektedir.

Kurumlar Vergisi oranını % 5’puan kadar indirmek için yetki alınmakta, menkul kıymet gelirlerinin (yani özellikle faiz gelirlerinin) sadece stopaj yoluyla vergilendirilmesi ile ilgili Gelir Vergisi Kanunundaki Geçici 67. maddenin uygulama süresi 2025’e kadar bir kez daha uzatılmaktadır.

Emekleriyle çalışanlar aleyhine, Covid-19 pandemisi ve istihdamı artırma bahanesiyle sosyal hukuk devleti ilkelerine aykırı olarak, iş barışını bozan, iş güvencelerini ortadan kaldıran kıdem tazminatı hakkını zedeleyen, sigortalılığı bölen, kısmi çalışma düzenini özendiren düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu kanun teklifinin bir çok maddesinde kamu tarafından üstlenilen bazı sigorta primi ve benzeri ödemelerin İşsizlik Fonundan yapılması öngörülmektedir.

Türkiye, işsizlikle mücadelede işsizleri korumak için, 1.6.2000 tarihinde 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu çıkarmıştır. 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereği Ülkemizde işsizlik sigortası zorunludur. Bu Kanunun 01.06.2000 tarihinde yürürlüğe girmesi ile çalışmakta olanlar ve çalışmaya başlayanlar zorunlu olarak işsizlik kanunu kapsamına girmişlerdir Bu Kanun çerçevesinde, işçi-işveren ve devletin ödeyeceği sigorta primlerinden oluşturulan İşsizlik Sigortası Fonu'ndan, işsiz kalan sigortalılara işsizlik ödeneği verilmesi öngörülmüştür.

Devletin prim desteği sağladığı tek sigorta kolu olan işsizlik sigortası amacına uygun kullanılmamaktadır. İşsizlik sigortasının amacı, çalışanların işsiz kalma durumunda uğradığı gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayarak kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerini önlemektir. Ancak, yasa gereği fondan yapılacak olan işsizlik ödeneğine hak kazanma koşulları oldukça ağır olup, işsizlik ödeneği miktarı ve ödeme süresi insanca bir yaşam için yetersizdir.

Mart 2002 tarihinden 30.09.2020 tarihine kadar işsizlik ödeneğine 14.004.494 kişi başvurmuş, 8.127.379 kişi ödenek almaya hak kazanmıştır. Bu kapsamda hak eden kişilere toplam 35.336.690 bin TL ödeme yapılmıştır.

İşsizlik Sigortası Fonunun menkul kıymet ve nakit fon varlığı 109.557.146.000 TL'dir. Bu miktar 2019 yılı sonunda 131.541.793.000 TL. dolaylarında bulunmakta idi.

İşsizlik sigortası fonunda, çalışanların alın terleri ile elde ettikleri ücretlerinden kesilen primlerle biriken paralar, Hükümetin iştahını kabartmakta, her vesile ile fonun gerçek amacı dışında kullanılması için özel bir çaba harcanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Fonu'ndan işverene destek vermek üzere yasal düzenleme yapılması periyodik bir aktivite hâline gelmiştir. Bu durum mevcut iktidarın siyasal tercihi olarak istihdam politikasını açmaza sürüklemektedir. Eğer işverenin de desteğe ihtiyacı olduğu konusunda hem fikirsek İşsizlik Sigortası Fonu yerine şeffaf bir biçimde, açık bir biçimde, amacı kullanımıyla uyumlu bir biçimde doğrudan bütçeden bu kaynağın aktarılması gerekir; İşsizlik Sigortası Fonu'nun amacı işveren desteklemek değildir. Bugün, Türkiye'de, 17 milyon insanın işsiz olduğu bir yerde İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanılması gereken yer çok açık ve bellidir; 17 milyon işsizi rahatlatmak görevimiz vardır.

İşsizlik Sigortası Fonu'ndan işverene destek verme fikri yeni ve mucizevi bir fikir değildir. İşsizlik Sigortası Fonundan işverenlere aktarılan kaynaklarla ilgili olarak

henüz bir etki analizi yapılmamıştır. Bu durumun gerçekte istihdamı artırma veya koruma amacına hizmet edip etmediği bilinmemektedir.

Ayrıca İşsizlik Fonu kaynaklarının amaç dışı sayılabilecek alanlarda ölçsüz olarak kullanımının Anayasa'nın "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesinde yer alan *"Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."* hüküm çerçevesinde de ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle söz konusu ödemelerin İşsizlik Fonundan karşılanmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen teklif metnindeki söz konusu düzenlemeler Covid-19 salgını ile de ağırlaşan ülkenin içinde bulunduğu ekonomik krizden çıkması için gerekli olan ortak aklın harekete geçmesini sağlayacak düzenlemeler değildir.

Söz konusu kanun teklifi metninde yer alan düzenlemeler, dolar kurundaki artışı önleyici, üretim darboğazında bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelerin, kredi darboğazında bulunan firmaların, ödeme gücü içinde bulunan ve çarşı-Pazar enflasyonu altında ezilen küçük memur, esnaf, işçi, tarım üreticisinin, artan işsizlik neticesinde işlerini kaybeden emekçilerin sorunlarını çözmek ve daha kalıcı adımlar atma amaçlı düzenlemeler değildir.

Bütün dünya salgın sürecinde iş yapamayan esnafını korumak için hangi tedbirleri alacağına, hangi destekleri vereceğine, çiftçiye gıda güvenliğini sağlayabilmek için destek vereceğini tartışırken hükümet; Meclis'e gönderdiği bir yasa teklifi ile işçinin kıdem tazminatı hakkını ve emekliliğini zedeleyen ancak kaçak baz istasyonlarına af getirmeyi amaçlayan düzenlemelerin peşine düşmüştür.

Makro ekonomik göstergelerin algı yönetimi metoduyla başkalaşıma uğratıldığı, uzun vadeli perspektifi olmayan çözümler peşinde koşan bir ekonomi yönetimi ile karşı karşıya bulunmaktayız.

Aslında aşağıda tabloda özetlenen bazı göstergeler Türkiye'de işlerin tek adam rejimine geçtikten sonra pek fazla iyi gitmediğini göstermektedir.

Başkanlık Sistemine geçiş ve sonrası bazı büyüklüklerin mukayesesi.

	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Öncesi	Bugün
Gayri Safi Yurt İçi Hasıla	859 Milyar Dolar(2017 sonu)	702 Milyar Dolar(2020 Yıl Sonu tahmini)
Büyüme Oranı	%7.5 (2017 sonu)	Binde 3 (2020 Yıl sonu tahmini)
Kişi başına Gelir	10.696 Dolar (2017 sonu)	8.381 (2020 Yıl sonu tahmin)
Dünya Ekonomilerinde sıralama	17. (2017 sonu)	20. (2020 Yıl sonu tahmin)
İşsizlik Oranı	% 10.9 (2017 sonu)	% 13.4 (2020 Temmuz Sonu)
Genç İşsizlik Oranı	% 20.8 (2017 sonu)	%23.7 (2020 Temmuz sonu)
Geniş tanımlı işsiz sayısı	6.308 milyonkişi 2018 Yılı Nisan	10.400 Milyon Kişi (2020 Temmuz sonu)
Bütçe Açığı	-47.800MilyarTL (2017 Sonu)	239.200MilyarTL.(2020 sonu tahmin)
Faiz Harcaması	56.700 Milyar TL.(2017 Sonu)	137.400 Milyar TL.(2020 sonu tahmin)
Türkiye Brüt Dış Borcunun Milli Gelire Oranı	% 53.3 (2017 sonu)	% 56.9 (2020 Haziran sonu)
Net döviz rezervi	27.9 Milyar Dolar (2018 Haziran sonu)	-14.2 Milyar Dolar (Mayıs 2020 sonu)
Dolar Kuru	3.65 (2017 sonu)	8.20 (2020 30 Ekim)
CDS Primi	152.28 (5 Ocak 2018)	514 (24 Ekim 2020)
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	101. Sıra (2017 sonu)	107. sıra (2020)
Yolsuzluk Algısı Endeksi	81. sıra (2017 sonu)	91. sıra (2019 sonu)
İnsani Yolsuzluk Endeksi	84. sıra 2017 sonu)	122.sıra (2019 sonu)
Dünya Mutluluk Endeksi	69. sıra 2017 sonu)	93. sıra (2020)

-2017 yılı sonunda Gayri Safi Yurtiçi Hasıla 859 Milyar Dolar iken 2020 yılı sonu tahmini 702 Milyar Dolara;

-Kişi başına gelir 10.696 Dolardan 8.381 Dolara

-Net Döviz Rezervimiz 27.9 Milyar Dolardan 14.2 Milyar Dolara

inmiştir.

İşsizlik Oranı % 10.9 dan 13.4'e

Genç işsizlik oranı % 20.8'den %23.7'ye Bütçe Açığı 47.800 Milyar TL'den 239.200 Milyar TL'ye

Faiz harcaması 56.700 Milyar TL.den 137.400 Milyar TL'ye Dolar Kuru 3.65 TL.'den 7.96 TL'ye

CDS Primi 152.28'den 514'e

yükselmiştir.

Ak Parti iktidarı algıyı yönetebilmek için döviz kurunu, özellikle de doların düzeyini 7.00 TL'nin altında tutabilmek için milyarca dolarlık uluslararası rezervimizi heba etmiş, ancak TL'nin dolar karşısındaki erimesini durduramamıştır.

Bu arada ödenek üstü harcamalar nedeniyle 2020 yılı ile ilgili Ek Bütçe Teklifinin T.B.M.M.'ye sevkinde de yasal zorunluluk bulunmaktadır.

Bu durumda hep birlikte Covid-19 salgını krizinin ekonomik etkilerini de en aza indirgeyecek gerçekçi gelir ve maliye politikalarını tasarlayarak gerekli yasal düzenlemeleri hep birlikte bir an önce harekete geçirmek zorundayız.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 28 aydan beri yaşanan güncel problemler devam etmektedir.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 68 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen yirmi sekiz aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya

milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin yirmi üç aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık yirmi sekiz aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa" tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da, yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

27. Dönem 4. Yasama yılının başlangıcında özellikle 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Teklifi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin söz konusu torba kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmelerine geçilmeden acele ile Komisyona sevk edilen söz konusu kanun teklifinin görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

TBMM'ye 31. torba teklif olarak getirilen Giresun M.illetvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ve 45 Milletvekili arkadaşı tarafından verilen "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"² de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 51³ maddelik torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu 51 maddelik torba kanun teklifi toplam 19 ayrı Kanunda değişiklik yapmakta ayrıca kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak başta 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun olmak üzere çok sayıda kanuna atıf yapan bazı düzenlemeleri içermektedir

Kanun Teklifi'nin beş farklı maddesi Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) ihlal tespiti yaptığı alanlara yönelik düzenlemeler yapmaktadır. Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda düzenleme yapma iradesi olumlu olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının gerekçelerinde tespit edilen ihlal sebepleri, anılan düzenlemelerde sürdürülmektedir. Oysa Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına uygunluk, AYM kararlarını kanun gerekçelerinde biçimsel olarak anmanın ötesinde, onların içeriklerine aykırı yasa çıkarmamayı gerektirmektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini iki yıldır askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

² Söz konusu kanun teklifinin ismi "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" iken metni Komisyon görüşmeleri sonunda verilen redaksiyon yetkisi ile "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" haline getirilmiştir.

³ Söz konusu kanun teklifi komisyona 43 madde olarak sunulmasına karşın komisyon çalışmaları sırasında verilen önergelerle söz konusu metne 8 madde ilave edilmiştir, yasa teklifindeki madde sayısı 51'ye ulaşmaktadır.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *"Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez"*

"Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır."

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken toplam 19 ayrı Kanunda değişiklik yapmakta ve ayrıca kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak başta 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun olmak üzere çok sayıda kanuna atıfta bulunan bazı düzenlemeleri içermekte olan 51 maddeden oluşan "torba kanun teklifi"nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.⁴

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; teklifin 14 maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3 Kanun teklifinin 10. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 10. maddesiyle, İşsizlik Sigortası Kanununa 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Kanunla eklenen geçici 26 ncı maddesinde yapılan değişiklikle koronavirüs salgını kaynaklı olarak kısa çalışma uygulamasında Cumhurbaşkanına tanınan uzatma yetkisinin 30/6/2021 tarihine uzatılması sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla eklenen geçici 23 üncü maddeyle koronavirüs salgını kaynaklı olarak çalışma sürelerinin azalması durumunda kısa çalışma uygulaması yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile normal şartlarda kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gerekli olan son 3 yılda 600 gün prim ödeme şartı 450 güne; kısa çalışma başlamadan önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olma şartı ise 60 güne düşürülmüştür.

Ayrıca madde kapsamında yapılan başvuru tarihini ve/veya kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 31/12/2020 tarihine kadar uzatma yetkisi de Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle Cumhurbaşkanına tanınan bu yetkinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması hususu düzenlenmektedir.

⁴ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin" Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)" ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

Madde ile ücretsiz izinde olduğu gibi kısa çalışmanın da 2021 Haziran ayına kadar uzatılmasında Cumhurbaşkanlığına yetki verilmektedir. Bu durumda Mart 2020 tarihinden itibaren tam ücret alamayan ücretsiz izin ve kısa çalışma ödeneği kapsamındaki çalışanlar, 2021 Haziranına kadar tam ücret alamayacaktır.

Kısa Çalışma Ödeneği ve Ücretsiz izinde olan işçilerin uzun dönemli sigorta primleri karşılanmamaktadır. Bu durumda olan çalışanların SGK'ya prim günleri eksik bildirilmektedir. Söz konusu kapsamda yer alan işçilerin ilerleyen dönemlerde emeklilik hakkının ötelenmesini beraberinde getirecek ve çalışanlar hak kaybına uğrayacaktır.

Anayasa'nın 60. maddesine göre "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar". Kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin kapsamında yer alan çalışanların uzun dönemli sigorta primlerinin SGK'ya eksik olarak bildirilmesi Anayasa'nın 60.maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkını ihlal edici niteliktedir.

1.4 Teklifin 12. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Madde ile İşsizlik Sigortası kanununa geçici bir madde eklenmekte ve bu madde ile

- 1)İş veya hizmet sözleşmesi 01/01/2019-17/4/2020 döneminde sona erenlerin
- 2)Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışanların yani kayıtdışı olarak çalıştırılanların,

en son çalıştıkları işyerlerine başvurmaları ve bu işverenler tarafından

1)Fiilen çalıştırılmaları halinde bu sigortalılar için işverenlere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir) günlük 44,15 TL. İşsizlik sigortası Fonundan destek verilmesi,

2)Başvuruda bulunanlardan işveren tarafından işe alınıp ücretsiz izne ayrılanlar için ise 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır

ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir) günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi, bu kişilerin genel sağlık sigortası primlerinin Fondan karşılanması, ücretsiz izine çıkarılan işçinin fiilen çalıştırıldığına tespiti halinde her işçi ve her ay için asgari ücret düzeyinde idari para cezası ödenmesi ve ödenen nakdi ücret desteğinin kanuni faizi ile birlikte geri alınması,

3)Kayıtdışı çalışma dönemine ilişkin işçinin ücret ve ücrete bağlı hakları dışındaki haklardan feragat ettiği düzenlenmektedir. Ayrıca işçinin kayıtdışı çalıştırıldığı bu döneme ilişkin sigorta primi ödeme yükümlülüğü ve idari para cezalarının affedilmesi düzenlenmiştir.

4)Ayrıca bu kapsamda olup başvurusunun kabul edilmediğini bildirenler için de hanede sigortalı olarak çalışan veya sosyal yardım alanların bulunmaması şartıyla hane başına günlük 34,34 TL destek verilmesi öngörülmektedir.

Kanun teklifinin bu maddesinde çalıştırdığı işçilerin kaçak olduğunu kabul edip bunları kayıt altına alan işve rene geçmiş döneme ilişkin herhangi bir yaptırım uygulanmamasını, işverenin o güne kadar yararlandığı teşviklere dokunulmamasını getirmektedir. Buna karşın kaçak çalıştırılmış olan işçinin kaçak çalıştırıldığı dönemdeki ücret dışı haklarını alabilmesi engellenmektedir. Böylece kaçak çalışan işçinin kaçak çalıştırıldığı döneme ilişkin sigorta primlerinin yatırılmasının yolu tümüyle kapanmaktadır.

Kayıt dışı işçi çalıştırıp devleti aldatanların ve teşviklerden yararlananların aldıkları teşvikler geri istenilmeyecektir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 6'ncı maddesinde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 92'nci maddesinde de bu ilke aynen benimsenerek çalışanların işe alınmalarıyla kendiliğinden sigortalı olduğu, bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümünden kaçınılamayacağı ve vazgeçilmeyeceği, sözleşmelere sosyal sigorta yardım ve yükümlerini azaltmak veya başkasına devretmek yoluyla hükümler konulamayacağı belirtilmiştir.

Bu hâliyle sigortalı olmak kişi bakımından sadece bir hak olmayıp aynı zamanda bir yükümlülük olarak kabul edilmeli, buna aykırı olabilecek düzenlemelerden kaçınılmalıdır.

Meri mevzuata göre; sigortalılığın başlangıcı işçinin işe başladığı tarihtir. Her işveren sigortalılık başlangıç tarihin den önce yani işçi çalıştırmaya başlamadan

önce, işçi fiilen işbaşı yapmadan önce işçileri sigortalı işe giriş bildirgesiyle kuruma bildirmekle yükümlüdür. İşverenin bu yükümlülüğe uymadan işçi çalıştırmasına kısaca kayıt dışı işçi çalıştırma denilmektedir.

Primli sistemi benimsemiş olan sosyal güvenlik sistemimizin amaçlarına uygun ayakta kalabilmesi için her çalışanın ücretinden kesilen primlerin kuruma yatırılması gerekmektedir.

Çalışanların sosyal güvenlik hakkından gerçek anlamda yararlanmaları ancak kurum kayıtlarına girmeleriyle olanaklıdır. İşverenin çalıştırdığı işçileri süresi içerisinde kuruma bildirmemesi, işçilerin çalıştıkları gün sayısını gerçeğe aykırı bir şekilde eksik bildirmesi, işçilerin prime esas kazançlarına ilişkin dönem bordrolarını süresi içerisinde vermemesi, dönem bordrolarının gerçeğe aykırı düzenlenmiş olması ciddi idari para cezalarını gerektiren işverenin yasa dışı uygulamalarıdır.

Diğer yandan sigortalı olmak her vatandaşın hem hakkı hem de yükümlülüğüdür. Dünyanın hiçbir yerinde primli sistemleri benimsemiş sosyal güvenlik kurumları zorunlu sigortalılık esasına dayanmadan ayakta kalamazlar.

Bu nedenle işçiler sosyal güvenlik hakkından feragat edemezler. İşçiyle işverenin, işçiyi sosyal güvenlik hakkından yoksun bırakma sonucunu doğuran anlaşmaları geçersizdir. İşçi, sigorta hizmet tespiti davası açarsa bu davadan daha sonra feragat etse bile bu feragat geçersizdir. Bu kanun teklifiyle sigortalılığın zorunlu olduğuna ilişkin temel sosyal güvenlik ilkesini ortadan kaldırmaktadır.

Bu, Anayasa'ya aykırı bir tutumdur.

Söz konusu düzenleme üç yönden sorunludur.

İlk olarak işsizlikle mücadele ve kayıtdışı çalışmayı azaltmayı hedefleyen böyle bir politikanın finansman kaynağı olarak İşsizlik Sigortası Fonunun kullanılması sorunudur. Fon adeta bir talan yaşamaktadır. Bütçeden yapılması gereken bu tür teşvik ve destek ödemeleri için işsizlik sigortası fonunun kullanılması orta ve uzun vadede fonun aktüeryal dengelerini bozacaktır.

İkinci sorun işsizlikle ve kayıtdışılıkla mücadele amacıyla hazırlanan bu destek sisteminin kendisi yeni bir işsiz ordusu yaratmaktadır. İşverenlere adeta işe alın ücretsiz izine çıkarın denmektedir. Nakdi ücret desteği olarak belirlenen günlük 39 TL çalışanlar açısından açlığa mahkum edilme anlamına geleceği gibi formel bir iş

bulma süreçlerini sekteye uğratarak yeni bir toplumsal sorun haline gelecektir. Kağıt üzerinde işsiz sayısı azalmış olacak ama gerçekte çok daha büyük bir kitle işsiz olarak değerlendirilmeyecek ama işsiz kalacaktır. Siyasi iktidar adeta Sağlık Bakanlığı tarzında hasta ve vaka ayrımı gibi yeni bir ayrım yaratarak işsizlik verilerini düşürmeyi, ancak gerçek işsizliği azaltmamayı hedefleyen bir düzenleme yapmaktadır.

Üçüncü sorun ise Anayasaya aykırı olarak kayıtdışı çalıştırılmış olanların yasal olarak tanınmış haklarını ortadan kaldıran bunların haklarından feragat etmiş sayılacaklarına ilişkin düzenleme ile işverenlerin kayıtdışı çalışma dönemine ilişkin sigorta primi gecikme cezası, idari para cezası gibi yükümlülüklerin ortadan kaldırılmasıdır.

Anayasanın 2. maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasanın;

"Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesi;

"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

"Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesi;

"Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."

"Sosyal Güvenlik Hakkı" başlıklı 60. maddesi; *"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar."* hükmünü taşımaktadır.

Bu maddeler sosyal güvenlik hakkını devlet için bir ödev olarak tanımlamıştır. Bu düzenleme devletin çalışanların sosyal güvenlik haklarını ortadan kaldırıcı bir

düzenleme olduğu gibi aynı zamanda bir mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken sigorta primleri ödeme yükümlülüğünü ortadan kaldırarak söz konusu sigortalıların çalıştıkları dönemlerin prim ödeme gün sayısına eklenmemesine neden olmaktadır.

Söz konusu düzenleme yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın, 2, 48 49 ve 60. maddelerine aykırılık taşımaktadır.

1.5 Teklifin 13. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Teklifin bu maddesiyle; işverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek, işçilerle 17.04.2020 tarihinden sonra ilk defa işe alınacak işçiler için günlük 44.15 TL sigorta primi desteği getirilmekte, bu ilave istihdam edilecek işçilerin ücretsiz izne çıkarılması halinde günlük 39.24 TL. nakdi ücret desteği verilmesi konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde metninin gerekçesinde;

"Ekonominin normalleşmesiyle birlikte artacak ekonomik aktivitenin istihdamla desteklenmesi amacıyla işverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek her bir sigortalı için her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle destek sağlanması öngörülmektedir. Bu destek kapsamında, işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacak sigortalılar için günlük 44,15 TL; ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacak olanlara ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi amaçlanmaktadır"

açıklaması yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme iki yönden sorunludur.

İlk olarak işsizliği azaltmayı hedefleyen böyle bir politikanın finansman kaynağı olarak İşsizlik Sigortası Fonunun kullanılması sorunudur. Fon adeta bir talan yaşamaktadır. Bütçeden yapılması gereken bu tür teşvik ve destek ödemeleri için işsizlik sigortası fonunun kullanılması orta ve uzun vadede fonun aktüeryal dengelerini bozacaktır.

İkinci sorun işsizlikle mücadele amacıyla hazırlanan bu destek sisteminin kendisi yeni bir işsiz ordusu yaratmaktadır. İşverenlere adeta işe alın ücretsiz izine çıkarın denmektedir. Nakdi ücret desteği olarak belirlenen günlük 39 TL çalışanlar açısından açlığa mahkum edilme anlamına geleceği gibi formel bir iş bulma süreçlerini sekteye uğratarak yeni bir toplumsal sorun haline gelecektir. Kağıt üzerinde işsiz sayısı azalmış olacak ama gerçekte çok daha büyük bir kitle işsiz olarak değerlendirilmeyecek ama işsiz kalacaktır. Siyasi iktidar adeta işsizlik verilerini kağıt üzerinde düşürmeyi, ancak gerçek işsizliği azaltmamayı hedefleyen bir düzenleme yapmaktadır.

Söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın, 2, 48 49 ve 60. maddelerine aykırılık yönünden ayrıntılı bir değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir.

1.6 Teklifin 17. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı:

Teklifin bu maddesiyle, tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda maddede belirtilen koşullarda kar payı yapılmış olduğu kabul edilerek %15 oranında tevkifat yapılması hususu düzenlenmektedir.

Madde ile tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap etmek suretiyle vergisiz bir şekilde kar dağıtımını yapmalarının önüne geçilmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Bu nedenle de kar dağıtımını olup olmadığına bakılmaksızın tevkifat yoluyla vergi alınarak bir vergi güvenlik müessesesi ihdas edilmektedir.

Buna göre tam mükellef sermaye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda maddede belirtilen koşullarla ve belirlenen tarihler itibarıyla kar payı yapılmış olduğu kabul edilerek %15 oranında tevkifat yapılması gerekecektir.

Maddede sayılan koşullardan sermaye azaltımı ile daha düşük bedelle elden çıkarma bir vergi incelemesi sırasında da tespit edilebilecek ve gerekiyorsa vergi tarhiyatı yapılabilecek durumlardır. Ancak iktisap edilen hisselerin/ortaklık paylarının iki yıl elde tutulmuş olması durumunda da vergi tevkifatı yapılmasının zorunlu tutulması mükellefler arasında hiçbir ayırım yapmadan götürü vergilendirmeye neden olacaktır.

Maddede, ayrıca tevkif edilen vergilerin herhangi bir vergiden mahsup edilemeyeceği düzenlenmekte ve Cumhurbaşkanına, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul'da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetki verilmektedir.

Maddenin son fıkrasında Cumhurbaşkanına verilen oran artırma ve eksiltme yetkisinin Anayasa'nın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi ve 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi, ayrıca Anayasa'nın 48. maddesinde yer alan "Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır." düzenlemesi dikkate alınarak değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

1.7 Teklifin 19. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı:

Teklifin bu maddesiyle; Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin şümülüne ilişkin düzenleme yapılarak, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirlerin de geçici 67. madde kapsamında kaynaktan kesinti suretiyle vergilendirilmesinin sağlanmakta, Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin uygulanma süresinin 5 yıl daha uzatılmakta ve *bu süreyi beş yıla kadar uzatma konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.*

Bu maddeyle yapılmak istenen en önemli şey, esas itibarıyla baktığımızda geçici madde kapsamında vergilendirilen bir kısım Stopaj usulüyle vergilendirilen bu menkul sermaye iratlarının süresinin uzatılmasıdır.

2004 yılında çıkartılmış bir geçici maddenin 16 yıl boyunca sürdürülmesi üstelik süresinin bir 5 yıl daha uzatılması dikkati çeken bir husustur. Kısacası faiz geliri elde edenler için avantajlı vergileme koşulları devam etmektedir. Ayrıca bu süreyi bir 5 yıl daha uzatma için Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

Anayasa'nın 73'üncü maddesi vergi ödeviyle ilgilidir. Bu maddede : "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." Hükmünü içermektedir.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir.

“Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiğı yukarı ve aşağı sınırlar içinde değışiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.” Bu maddede , Cumhurbaşkanına vergilerle ilgili neyin verilebileceğı ifade edilmektedir.

16 Nisan referandumundan önce bu, Bakanlar Kuruluna verilen bir yetkiydi. Hükümet biçimi 16 Nisanda değışmiş ve bu yetki, Cumhurbaşkanlığına verilen bir yetki olmuştur.

Cumhurbaşkanı, bu yetkiyi kullanırken bile yeni bir vergi ihdas edecek nitelikte oynayamaz vergi yasalarıyla veya süresi bitmiş bir verginin hâlâ uygulanmaya devam etmesi şeklinde bir karar alamaz, almaya kalkışırsa bu durum Anayasa’ya aykırı olur.

Vergi kanunlarında Cumhurbaşkanına böyle bir yetki verirsiniz o da Anayasa’ya aykırı olur.

Bu maddede yer alan “Cumhurbaşkanı bu fıkrada yer alan tarihi beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir.” maddesini buraya koymaya yasama organı yetkili değıldir. Böylesi bir düzenlemenin Anayasa’ya aykırı olduğı açıktır.

Anayasa’nın 73. ve Cumhurbaşkanının yetkilerini düzenleyen 104. Maddesi Cumhurbaşkanına bu yetkiyi vermemektedir.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın 7., 73. ve 104. Maddelerine aykırı bulunmaktadır.

1.8 Teklifin 21.maddesinin Anayasa’ya aykırılığı:

Teklifin bu maddesiyle; kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden çalışanların ücretlerinin, eksik çalışılan süre için yeni bir kişi istihdam edilmesi koşuluyla, gelir vergisinden ve damga vergisinden istisna edilmesi hüşunda düzenleme yapılmaktadır.

Maddeyle, kısmi zamanlı çalışmanın teşvik edilmesi ve yeni istihdam artışı sağlanması amacıyla kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmektedir.

Söz konusu istisnadan yararlanılabilmesi için kısmi süreli çalışmayı kabul eden mevcut çalışanın çalışmadığı gün sayısı kadar kısmi zamanlı yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu çalışanın en az altı ay süreyle çalışmaya devam etmesi gerekmektedir. Bu kapsamdaki istisna uygulaması nedeniyle vazgeçilecek gelir vergisi her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin %10 unu aşamayacaktır.

Bu istisna, oniki ayı geçmemek üzere, kısmi süreli olarak yeni istihdam edilen çalışanın çalışmaya devam ettiği sürece uygulanır. Buna ek olarak, gelir vergisinden istisna edilen ücretler damga vergisinden de istisna edilmektedir. Böylece, mevcut çalışanlardan kısmi zamanlı olarak çalışmayı isteyenlere destek sağlanmakta ve çalışılmayan süreler için de yeni istihdam sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanına maddede belirtilen süreleri ve oranı artırma yetkisi verilmektedir.

Madde düzenlemesinin amacı istihdamı teşvik edici gibi görünse de her hâlükârda işin ve ücretin bölünmesi kabul edilemez bir düzenlemedir. Sırf teşvikten yararlanmak için işin ve ücretin bölünmesi geri dönülmez sorunlar yaratacak ve çalışma barışını bozacaktır.

Kısmi zamanlı iş sözleşmesi, çalışan işçi açısından kapsamlı iş sözleşmesi değişikliği anlamına gelmektedir. Bu durumu kabul etmeyen işçinin haklı nedenle sözleşmesini ilk başta anlattığım gibi fesih hakkı vardır ama getirilen düzenlemeyle işçinin onayı alınmadan işçiyi direkt olarak kısmi süreli iş sözleşmesinde çalıştırılabilmesinin önü açılmaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında bu düzenlemeler için sivil toplum kuuruluşları olan sendikaların görüşlerine başvurulmadığı öğrenilmiştir.

Kısmi çalışma müessesesinin işsizliği azalttığı varsayımı diğer ülke örneklerinden de anlaşılacağı üzere doğrulanmamaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesi;

"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

Anayasa'nın 49. maddesi;

"Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. (Değişik fıkra: 3/10/2001-4709/19 md.) Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.",

Anayasa'nın 60. maddesi;

"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar",

Anayasa'nın 65. maddesi;

Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliğı ölçüsünde yerine getirir.

Söz konusu düzenleme; Anayasa'nın 2., 5., 49., 60. Ve 65. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

1.9 Kanun teklifinin 24. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı⁵

Teklifin 24. maddesinde yer alan ve 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına ilişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere 4/A maddesinin eklenmesini öngören düzenleme ile; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında, halihazırda istisnai memurluk kadrosunda bulunan Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılığı kadrolarının kariyer personel kadrosu olarak ihdas edilmesi öngörülmektedir.

Söz konusu düzenlemeye göre raportörler Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren ve uzmanlık gerektiren konularda çalıştırılacaklardır.

---

⁵ Bu madde (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 7.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır." gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılmış, ancak sonradan bu kanun teklifine eklenmiştir.

Anayasanın 128. maddesi; Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenmesinin gerektiği konusunda hükümler içermektedir.

2017 yılında gerçekleştirilen anayasa değişiklikleri ile mevcut sistemde köklü değişiklikler yapılmış, Cumhurbaşkanlığı makamının yetkileri artırılmıştır. Yukarıda yer alan düzenlemeye göre, Anayasa'nın 104. Maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetimine ilişkin tüm konularda, Cumhurbaşkanının yetkili olduğu tüm konularda Cumhurbaşkanlığı raportörü istihdam edilebilecektir.

Söz konusu düzenlemede Cumhurbaşkanlığında görev yapacak olan Raportör ve Raportör yardımcılarının görevlerinin tanımlanmaması ve görevlerine sınırlama getirilmemesi Anayasanın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine, 7. maddesinde yer alan; “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.” şeklindeki hüküm ile “Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili olarak genel ilkeleri düzenleyen 128. maddesine aykırılık taşımaktadır.

Maddenin 3. fıkrası ile Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında istihdam edilmekteyken hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmasını düzenlemektedir.

Madde gerekçesinde bu durumun gerekçesi olarak Cumhurbaşkanlığındaki hizmetlerin kendine özgüllüğü, teşkilat yapısı gibi gerekçeler gösterilmektedir.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 10. maddesinde tanımını bulan Kanun önünde eşitlik ilkesine ve “Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili olarak genel ilkeleri düzenleyen 128. maddesine aykırılık taşımaktadır.

Öncelikle söz konusu personel 657 sayılı Yasanın 4/A fıkrasında belirlenmiş devlet memuru sıfatını ve statüsünü taşımaktadır. Dolayısıyla kadro tahsis yapılarak istihdam edilmektedirler. Bu statüde personel açısından “hizmetine ihtiyaç kalmama” hali diye bir kavram bulunamaz. Kadronun iptali söz konusu olur. Kadrosu iptal olmuş devlet memurunun özlük hakları ise 657 sayılı Yasanın 91. Maddesinde belirlenmiştir.

Kanun teklifi ile kadro iptali yapılmadan idareye 657 sayılı Yasadaki disipline dair güvenceleri ortadan kaldıracak ve sözleşmeli personel için uygulanan geçici işin sona ermesi halinde sözleşmeli personelin istihdamının sona ermesi haline benzer bir düzenleme yapılmaktadır ve memurun güvenceleri ortadan kaldırılmaktadır.

Ayrıca maddedeki düzenlemenin ve son dönemlerde Cumhurbaşkanlığı idari teşkilat yapısında gözlemlenen genişlemenin, Cumhurbaşkanlığı teşkilatında Bakanlıklarda bulunan mevcut teşkilatlanmaya paralel bir örgütlenmenin sakıncalarının Anayasa'nın 126 maddesi açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa madde 126'ya göre yönetimi bir ve bütündür ve bu bütünlük içerisinde bakanlıklar da dâhildir. Ama Cumhurbaşkanlığında tasarlanan ve adım adım gerçekleştirilen böyle bir yapıyla sanki aynı devlet içerisinde, üniter bir devlette; merkezî yapıda, merkeziyet ağırlıklı bir devlette Cumhurbaşkanlığı bürokrasisi idari yapısı ile onun dışında kalan yapılar arasında bir ayrışma da ortaya çıkmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Bu bakımdan konunun ayrıca hem anayasallık açısından hem de yerindelik açısından son derece sakıncalı olduğunun göz önünde tutulması gerekmektedir.

Buna ilaveten partili Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonraki durumda Cumhurbaşkanlığında raportör olarak süreli hakim ve savcı görevlendirilmesinin, ayrıca bunların bir süre sonra tekrar eski görevlerine dönmelerinin sağlanmasının Anayasa'nın 138, 139, 140. maddeleri açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

1.10 Kanun teklifinin 25. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı⁶

Teklifin 25. maddesinde yer alan ve 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna geçici madde eklenmesini düzenleyen madde 24. maddenin devamı niteliğinde olan ve halihazırdaki personelin raportör kadrolarına atanmalarına veya

⁶ Bu madde (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 8.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır."gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılmış, ancak sonradan bu kanun teklifine eklenmiştir.

hizmetine ihtiyaç kalmayanların daha önce görev yaptıkları kuruma atamalarının yapılmasına ilişkin düzenlemeleri içermektedir.

Maddenin son fıkrasında yer alan “Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye veya uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir” şeklindeki ifadenin de amacının ne olduğu tam anlaşılamamıştır. Komisyon görüşmeleri sırasında bu konuda da yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilememiştir. Son fıkradaki düzenleme Anayasanın 7. maddesinde tanımını bulan yasama yetkisinin devredilemeyeceğini öngören hükme aykırı bulunmaktadır.

Maddenin 5. fıkrasında yer alan, hali hazırda Cumhurbaşkanlığında raportör olarak süreli olarak görev yapan hakim ve savcılardan hizmetine ihtiyaç kalmayanlarla ilgili olarak yer alan düzenlemenin, bunların bir süre sonra tekrar eski görevlerine dönmelerinin sağlanmasının Anayasa’nın 138, 139, 140. maddeleri açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

1.11 Kanun teklifinin 29. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı⁷

Teklifin bu maddesiyle 3194 sayılı İmar Kanununa Elektronik haberleşme altyapılarında ruhsat alınması” başlıklı yeni bir madde eklenmekte, baz istasyonlarının kurulumu kolaylaştırılmaktadır. Elektronik haberleşme istasyonu için kurulacak 15 metreden yüksek kule ve direkler 1/1000’lik imar planlarında gösterilecektir. Arsa ve arazilere kurulacak 15 metreden, yapı ve binalara kurulan 10 metreden kısa kule ve direkler için ruhsat aranmayacak izin belgesi yeterli olacaktır.

Söz konusu düzenleme ile; hizmet alanları, yol, otopark, yaya bölgesi gibi yerlerle kamu ve özel mülkiyete ait arsa ve arazilerde yapılacak elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumu için yapılacak 15 metreden yüksek kule ve direklerin 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına işlenmesi ve ruhsatlanması koşulu getirilmektedir.

1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen arsa ve arazilerde kurulan 15 metreden, bina ve yapılara kurulan 10 metreden kısa kule ve direkler için

⁷ Bu madde (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin 9.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince “Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.”gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılmış, ancak sonradan bu kanun teklifine eklenmiştir

ise ruhsat yerine izin belgesi alınması öngörülmektedir. Bu kule ve direklerin kurulmasına, statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fenni mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması, gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verilecektir.

Madde metninin gerekçesinde söz konusu düzenlemeye neden teşkil eden Anayasa Mahkemesi kararından ve Danıştay'ın "Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 62'nci maddesinin (1)'inci, (2)'nci ve (3)'üncü fıkralarının yürütmesini durdurma kararlarından bahsedilmemesinin nedeni anlaşılamamıştır.

Anayasa Mahkemesi, 01.10.2009 tarih ve (E.2006/129 K.2009/121) sayılı kararında, elektronik haberleşmeyle ilgili altyapıların yapı ruhsatı ve yapı ruhsatına tabi olmayacaklarına ilişkin 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa, 5189 sayılı Yasa'nın 5'inci maddesiyle eklenen ek 35'inci maddesini iptal etmiştir.

Teklifle arsa ve arazilere kurulacak 15 metreden, bina ve yapılara kurulacak 10 metreden kısa kule ve direkler için imar planında gösterilme ve ruhsat alma zorunluluğu getirilmemesinin aynı gerekçelerle Anayasa'ya aykırı olup olmadığınin özellikle tartışılması gerekmektedir.

Madde ile 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenmek istenen ek madde 9'un 3. ve 4. fıkraları, aşağıdaki gibidir.

"(3) 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ve kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde kurulumuna mahsus kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına, statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fennî mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun ilgili mevzuatında belirlenen gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verili

(4) Yapı ve binalarda kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları; yüksekliği 10 metreden az olmak, statik ve elektrik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat ve elektrik/elektronik mühendislerince hazırlanacak rapor ile bu meslek mensuplarınınca fenni mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname verilmek ve malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarece izin verilir”.

Düzenleme teklifiyle, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının, kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde konumlandırılması bakımından ve yapı ve binalardaki kule ve direkler açısından, **İmar Kanunu çerçevesinde bir ruhsat koşulu öngörmek yerine, bir izin belgesi gerekliliği ihdas edilmektedir.** Bu çerçevede, binalarda kurulacak kule ve direklerin, 10 metreden yüksek olmama şartı da öngörülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, 2009 yılında verdiği kararında; elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan direk, kule, kulübe, konteynır, anten, dalga kılavuzu, enerji nakil hattı, alt yapı niteliğindeki tesisler gibi her türlü taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatın, kanun hükümlerine ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından çıkarılan yönetmeliklere uygun olarak kurulması ve Kurum'dan gerekli izin, ruhsat veya sertifikaların alınması şartıyla, 3194 sayılı İmar Kanunu ve İmar Kanunu'na dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde belirtilen yapı ruhsatıyesine ve yapı kullanma iznine tâbi olmadığını belirten 4.2.1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun, 16.6.2004 tarihli ve 5189 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle eklenen ve iptali istenilen ek 35. maddesini iptal ederken, şu tespitleri yapmıştır (AYM, E.2006/129, K.2009/121, 1/10/2009):

“Anayasa'nın 5. maddesiyle kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlama ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama ödevi Devlete verilirken, 56. maddesiyle de herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilerek, bu hakkı korumanın yine devletin ve vatandaşların ödevi olduğu vurgulanmaktadır.

İmar mevzuatıyla getirilen düzenlemeler, Devlete verilen bu görevlerin yaşama geçirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Anayasa'nın 5. ve 56. maddeleri ile Devlete verilen görevlerin yerine getirilmesi, belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetim ile gerçekleştirilebilir. Anayasa'da yer alan “sağlıklı ve dengeli

çevre" kavramına, doğal güzelliklerin korunduğu, kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği hava ve su kirlenmesinin önleildiği bir çevre kadar, belli bir plan ve programa göre düzenlenmiş çevrenin de gireceği kuşkusuzdur ...

Ruhsatla sağlanmak istenen nihai amacın kamu yararı olduğu kuşkusuzdur. Bu nedenle yapı ruhsatı alınması konusunda getirilecek bir istisna kuralın kamu düzeni, güvenliği ve esenliğini zedelememesi ve kamu yararının gerçekleşmesini engellememesi gerekir".

Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemeyi Anayasa'nın 5. ve 56. maddelerine aykırı bulurken, şu gözlemi yapmıştır:

"... yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni, imar hukuku yönünden planlamanın ve bu planlara uygunluk denetiminin yapılmasının ve bu suretle kamu yararının sağlanmasının başlıca araçlarından olup, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan yapılara ayrıcalık tanınarak bunların yapı ruhsatından ve yapı kullanma izninden istisna tutulması, bu yapıların imar mevzuatı kapsamı dışında tutulması anlamını taşımakta, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatlar yönünden imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta ve Devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirememesine sebep olmaktadır".

Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda alıntılanan tespitleri, 9. maddeyle 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenmesi öngörülen ek madde 9'un ruhsattan bağışık kıldığı ve konumlanmaları için izin belgesi verilmesini öngördüğü iki yapı türü için de geçerlidir.

Kanun teklifinin son cümlesinde yer alan "herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın" cümlesi ile esasında bu tesis girişimcilerini diğer kişiler karşısında korumaktadırlar. Şöyle ki, herhangi bir girişimci benzin istasyonu açmak istediği zaman mevzi imar planı ile plan tadilatı talep ettiğinde bunun için harç ve ücret öderken, bunlara böyle bir muafiyet getirilmesi kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Özetle bu madde yukarıda belirtilen düzenlemeler, Anayasa'nın "Devletin Temel Amaç ve Görevleri" başlıklı 5. maddesine, "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. Maddesine, "Sağlık ve Çevrenin korunması" başlıklı 56. Maddesine aykırı bulunmaktadır.

Ayrıca, baz istasyonlarına ilişkin Anayasa Mahkemesi iptal kararı ve gerekçelerinin dikkate alınmaması, Anayasa madde 153/sona aykırılık oluşturduğu

gibi, yaşam hakkını güvenceleyen Anayasa madde17'ye de aykırılık oluşturmaktadır.

1.12 Kanun teklifinin 30. maddesinin Anayasaya aykırılığı⁸

Teklifin bu maddesiyle İmar Kanununa geçici, bir madde eklenmek suretiyle, 20 Şubat 2020'den önce (İmar Kanunu'nun ek 8'inci maddesinin yürürlük tarihi) kurulmuş olan kule ve direklerin işletmecilerin bir yıl içerisinde başvurması halinde, herhangi bir bedel almadan 1/1000 ölçekli imar planlarına işlenmesine olanak sağlanmaktadır.

Ayrıca aynı kule ve direklere işletmecilerinin başvurması halinde, sadece "imar değişikliğinden kaynaklanan değer artış payını ödemeleri" koşuluyla izin ve ruhsat verilecektir.

Söz konusu madde düzenlemelerine göre ayrıca, 20 Şubat 2020'den önce ruhsatsız olarak yapılmış kule ve direkler için İmar Kanunu'nun 32 ve 42'nci maddeleri uyarınca alınan tüm idari yaptırım kararları iptal edilmekte, yıkım kararları kaldırılmakta, İdari paraların da tahsilinden vazgeçilmektedir.

Bir önceki maddede sözü edildiği gibi Anayasa Mahkemesi, elektronik haberleşmeyle ilgili altyapıların yapı ruhsatı ve yapı ruhsatına tabi **olmayacaklarına** ilişkin düzenlemeyi iptal etmişti.

İptal edilen bu düzenleme kapsamında 2 Temmuz 2004 ile 1 Ekim 2009 tarihleri arasında ruhsat ve yapı kullanım izni alınmadan kurulmuş kule ve direkler için ise izin ve ruhsat aranmaması öngörülmekte, bu yolla kazanılmış hakların korunacağı ifade edilmektedir.

Kanun teklifinin 30. maddesinin 3194 sayılı Kanun'a eklemeyi öngördüğü geçici 24. maddenin son fıkrasına göre:

"Ek 8 inci maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve direkler için 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararları iptal edilmiş sayılır ve yıkım

⁸ Bu madde (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 10.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır." gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılmış, ancak sonradan bu kanun teklifine eklenmiştir

kararları uygulanmaz, idari para cezaları tahsil edilmez. Ancak ödenmiş olan idari para cezaları iade edilmez”.

Eklenen Geçici madde 24 ile de halihazırda kurulu bulunan ve gerekli şartları taşımayan baz istasyonlarının işletilmesi kolaylaştırılmıştır.

Teklifin 29. maddesinin gerekçesini incelediğimizde, gelişen teknolojiye ve haberleşme gereksinimine vurgu yapıldığı görülmektedir. Gerekçede ruhsat yerine izin belgesi kavramının getirildiği de açıkça ifade edilmiştir. Şu halde kanun koyucunun İmar Kanunu'nun 21 ve 22'nci maddelerindeki yapı ruhsatına ilişkin belediyelerle valiliklerin yetkilerini dolanma amacını taşıdığından kuşku yoktur.

Teklifin 30. maddesinin gerekçesinde ise Anayasa Mahkemesinin 1.10.2009 T., 2006/129 E, 2009/121 K sayılı iptal kararına atfen yeni düzenlemeye gidildiği ifade edilmişse de kararın gerekçede belirtilen kısmı dikkatle yorumlandığında Anayasa Mahkemesinin kule niteliğindeki yapıların da içinde bulunduğu yapıların yapı ruhsatı ile denetlenmesinin önemine dikkat çektiği görülmektedir.

O halde, her iki madde ile yapılmak istenen değişiklik aslında Anayasa Mahkemesinin kararının gereğini yerine getirmekten ziyade, bu kararın tam aksi düzenlemeler getirerek idarenin yapı ruhsatı üzerindeki denetimini neredeyse tamamen ortadan kaldırmaktadır. İnsan hayatı, haberleşme teknolojilerine kurban edilmektedir.

Düzenleme, 3194 sayılı Kanun'un ek 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve direkler için 32. ve 42. maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararlarının iptal edilmiş sayılacağını ve idari para cezalarının tahsil edilmeyeceği ancak ödenmiş olan idari para cezalarının iade edilmeyeceğini öngörmektedir.

Teklif konusu söz konusu düzenleme, haklarındaki idari yaptırım kararları iptal edilmiş aynı durumda olan kişiler açısından, idari para cezalarının ödenmesi noktasında haklı bir neden olmaksızın ayırım yapmaktadır. Zira, idari para cezasını ödememiş olandan para cezası tahsil edilmeyecekken, idari para cezasını ödemiş olana ödenmiş ceza miktarının iade edilmeyeceği öngörülmüştür.

Söz konusu düzenleme, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini öngören 2. maddesine ve kanun önünde eşitlik ilkesini öngören 10. maddesine ve mülkiyet hakkını öngören 35. maddesine aykırıdır.

Korsan baz istasyonları için öngörülen af, çok yönlü sakıncaları ve Anayasaya aykırılıkları içermekte olup, bunların başında "cezasızlığın hukuk dışı eylemleri cesaretlendirmesi" gelmektedir. Yaşam hakkı üzerinde tehlike oluşturan faaliyetlerin cesaretlendirilmesi, bir nevi cinayetleri cesaretlendirmekle eşanlamlıdır. Bu nedenle Anayasa madde 17'nin ihlali söz konusudur.

Öte yandan, madde 48'in çalışma ve sözleşme özgürlüğü bakımından Devlet için öngördüğü yükümlülükler, kaçak baz istasyonlarına getirilen af ve bunu düzenleme tarzı ile ihlal edilmektedir. Şöyle ki; "Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır" şeklindeki olumlu yükümlülükler, "kaçak müteşebbisi aklama" sonucunu doğuran bir yasal düzenlemeyi kesinlikle dışlamaktadır.

Bu şekilde yasa yoluyla kayırılan bir sektörde faaliyet gösteren şirketler üzerinde, ilgili idari birimlerin etkili bir denetim yapabilmelerinin kolay olmayacağı açıktır.

Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi kararları dolanılarak yapılan ve çok yönlü Anayasaya aykırılıklar içeren madde 29 ve 30'un yürürlüğe girmesi ile, elektronik haberleşme alanında faaliyet gösteren şirketlerin kendi aralarında da amansız bir rekabete girecekleri, Türkiye'yi bir tür "baz istasyonları cehennemi"ne dönüştürecekleri kolaylıkla tahmin edilebilir.

Bu ortam ve koşullarda, estetik kamu düzeni ve kentsel kamu düzeni ihlalleri (Anayasa madde 23 ve 57) ikinci planda kalacak ve "güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı" (Anayasa madde 17 ve 56) ihlali öne çıkacaktır.

Özetle bu maddedeki düzenlemeler; Anayasa'nın 2, 10, 17, 48 ve 56. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Ayrıca cezaların affıyla ilgili düzenlemelerin, bitirilmiş davaların sonuçlarını ortadan kaldırma anlamına gelen hükümlerin ayrıca Anayasa'nın başlangıcında

tanımını bulan “erkler ayrılığı” ilkesine aykırılık açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

1.13 Kanun teklifinin 33. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Teklifin bu maddesi, 25 yaşının altındaki işçiler ile 50 yaşın üzerinde olan işçiler açısından objektif koşullar olmadan belirli süreli iş sözleşmeleri yapılabileceği hususunu düzenlenmektedir.

Teklif ile 25 yaşının altındaki işçiler ile 50 yaşın üzerinde olan işçiler açısından objektif koşullar olmadan belirli süreli iş sözleşmeleri yapılabileceği, bu sözleşmelerin birden fazla yapılabilmesi ve bu halde de zincirleme iş akitlerinin belirsiz süreli iş sözleşmesi türüne dönüşmeyeceği düzenlenmiştir. Teklif bu istisnai düzenleme için 25 yaş altı işçiler için iki kısıt düzenlemiştir.

Birincisi, 25 yaşına kadar bu tür sözleşme yapılabilecektir. İkinci kısıt ise her halükarda bu tür sözleşme toplamda iki yıllık yapılabileceğidir. 50 yaş ve üzerindeki yaşlardaki işçiler için belirli iş sözleşmeleri toplamda iki yıl yapılabilecektir. Bu teklif, çalışma hayatını esnekleştirmeye yönelik bir düzenlemedir. 25 yaş altındaki genç işçiler ile 50 yaş üstü yaşlı işçilerin belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışanları için iş kanununun 21. maddesinde düzenlenen “işe iade hakları” ortadan kaldırılmaktadır.

İkinci olarak, bu işçilerin belirsiz süreli iş sözleşmeleri ile bir yıl ve daha fazla çalışmaları halinde 1475 sayılı iş kanununa göre hak kazandıkları “kıdem tazminatı” hakkı bir yıldan az belirli süreli iş sözleşmesi yapılabileceğinden ortadan kalkacaktır.

Üçüncü olarak, bu işçiler belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılmadığından İş Kanununun 17. maddesinde tanımlanan ihbar önellerini kullanamayacaklar ve belirli sürenin sonunda ihbar önel süresi olmayacağından ihbar tazminatına hak kazanamayacaklardır.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda toplu iş hukuku açısından da dolaylı etkiye sahiptir. Her ne kadar bu işçilerin örgütlenme hakkı 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanuna göre bulunmaktaysa da bu tür bir sözleşme yapan işçiler, belirli iş sözleşmesi süresi sonunda işverenin belirsiz iş sözleşmesi imzalamayacağı korkusuyla sendikaya üye olmaktan imtina edeceklerdir. Diğer yandan, söz konusu işçiler toplu iş sözleşmesinin kapsamı dışında kalacaklar ve sendikalı işyerlerinde ikinci statüde bir işçi kitlesi ortaya çıkacaktır. Aynı şekilde söz

konusu işçiler, işyerinde çalışmakta olan işçiler arasında sayılırken, sendikaya üye olmayacakları nedeniyle sendikaların toplu iş sözleşmesi imzalayabilmeleri için gerekli olan işyeri/işletme çoğunluğunu bulmalarında oldukça ciddi bir sıkıntı yaratacaktır.

Anayasanın 2. maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasanın;

“Çalışma ve sözleşme hürriyeti” başlıklı 48. maddesi;

“Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.”

“Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49. maddesi;

“Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.”

“Sosyal Güvenlik Hakkı” başlıklı 60. maddesi; *“Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.”* hükmünü taşımaktadır.

Bu maddedeki düzenleme sosyal güvenlik hakkını devlet için bir ödev olarak tanımlamıştır. Bu düzenleme devletin çalışanların sosyal güvenlik haklarını ortadan kaldırmayı bir düzenlemedir.

Teklifin bu maddesinde yer alan düzenleme ile 25 yaş altı gençler ve 50 yaş üstü çalışanlar iş güvencesi kapsamının dışında kalacaklardır. İşten çıkartıldıklarında işe geri dönüş davası açamayacaklardır. Ayrıca bu yaş aralığında çalışan işçiler ile diğer yaş gruplarında çalışanlar arasında ayrıma neden olacak ve çalışma yaşamında bir nevi ikinci sınıf işçilerin oluşmasına neden olacaktır.

Söz konusu madde Anayasa'nın 49. maddesinde yer alan devletin çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ifadesine aykırıdır. Ayrıca madde Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır.

İkincisi; belirli süreli iş sözleşmeleri belirtilen süre içerisinde kendiliğinden sona erdiğinde işçinin kıdem ve ihbar hakkı da bulunmamaktadır. Bu durumda 25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanların kıdem ve ihbar hakkı fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Yine söz konusu madde Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır.

Üçüncüsü; belirli iş sözleşmeleri belirli bir dönem için geçerli olduğundan, sendikalaşma ve toplu sözleşme hakkı da fiili olarak bu iş yerlerinde ortadan kalkacaktır. Söz konusu madde Anayasa'nın 51. Maddesinde yer alan Sendika Hakkına ve yine Anayasa'nın 53. maddesinde belirtilen Toplu Sözleşme Hakkına aykırılık taşımaktadır.

Dördüncüsü; Normal çalışma düzeninden kısmi ve belirli süreli iş sözleşmelerine geçilecek olan işçilerin ücret düzeylerinde esaslı değişiklikler meydana gelecektir. Bu durumda Anayasa'nın 55.Maddesinde belirtilen "ücrette adaletin sağlanması" ilkesine aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2, 10, 48, 49, 51, 53, 55 ve 60. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

1.14 Teklifin 36.maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Teklifin bu maddesiyle basın mesleğinde çalışanlara itibari hizmet süresi verilmesinin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki düzenlemelere atıf yapılarak tespit edilmesi(sınırlandırılması) konusunda düzenleme yapılmaktadır.

14/2/2020 tarihli ve 31039 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin mevcut hükmün iptaline karar verilmiş ve iptal kararının yürürlüğü, oluşacak yasal boşluğun giderilmesi amacıyla TBMM'ye 9 ay süre verilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararın gerekçesi şu şekildedir:

"Kuralla fiilî hizmet zammından yararlanacak basın kartı sahibi olanların tespiti Basın Kartı Yönetmeliği'ne bırakılmıştır. Böylece basın kartı sahibi olmak için gerekli şartlar ve dolayısıyla fiilî hizmet zammının uygulanacağı basın ve gazetecilik

mesleğinde çalışanların belirlenmesinde temel esaslar ve ilkeler kanunla düzenlenmeyerek bu konudaki düzenleme yetkisi yönetmelik aracılığıyla bütünüyle yürütme organına verilmiştir. Basın ve gazetecilik mesleğinde fiilen çalışanların fiili hizmet zammından yararlanmaları için kuralda olduğu gibi Basın Kartı Yönetmeliği'ne göre basın kartı sahibi olmaları şartının öngörülmesi yeterli değildir. Kanunilik ölçütünün gerçekleşmesi için sosyal güvenlik hakkının sınırlandırılmasına yol açan söz konusu düzenleme nedeniyle basın kartının niteliği ile ne şekilde verileceği konusunda ve bu kartın verileceği kişilerde aranacak şartları içeren temel ilkelerin anılan hakka keyfi bir şekilde müdahale edilmesini önleyecek şekilde kanunla açık bir şekilde ortaya konulması gerekir. Kanunda söz konusu temel ilkeler ve kanuni çerçeve belirlenmeksizin itiraz konusu kuralla sosyal güvenlik hakkına sınırlama getirilmesine imkân tanınması temel hakların ancak kanunla sınırlandırabileceğini öngören Anayasa hükmünü ihlal etmektedir.”

Teklifin bu maddesi ile; “14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar” ibaresi getirilmektedir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararına rağmen, getirilen bu teklif, yine Anayasa'nın 13. ve 60. addelerine açık aykırılık taşımaktadır. Çünkü bu kararın gerekçesi olan yönetmelik 14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. Maddesi çerçevesinde çıkarılmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi kararını yok sayarak “kanunilik ilkesi” çerçevesinde kriterleri kanun yoluyla belirleme yerine Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine atıfta bulunarak yürütmeye sınırları belirsiz ve keyfiyete dayalı geniş yetki devri yapan bu düzenleme de Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 13., ve 60. Ve 153. maddelerine açık aykırılık taşımaktadır.

1.15 Teklifin 37.maddesinin Anayasa'ya aykırılığı:

Teklifin bu maddesi ile 25 yaşın altında olan ve ücretli olarak çalışanlar gençlerin bir işyerinde ay içerisinde 10 günden az çalışması halinde bu tür sigortalılar için sadece kısa vadeli sigorta kolları için prim kesileceği hususu düzenlenmektedir. (% 2 iş kazası ve meslek hastalıkları primi ile %7,5'i işveren %5'i sigortalıya ait olmak üzere % 12,5 oranında genel sağlık sigortası primi işverence ödenecektir.)

Bu tür çalışma halinde genç sigortalı için uzun vadeli sigorta kolları (yaşlılık-maluliyet-ölüm sigortaları) için ödenmeyeceği öngörülmektedir. İşçiler için işverenler Genel Sağlık Sigortası primini 30 güne tamamlayacaklardır. Ayrıca işçiler isterlerse

çalışmanın olduğu, ayı takip eden iki ay içerisinde uzun vadeli sigorta kolları için ödenmesi gereken % 20 oranındaki primleri kendileri ödeyebileceklerdir. Maddenin son fıkrasında ise olası kötü kullanım olarak tanımlanabilecek mevcutta tam zamanlı çalışan genç işçilerin bu tür çalışmaya döndürülmemeleri için bir kısıtlama getirilmiştir. Buna göre; 25 yaş altı gencin işe giriş tarihinden önceki bir yıl içinde 120 günden daha fazla prim ödeme gün sayısının olmaması ve bu şekilde çalıştırmaya başlanılan gencin 25 yaşını tamamlaması ile birlikte getirilecek düzenlemenin sona erdirilmesi düzenlenmiştir.

Kanun teklifi sosyal güvenliğin öznesini ayırsız herkes olmaktan çıkarmakta, 37'nci maddesinde yapmış olduğu düzenlemeyle işe girdiği tarihte 25 yaşından küçük olup hizmet akdine tabi olarak bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma sayısı on günden az olanlar için yaşlılık aylığı primi ödeme zorunluluğu kaldırılmaktadır.

Madde gerekçesinde "Prim yükünün azaltılması 25 yaş altı gençlerin istihdama dahil edilmesinde teşvik edici, bu şekilde çalışmayı isteyen gençler açısından da tercih edilme nedeni olacağından genç istihdamının artırılması, 25 yaşını tamamlayıncaya kadar da istihdam edilmemiş ya da çok az çalışmış gençlerimizin de istihdam piyasasında tecrübe edinmeleri amaçlanmaktadır." Şeklindeki ibareyle düzenlemenin amacı açıklanmıştır. İşgücü piyasasını esnekleştirme ve işgücü maliyetlerini düşürmeyi hedefleyen bu düzenleme, sermaye lehine bir düzenleme olmasının yanı sıra işçiler açısından bazı hakları geri götüren, olumsuz sonuçlar doğuran bir düzenlemedir.

Bu düzenleme ile özellikle, Anayasa'nın 60. maddesinde belirlenen sosyal güvenlik hakkı açık bir biçimde ihlal edilmektedir. 25 yaş altı işçilerin emeklilik hakları ortadan kaldırılmaktadır. Diğer yandan söz konusu düzenleme, Anayasanın 10. maddesinde belirlenen kanun önünde eşitlik ilkesini ve 2. maddesindeki sosyal hukuk devleti ilkelerini de açıkça zedelemektedir.

Söz konusu düzenleme, söz konusu işçiler açısından Anayasa'nın 51 ve 53. maddelerinde tanımlanan örgütlenme ve toplu pazarlık haklarını da kullanamamalarına neden olacak bir düzenlemedir. Genç işçiler, tam zamanlı çalışmaya geçemeyeceklerini düşünerek bu haklarını kullanmaktan çekineceklerdir.

Diğer yandan söz konusu düzenleme, 6356 sayılı kanun ile düzenlenmiş olan toplu pazarlık hakkının kullanımında sendikalar için gerekli olan işyeri çoğunluğunun sağlanmasında da olumsuz bir etki yaratacaktır. Bu şekilde çalışan işçiler işyeri işçi sayısına dahil olduklarından sendikaların yeterli çoğunluğa sahip olmalarında oldukça ciddi sıkıntılar yaşayacağı açıktır.

Bu düzenleme yukarda açıklanan nedenlerle; Anayasa'nın 2., 10., 51., 53. ve 60. Maddesine aykırı bulunmaktadır.

1.16 Kanun teklifinin 46. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı⁹

Teklifin 46. maddesi ile 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanuna "İlave tedbirler için başvuru yolu" başlıklı geçici madde eklenmiştir. Bu maddede Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda OHAL KHK'ları ve yasaları çerçevesinde alınan ilave tedbirlere ilişkin idari başvuru ve yargı yolu açılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır

7075 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ile kurulan Olağanüstü Hal İnceleme Kurulu'nun görev ve yetkilerini düzenleyen 2. maddesinde;"OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlar ile kapatılan dernekler ve kurumlar, doğrudan KHK hükmü ile uygulanan kamu görevinden çıkarma ya da kurum ve kuruluşların kapatılması gibi tedbirlere karşı 7075 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre Komisyona başvuruda bulunabilecektir.

Ancak söz konusu maddenin 3. fıkrasında "Bu maddede belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerde yer alan **ilave tedbirler ile** kanun yollarının açık olduğu işlemler hakkında ayrıca başvuru yapılamaz." hükmü gereği ilgililerin kamu görevinden çıkarmaya bağlı olarak silah ruhsatı ve pasaportun iptal edilmesi ya da kurum ve kuruluşların kapatılmasına bağlı olarak mal varlığının Hâzineye devredilmesi gibi ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru hakkı bulunmamaktaydı.

⁹ Bu madde (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 14.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır."gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılmış, ancak sonradan bu kanun teklifine eklenmiştir

CHP tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru sonucunda Anayasa Mahkemesi; 24/12/2019 tarih ve Esas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı Kararıyla 7075 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “...ilave tedbirler ile...” ibaresini

“Olağanüstü hâl KHK’ları ile düzenlenen ilave tedbirlerden bazıları Anayasa’da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgilidir. Örneğin kapatılan kurum ve kuruluşların mal varlığının Hazineye devredilmesi Anayasa’nın 35. maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkına, kamu görevinden çıkarılanların pasaportlarına elkonulması ise Anayasa’nın 23. maddesiyle güvence altına alınan yerleşme ve seyahat hürriyetine sınırlama getirmektedir.

Asıl tedbirin hukuka uygun olması, bu tedbirlerden ayrılabilir nitelikte olan ilave tedbirlerin de mutlaka hukuka uygun olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nedenle Anayasa’da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren ilave tedbirlerin asıl tedbirlerden bağımsız olarak hukuka uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Asıl tedbirden bağımsız olarak uygulanan ilave tedbirlerin hukuka uygun olup olmadığının denetimi ise ancak yargı makamlarının etkili bir denetim yapmasına imkân verecek bir idari başvuru yolunun öngörülmesiyle mümkündür.

Dava konusu kuralla asıl tedbirin zorunlu sonucu olmayan ve asıl tedbirlerden ayrılabilir nitelikte olan ilave tedbirler yönünden bir ayırım yapılmaksızın tüm ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru hakkının tanınmaması, anılan nitelikteki tedbirlerin asıl tedbirlerden bağımsız olarak idari ve yargısal merciler tarafından etkili bir şekilde denetimini imkânsız kılmaktadır. Bu itibarla doğrudan olağanüstü hâl KHK’ları ile tesis edilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hâl kapsamında yürürlüğe konulan KHK’larda yer alan ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru yapılamayacağını öngören kural, Anayasa’nın 40. maddesiyle güvence altına alınan etkili başvuru hakkına aykırılık oluşturmaktadır.”

gerekçesiyle Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir.

7075 sayılı Kanun’a eklenmek istenen geçici madde 4’ün ilk fıkrası, söz konusu Kanun’un 2. maddesinde belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı hakkında tedbir uygulanan kişi, kanuni temsilcisi ya da mirasçıları tarafından tedbiri uygulayan veya

tedbirle ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurulacağını; kamu kurum ve kuruluşlarının, başvuru üzerine yapacağı inceleme sonucuna göre en geç altı ay içinde başvurunun reddine veya tedbirin kaldırılmasına karar vereceklerini öngörmektedir.

Madde gerekçesi, düzenlemenin, Anayasa Mahkemesi'nin 24/12/2019 tarih ve Esas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı kararıyla 7075 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "...ilave tedbirler ile..." ibaresinin iptali çerçevesinde, olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirler hakkında başvuru yolunun belirlenmesi ihtiyacı dikkate alınarak idari başvuru ve yargı yolunun açılması amacıyla öngörüldüğünü ifade etmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararında ek tedbirlerin, her zaman için asıl tedbirin zorunlu bir sonucu olmadığını bu sebeple de ayrıca bir başvuru imkanının olması ve bu tedbirlerin de hukuka uygunluk denetiminin yapılabilmesi gerekliliğini belirtmiştir. Zira ek tedbir olarak öngörülen pasaport yasağı, mallara el koyma gibi anayasal hakları doğrudan ihlal niteliğindeki tedbirlere karşı hukuki başvuru yolunun olmaması, Anayasa'ya açıkça aykırıdır.

Eklenmek istenen geçici 4. madde, idareye, ilgili ilave tedbirlere karşı yapılacak başvurulara ilişkin olarak karar vermesi için altı aylık bir süre tanımaktadır. Maddenin 7. fıkrasına göre, kamu kurum ve kuruluşlarının kararlarına karşı Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenecek Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir. Ancak söz konusu süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda öngörülen iki aylık ihtiyari yanıt süresinden farklı şekilde, dava şartı oluşturmaktadır.

Söz konusu düzenleme kanunlaşırca, haklarında alınmış ilave tedbirlere karşı hak arama özgürlükleri zaten uzun sürelerdir ellerinden alınmış olan kişilerin mahkemeye erişim haklarını kullanabilmeleri için, idarenin haklarında verecekleri kararı altı ay gibi uzun bir süre beklemeleri gerekecektir.

Oysa, Anayasa'nın ilgili maddelerinin de ifade ettiği üzere, kişiler için idarenin eylem ve işlemlerine karşı idare mahkemelerinde dava açmak, bir lütuf değil ama temel bir haktır : "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır*" (m. 125), "*Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir*" (m.40) ve "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde*

davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir” (m.36).

İdarenin olağanüstü hal hukukuna dahi aykırılık oluşturan kimi işlemlerine karşı, olağan hukuk düzeninde, adil yargılanma hakkının bir unsuru olan mahkemeye erişim hakkının kullanılabilmesi için idarenin altı içinde vereceği kararı bekleme koşulunu öngörmek, Anayasa Mahkemesi kararının da tescillediği şekilde uzun süredir hak mağduru olan kişilerin mahkemeye erişim haklarını ölçüsüz şekilde sınırlamaktadır.

Maddenin 6. fıkrasında, *“Bu madde ile olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan başvurular hakkında karar verenlerin görev ve fiillerine ilişkin hukuki, idari, malî ve cezai sorumlulukları hakkında 6755 sayılı Kanunun 37 nci maddesi uygulanır”* denmektedir. Anılan 6755 sayılı Kanun’un 37. maddesine göre: *“15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında karar alan, karar veya tedbirleri icra eden, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hal süresince yayımlanan kanun hükmünde karamameler kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz”*.

Söz konusu düzenleme, Anayasa’nın başta hukuk devleti ilkesini içeren 2. maddesi gelmek üzere, birçok maddesine açıkça aykırıdır. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, CHP’nin bu maddeye ve benzer kapsamdaki 18/10/2016-tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun’un 9. maddesine ilişkin olarak daha önce yapmış olduğu iptal taleplerini reddetmiştir (AYM, E.2018/74, K.2019/92, 24/12/2019; AYM, E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019).

Özetle söz konusu madde metninde yer alan düzenlemeler, yukarıda özetlenen nedenlerle, Anayasa’nın 2. Maddesinde tanımını bulan “hukuk devleti” ilkesine “Hak arama başlıklı” 36, “Temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlıklı 40 ve “Yargı yolu” başlıklı 125. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Teklifin yukarıda belirtilen maddeleri ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız

komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi " Komisyonlar; kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder" hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık iki yılı aşkın süredir uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmakta idi.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 4.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüleceği anlaşılmaktadır. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176

sayılı “Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı “Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun”, 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı “Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” gibi Giresun M,illetvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ve 45 Milletvekili arkadaşı tarafından verilen “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”¹⁰ de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 51¹¹ maddelik torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifi (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin 7, 8, 9, 10 ve 14.maddelerinde yer alıp adı geçen kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekillerce “Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.” gerekçesi ile verilen önergelerle kanun teklifi metninden çıkartılmış bulunan 5 ayrı maddeyi de (24, 25, 29, 30 ve 46. maddeleri) içermektedir.

¹⁰ Söz konusu kanun teklifinin ismi “İşsizlik Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” iken metni Komisyon görüşmeleri sonunda verilen redaksiyon yetkisi ile “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” haline getirilmiştir.

¹¹ Söz konusu kanun teklifi komisyona 43 madde olarak sunulmasına karşın komisyon çalışmaları sırasında verilen önergelerle söz konusu metne 8 madde ilave edilmiştir, yasa teklifindeki madde sayısı 51’re ulaşmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır

Söz konusu torba kanun teklifi 16.10.2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Adalet, Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 22.10.2020 Perşembe günü saat 10.00'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının 19.10.2020 tarih ve 13922241-130.02-726922 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifin Adalet, Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

(2/3147) esas numaralı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin beş farklı maddesi Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) ihlal tespiti yaptığı alanlara yönelik düzenlemeler yapmaktadır. Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda düzenleme yapma iradesi olumlu karşılanmakla birlikte, yasa teklifleri ile ilgili olarak muhalefet partilerince söz

konusu tekliflerin görüşülmesi sırasında yapılan Anayasaya aykırılık iddialarının komisyonlarda yeterince değerlendirilmediğini de göstermektedir.

Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının gerekçelerinde tespit edilen ihlal sebeplerinin yeni kanun düzenlemeleri sırasında dikkate alınması gerekmektedir. Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına uygunluk, Anayasa Mahkemelerinin kararlarını kanun gerekçelerinde biçimsel olarak anmanın ötesinde anlam taşımakta, onların içeriklerine aykırı yasa çıkarmamayı gerektirmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyonu sevk edildiği sırada 43 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle 8 madde ilavesi yapılan 51 maddelik söz konusu torba kanun teklifinin;

-5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,31,33,34,35,37,38,39. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-23,43 ve 44. maddelerinin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda,

-29 ve 30. maddelerinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,

-49. maddesinin İçişleri Komisyonunda,

-35,46 ve 48. maddelerinin Adalet Komisyonunda,

-29,30,35,36 ve 46. maddelerinin Anayasa Komisyonunda,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma- gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 51 maddelik torba kanun teklifi toplam 19 ayrı Kanunda değişiklik yapmakta ayrıca kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak başta 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun olmak üzere çok sayıda kanuna atıf yapan bazı düzenlemeleri içermektedir. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3147)

(Toplam 19 Kanunda Değişiklik Yapmaktadır.)

Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	-	Kamu Alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme

		Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun olmak üzere çok sayıda kanuna atıf yapan bazı düzenlemeleri içermektedir
2	-	"
3	-	"
4	-	"
5	1	25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu 'na ek madde eklenmesi.
6		4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin onikinci fıkrasında yer alan "2015 yılından itibaren beş yıla" ibaresinin "31/12/2023 tarihine" şeklinde değiştirilmesi.
7		4447 sayılı Kanunun geçici 19 uncu maddesine fıkra eklenmesi.
8		4447 sayılı Kanunun geçici 21 inci maddesine fıkra eklenmesi.
9		4447 sayılı Kanunun geçici 22'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "1/1/2021" ibaresinin "31/12/2023" şeklinde değiştirilmesi.
10		4447 sayılı Kanunun geçici 23'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "30/6/2021" şeklinde değiştirilmesi.
11		4447 sayılı Kanunun geçici 26'ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasına "altı aya kadar uzatmaya" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve 31/12/2020 tarihini 30/6/2021 tarihine kadar uzatmaya" ibaresinin eklenmesi.
12		4447 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
13		4447 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
14		4447 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
15	2	31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 'nun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (9) numaralı bendinden sonra gelmek üzere bent eklenmesi ve mevcut (10) numaralı bent'in buna göre teselsül ettirilmesi.
16		193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına bent eklenmesi.
17		193 sayılı Kanunun 94'üncü maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi.
18		193 sayılı Kanunun mükerrer 123'üncü maddesinin ikinci fıkrasına "Kanunun" ibaresinden sonra gelmek üzere "9/10," ibaresinin eklenmesi.
19		193 sayılı Kanunun geçici 67'inci maddesinin beşinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere "(Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümlerinin açık olarak kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsama almadığı durumlar dahil)," ibaresinin eklenmesi, onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına "opsiyon sözleşmeleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin

		sözleşmeler" ibaresinin eklenmesi, ondokuzuncu fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "31/12/2025" şeklinde değiştirilmesi ve fıkra cümle eklenmesi.
20		193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi.
21		193 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
22		193 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
23	3	28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu 'nun ek 158'inci maddesinin ikinci fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan "bir üye ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca belirlenen Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından bir üye" ibaresinin "iki üye" şeklinde, yedinci cümlesinde yer alan "Yükseköğretim Kurulu ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulu" ibaresinin "ve Yükseköğretim Kurulu" şeklinde, üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan "planını ve bütçe teklifini onaylamak" ibaresinin "planı ve bütçe teklifi üzerinde görüş bildirmek" şeklinde, (b) bendinde yer alan "karar" ibaresinin "katkı" şeklinde değiştirilmesi, (c) bendinin yürürlükten kaldırılması, dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin değiştirilmesi, fıkra cümleler eklenmesi, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle" ibaresinin "Sağlık Bakanlığına bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle" şeklinde değiştirilmesi, üçüncü cümlesinin değiştirilmesi, fıkra üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere cümleler eklenmesi, mevcut dördüncü cümlesinde yer alan "ve Mütevelli Heyetinin onayı" ibaresinin madde metninden çıkarılması.
24	4	17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun 'a 4'üncü maddesinden sonra gelmek üzere madde eklenmesi.
25		2879 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
26	5	25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu 'nun geçici 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "31/12/2025" şeklinde değiştirilmesi.
27		3065 sayılı Kanunun geçici 23'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "31/12/2023" şeklinde değiştirilmesi.
28		3065 sayılı Kanunun geçici 40'ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2020" ibaresinin "2021" şeklinde değiştirilmesi.
29	6	3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu 'na ek madde eklenmesi.
30		3194 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
31	7	7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu 'nun ek 9'uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına cümle eklenmesi.

32	8	29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmesi.
33	9	22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 11 inci maddesine fıkra eklenmesi.
34	10	25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması.
35	11	13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "31/5/2020" ibaresinin "31/1/2021" şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "31/7/2021" şeklinde değiştirilmesi.
36	12	31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 40'ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tablonun 16'ncı sırasının değiştirilmesi.
37		5510 sayılı Kanuna ek madde eklenmesi.
38		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
39		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
40	13	13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32'nci maddesinin birinci fıkrasına cümle ve maddeye fıkra eklenmesi.
41		5520 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2020" ibaresinin "31/12/2025" şeklinde değiştirilmesi ve fıkranın (c) ve (ç) bentleri ile ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması.
42		5520 sayılı Kanunun geçici 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2020" ibaresinin "2021" şeklinde değiştirilmesi.
43	14	8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasının yürürlükten kaldırılması.
44		5580 sayılı kanuna geçici madde eklenmesi.
45	15	13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un geçici 16'ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "İstanbul İl Özel İdaresine" ibaresinin "İstanbul Valiliğine" şeklinde ve "31/12/2020" ibaresinin "31/12/2025" şeklinde değiştirilmesi.
46	16	1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'a geçici madde eklenmesi.
47	17	5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un

		52'nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "1/1/2021" ibaresinin "1/1/2022" şeklinde değiştirilmesi.
48	18	25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un 52'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "1/1/2021" ibaresinin "30/6/2021" şeklinde değiştirilmesi.
49	19	16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan "3 aya" ibaresinin "üçer aylık sürelerle üç defaya" şeklinde değiştirilmesi.
50	Yürürlük maddesi.	
51	Yürütme maddesi.	

51 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 16 maddesi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını, Sosyal Güvenlik Kurumunu- Türkiye İş Kurumunu-İşsizlik Fonunu, 2 maddesi Cumhurbaşkanlığını, 1 maddesi Yüksek Öğretim Kurumunu ve Vakıf Üniversitelerini, 2 maddesi (aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığını-Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığını), 2 maddesi Milli Eğitim Bakanlığını, 1 maddesi İçişleri Bakanlığını, 1 maddesi Sağlık Bakanlığını, 1 maddesi Adalet Bakanlığını, 1 maddesi Vakıflar Genel Müdürlüğünü, 23 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını, , 1 maddesi Olağanüstü Hal Kararnameleri kapsamında işlem yapan tüm kamu kurum ve kuruluşlarını ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

51 maddelik Kanun Teklifinde;

-Bazı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili kapsam ve tanımlamalar,

-Bazı kamu alacaklarından Hazine ve Maliye Bakanlığına, il özel idarelerine ve belediyelere, Ticaret Bakanlığına, YİKOB'a, Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen alacakların yeniden yapılandırılması ile ilgili esaslar, ortak hükümler, diğer hükümler,

-İşsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işten ayrılımlarını takip eden 90 gün içerisinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmaları halinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için sigortalıların başvurmaları halinde prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak uzun

vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamının İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması,

-Kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerine ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine yönelik işsizlik sigortası fonundan sağlanan sigorta prim desteğinin 2023 yılı sonuna kadar uzatılması,

-İlave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi,

-İlave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine sağlanacak olan gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi,

-Esnaf Ahilik Sandığına esnaflardan prim kesilmesine ilişkin uygulamanın yürürlük tarihi 31/12/2023 tarihine ertelenmesi,

-Koronavirüs salgını kaynaklı olarak kısa çalışma uygulamasında Cumhurbaşkanına tanınan uzatma yetkisi 30/6/2021 tarihine uzatılması,

-Kısa çalışmayı sonlandıran işverenlere sağlanan desteğin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması hususunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi,

-01.01.2019 tarihinden 17.04.2020 tarihine kadar işsiz kalanlar ile kayıtdışı çalıştırılanların işe alınması halinde işverenlere günlük 44.15 TL. sigorta prim desteği verilmesi, işe alınan işçilerin ücretsiz izne çıkarılması halinde ise sigortalılara 39.24 TL. nakdi ücret desteği verilmesi,

-İşverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek, işçilerle 17.04.2020 tarihinden sonra ilk defa işe alınacak işçiler için günlük 44.15 TL sigorta primi desteği getirilmesi, bu ilave istihdam edilecek işçilerin ücretsiz izne çıkarılması halinde günlük 39.24 TL. nakdi ücret desteği verilmesi,

-(Covid-19) sebebiyle işverenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvurularının alınması, değerlendirilmesi ve ödenmesine ilişkin işlemler hakkında Aile,, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İŞKUR personeline herhangi bir sorumluluğun yüklenmemesinin sağlanması,

-2020 Ekim ayı ve öncesi döneme ait işverenlerin hatalı işlemlerinden kaynaklanan fazla ve yersiz ödemelerden bu maddenin tahsil edilmemiş olanlar terkin edilmesi, tahsil edilenlerin iade veya mahsubunun yapılmaması,

- Bir işyeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlara belli koşullarda esnaf muaflığı getirilmesi,

-Esnaf muaflığı istisnası ile ilgili olarak yeni hükümde yer alan istisna tutarına yeniden değerlendirme oranının uygulanması,

-Tam mükellef gerçek kişilerin elektronik ticaret gümrük beyannamesiyle yaptıkları mal ihracatından elde ettikleri kazançlarının %50'sinin gelir vergisi beyannamesinde bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınması,

-Tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda maddede belirtilen koşullarda kar payı yapılmış olduğu kabul edilerek %15 oranında tevkifat yapılması,

-Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin şümülüne ilişkin düzenleme yapılarak, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirler de geçici 67. madde kapsamında kaynaktan kesinti suretiyle vergilendirilmesinin sağlanması,

- Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin uygulanma süresinin 5 yıl daha uzatılması,

-Yarışmalara katılan atların; jokeylerine, jokey yamaklarına ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden % 20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacağına dair hükmün uygulama süresinin 2020 yılı sonundan 2025 yılı sonuna kadar uzatılması,

-Kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden çalışanların ücretlerinin, eksik çalışılan süre için yeni bir kişi istihdam edilmesi koşuluyla, gelir vergisinden ve damga vergisinden istisna edilmesi,

-Yeni bir Varlık Barışı uygulaması çerçevesinde, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmek suretiyle ekonomiye kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye'ye getiren

gerçek ve tüzel kişilerin bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanması

-Sağlık Bilimleri Üniversitesinin mütevelli heyetinin bazı yetkilerinin YÖK'e devredilmesi,

-Sağlık Bilimleri Üniversitesinin yurt dışı birimlerinde görevlendirilecek personelin görevlendirme ve onlara ödenecek ücrete ilişkin esasların belirlenmesi,

-Cumhurbaşkanlığında Raportör ve Raportör Yardımcılığı kadrosunun kariyer meslek sınıfı olarak düzenlenmesi,

-Hizmetine ihtiyaç kalmayan raportörlerin diğer kamu kurumlarına atanabilmesine olanak sağlanması,

-Geçici görevle diğer kurumlardan raportör olarak görevlendirileceklerin mesleki yeterliliklerini sağlamaları şartının getirilmesi,

-Halihazırdaki personelin raportör kadrolarına atanmalarına ilişkin hususlar,

-Katma Değer Vergisi uygulaması açısından "Dahilde İşleme Rejimi" kapsamında mükelleflerin yurt içinden temin edecekleri maddelerde "tecil- terkin" uygulamasına 2025 yılı sonuna kadar devam edilmesi,

-Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ile bu mal ve hizmetlerin bağışı yapacak olanlara teslim ve ifasına sağlanan KDV istisnasının süresinin 3 yıl daha uzatılması,

-İstanbul'da oynanması planlanan 2020 UEFA şampiyonlar ligi finalinin 2021 yılına ertelenmesi nedeniyle, bu organizasyon için sağlanan KDV istisnasının bir yıl daha uzatılması,

-Baz istasyonlarının kurulumunun kolaylaştırılmasının sağlanması,

-Ruhsatsız yapılmış kule ve direklerle af getirilmesi, uygulanan cezaların kaldırılması, ruhsatsız yapılmış kule ve direklerin bedel, harç ve ücret alınmadan imar planlarına işlenmesi,

-Üniversitelerle birlikte kullanılan sağlık tesisinde görev yapan personelin sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetlerinden dolayı işledikleri disipline aykırı fiilleri hakkında, başhekimlerin 657 sayılı Kanun'un disiplin hükümlerine göre işlem yapabilmesinin sağlanması,

-Turizm sektörünün kamuya olan ve yılsonuna kadar doğacak olan kira, ecrimisil vb. borçlarının 1 yıl faizsiz ertelenmesi,

-25 yaşının altındaki işçiler ile 50 yaşın üzerinde olan işçiler açısından objektif koşullar olmadan belirli süreli iş sözleşmeleri yapılabilmesi,

-Kamu görevlisi olan Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile kurum personelinin, 4483 sayılı kanun kapsamına alınması,

-Açık cezaevindeki ve denetimli serbestlikten yararlanan hükümlüler için verilen covid-19 izinlerinin sürelerinin 31/1/2021'e kadar uzatılması,

-Basın mesleğinde çalışanlara itibari hizmet süresi verilmesinin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki düzenlemelere atıf yapılarak tespit edilmesi(sınırlandırılması),

-25 yaşın altında olan ve ücretli olarak çalışanlar gençlerin bir işyerinde ay içerisinde 10 günden az çalışması halinde bu tür sigortalılar için sadece kısa vadeli sigorta kolları için prim kesilmesi,

-2020 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapılmış üniversite sağlık hizmeti sunucularının Sosyal Güvenlik Kurumuna 31/12/2020 tarihine kadar bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda, aradaki farkın terkin edilmesi, ve terkin edilen tutarın hazineden tahsil edilmesinin sağlanması,

-Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 31/10/2020 tarihi itibarıyla prim borcu bulunanların, bu tarihten önceki sürelerle ilişkin prim borçlarının bazı esaslarla yeniden yapılandırılması,

-Cumhurbaşkanına Kurumlar Vergisi oranında 5 puana kadar indirim yapma yetkisi verilmesi,

-Halka en az %20 oranında açılan ve payları borsada işlem gören şirketlere 2 puan kurumlar vergisi indirimi getirilmesi,

-Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 2. maddesindeki istisnanın süresinin 5 yıl daha uzatılması,

-İstanbul'da oynanması planlanan 2020 UEFA şampiyonlar ligi finalinin 2021 yılına ertelenmesi nedeniyle, bu organizasyonla ilgili olarak sağlanan kurumlar vergisi istisnasının bir yıl uzatılması,

-Süresi ve içeriği belli olmayan kurslardan alınan belgelerle iş yeri açılmamasının sağlanması ve bu konuda geçmiş dönem kurslarından belge alanların kazanılmış haklarının saklı tutulması,

-“İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi” kapsamında İstanbul Valiliğine sağlanan KDV istisnasının süresinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması,

-Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda OHAL KHK'ları ve yasaları çerçevesinde alınan ilave tedbirlere ilişkin idari başvuru ve yargı yolu açılmasının sağlanması,

-Konaklama vergisinin yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesi,

-Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kiralamalarında alınacak teminat ile vadesi gelmiş ve gelmemiş kira borçlarının ödenmesine ilişkin usul ve esaslara, bunlara ilişkin ihtarnamelere, mülki amirlikçe yapılacak tahliye ve teslimle ilişkin hükümlerin yürürlüğünün 6 ay ertelenmesi,

-İçişleri Bakanlığının dernekler tarafından verilecek bildirim ve beyannameler ile dernek genel kurul toplantılarını *üçer aylık sürelerle üç defaya kadar* erteleyebilmesine olanak sağlanması,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 52 ayrı konuda toplam 19 ayrı Kanunda ve Kamu Alacaklarının tahsil usullerinin düzenlendiği çok sayıda kanunda değişiklik yapan ayrıntılı düzenlemeler yer almıştır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 19 adet Kanun metninde ve Kamu Alacaklarının tahsil usullerinin düzenlendiği çok sayıda kanunda değişiklik yapan 51 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Nitekim Kanun Teklifi'nin farklı maddesi Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) ihlal tespiti yaptığı alanlara yönelik düzenlemeler yapmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan içtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun-teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

15.10.2010 tarihinde "daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması" gerekçesiyle, genel kurulda görüşülmesi yapılan bir kanun teklifi metninden çıkartılan 5 maddenin acele ile bu tarihten bir gün sonra içeriği değiştirilmeden, virgülüne ve noktasına dokunulmadan başka milletvekillerince hazırlandığı(?) ifade edilen bir kanun teklifi metnine yerleştirilmesi; yasama teamüllerine aykırı olan bir tutumu aynı zamanda "yasama kurnazlığına" örnek teşkil etmektedir.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması, ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Özellikle teklifin tümünün "torba yasa" niteliği taşıma hususu nedeniyle, ayrıca 29,30,35,36 ve 46. maddelerinde yer alan düzenlemelerin anayasal hükümler açısından içerdiği sakıncalar bakımından Anayasa Komisyonunda etraflıca ele alınıp değerlendirmesi yapılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

19 adet Kanun metninde ve Kamu Alacaklarının tahsil usullerinin düzenlendiği çok sayıda kanunda değişiklik yapan 51 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3. Teklifin 1,2,3,4 ve 39. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddelerinde;

-Bazı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili kapsam ve tanımlamalar,

-Bazı kamu alacaklarından Hazine ve Maliye Bakanlığına, il özel idarelerine ve belediyelere, Ticaret Bakanlığına, YİKOB'a, Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen alacakların yeniden yapılandırılması ile ilgili esaslar, ortak hükümler, diğer hükümler,

Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 31/10/2020 tarihi itibarıyla prim borcu bulunanların, bu tarihten önceki sürelerle ilişkin prim borçlarının bazı esaslarla yeniden yapılandırılması,

konusunda ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır.

Söz konusu maddeler komisyonunda son dakika değişikliği ile kanun teklifi metnine eklenmiştir. Üzerinde daha detaylı bir çalışmanın yapılmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Komisyon çalışmaları sırasında geçmiş dönemde yapılan yeniden yapılandırma kanunları sonuçları ile ilgili olarak bilgi verilmiştir.

Vergi alacakları ile ilgili olarak;

6736 sayılı kanun da 80.4 Milyar TL yapılandırma olduğu, 42 Milyar TL tahsilat gerçekleştiği,

7020 sayılı kanunda 13.8 Milyar TL.lik yapılandırma olduğu, 5.6 Milyar TL. tahsilat gerçekleştiği,

7143 sayılı kanunda 69.6 Milyar TL.lik yapılandırma olduğu, 25.8 Milyar TL. tahsilat gerçekleştiği

ifade edilmiştir.

Bu aşamada Gelir İdaresi Başkanlığının görev alanına giren, takip ve tahsiliyle yükümlü olduğu alacak grubunda bu kanun kapsamına giren alacak tutarı 289 milyar lira olduğu belirtilmiştir. SGK açısından ise 165 Milyar TL.lik bir rakamdan bahsedilmiştir.

Türkiye'nin yaşamakta olduğu derin ekonomik kriz neticesinde ve Covid19 şartları dolayısıyla söz konusu yeniden yapılandırma çalışmalarında zorunluluk görülmekle birlikte, koşullarının azaltılması ve ödeme sürelerinin uzatılması konusundaki önerilerimiz komisyon çalışmaları sırasında kabul görmemiştir

3.2 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- İşsizlik ödeneğinden yararlandırılıp, işten ayrılımlarını takip eden 90 gün içerisinde özel sektör işyerlerinde bu Kanun kapsamında işe giren ve işe girdiği tarihten itibaren hizmet akdine tabi olarak en az 12 ay süreyle kesintisiz çalışanlardan talepte bulunanların, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sigortalı sayılmak suretiyle, işe başladıkları tarihten önce yararlandıkları en son işsizlik ödeneği süresi için Kurumca Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeme yapıldığı tarihte geçerli prime esas kazanç alt sınırı üzerinden

hesaplanacak uzun vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamı Fondan karşılanır. Bu fıkra hükümlerinden aynı işsizlik ödeneği hak sahipliği için sadece bir defa yararlanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir."

Madde metninin gerekçesinde;

"İşsizlik Sigortası Kanunda yer alan ilgili şartların sağlanması durumunda hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olmak kaydıyla son 3 yıl içerisinde; 600 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 6 ay süreyle; 900 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 8 ay süreyle; 1080 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödenmiş olanlara 10 ay süreyle işsizlik ödeneği ödenmektedir.

Madde ile işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işsiz kaldıkları sürenin azaltılması ve işgücüne daha çabuk geri dönmelerinin teşvik edilmesi amacıyla işten ayrılma tarihinden itibaren 90 gün içerisinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmalarını halinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için hesaplanacak uzun vadeli sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması amaçlanmaktadır."

açıklaması yer almaktadır.

Komisyonadaki açıklamalardan söz konusu değişikliğin amacının istihdama daha hızlı dönüşü sağlamak olduğu, 200 bin kişinin bu hızlı işe dönüş desteğinden faydalanacağı ve bunun da maliyetinin 190 milyon Türk lirası dolaylarında olacağı, söz konusu tutarın İşsizlik Fonundan karşılanacağı ifade edilmiştir.

Madde ile getirilen düzenlemede sadece özel sektör işyerlerinde göreve başlayanların yararlandırılmasının amacı anlaşılamamıştır.

Bu madde ile işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işten ayrılma tarihinden itibaren 90 gün içerisinde işe girmeleri ve **12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmalarını halinde** işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için sigortalıların başvuruları halinde prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak uzun vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamının İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması amaçlanmaktadır.

Bu uygulama işsizlik sigortasının amacını saptırmaktadır.

İŞKUR bülteninden alınan bilgilerden Mart 2002 tarihinden Eylül 2020 tarihine kadar işsizlik ödeneği almak için 14.004.494 kişinin başvurduğu, 8.127.379 kişinin bu ödeneği almaya hak kazandığı bu aşamaya kadar toplam 36.639.500.997 TL işsizlik ödeneğinden ödeme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Sosyal güvenlik hukuku açısından işsizlik sigortasının amacı kişinin ekonomik bir risk olan işsizlik döneminde gelir desteğine kavuşmasıdır.

Yapılan bu düzenleme ise bu mantığa aykırı olarak gelir desteği amaçlı bir sigortanın uzun vadeli sigorta sistemine yönelik olarak kullanılmasıdır.

Bir diğer sorun ise, işsizlik dönemi için ödenecek primlerin asgari ücret üzerinden ödenmesidir.

Bu durum sigortalının emekli aylığının hesaplanmasında olumsuz bir etki yaratacaktır.

İşsizlik fonundan işsiz kalan işçinin yararlanma şartları hâlâ çok ağır durumdadır.. Üstüne üstlük sözde işçi çıkarma yasağı nedeniyle işsizlik fonundan yararlanan işçi sayısı daha da düşerek işçiler günlük 39 liraya mahkûm edilmiş durumdadırlar.

Örneğin 2020 yılının Ocak ayında işsizlik fonu alan işçi sayısı 610 bin iken, işsizliğin patladığı bir dönemde, bu sayı Ağustos ayında 356 bine düşmüştür.

Komisyonunda yapılan açıklamalardan şu anki Fon varlığının 107 Milyar TL civarında bulunduğu, pandemi döneminde, Fondan 20,3 milyar kısa çalışma, 3 milyar işsizlik ödeneği için, 5 milyar da nakdi ücret desteği olmak üzere 28.3 Milyar TL toplam ödeme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu maddenin gerektirdiği ödemelerin İşsizlik Fonu yerine Bütçe kaynaklarından karşılanması gerektiğini, madde metnindeki sakıncaların giderilerek söz konusu maddenin yasalaştırılması gereğine inanmaktayız.

3.3 Teklifin 6, 7,8,10 ve 11. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 6. maddesiyle, İşsizlik Sigortası Kanununa 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla eklenen geçici 10 uncu maddede yapılan değişiklikle, kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerine ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine yönelik işsizlik sigortası fonundan sağlanan sigorta prim desteğinin 2023 yılı sonuna kadar uzatılması sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla eklenen geçici 10 uncu madde ile kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerinin özel sektör işyerlerinde ilave istihdamı halinde belirli bir süre ile bu çalışanlar için ödenen sigorta primlerinin işveren hisselerinin 31/12/2015 tarihine kadar işsizlik sigortası fonundan karşılanması düzenlenmiştir. Daha sonra bu maddenin uygulanma süresi, 28/12/2015 tarihli ve 29576 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 21/12/2015 tarihli ve 2015/8321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Kararın 1 inci maddesiyle 31/12/2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

Teklifin bu maddesi özel sektör işverenlerine sağlanmakta olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılması sağlanmaktadır..

Teklifin 7. maddesiyle, İşsizlik Sigortası Kanununa 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla eklenen geçici 19 uncu maddede yapılan değişiklikle ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanunla eklenen geçici 19 uncu madde ile 1/1/2018 ila 31/12/2020 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince bir önceki yıl ortalamasına ilave istihdam edilen kişiler için 12 ay, bu kişinin kadın, genç veya engelli olması durumunda 18 ay süreyle bu işyerinin imalat veya bilişim sektöründe olması halinde asgari ücret düzeyinde, diğer sektörlerde olması halinde prime esas alt sınırından işveren ve sigortalı hisselerinin ödenmesi şeklinde İşsizlik sigortası fonundan prim teşviki sağlanmaktadır.

Teklifin bu maddesi ile ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi hususu düzenlenmektedir.

Bu tür ek istihdam teşviklerinin işsizlik sigortası fonundan karşılanması orta ve uzun vadede işsizlik sigortası fonunun aktüeryal dengelerini negatif yönde etkileyen düzenlemelerdir.

Teklifin 8. maddesiyle, İşsizlik Sigortası Kanununa 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla eklenen geçici 21. maddede yapılan değişiklikle ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine sağlanacak olan gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanunla eklenen geçici 21 inci madde ile 1/1/2018 ila 31/12/2020 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince bir önceki yıl ortalamasına ilave istihdam edilen kişiler için gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği sağlanmaktadır.

Teklifin bu maddesi ile ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine 31/12/2020 tarihine kadar sağlanacak olan gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi hususu düzenlenmektedir.

Teklifin 10. maddesiyle, İşsizlik Sigortası Kanununa 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Kanunla eklenen geçici 26 ncı maddesinde yapılan değişiklikle koronavirüs salgını kaynaklı olarak kısa çalışma uygulamasında Cumhurbaşkanına tanınan uzatma yetkisinin 30/6/2021 tarihine uzatılması sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla eklenen geçici 23 üncü maddeyle koronavirüs salgını kaynaklı olarak çalışma sürelerinin azalması durumunda kısa çalışma uygulaması yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile normal şartlarda kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gerekli olan son 3 yılda 600 gün prim ödeme şartı 450 güne; kısa çalışma başlamadan önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olma şartı ise 60 güne düşürülmüştür.

Ayrıca madde kapsamında yapılan başvuru tarihini ve/veya kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 31/12/2020 tarihine kadar uzatma yetkisi de Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle Cumhurbaşkanına tanınan bu yetkinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması hususu düzenlenmektedir.

Madde ile ücretsiz izinde olduğu gibi kısa çalışmanın da 2021 Haziran ayına kadar uzatılmasında Cumhurbaşkanlığına yetki verilmektedir. Bu durumda Mart 2020 tarihinden itibaren tam ücret alamayan ücretsiz izin ve kısa çalışma ödeneği kapsamındaki çalışanlar, 2021 Haziranına kadar tam ücret alamayacaktır.

Kısa Çalışma Ödeneği ve Ücretsiz izinde olan işçilerin uzun dönemli sigorta primleri karşılanmamaktadır. Bu durumda olan çalışanların SGK'ya prim günleri eksik bildirilmektedir. Söz konusu kapsamda yer alan işçilerin ilerleyen dönemlerde emeklilik hakkının ötelenmesini beraberinde getirecek ve çalışanlar hak kaybına uğrayacaktır.

Anayasa'nın 60. Maddesine göre "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar". Kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin kapsamında yer alan çalışanların uzun dönemli sigorta primlerinin SGK' ya eksik olarak bildirilmesi Anayasa'nın 60.maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkını ihlal edici niteliktedir

-Teklifin 11. maddesiyle İşsizlik Sigortası Kanununa 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Kanunla eklenen geçici 26 ncı maddesinde yapılan değişiklikle kısa çalışmayı sonlandıran işverenlere sağlanan desteğin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması hususunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi sağlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Kanununa 23/7/2020 tarihli ve 7252 sayılı Kanunla eklenen geçici 26 ncı maddeyle pandemi döneminde ekonomik aktivitenin azalması nedeniyle çalışanlarını kısa çalışmaya geçiren veya ücretsiz izne ayıran işyerlerinden, 1/7/2020 tarihinden önce kısa çalışma ödeneğine veya nakdi ücret desteğine başvuran özel sektör işyerlerinde, kısa çalışma ödeneğinden veya nakdi ücret desteğinden yararlanan sigortalıların normal çalışma düzenine geçirilmesi halinde yararlanılan kısa çalışma ödeneği veya nakdi ücret desteği aylık ortalama gün sayısı ve asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primleri tutarında ve en fazla üç ay süreyle 31/12/2020'ye kadar destek sağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı, bu üç aylık süreyi sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.

Teklifin bu maddesiyle mevcut maddede yapılan değişiklik ile, 1/7/2020 tarihinden önce kısa çalışma başvurusunda bulunmuş olan özel sektör işyerlerinde, kısa çalışmanın sona ermesi ve haftalık normal çalışma sürelerine dönüşmesi durumunda geçici 26 ncı madde uyarınca sağlanan desteğin uygulama süresinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılabilmesine ilişkin Cumhurbaşkanına yetki verilmesi hususunda düzenleme yapılmaktadır.

Teklif metninin bu maddelerinde yer alan sürelerin bazı tarihlere kadar uzatılması konusunda Cumhurbaşkanına verilen yetkinin Anayasa'nın "Yasama yetkisinin devredilemeyeceğini belirten 7, 13. Maddesinde yer alan "ölçülülük" ve Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104 . maddesi hükümleri açısından da değerlendirilmesi gerekir.

Bu maddelerin gerektirdiği ödemelerin İşsizlik Fonu yerine Merkezi Yönetim Bütçesi kaynaklarından karşılanması gereğine inanmaktayız.

3.4 Teklifin 9. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 4447 sayılı Kanunun geçici 22 ncı maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak Esnaf Ahilik Sandığına esnaflardan prim kesilmesine ilişkin uygulamanın yürürlük tarihi 31/12/2023 tarihine ertelenmektedir.

İşsizlik Sigortası Kanununa 23/2/2017 tarihli ve 6824 sayılı Kanunla eklenen ek madde 6 ile Esnaf Ahilik Sandığı kurulmuştur. Esnaf Ahilik Sandığı uygulamasının yürürlük tarihi, 25/3/2020 tarih ve 7226 sayılı Yasanın 17. Maddesi ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen geçici 22 nci madde ile 1/1/2021 yılına ertelenmiştir.

Yapılan değişiklik ile Esnaf Ahilik Sandığına esnaflardan prim kesilmesine ilişkin uygulamanın yürürlük tarihinin 31/12/2023 olarak değiştirilerek ertelenmesi düzenlenmektedir.

2017 yılında 6824 sayılı kanunla yapılan söz konusu düzenleme torba yasa değişikliklerinin acele ile yasalaştırılmasına ve bunun uygulanama şeklinde tezahür eden sonuçlarına uygun bir örnek teşkil etmektedir.

3.5 Teklifin 12. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, 01.01.2019 tarihinden 17.04.2020 tarihine kadar işsiz kalanlar ile kayıtdışı çalıştırılanların işe alınması halinde işverenlere günlük 44.15 TL. sigorta prim desteği verilmesi, işe alınan işçilerin ücretsiz izne çıkarılması halinde ise sigortalılara 39.24 TL. nakdi ücret desteği verilmesi konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde metninin gerekçesinde;

“İşsiz halde bulunan kişilerin yeniden istihdamı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışan kişilerin de istihdam edilebilmesi için; iş veya hizmet sözleşmesi 01/01/2019-17/4/2020 döneminde sona erenler ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışanların en son çalıştıkları işyerlerine başvurmaları ve bu işverenler tarafından fiilen çalıştırılmaları halinde bu sigortalılar için işverenlere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle günlük 44,15 destek verilmesi öngörülmektedir.

Başvuruda bulunanlardan işveren tarafından işe alınıp ücretsiz izne ayrılanlar için ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu kapsamda olup başvurusunun kabul edilmediğini bildirenler için de maddede sayılan şartlar dahilinde hane başına günlük 34,34 TL destek verilmesi öngörülmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Madde ile İşsizlik Sigortası kanununa geçici bir madde eklenmekte ve bu madde ile

1)İş veya hizmet sözleşmesi 01/01/2019-17/4/2020 döneminde sona erenlerin

2)Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalışanların yani kayıtdışı olarak çalıştırılanların,

en son çalıştıkları işyerlerine başvurmaları ve bu işverenler tarafından

1)Fiilen çalıştırılmaları halinde bu sigortalılar için işverenlere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir) günlük 44,15 TL. İşsizlik sigortası Fonundan destek verilmesi,

2)Başvuruda bulunanlardan işveren tarafından işe alınıp ücretsiz izne ayrılanlar için ise 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir) günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi, bu kişilerin genel sağlık sigortası primlerinin Fondan karşılanması, ücretsiz izne çıkarılan işçinin fiilen çalıştırıldığıнын tespiti halinde her işçi ve her ay için asgari ücret düzeyinde idari para cezası ödenmesi ve ödenen nakdi ücret desteğinin kanuni faizi ile birlikte geri alınması,

3)Kayıtdışı çalışma dönemine ilişkin işçinin ücret ve ücrete bağlı hakları dışındaki haklardan feragat ettiği düzenlenmektedir. Ayrıca işçinin kayıtdışı çalıştırıldığı bu döneme ilişkin sigorta primi ödeme yükümlülüğü ve idari para cezalarının affedilmesi düzenlenmiştir.

4)Ayrıca bu kapsamda olup başvurusunun kabul edilmediğini bildirenler için de hanede sigortalı olarak çalışan veya sosyal yardım alanların bulunmaması şartıyla hane başına günlük 34,34 TL destek verilmesi öngörülmektedir.

Kanun teklifinin bu maddesinde çalıştırdığı işçilerin kaçak olduğunu kabul edip bunları kayıt altına alan işve rene geçmiş döneme ilişkin herhangi bir yaptırım uygulanmamasını, işverenin o güne kadar yararlandığı teşviklere dokunulmamasını getirmektedir. Buna karşın kaçak çalıştırılmış olan işçinin kaçak çalıştırıldığı

dönemdeki ücret dışı haklarını alabilmesi engellenmektedir. Böylece kaçak çalışan işçinin kaçak çalıştırıldığı döneme ilişkin sigorta primlerinin yatırılmasının yolu tümüyle kapanmaktadır.

Kayıt dışı işçi çalıştırıp devleti aldatanların ve teşviklerden yararlananların aldıkları teşvikler geri istenilmeyecektir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 6'ncı maddesinde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 92'nci maddesinde de bu ilke aynen benimsenerek çalışanların işe alınmalarıyla kendiliğinden sigortalı olduğu, bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümünden kaçınılamayacağı ve vazgeçilmeyeceği, sözleşmelere sosyal sigorta yardım ve yükümlerini azaltmak veya başkasına devretmek yoluyla hükümler konulamayacağı belirtilmiştir.

Bu hâliyle sigortalı olmak kişi bakımından sadece bir hak olmayıp aynı zamanda bir yükümlülük olarak kabul edilmeli, buna aykırı olabilecek düzenlemelerden kaçınılmalıdır.

Bu düzenleme SGK'nin büyük mali sıkıntılar yaşadığı bir dönemde bu uygulama SGK alacaklarının da affedilmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca merkezî yönetim bütçesinin tarihinin en büyük açıklarını verdiği bir dönemde bu uygulama devletin vergi alacaklarından vazgeçmesi anlamına gelecektir.

Kanun teklifinin çok uzun bir şekilde kaleme alınmış olan 8'inci maddesine göre "Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla istihdam edilmeye devam edilmekte olanların..." Yani kayıt dışı bir şekilde yasaya aykırı çalışanları işveren yasa dışı çalıştırmakta olduğunu kabul ederse "Prim ödeme gün sayılarının 44,15 Türk Lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar İşsizlik Sigortası Fonu'ndan destek alacaktır." denilmektedir.

Kayıt dışı işçi çalıştırdığını kabul ettiği için ödüllendirilen işverenin aldığı bu teşvik her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilecektir. Teşvik süresi ise 4857 sayılı Yasa'yla getirilen fesih yasağı süresini aşamayacaktır. İşverenin bu kanunun yayım tarihine kadar kayıt dışı işçi çalıştırdığı için aldığı ödül sadece prim desteği de değil, ilave olarak kayıt dışı işçi çalıştırdığı için işverene idari para cezası da uygulanmayacaktır; işsizlik sigortası primi dâhil olmak üzere sigorta primi tahakkuk ettirilmeyecektir; kayıt dışı çalıştırdığı

işçiler, ilgili mevzuatta yer alan ortalama ve toplam sigortalı sayısı hesabında dikkate alınmayacaktır.

Bu, işverenlerin hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeksizin istihdam ettiğini kabul etmesi, bu kanun veya diğer kanunlar uyarınca sağlanan sigorta primi indirimi, teşvik ve desteklerden yararlanmasına engel teşkil etmeyecektir. Ayrıca daha önce yararlanmış oldukları sigorta primi indirimi teşvik ve destekler için de borç çıkartılamayacaktır. "Biz kayıt dışı çalıştırıyoruz." diye başvuruda bulunan işçiler ise işverenin kayıt dışı çalıştırdığını kabul etmesi karşılığında kayıt dışı çalıştıkları dönemde işçi alacakları dışındaki haklarından feragat etmiş olacaklardır.

Madde metnine göre; "Hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalıştırıldığı işveren tarafından kabul edilenlere işveren tarafından bu şekilde çalıştırıldıkları döneme ilişkin olarak ücret ve ücrete bağlı hakları hariç olmak üzere diğer haklarından feragat etmiş sayılır ve bu şekilde çalıştırıldıkları dönemde ilgili mevzuat uyarınca daha önce yararlanmış oldukları sosyal yardım ve diğer haklar için borç çıkarılamaz.

Meri mevzuata göre; sigortalılığın başlangıcı işçinin işe başladığı tarihtir. Her işveren sigortalılık başlangıç tarihin den önce yani işçi çalıştırmaya başlamadan önce, işçi fiilen işbaşı yapmadan önce işçileri sigortalı işe giriş bildirgesiyle kuruma bildirmekle yükümlüdür. İşverenin bu yükümlülüğe uymadan işçi çalıştırmasına kısaca kayıt dışı işçi çalıştırma denilmektedir.

Primli sistemi benimsemiş olan sosyal güvenlik sistemimizin amaçlarına uygun ayakta kalabilmesi için her çalışanın ücretinden kesilen primlerin kuruma yatırılması gerekmektedir.

Çalışanların sosyal güvenlik hakkından gerçek anlamda yararlanmaları ancak kurum kayıtlarına girmeleriyle olanaklıdır. İşverenin çalıştırdığı işçileri süresi içerisinde kuruma bildirmemesi, işçilerin çalıştıkları gün sayısını gerçeğe aykırı bir şekilde eksik bildirmesi, işçilerin prime esas kazançlarına ilişkin dönem bordrolarını süresi içerisinde vermemesi, dönem bordrolarının gerçeğe aykırı düzenlenmiş olması ciddi idari para cezalarını gerektiren işverenin yasa dışı uygulamalarıdır.

Diğer yandan sigortalı olmak her vatandaşın hem hakkı hem de yükümlülüğüdür. Dünyanın hiçbir yerinde primli sistemleri benimsemiş sosyal güvenlik kurumları zorunlu sigortalılık esasına dayanmadan ayakta kalamazlar.

Bu nedenle işçiler sosyal güvenlik hakkından feragat edemezler. İşçiyle işverenin, işçiyi sosyal güvenlik hakkından yoksun bırakma sonucunu doğuran anlaşmaları geçersizdir. İşçi, sigorta hizmet tespiti davası açarsa bu davadan daha sonra feragat etse bile bu feragat geçersizdir. Bu kanun teklifiyle sigortalılığın zorunlu olduğuna ilişkin temel sosyal güvenlik ilkesini ortadan kaldırmaktadır.

Bu, Anayasa'ya aykırı bir tutumdur.

Kayıt dışı çalışmayı cezalandırması gerekirken işveren suçunu k bul etmesi karşılığında affetmekte, üstüne üstlük prim teşvikiyle ödüllendirmektedir. Kayıt dışı çalışmaya zorlanarak sosyal güvenlik hakkından yoksun bırakılan işçiler ise kayıt dışı çalıştırıldıkları döneme ilişkin haklarından feragate zorlanarak kayıt içine alınmalarının bedelini kayıt dışı çalıştıkları dönemin sigorta başlangıcı olarak kabul edilmesinden, prim gün sayılarının eksik yatırılmasından doğan hak kayıpların sineye çekmek zorunda bırakılmaktadır.

Komisyonadaki açıklamalardan; Ücretli, yevmiyeli çalışıp kayıt dışı olan takriben 3,5 milyon civarında vatandaşımızın olduğunun tahmin edildiği, TÜİK rakamlarına göre, yine, 4 milyon kişinin de işsiz olduğu hesaba katılırsa toplam 7,5 milyon kişinin bu maddeden istifadeyle bunların yüzde 25 gibi bir rakamının gelebileceği öngörüsünün bulunduğu, aylık olarak da 2 milyar TL.civarında gelir beklendiği anlaşılmaktadır.

Sigortalıların geçmişte çalıştıkları dönemle ilgili olarak yargıya başvurmaları halinde ve mahkemelerin işçi lehine karar vermeleri durumunda söz konusu maddenin uygulama olanağının ne olacağına dair sorularımıza *“eğer mahkemeye müracaat etmişse ve mahkeme tarafından da hizmet ihyası yla ilgili bir karar verilmişse tabii bu mahkeme kararıdır ve uygulanır ancak, tabii, bunun için de ceza kesilmez.”* şeklinde pek net sayılmayacak cevaplar verilmiştir.

Söz konusu düzenleme üç yönden sorunludur.

İlk olarak işsizlikle mücadele ve kayıtdışı çalışmayı azaltmayı hedefleyen böyle bir politikanın finansman kaynağı olarak İşsizlik Sigortası Fonunun kullanılması sorunudur. Fon adeta bir talan yaşamaktadır. Bütçeden yapılması gereken bu tür teşvik ve destek ödemeleri için işsizlik sigortası fonunun kullanılması orta ve uzun vadede fonun aktüeryal dengelerini bozacaktır.

İkinci sorun işsizlikle ve kayıtdışılıkla mücadele amacıyla hazırlanan bu destek sisteminin kendisi yeni bir işsiz ordusu yaratmaktadır. İşverenlere adeta işe alın ücretsiz zine çıkarın denmektedir. Nakdi ücret desteği olarak belirlenen günlük 39 TL çalışanlar açısından açlığa mahkum edilme anlamına geleceği gibi formel bir iş bulma süreçlerini sekteye uğratarak yeni bir toplumsal sorun haline gelecektir. Kağıt üzerinde işsiz sayısı azalmış olacak ama gerçekte çok daha büyük bir kitle işsiz olarak değerlendirilmeyecek ama işsiz kalacaktır. Siyasi iktidar adeta Sağlık Bakanlığı tarzında hasta ve vaka ayrımı gibi yeni bir ayırım yaratarak işsizlik verilerini düşürmeyi, ancak gerçek işsizliği azaltmamayı hedefleyen bir düzenleme yapmaktadır.

Üçüncü sorun ise Anayasaya aykırı olarak kayıtdışı çalıştırılmış olanların yasal olarak tanınmış haklarını ortadan kaldıran bunların haklarından feragat etmiş sayılacaklarına ilişkin düzenleme ile işverenlerin kayıtdışı çalışma dönemine ilişkin sigorta primi gecikme cezası, idari para cezası gibi yükümlülüklerin ortadan kaldırılmasıdır.

Anayasanın 2. maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasanın;

“Çalışma ve sözleşme hürriyeti” başlıklı 48. maddesi;

“Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.”,

“Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49. maddesi;

“Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.”

“Sosyal Güvenlik Hakkı” başlıklı 60. maddesi; *“Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.”* hükmünü taşımaktadır.

Bu maddeler sosyal güvenlik hakkını devlet için bir ödev olarak tanımlamıştır. Bu düzenleme devletin çalışanların sosyal güvenlik haklarını ortadan kaldırıcı bir düzenleme olduğu gibi aynı zamanda bir mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken sigorta primleri ödeme yükümlülüğünü ortadan kaldırarak söz konusu sigortalıların çalıştıkları dönemlerin prim ödeme gün sayısına eklenmemesine neden olmaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın, 2, 48 49 ve 60. maddelerine aykırılık taşımaktadır.

3.6 Teklifin 13. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; işverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek, işçilerle 17.04.2020 tarihinden sonra ilk defa işe alınacak işçiler için günlük 44.15 TL sigorta primi desteğı getirilmekte, bu ilave istihdam edilecek işçilerin ücretsiz izne çıkarılması halinde günlük 39.24 TL. nakdi ücret desteğı verilmesi konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde metninin gerekçesinde;

“Ekonominin normalleşmesiyle birlikte artacak ekonomik aktivitenin istihdamla desteklenmesi amacıyla işverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek her bir sigortalı için her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle destek sağlanması öngörülmektedir. Bu destek kapsamında, işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacak sigortalılar için günlük 44,15 TL; ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacak olanlara ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteğı verilmesi amaçlanmaktadır”

açıklaması yer almaktadır.

Madde ile İşsizlik Sigortası kanununa geçici bir madde eklenmekte ve bu madde ile

1)İşverenler tarafından 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek,

2)17/4/2020 tarihinden sonra ilk defa istihdam edilecek,

her bir sigortalı için bunların fiilen çalıştırılmaları halinde her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir). Fondan günlük 44.15 TL. destek sağlanması öngörülmektedir.

Yukarıda belirtilen yeni çalıştırılanlardan işveren tarafından işe alınıp ücretsiz izne ayrılanlar için ise 4857 sayılı İş Kanununun Geçici 10. Maddesinde belirlenen iş akdi feshi yasağı kapsamındaki süre boyunca (Şu anda bu süre, 17/11/2020 tarihine kadardır ancak Cumhurbaşkanınca bu süre 30/6/2021'e kadar uzatılabilecektir) günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi, bu kişilerin genel sağlık sigortası primlerinin Fondan karşılanması, ücretsiz izne çıkarılan işçinin fiilen çalıştırıldığıının veya muvazza işlemlerinin tespiti halinde her işçi ve her ay için asgari ücret düzeyinde idari para cezası ödenmesi ve ödenen nakdi ücret desteğinin kanuni faizi ile birlikte geri alınması hususu düzenlenmiştir.

Söz konusu düzenleme iki yönden sorunludur.

İlk olarak işsizliği azaltmayı hedefleyen böyle bir politikanın finansman kaynağı olarak İşsizlik Sigortası Fonunun kullanılması sorunudur. Fon adeta bir talan yaşamaktadır. Bütçeden yapılması gereken bu tür teşvik ve destek ödemeleri için işsizlik sigortası fonunun kullanılması orta ve uzun vadede fonun aktüeryal dengelerini bozacaktır.

İkinci sorun işsizlikle mücadele amacıyla hazırlanan bu destek sisteminin kendisi yeni bir işsiz orduyu yaratmaktadır. İşverenlere adeta işe alın ücretsiz izine çıkarın denmektedir. Nakdi ücret desteği olarak belirlenen günlük 39 TL çalışanlar açısından açlığa mahkum edilme anlamına geleceği gibi formel bir iş bulma süreçlerini sekteye uğratarak yeni bir toplumsal sorun haline gelecektir. Kağıt üzerinde işsiz sayısı azalmış olacak ama gerçekte çok daha büyük bir kitle işsiz olarak değerlendirilmeyecek ama işsiz kalacaktır. Siyasi iktidar adeta işsizlik verilerini

kağıt üzerinde düşürmeyi, ancak gerçek işsizliği azaltmamayı hedefleyen bir düzenleme yapmaktadır.

Söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın, 2, 48 49 ve 60. maddelerine aykırılık yönünden ayrıntılı bir değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir.

3.7 Teklifin 15 ve 18. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 15. maddesiyle 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına bent ilave edilerek, bir işyeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanların bu faaliyetleri esnaf muaflığı kapsamına alınmakta ve bunların elde ettikleri hasılatları üzerinden tevkif suretiyle vergilendirilmeleri sağlanmaktadır.

Bu muafiyetten faydalanılabilmesi için vergiden muaf esnaf belgesi alınması, Türkiye'de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması, tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi ve hasılat tutarının belirlenen tutarı (220.000TL) aşmaması gerekmektedir.

Belirlenen bu tutarı aşanlar ertesi yıldan itibaren gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olacaklardır. Bankaların bu gelirler üzerinden %4 (işçi çalıştırılması durumunda %2) tevkifat yapmaları öngörülmektedir. Cumhurbaşkanı bentte yer alan oran ve tutarları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkili kılınmaktadır.

Bu düzenlemenin neden esnaf muaflığı maddesinde düzenlendiği, hasılatın takip, izleme ve tevkifat görevinin neden bankalara verildiği, bankaların çalıştırılacak eleman sayısına göre tevkifat oranını ayarlama işlevini nasıl yerine getireceği, belge düzenindeki belirsizlikler ve bu sistemin kayıt dışılığı besleyip beslemeyeceği, limitin aşılması durumunda nasıl mükellef olunacağı, veya limit düşümünde nasıl tekrar esnaf muaflığının kazanılacağı, vb sorularımıza komisyondaki görüşmeler sırasında tatminkar yanıtlar verilmemiş, bu düzenlemenin gittikçe yaygınlaşan bu kayıt altına girmeyi alıştırmaya umudunda olduğu, herhangi bir kontrol amaç ve beklentisinin bulunmadığı ifade edilmiştir.

Söz konusu 18. madde ile de evde ürettikleri malları internet üzerinden satanlara tanınması öngörülen muafiyetten yararlanmak şartını ifade eden tutarın her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması hususu düzenlenmektedir.

3.8 Teklifin 16. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Gelir Vergisi Kanununun, "Diğer indirimler" başlıklı 89. Maddesine yeni bir bent eklenerek yeni bir teşvik unsuru ihdas edilmektedir. Bu madde gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden yapılabilecek indirimleri düzenlemektedir.

Teklif ile, bent kapsamında ticaret yapan gerçek kişilerin elektronik ticaret gümrük beyannamesiyle yaptıkları mal ihracatından elde ettikleri kazançlarının %50'sinin gelir vergisi beyannamesinde bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınmaktadır. (Hizmet ihracatı kapsama alınmamıştır.) Söz konusu indirimden faydalanılabilmesi için bentte belirtilen hasılat ve istihdam şartlarının sağlanması gerekmektedir.

Ayrıca, Cumhurbaşkanına, bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yarısına kadar indirme ve iki katma kadar artırma yetkisi verilmektedir.

Madde metnin gerekçesinde;

"Ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin geliştirilmesi, yeni ihracat alanlarının oluşturulması, istihdam imkânlarının artırılması ve bu alanda oluşacak yeni pazarlarda ülkemizin payının artırılması amacıyla yeni bir teşvik unsuru ihdas edilmektedir.

Bu kapsamda, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun diğer indirimleri düzenleyen 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına yeni bir bent eklenmekte ve bent kapsamında mal ihracatından elde edilen kazançların %50 sinin beyannamede bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınmaktadır. Söz konusu indirimden faydalanılabilmesi için bentte belirtilen hasılat ve istihdam şartlarının sağlanması gerekmektedir. İhracat kapsamı ağırlık ve tutar itibarıyla Ticaret Bakanlığıınca belli edilen tutarı aşmayan mikro ihracat olarak ifade edilen mal ihracatından elde edilen kazançlar maddede düzenlenen indirimden yararlanabilecektir. Yazılım, tasarım,

proje dahil hizmet ihracatı kapsamında elde edilen gelirler düzenleme kapsamına alınmamıştır...."

açıklaması yer almaktadır.

Komisyonadaki madde üzerindeki görüşmeler sırasında; söz konusu kazanç indiriminin istisna ve muafiyet olarak düzenlenmediği, bu teşvikin özel olarak 89. Madde kapsamında yıl içi kazançlardan yapılacak indirim şeklinde tasarlandığı, 2.400.000 TL.'yi aşan kazançlar için uygulanmayacağı, kurum kazançları için bu indirimin uygulanmayacağı, burada amacın istihdam artışı ile birlikte mikro ihracatın teşviki olduğu, bu düzenleme nedeniyle 48.000 kişilik bir istihdam artışının beklendiğini, 200 Milyon TL.lik bir gelirden vazgeçildiği ifade edilmiştir.

Yazılım, tasarım ve proje dâhil hizmet ihracatının neden bu kısımda düzenlenmediği ilgili olarak sorulan sorulara tam olarak tatminkar cevaplar alınmamış, maddenin 13. bendinin bu ihtiyacı giderdiği belirtilmiştir.

3.9 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda maddede belirtilen koşullarda kar payı yapılmış olduğu kabul edilerek %15 oranında tevkifat yapılması hususu düzenlenmektedir.

Madde metnin gerekçesinde;

"Yapılan düzenleme ile tam mükellef sermaye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda bunları;

Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri halinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutarın sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarih,

İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları halinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutarın elden çıkarma tarihi,

İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları halinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin

veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutarın iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,

itibarıyla dağıtılmış kar payı sayılacağı düzenlenmekte ve bu tutarlar üzerinden %15 vergi tevkifatı yapılması sağlanmaktadır. Bu suretle tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap etmek suretiyle vergisiz bir şekilde kar dağıtımı yapmalarının önüne geçilmekte ve şirket karlarının dağıtılıp dağıtılmadığına bakılmaksızın tevkif yoluyla alınacak vergiye ilişkin bir vergi güvenlik müessesesi ihdas edilmektedir”

açıklaması yer almaktadır.

Madde ile tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap etmek suretiyle vergisiz bir şekilde kar dağıtımı yapmalarının önüne geçilmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Bu nedenle de kar dağıtımı olup olmadığına bakılmaksızın tevkifat yoluyla vergi alınarak bir vergi güvenlik müessesesi ihdas edilmektedir.

Buna göre tam mükellef sermaye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda maddede belirtilen koşullarla ve belirlenen tarihler itibarıyla kar payı yapılmış olduğu kabul edilerek %15 oranında tevkifat yapılması gerekecektir.

Maddede sayılan koşullardan sermaye azaltımı ile daha düşük bedelle elden çıkarma bir vergi incelemesi sırasında da tespit edilebilecek ve gerekiyorsa vergi tarhiyatı yapılabilecek durumlardır. Ancak iktisap edilen hisselerin/ortaklık paylarının iki yıl elde tutulmuş olması durumunda da vergi tevkifatı yapılmasının zorunlu tutulması mükellefler arasında hiçbir ayırım yapmadan götürü vergilendirmeye neden olacaktır.

Maddede, ayrıca tevkif edilen vergilerin herhangi bir vergiden mahsup edilemeyeceği düzenlenmekte ve Cumhurbaşkanına, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul'da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetki verilmektedir.

Komisyon alışmaları sırasındaki açıklamalarda; 2012 yılında Ticaret Bakanlığı özellikle halk a açık şirketlerin hisse senetleri değerlerinin aşırı dūřmesi durumlarında bir nlem olarak şirketlere kendi hisselerini borsadan satın alma hakkını verdiği, zaman içerisinde gerek uygulamalarda farklı örneklerle karşılaşıldığı, bütün bunlardan hareketle ve Gelir İdaresinin talep ettiği muktezalardan ortaya çıkan burada belirli konularda daha net pozisyon alınması gerektiği, burada amacın vergi almaktan çok, şirketin dışına fon transferinin önlenmesi olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında Cumhurbaşkanına verilen oran artırma ve eksiltme yetkisinin Anayasa'nın "Vergi devi" başlıklı 73. maddesi ve 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi, ayrıca Anayasa'nın 48. maddesinde yer alan "Devlet, zel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır." düzenlemesi dikkate alınarak değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

3.10 Teklifin 19. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin şmlne ilişkin düzenleme yapılarak, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirlerin de geçici 67. madde kapsamında kaynakta kesinti suretiyle vergilendirilmesinin sağlanmakta, Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinin uygulanma süresinin 5 yıl daha uzatılmaktadır.

Madde metnin gerekçesinde;

"Maddeyle 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesine ilişkin baēı düzenlemeler yapılmaktadır. Bu kapsamda, maddenin beşinci fıkrasında gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmamasının madde kapsamında yapılacak tevkifatı etkilemeyeceği açık olarak düzenlenmiştir.

Bununla birlikte yürürlükte olan baēı Kanunlarla vergi muafiyeti tanınan veya istisna tutulan kurum gelirlerinin, 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkifata tabi tutulup tutulamayacağına ilişkin ihtilaflar söz konusu olmaktadır. Yapılan düzenlemeyle söz konusu hususa açıklık kazandırılmakta, diğer

Kanunlarda, açık olarak tevkif suretiyle kesilen vergileri de kapsayan bir istisna veya muafiyet hükmü mevcut olmadığı sürece bu kurumların gelirlerine geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılacağı belirtilmektedir.

Örneğin 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 140 ıncı maddesinde “Fon, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.” hükmü yer almaktadır. Bu hükümde muafiyet tevkif suretiyle kesilen vergileri kapsamadığı için Fonun gelirlerinin madde kapsamında tevkifata tabi olacağı açıktır. Diğer bir örnek 7147 sayılı Kanunun 6 ncı maddesindeki hükümde yer almaktadır.

Söz konusu maddede “Türkiye Kalkınma Fonu ile bu Fonun bünyesinde oluşturulacak alt fonlar gelir ve kurumlar vergisinden muaftır. Bu muafiyet, bunların kazanç ve iratları üzerinden 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini de kapsar.” hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümde açık olarak muafiyetin vergi kesintilerini de kapsadığı ifade edildiği için, ilgili kanun kapsamındaki fon gelirlerine geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Yapılan diğer bir düzenleme ile banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirlerin geçici 67 nci madde kapsamında kaynakta kesinti suretiyle vergilendirilmesi amaçlanmakta, maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta ve bu süreyi beş yıla kadar uzatma konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesinde genel olarak menkul kıymetler ile ilgili değer artış kazançlarından yapılacak tevkifatlar düzenlenmiş olup bu kazançlar üzerinden ayrıca beyanname verilmesi gerekmemektedir. Dolayısıyla yapılan tevkifat nihai vergilendirme olmaktadır. Bu nedenle de maddenin 5 numaralı bendinde gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmamasının madde kapsamında yapılacak tevkifatı etkilemeyeceği açık olarak düzenlenmiştir.

Bununla birlikte yürürlükte olan bazı Kanunlarla vergi muafiyeti tanınan veya istisna tutulan kurum gelirlerinin, bu madde kapsamında tevkifata tabi tutulup tutulamayacağına ilişkin ihtilaflar söz konusu olmaktadır. Yapılan düzenlemeyle söz

konusu hususa açıklık kazandırılmakta, diğer Kanunlarda, açık olarak tevkif suretiyle kesilen vergileri de kapsayan bir istisna veya muafiyet hükmü mevcut olmadığı sürece, bu kurumların gelirlerine de geçici 67. madde kapsamında tevkifat yapılacağı hükmü getirilmektedir.

Yapılan diğer bir düzenleme ile banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilen kaldıraçlı alım satım (foreks) işlemlerinden elde edilen gelirlerin de geçici 67. madde kapsamında kaynaktan kesinti suretiyle vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. (Böylece bu işlemlerden elde edilen gelirlere ilişkin boşluk doldurulmaktadır.)

Ayrıca geçici 67. maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmakta ve bu süreyi beş yıla kadar uzatma konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

Bu maddeyle yapılmak istenen en önemli şey, esas itibarıyla baktığımızda geçici madde kapsamında vergilendirilen bir kısım. Stopaj usulüyle vergilendirilen bu menkul sermaye iratlarının süresinin uzatılmasıdır.

2004 yılında çıkartılmış bir geçici maddenin 16 yıl boyunca sürdürülmesi üstelik süresinin bir 5 yıl daha uzatılması dikkati çeken bir husustur. Kısacası faiz geliri elde edenler için avantajlı vergileme koşulları devam etmektedir.

Bu durum kabul edilebilir değildir, esnafın, çiftçinin, emekçinin, memurun ve diğer dar gelirlinin üzerindeki dolaysız ve dolaylı vergi yükü dikkate alındığında bu durumun adil bir vergileme olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Anayasa'nın 73'üncü maddesi vergi ödeviyle ilgilidir. Bu maddede : "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." Hükmünü içermektedir.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir.

"Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir." Bu maddede , Cumhurbaşkanına vergilerle ilgili neyin verilebileceği ifade edilmektedir.

16 Nisan referandumundan önce bu, Bakanlar Kuruluna verilen bir yetkiydi. Hükûmet biçimi 16 Nisanda değişmiş ve bu yetki, Cumhurbaşkanlığına verilen bir yetki olmuştur.

Cumhurbaşkanı, bu yetkiyi kullanırken bile yeni bir vergi ihdas edecek nitelikte oynayamaz vergi yasalarıyla veya süresi bitmiş bir verginin hâlâ uygulanmaya devam etmesi şeklinde bir karar alamaz, almaya kalkışırsa bu durum Anayasa'ya aykırı olur.

Vergi kanunlarında Cumhurbaşkanına böyle bir yetki verirsiniz o da Anayasa'ya aykırı olur.

Bu maddede yer alan “Cumhurbaşkanı bu fıkrafta yer alan tarihi beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir.” maddesini buraya koymaya yasama organı yetkili değildir. Böylesi bir düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu açıktır.

Anayasa'nın 73. ve Cumhurbaşkanının yetkilerini düzenleyen 104. Maddesi Cumhurbaşkanına bu yetkiyi vermemektedir.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 7., 73. ve 104. Maddelerine aykırı bulunmaktadır.

3.11 Teklifin 20.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; yarışmalara katılan atların; jokeylerine, jokey yamaklarına ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden % 20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacağına dair hükmün uygulama süresi 2020 yılı sonundan 2025 yılı sonuna kadar uzatılmaktadır.

Madde metnin gerekçesinde;

“193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden, yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır. Ayrıca, 6132 sayılı Kanunun yarışmaların lisans sahibi olan ve lisans sahibince yetkilendirilen kişilerce organize edilmesine yönelik hükümlerine uyum sağlamak amacıyla 193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinde gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden 31/12/2025 tarihine kadar %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması uygulamasına devam edilmesi sağlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında, Türkiye Jokey Kulübünün artık yetkili tek otorite olmadığı, at yarışları ile ilgili lisansın Türkiye Varlık Fonuna, oradan da ihale edilerek başka üçüncü şahıslara bu olanağın geçtiği, bu nedenle madde ile bazı redaksiyon zaafalarının giderilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

Ancak bu vergileme şeklinin geçici düzenlemeler yerine kalıcı bir şekilde de düzenlenebileceği yönündeki itirazımız kabul görmemiştir.

Ayrıca asgari ücretlinin gelirinin bile artan oranlı bir tarife ile vergilendiği bir atmosferde atların; jokeylerine, jokey yamaklarına ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemelerin % 20 gibi sabit bir tevkifatla inatla sürdürülmesinin nedeni anlaşılamamaktadır.

3.12 Teklifin 21.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden çalışanların ücretlerinin, eksik çalışılan süre için yeni bir kişi istihdam edilmesi koşuluyla, gelir vergisinden ve damga vergisinden istisna edilmesi husunda düzenleme yapılmaktadır.

Maddeyle, kısmi zamanlı çalışmanın teşvik edilmesi ve yeni istihdam artışı sağlanması amacıyla kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmektedir.

Söz konusu istisnadan yararlanılabilmesi için kısmi süreli çalışmayı kabul eden mevcut çalışanın çalışmadığı gün sayısı kadar kısmi zamanlı yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu çalışanın en az altı ay süreyle çalışmaya devam etmesi gerekmektedir. Bu kapsamdaki istisna uygulaması nedeniyle vazgeçilecek gelir vergisi her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin %10 unu aşamayacaktır.

Bu istisna, oniki ayı geçmemek üzere, kısmi süreli olarak yeni istihdam edilen çalışanın çalışmaya devam ettiği sürece uygulanır. Buna ek olarak, gelir vergisinden istisna edilen ücretler damga vergisinden de istisna edilmektedir. Böylece, mevcut çalışanlardan kısmi zamanlı olarak çalışmayı isteyenlere destek sağlanmakta ve çalışılmayan süreler için de yeni istihdam sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanına maddede belirtilen süreleri ve oranı artırma yetkisi verilmektedir.

Bir işçinin kıdem tazminatını alabilmesi için öncelikli olarak, 4857 sayılı İş Kanununa tabi olması gerekmektedir. Daha sonra bir yıl çalışmış olması gerekmekte, sonra da haklı fesihe dayalı olması için haklı fesih şartını taşıması gerekmektedir.. Bunun dışında iş sözleşmesi ister yazılı, ister sözlü olsun belirsiz süreli iş sözleşmesine sahip olması gerekmektedir.

Getirilmek istenen düzenleme tam süreli çalışırken 31/12/2020 tarihine kadar kısmi süreli olarak çalışmaya başlayan hizmet erbabı ücretlerinin kısmi çalışan yeni bir işçinin en az altı ay süreyle istihdam edilmesi şartıyla gelir vergisinden istisna olacağıdır. Bu kapsamdaki istisna uygulaması nedeniyle vazgeçilecek gelir vergisi her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin yüzde 10'unu aşamayacaktır, demektir. Madde düzenlemesinin amacı istihdamı teşvik edici gibi görünse de her hâlükârda işin ve ücretin bölünmesi kabul edilemez bir düzenlemedir. Sırf teşvikten yararlanmak için işin ve ücretin bölünmesi geri dönülmez sorunlar yaratacak ve çalışma barışını bozacaktır.

Kısmi zamanlı iş sözleşmesi, çalışan işçi açısından kapsamlı iş sözleşmesi değişikliği anlamına gelmektedir. Bu durumu kabul etmeyen işçinin haklı nedenle sözleşmesini ilk başta anlattığım gibi fesih hakkı vardır ama getirilen düzenlemeyle işçinin onayı alınmadan işçiyi direkt olarak kısmi süreli iş sözleşmesinde çalıştırılabilmesinin önü açılmaktadır.

Öte yandan, bu madde, teklifin diğer maddeleriyle birlikte düşünüldüğünde, örneğin 25 yaş altında ve 50 yaşın üstünde bulunanların tam süreli işlerin yerine belirli süreli iş sözleşmesiyle istihdam edilmelerinin önünde artık yasal hiçbir engel de bırakılmamaktadır. Bu gruba dâhil olanlar işverenleri tarafından belirli süreli iş sözleşmelerine geçmeleri yönünde baskıya maruz kalmaları hâlinde nasıl korunacaklardır? Kısa çalışma uygulamasında en çok şikâyet edilen hususların başında “kısa çalışma” adı altında tam süre çalışma yaptırılması gelmekteydi. Benzer durum bu madde kapsamında belirli süreli çalışanların başına da gelecek midir? Bilineceği üzere kısa çalışma ödeneği bazen işverenler tarafından işçi aleyhine kullanılmakta, bu süreçte işçiler gerçekte tam çalışmasına rağmen kâğıt üstünde ödenek süresi kadar çalıştırılır gösterilmekte ve bu işçilerin primleri eksik ödenmektedir. Ücretin kısa çalışma ödeneği dışında kalan kısmı ise işçiye elden verilmektedir. Ödenmeyen sigorta priminin işçinin gelecekteki haklarını olumsuz etkilediğini ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Kaldı ki 25 yaş altında ilk defa işe

girecekler için artık tam zamanlı çalışma bir seçenek dahi olmayacaktır. Öte yandan bu durumdaki işçilerin gelir kayıpları nasıl telafi edilecektir? Eğer iş bulunabilirse yarım gün bile bir işte, yarım gün başka bir işte çalışmanın, hele hele büyük şehirlerde oradan oraya gitmenin zorluğu da ortadadır.

Kıdem tazminatının ödenmesi kanunlarımızda bellidir. Kıdem tazminatı işçinin son ücreti üzerinden ödenir. Bu maddeyle gelen asıl tehlikenin ne olduğuna dikkat etmek gerekir. On yıl kıdemli bir işçinin ücreti işten çıkarılmasından bir ay önce artırılmışsa eğer, işçinin on yıllık kıdemi de bu zamlı ücreti üzerinden hesaplanır. Buna karşılık on yıllık tam süreli çalışan işçi eğer kısmi süreli çalışmaya geçirilmiş ve ondan sonra işten çıkarılmışsa bu işçinin ücreti de son ücreti üzerinden yani kısmi süreli çalışma nedeniyle yaklaşık yarıya indirilmiş ücreti üzerinden hesaplanır. Yasa teklifi küçük bir vergi indirimi vererek yıllardır tam süreli çalışan işçileri kısmi süreli çalışmaya geçmeye teşvik etmektedir. Ekonomik krizin etkilerinin arttığı koşullarda önümüzdeki aylarda işten çıkarılacak işçilerin kıdem tazminatı bu uygulamayla yaklaşık yarıya indirilmiş olacaktır. Bu nedenle mevcut işin ve ücretin bölünmesine yol açacak düzenlemeler kabul edilemez niteliktedir. Örneğin, emekliliğini hak etmiş bir işçi düşünelim; emekliliğini hak eden işçinin işveren tarafından kısmi çalışmaya teşvik edildiğini düşünelim. İşçinin şartlarıyla işverenin şartları eşit değildir. İşveren şu veya bu şekilde çalıştırdığı işçisini, art niyetli işverense eğer, kısmi çalışmaya zorlayabilir. Akabinde emekliliği gündeme geldiğinde kısmi çalışmadan dolayı ücreti düşecek olan işçi yirmi beş yıllık, otuz yıllık kıdemini son ücret üzerinden alacaktır. Bu düzenleme ileriye yönelik olarak işçinin kıdem tazminatının yarıya düşürülmesine neden olabilir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında bu düzenlemeler için sivil toplum kuuruluşları olan sendikaların görüşlerine başvurulmadığı öğrenilmiştir.

Kısmi çalışma müessesesinin işsizliği azalttığı varsayımı diğer ülke örneklerinden de anlaşılacağı üzere doğrulanmamaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesi;

"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette

sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”

Anayasa’nın 49. maddesi;

“Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. (Değişik fıkra: 3/10/2001-4709/19 md.) Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.”,

Anayasa’nın 60. maddesi;

“Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar”,

Anayasa’nın 65. maddesi;

Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.

Söz konusu düzenleme; Anayasa’nın 2., 5., 49., 60. Ve 65. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Sosyal barışı ortadan kaldıracak, iş güvencesini tamamen yok edebilecek olan bu düzenlemelerin teklif metninden çıkartılması yönündeki önerilerimiz komisyon çalışmaları sırasında kabul görmemiştir.

3.13 Teklifin 22.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, yeni bir Varlık Barışı uygulaması çerçevesinde, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye’ye getirilmek suretiyle ekonomiye kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye’ye getiren gerçek ve tüzel kişilerin bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanmasıYeni bir Varlık Barışı uygulaması çerçevesinde, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye’ye getirilmek suretiyle ekonomiye kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye’ye getiren gerçek ve tüzel kişilerin bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanması hususunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde ile, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmek suretiyle ekonomiyi kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye'ye getiren gerçek ve tüzel kişilerin maddedeki hükümler çerçevesinde bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanmaktadır.

Ayrıca, gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak işletmelerin kayıtları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların kanuni defterlere kaydedilmesi imkanı getirilmektedir.

Madde kapsamında bildirim veya beyana konu edilen varlıklar nedeniyle, maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması öngörülmektedir.

Kayda alınan değerlerden herhangi bir oranda vergi de alınmayacaktır. Bunun nedeni de anlaşılamamıştır.

Bu maddeyle ülkeye getirilen finansal varlıkların hiçbir incelemeye tabi tutulmaksızın ülke içine getirilmesi husus düzenlenmektedir. Söz konusu düzenleme tipi kamuoyunda “varlık barışı” diye bilinmektedir. Son on iki yılda 2008 yılında 5811, 2011 yılında 6111, 2013 yılında 6486, 2016 yılında 6736, 2018 yılında 7143 ve 2019 yılında 7186 sayılı Kanunlarla yapılanlara ilave olarak bu konuda yapılan 7. düzenlemeyle karşı karşıya bulunmaktadır.

Konu, iktidarın ne kadar büyük acziyet içerisinde olduğunu göstermektedir.

Komisyon çalışmaları sırasında yapılan açıklamalardan, 2019 yılında yapılan varlık barışı düzenlemesinde sisteme 17 milyar Türk lirası para girdiği, bundan da 170 milyon vergi elde edildiği, 2018'de de 16 milyar TL'nin sisteme girdiği, 126 milyon TL vergi geliri elde edilmiş. 2016' yılı ile ilgili olarak herhangi bir veri bulunmadığı, 2013'te 69 milyar TL. sisteme girdiği, 1,4 milyar vergi elde edilmiş, 2010'da da 47,3 milyar TL'nin sisteme girdiği, 1,6 milyar TL. vergi geliri elde edildiği, Şu ana kadar yapılan 6 tane varlık barışı projesinde veya eyleminde uluslararası kuruluşlardan “Siz kara para akıyorsunuz.” diye hiçbir eleştiri alınmadığı ifade olunmuştur.

Madde metninde yer alan düzenleme bir kriz düzenlemesidir, ama istenilen geliri sağlamayacaktır.

Güvenin ve ekonomik istikrarın olmadığı bir ülkede insanların yurt dışındaki varlığını Türkiye'ye getirmesi mümkün değildir.

Bu kadar sık yeniden yapılandırma ve varlık barışı düzenlemesi yapan bir ülkede hiçbir vatandaş, hiçbir yurttaşın güven duyarak yurt dışındaki varlığını belli güvencelere rağmen yurt içine aktarması öngörülemez. Yurt dışına giden varlığın nedeni Türkiye'deki ekonomik istikrarsızlıktır, hukuk sistemindeki aksaklıklardır, siyasal istikrarsızlıktır, vergi silahının acımasız bir şekilde mükellefler üzerine bir tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır.

Bu tür düzenlemelerin sıklığı ve alışkanlık haline getirilmesi, ülkedeki vergi sistemine, belge ve kayıt ve denetim yapısına, kayıt dışı ekonomi ile mücadeleye, kara paranın aklanmasının önlenmesine zarar verici niteliktedir. Madde metninde yer alan düzenlemeden münferit birtakım kişilerin münferit talepleri üzerine birtakım çözümler sağlandığı izlenimi edinilmektedir.

3.14 Teklifin 23 ve 31 maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 23. maddesi daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin içerisinde bulunan ancak teklifin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında teklif metninden çıkartılması uygun bulunan Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile ilgili bir maddedir.

Teklifin bu maddesiyle, 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 158 inci maddesinde değişiklik yapılarak;

-Sağlık Bilimleri Üniversitesinin mütevelli heyetinin bazı yetkilerinin YÖK'e devredilmesi,

-Sağlık Bilimleri Üniversitesinin yurt dışı birimlerinde görevlendirilecek personelin görevlendirme ve onlara ödenecek ücrete ilişkin esasların belirlenmesi

konularında düzenleme yapılmaktadır.

2809 sayılı kanunun ek 158 inci maddesi Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa Mahkemesine götürülmüş ve bazı ibareleri iptal edilmiştir. Madde ile bu iptal doğrultusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

1-Sağlık Bilimleri Üniversitesinin Mütevelli Heyetinin bir üyesi, kanunun mevcut halinde Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından atanmakta idi. Düzenleme ile bu üyenin atanma yetkisi YÖK'e verilmektedir. Bu şekli ile YÖK'ün atadığı üye sayısı ikiye çıkarılmaktadır.

2-Maddenin mevcut hainde Mütevelli Heyete üniversitenin bütçesini onaylama yetkisi verilmişti. Bu yetki "görüş bildirmek" olarak değiştirilmektedir. Anayasa Mahkemesi de bu doğrultuda karar vermiştir.

3-Maddenin mevcut halinde Mütevelli Heyetin görevlerinden biride "Kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle iş birliği yapılmasına ve ortak projeler yürütülmesine karar vermek." şeklinde iken "katkı vermek" şekline dönüştürülmektedir.

4-Maddenin mevcut halinde üniversitenin birimlerine tahsis edilecek öğretim üyesi norm kadro sayısı, Rektörün önerisi ve Mütevelli Heyetinin onayı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilmekteydi. Yeni düzenleme ile Mütevelli Heyetinin kadrolarla ilgili onay yetkisi YÖK'e verilmektedir.

Bu maddedeki düzenlemelerin bir bölümü Anayasa Mahkemesinin ilgili ipta kararı gerekçesindeki hususların bir bölümü dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Teklifin 31. maddesi;

"7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Ancak bu personelin birlikte kullanılan sağlık tesisinde sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetlerinden dolayı işledikleri disipline aykırı fiilleri hakkında, Başhekim tarafından 657 sayılı Kanunun disiplin hükümlerine göre işlem yapılır."

hükümünü taşımaktadır.

Bu madde ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun Kamu Hastaneleri Kurumu'na bağlı sağlık tesisleri ile üniversitelerin tıp ve diş hekimliği alanında lisans ve uzmanlık eğitimi veren kurumlarına ait kaynakların karşılıklı olarak birlikte kullanımını düzenleyen ek 9. maddesinin 9. fıkrasına cümle eklenmektedir.

Bu maddenin 3. fıkrasına göre birlikte kullanılan sağlık tesisinde görev yapan personelin kadrosu kendi kurumunda bulunuyor ve fakat birlikte kullanılan sağlık tesisinde hizmet vermek için sözleşme yapıyor. Mevcut 9. fıkra göre üniversitelerle

birlikte kullanılan sağlık tesisinde görev yapan personelin disiplin ve tüm özlük işlemeleri, kadrosunun bulunduğu kurumun ilgili mevzuatına göre yürütülmekte idi.

Teklifle 9. fıkraya eklenmesi öngörülen cümleye göre bu personelin birlikte kullanılan sağlık tesisinde *sözleşme kapsamındaki* hizmet ve faaliyetlerinden dolayı işledikleri disipline aykırı fiilleri hakkında, Başhekim 657 sayılı Kanun'un disiplin hükümlerine göre işlem yapabilecektir.

Bu durumun gerekçesi olarak "daha iyi hizmet verilebilmesi ve personelin disipline edebilmesi" gösterilmektedir. Öte yandan personelin özlük işlemeleri yönünden ikili bir uygulama yaratılmasının (Disiplin dışı özlük işlemeleri için: kadrosunun bulunduğu kurumun ilgili mevzuatın - sözleşme kapsamındaki disiplin işlemeleri için 657 sayılı Kanun'un esas alınması), uygulamada karışıklığa yol açabileceği düşünülmemiştir.

3.15 Teklifin 24 ve 25. maddelerinin değerlendirilmesi:

Daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değeriklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 7 ve 8. maddelerinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekillerince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır."gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkarılan, ancak sonradan bu kanun teklifine acele ile eklenen bu maddelerde;

-Cumhurbaşkanlığında Raportör ve Raportör Yardımcılığı kadrosunun kariyer meslek sınıfı olarak düzenlenmesi,

-Hizmetine ihtiyaç kalmayan raportörlerin diğer kamu kurumlarına atanabilmesine olanak sağlanması,

-Geçici görevle diğer kurumlardan raportör olarak görevlendirileceklerin mesleki yeterliliklerini sağlamaları şartının getirilmesi,

-Halihazırdaki personelin raportör kadrolarına atanmalarına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

Teklifin 24. maddesinde yer alan ve 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere 4/A maddesinin eklenmesini öngören düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında, halihazırda istisnai memurluk kadrosunda bulunan Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılığı kadrolarının kariyer personel kadrosu olarak ihdas edilmesi öngörülmektedir.

Bu değişiklikle Cumhurbaşkanlığı raportör kadrosuna atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadrosuna atanmak, kariyer meslek sınavı ile yetişme ve tez süreci sonunda yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak ve dil şartını yerine getirmek gerekecektir. Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı kadrosuna atanabilmek için ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartları taşımak, aynı Kanunun ek 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında ve çıkarılacak yönetmelikle belirlenen en az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından mezun olmak ve özel yarışma sınavında başarılı olmak gerekmektedir.

Ayrıca, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesindeki şartlara ek olarak Cumhurbaşkanlığı raportörlüğüne ilk girişte de bir veya birden fazla olmak üzere yabancı dil şartının aranabileceği belirtilmiştir. Bu husus Cumhurbaşkanlığınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenecektir.

Söz konusu düzenlemeye göre raportörler Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren ve uzmanlık gerektiren konularda çalıştırılacaklardır.

Anayasanın 128. maddesi; Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenmesinin gerektiği konusunda hükümler içermektedir.

2017 yılında gerçekleştirilen anayasa değişiklikleri ile mevcut sistemde köklü değişiklikler yapılmış, Cumhurbaşkanlığı makamının yetkileri artırılmıştır. Bu düzenleme ile Anayasa'nın 104. Maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetimine ilişkin tüm konularda, Cumhurbaşkanının yetkili olduğu tüm konularda

Cumhurbaşkanlığı raportörü istihdam edilebilecektir. Bunu yürütme organıyla sınırlı olarak alacak olursak, idare, yürütme organının tümü üzerinde yani idare üzerinde gerekli tüm konularda Cumhurbaşkanlığı raportörü istihdam edilebilecektir. Böylesine geniş bir alanda bir kariyer meslek oluşturulması asla mümkün bulunmamaktadır. Yani Hazine ve Maliye Bakanlığının görev alanından Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev alanına, Diyanet İşleri Başkanlığının görev alanına, aklınıza gelebilen hangi konu olursa olsun, idarenin bütün alanlarında görevli olmak üzere Cumhurbaşkanlığı raportörü istihdam edilebilecektir. Böylesi bir tanımlamanın doğru olmadığını düşünüyoruz.

Meslek yaşamının bir evresinde ihtiyaç gerek kalmadığı gerekçesiyle görevi sonlandırılarak başka kamu kurumuna tayin edilen meslekler kariyer meslek olarak tanımlanamaz.

Maddedeki düzenlemede Cumhurbaşkanlığındaki Raportör kadrosunun bir kariyer sistemi olarak düşünüldüğü yönündeki tespitte yanlıştır.

Kariyer rejiminde personel, çalışma hayatı boyunca sürecek olan bir iş ve mesleki kariyer içerisinde konumlanır. Görevler sistemli bir şekilde tanımlanmıştır. Çünkü kamu hizmetlerinin sürekliliği esastır ve bu meslekte görev alan personel kamu hizmetlerinin görülmesinde, gördürülmesinde tamamen tarafsızlık ilkesinden hareket eder ve bütün hayatı boyunca sürecek olan veya o meslekte olduğu süre boyunca sürecek olan bir bilginin ve çalışma sisteminin içinde kendisini bulur; bir bilgi birikimi esastır.

Türkiye’de kariyer sistemi Ak Parti iktidarlarına kadar sistemli bir şekilde uygulanmıştır. Hâlen kariyer sistemi muhafaza ediliyor gibi gözükmeyle birlikte, kariyer sistemine yapılan çeşitli müdahalelerle kariyer sistemi amacından uzaklaştırılmıştır. Maliye Bakanlığında Maliye Müfettişliği ve Hesap Uzmanlığı, Gelirler Kontrolörlüğü, Devlet Planlama Teşkilatında Devlet Planlama Uzmanlığı, Hazine Müsteşarlığında Hazine Uzmanlığı, Başbakanlıkta görev alan Başbakanlık Uzmanlığı vb kadrolar yani mevcut kariyer sistemi tamamen ortadan kaldırılmış, mevcut bilgi birikimi yok edilmiştir. Yani Ak Parti döneminde, özellikle 2011 yılından sonraki dönemde personel rejiminde tutarlı bir uygulama söz konusu olmamıştır.

Yine madde metninde yer alan “İhtiyaca göre yabancı dil aranabilir.” düzenlemesi de yanlıştır. Bir meslek için yabancı dil ya gereklidir, ya da gereksizdir.

Bu husus kanunda yer alır, kariyer meslekse yabancı dilin aranması gerekir. “İster ararım, ister aramam, bunları kendi içinde gruplandıracağım, bir grupta arayacağım, bir grupta aramayacağım.” demek hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmaz.

Kariyer meslekte istihdam edilenler, sadece Türkiye’yi değil dünyayı bilen, gelişmeleri takip eden personelden oluşur. O nedenle, bu hususun takdire bırakılması asla doğru değildir

Raportör ve raportör yardımcılarının görevlerinin içeriğinin ne olacağı, bunlar için mesleğe girişte uygulanacak mevzuattaki bazı çelişkiler, bunların neden Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında istihdam edildiği, bunların adedi ile ilgili olarak teklif metnine neden bir kadro cetvelinin eklenmediği hususunda yöneltilen sorularımıza Komisyon görüşmeleri sırasında aydınlatıcı ve tatmin edici yanıtlar verilmemiştir.

Ancak hali hazırda benzeri isimli bir kadroda aslında, istenilen sayıda kişinin kısıtlamaya tabi olmadan, kanundaki şartları taşıması kaydıyla herhangi bir sınav olmaksızın Cumhurbaşkanlığında istihdam edilebildiği, 9 Temmuz 2018 tarihinden, kanun teklifinin verildiği tarihte raportörlük kadrolarında hâlihazırda 69 kişinin çalıştığı ifade edilmiştir.

Söz konusu düzenlemede Cumhurbaşkanlığında görev yapacak olan Raportör ve Raportör yardımcılarının görevlerinin tanımlanmaması ve görevlerine sınırlama getirilmemesi Anayasanın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine, 7. maddesinde yer alan; “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez.” şeklindeki hüküm ile “Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili olarak genel ilkeleri düzenleyen 128. maddesine aykırılık taşımaktadır.

Teklifin 3. fıkrası ile Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında istihdam edilmekteyken hizmetine ihtiyaç kalmayan personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanmasını düzenlemektedir.

Söz konusu düzenleme Anayasa’nın 10. maddesinde tanımını bulan Kanun önünde eşitlik ilkesine ve “Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili olarak genel ilkeleri düzenleyen 128. maddesine aykırılık taşımaktadır.

Öncelikle söz konusu personel 657 sayılı Yasanın 4/A fıkrasında belirlenmiş devlet memuru sıfatını ve statüsünü taşımaktadır. Dolayısıyla kadro tahsisi yapılarak

istihdam edilmektedirler. Bu statüde personel açısından “hizmetine ihtiyaç kalmama” hali diye bir kavram bulunamaz. Kadronun iptali söz konusu olur. Kadrosu iptal olmuş devlet memurunun özlük hakları ise 657 sayılı Yasanın 91. maddesinde belirlenmiştir.

Kanun teklifi ile kadro iptali yapılmadan idareye 657 sayılı Yasadaki disipline dair güvenceleri ortadan kaldıracak ve sözleşmeli personel için uygulanan geçici işin sona ermesi halinde sözleşmeli personelin istihdamının sona ermesi haline benzer bir düzenleme yapılmaktadır ve memurun güvenceleri ortadan kaldırılmaktadır.

Madde gerekçesinde bu durumun gerekçesi olarak Cumhurbaşkanlığındaki hizmetlerin kendine özgüllüğü, teşkilat yapısı gibi gerekçeler gösterilmektedir.

Maddenin 4. fıkrası ile mevcut raportör görevlendirme usulü olan geçici personel görevlendirme usulünün de devam edeceği belirtilmektedir. Ancak burada 4. Maddeden farklı olarak uzman yardımcısı, müfettiş yardımcısı, stajyer kontrolör gibi yetiştirilme ve yeterliklerini tamamlamamış olanlar madde kapsamında Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda görevlendirilmeyeceklerdir.

Ayrıca maddedeki düzenlemenin ve son dönemlerde Cumhurbaşkanlığı idari teşkilat yapısında gözlemlenen genişlemenin, Cumhurbaşkanlığı teşkilatında Bakanlıklarda bulunan mevcut teşkilatlanmaya paralel bir örgütlenmenin sakıncalarının Anayasa’nın 126 maddesi açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin Anayasa madde 126’ya göre yönetimi bir ve bütündür ve bu bütünlük içerisine bakanlıklar da dâhildir, Ama Cumhurbaşkanlığında tasarlanan ve adım adım gerçekleştirilen böyle bir yapıyla sanki aynı devlet içerisinde, üniter bir devlette; merkezî yapıda, merkeziyet ağırlıklı bir devlette Cumhurbaşkanlığı bürokrasisi idari yapısı ile onun dışında kalan yapılar arasında bir ayrışma da ortaya çıkmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan konunun ayrıca hem anayasallık açısından hem de yerindelik açısından son derece sakıncalı olduğunun göz önünde tutulması gerekmektedir.

Ayrıca partili Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonraki durumda Cumhurbaşkanlığında raportör olarak süreli hakim ve savcı görevlendirilmesinin, ayrıca bunların bir süre sonra tekrar eski görevlerine dönmelerinin sağlanmasının Anayasa’nın 138, 139, 140. maddeleri açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerektiğini düşünüyoruz.

Teklifin 25. maddesinde yer alan ve 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna geçici madde eklenmesini düzenleyen madde 7. Maddenin devamı niteliğinde olan ve halihazırdaki personelin raportör kadrolarına atanmalarına veya hizmetine ihtiyaç kalmayanların daha önce görev yaptıkları kuruma atamalarının yapılmasına ilişkin düzenlemeleri içermektedir.

Maddenin birinci fıkrası ile 30/9/2020 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinde raportör unvanıyla görev yapanlardan, hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrolarına atanabilmesi öngörülmektedir.

Maddenin 2. fıkrasında Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında bulunmuş olanlardan maddenin yürürlük tarihi itibarı ile sadece Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yönetici kadrolarına hâlihazırda atanmış bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanını ihraz etmiş sayılacağı hususu düzenlenmiştir.

Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi kariyer meslek kadrolarında veya pozisyonlarında maddenin yürürlük tarihi itibarıyla bulunanlardan, aynı zamanda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yönetici kadrolarında süreli personel olarak görevlendirilmiş bulunanların talepleri halinde 15 gün içinde Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanmaları hususu düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atananların hizmetlerinin değerlendirilmesi hususu düzenlenmiş ve bunların adaylık süreleri dâhil hâkim ve savcılıkta, yasama uzman yardımcılığı süreleri dâhil yasama uzmanlığında, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dâhil geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları sürelerin tamamının Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Yöneticilik kadrolarında geçen

sürelerin de Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılacağı ifade edilmiştir. Bunların kariyer mesleklere ait kadro veya pozisyonlar ile yöneticilik kadroları dışında bulundukları kadro veya pozisyonlarda geçirdikleri süreler Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosunda geçmiş sayılmayacaktır.

Maddenin 5. fıkrası ile haklarında işlem yapılanların 2879 sayılı Kanuna Teklif ile eklenmesi öngörülen 4/A maddesi kapsamındaki atama teklifleri, talepleri halinde Cumhurbaşkanlığından önce görev yaptıkları kamu kurum ve kuruluşuna olacak şekilde yapılacağı belirtilmiştir. Böylece, ilgili, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanmadan önce görev yaptığı kuruma atanabilecektir. Hâkim veya savcı kadrolarında görev yapmaktayken madde ile Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanandan hizmetine ihtiyaç kalmayanların atama teklifleri hususunda ise 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 40. maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin 5. fıkrasında yer alan, hali hazırda Cumhurbaşkanlığında raportör olarak süreli olarak görev yapan hakim ve savcılardan hizmetine ihtiyaç kalmayanlarla ilgili olarak yer alan düzenlemenin, bunların bir süre sonra tekrar eski görevlerine dönmelerinin sağlanmasının Anayasa'nın 138, 139, 140. maddeleri açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerektiğini düşünüyoruz.

Maddenin son fıkrasında yer alan "Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye veya uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir" şeklindeki ifadenin de amacının ne olduğu tam anlaşılamamıştır. Komisyon görüşmeleri sırasında bu konuda da yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilememiştir. Son fıkradaki düzenleme Anayasanın 7. maddesinde tanımını bulan yasama yetkisinin devredilemeyeceğini öngören hükme aykırı bulunmaktadır.

3.16 Teklifin 26.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Katma Değer Vergisi uygulaması açısından "Dahilde İşleme Rejimi" kapsamında mükelleflerin yurt içinden temin edecekleri maddelerde "tecil- terkin" uygulamasına 2025 yılı sonuna kadar devam edilmesi sağlanmaktadır.

Mevcut durumda dâhilde işleme rejimi kapsamında ithal ürünlerin vergisiz temini nedeniyle bu alanda yerli üreticiler aleyhine rekabet eşitsizliği oluşmasını

önlemek üzere dâhilde işleme izin belgesine sahip mükelleflerin yurt içinden temin edecekleri maddelerde 3065 sayılı Kanun'un 11/1 C maddesinde düzenlenen tecil terkin uygulaması kapsamında işlem yapılabilmektedir. Yeni yapılan düzenlemeyle Katma Değer Vergisi Kanunu'nun geçici 17'nci maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır.

Mevcut uygulamanın yıllık tahmini maliyetinin 340 milyon Türk lirası olduğu, uygulamadan etkilenen mükellef sayısının ise 700 civarında bulunduğu belirtilmiştir.

Bunun kalıcı bir istisna maddesi haline neden getirilmediği yönündeki sorularımıza tatminkar herhangi bir cevap verilmemiştir.

3.17 Teklifin 27.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ile bu mal ve hizmetlerin başışı yapacak olanlara teslim ve ifasına sağlanan KDV istisnasının süresi 3 yıl daha uzatılmaktadır.

Maddeyle, Katma Değer Vergisi Kanunun geçici 23. maddesinde yer alan uygulamanın süresi 2020 yılı sonundan 2023 yılı sonuna kadar uzatılmaktadır. Böylece, Milli Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ile bu mal ve hizmetlerin başışı yapacak olanlara teslim ve ifasına sağlanan KDV istisnasına devam edilmesi sağlanmaktadır.

Madde ile her ne kadar KDV istisnası sağlandığı ve bu uygulamaya devam edileceği belirtilmekte ise de sağlanan istisna "tam istisna" değildir.

Maddede de açıkça belirtildiği üzere "yapılan teslim ve hizmet ifaları için yüklenilen vergiler, vergiye tâbi işlemler nedeniyle hesaplanan vergiden indirilir ancak indirimle giderilemeyen vergiler iade edilmez." Bunun anlamı "İndirilecek KDV"si bulunmayan satıcılar için bu istisnanın pratikte bir anlamı olmayacağı ve bu nedenle de fiilen indiremeyecekleri KDV'yi fiyata yansıtmak zorunda kalacaklarıdır.

Söz konusu istisnanın tarihsel kesitler verilerek uzatılması yerine sürekli hale getirilmesi yönündeki talebimiz Komisyon çalışmaları sırasında uygun görülmemiştir.

3.18 Teklifin 28 ve 35.maddelerinin değ erlendirilmesi:

Teklifin 28. maddesinde; İstanbul'da oynanması planlanan 2020 UEFA şampiyonlar ligi finalinin 2021 yılına ertelenmesi nedeniyle, bu organizasyon için sağlanan KDV istisnasının bir yıl daha uzatılması,

Teklifin 35.maddesinde ise; İstanbul'da oynanması planlanan 2020 UEFA şampiyonlar ligi finalinin 2021 yılına ertelenmesi nedeniyle, bu organizasyonla ilgili olarak sağlanan kurumlar vergisi istisnasının bir yıl uzatılması,

Konularında düzenleme yapılmaktadır.

Söz konusu hükümlerin tedvin şeklinin gözden geçirilerek yıl konulmadan ifade edilmek suretiyle yazımının daha uygun olabileceği düşünülmektedir.

3.19 Teklifin 29.maddesinin değ erlendirilmesi:

Daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" nin 9.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince "Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır." gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılan, ancak sonradan bu kanun teklifine acele ile eklenen bu madde ile 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenmesi öngörülen ek madde 9; halihazırda büyük ölçüde düzenleyici işlem düzeyinde düzenlenmiş elektronik haberleşme istasyonlarına ilişkin olarak (özellikle Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğ , m.62 vd.; *Elektronik Haberleşme İstasyonlarına Yer Seçim Belgesinin Verilmesi ve Ücretlerinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik*), yapı ruhsatı konusunu düzenleme amacındadır.

Teklifin bu maddesiyle 3194 sayılı İmar Kanununa Elektronik haberleşme altyapılarında ruhsat alınması" başlıklı yeni bir madde eklenmekte, baz istasyonlarının kurulumu kolaylaştırılmaktadır. Elektronik haberleşme istasyonu için kurulacak 15 metreden yüksek kule ve direkler1/1000'lik imar planlarında

gösterilecektir. Arsa ve arazilere kurulacak 15 metreden, yapı ve binalara kurulan 10 metreden kısa kule ve direkler için ruhsat aranmayacak izin belgesi yeterli olacaktır.

Söz konusu düzenleme ile; hizmet alanları, yol, otopark, yaya bölgesi gibi yerlerle kamu ve özel mülkiyete ait arsa ve arazilerde yapılacak elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumu için yapılacak 15 metreden yüksek kule ve direklerin 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına işlenmesi ve ruhsatlanması koşulu getirilmektedir.

1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen arsa ve arazilerde kurulan 15 metreden, bina ve yapılara kurulan 10 metreden kısa kule ve direkler için ise ruhsat yerine izin belgesi alınması öngörülmektedir. Bu kule ve direklerin kurulmasına, statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fenni mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması, gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verilecektir.

Maddenin gerekçesinde;

“Elektronik haberleşme hizmetinin sekteye uğraması; kamu güvenliğine dair ihtiyaçlar, acil durum ve afet durumlarına dair eylem planlarına dair yükümlülükler, kamu düzeni, kamu sağlığı ve milli güvenlik açısından ciddi tehlikeler doğurmakta, kamunun vatandaşlara elektronik ortamda verdiği hizmetleri de aksatmakta ve bu nedenle kamu hizmetlerinin sürdürülmesinde bazı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bu durum mobil işletmecilerin kapsama ve hizmet kalitesi gibi yükümlülüklerini yerine getirmesine engel teşkil etmektedir.

Elektronik haberleşme istasyonları haberleşme şebekelerinde vatandaşın iletişim ihtiyacının yaygın ve yüksek kapasitede karşılanması için bu işletmecilerce yapılan planlamalar çerçevesinde hem arazilere hem de çeşitli yapılar üzerine kurulması elzem sistemlerdir. Elektronik haberleşme istasyonları ve bunların mütemmim cüzleri;-

-Arsa ve arazilerde müstakil kule, direk ve benzeri yapılara,

-Binalar üzerinde ise kule veya direkler veya doğrudan bina çeperlerine veya üstlerine kurulabilmektedir.

Madde ile, Ulusal Genişbant Stratejisi kapsamında belirlenen 2023 yılı hedefleri doğrultusunda ülke genelinde genişbant internet altyapısının geliştirmesi amacıyla; umumi hizmet alanları, yol, otopark, yaya bölgesi gibi yerler ile kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde (yapı ve binalar hariç) yapılacak elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus onbeş metreden yüksek kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına işlenmesi ve ruhsatlanması şartı getirilmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde onbeş metreden yüksek olmayan kule ve direkler ile yapı ve binalardaki kule ve direkler için ruhsat yerine izin belgesi kavramı getirilmektedir. Ayrıca, binalarda kurulacak kule ve direklere izin verilirken 10 metreden yüksek olmama şartı belirlenmiştir.

Elektronik haberleşme istasyonların kurulumuna mahsus yapılacak kule ve direkler ile bunlarla birlikte yapılacak konteyner, kabin, kabinet gibi altyapı unsurlarına izin yahut ruhsat verilmesi ve izin yahut ruhsat verilirken bu Kanun çerçevesinde bina gibi yapılar için yapı ruhsatında istenilen belgelerin bazılarının talep edilmemesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Zira bu yapıların kanalizasyon sistemi olan, su bağlanması gereken bir yapı gibi izin ve ruhsat şartına tabi tutulması, tamamlanması gereken belgeler açısından imkânsızlık yaratmaktadır. Bu doğrultuda, elektronik haberleşme istasyonlarına özgü kurulacak kule, direk ile bunların altyapı unsurları için ücreti karşılığında bir ruhsat ve izin belgesi süreci kurgulanarak altyapının yaygınlaştırılmasının kolaylaştırılması hedeflenmektedir.”

şeklinde açıklamalara yer verilmiştir.

Kimyasal ve fiziksel mutajenlerden bir tanesi elektromanyetik ışınımlardır, elektromanyetik alan ve elektromanyetik radyasyondur. Dolayısıyla, bu etkiyi yani doğrudan DNA üzerinde etki yaratan bu konuyu görmezlikten gelip, vurdumduymaz davranıp “Operatörler diledikleri gibi para kazansınlar, diledikleri yerde baz istasyonları yapsınlar; hiçbir kanun bunu engellemesin.” şeklindeki yaklaşımı son derece sakıncalı bulmaktayız.

Örneğin bazı bilimsel çalışmalarda 5G için, hücre büyümesine ve organlara etki ederek kanserlerin artmasına neden olacağına, bağışıklık sisteminde, biyolojik işlevlerde kaçınılmaz etkiler yaratacağına ve ısısal etkisinin de gözlerde hasar oluşturacağını; insan sağlığına ve çevreye, sadece insanlarda değil bütün canlı organizmalarda nasıl zarar verileceğine dair bulgulardan bahsedilmektedir.

Madde metninin birinci fıkrasında yer alan *“15 metreden yüksek kule ve direkler 1/1.000 ölçekli uygulama imar planlarında alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ve herhangi bir bedel, ücret, harç alınmaksızın gösterilir.”* düzenleme de tamamen sakıncalı bulunmaktadır. Söz konusu düzenleme arkeolojik sit alanı, tarım alanı gibi yani kanunla korunan alanlarla ilgili tahdidi de ortadan kaldırmaktadır.

Madde metnin gerekçesinde söz konusu düzenlemeye neden teşkil eden Anayasa Mahkemesi kararından ve Danıştay’ın “Planlı Alanlar Tıp İmar Yönetmeliği’nin 62’nci maddesinin (1)’inci, (2)’nci ve (3)’üncü fıkralarının yürütmesini durdurma kararlarından bahsedilmemesinin nedeni anlaşılamamıştır.

Anayasa Mahkemesi, 01.10.2009 tarih ve (E.2006/129 K.2009/121) sayılı kararında; elektronik haberleşmeyle ilgili altyapıların yapı ruhsatı ve yapı ruhsatına tabi olmayacaklarına ilişkin 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa, 5189 sayılı Yasa’nın 5’inci maddesiyle eklenen ek 35’inci maddesini iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi iptal kararını, *“...elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan yapılara ayrıcalık tanınarak bunların yapı ruhsatından ve yapı kullanma izninden istisna tutulması, bu yapıların imar mevzuatı kapsamı dışında tutulması anlamını taşımakta, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatlar yönünden imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta ve Devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirememesine sebep olmaktadır”* gerekçesine dayandırmış, söz konusu düzenlemeyi Anayasa’nın 5 ve 56’ncı maddelerine aykırı bulmuştur.

Teklifle arsa ve arazilere kurulacak 15 metreden, bina ve yapılara kurulacak 10 metreden kısa kule ve direkler için imar planında gösterilme ve ruhsat alma zorunluluğu getirilmemesinin aynı gerekçelerle Anayasa’ya aykırı olup olmadığının tartışılması gerekmektedir.

Madde ile 3194 sayılı İmar Kanunu’na eklenmek istenen ek madde 9’un 3. ve 4. fıkraları, aşağıdaki gibidir.

“(3) 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ve kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde kurulumuna mahsus kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına, statik bakımından

sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fennî mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun ilgili mevzuatında belirlenen gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verili

(4) Yapı ve binalarda kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları; yüksekliği 10 metreden az olmak, statik ve elektrik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat ve elektrik/elektronik mühendislerince hazırlanacak rapor ile bu meslek mensuplarınca fenni mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname verilmek ve malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarece izin verilir”.

Düzenleme teklifiyle, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının, kamu ve özel mülkiyete tabii arsa ve arazilerde konumlandırılması bakımından ve yapı ve binalardaki kule ve direkler açısından, **İmar Kanunu çerçevesinde bir ruhsat koşulu öngörmek yerine, bir izin belgesi gerekliliği ihdas edilmektedir.** Bu çerçevede, binalarda kurulacak kule ve direklerin, 10 metreden yüksek olmama şartı da öngörülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, 2009 yılında verdiği kararında; elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan direk, kule, kulübe, konteynır, anten, dalga kılavuzu, enerji nakil hattı, alt yapı niteliğindeki tesisler gibi her türlü taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatın, kanun hükümlerine ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından çıkarılan yönetmeliklere uygun olarak kurulması ve Kurum'dan gerekli izin, ruhsat veya sertifikaların alınması şartıyla, 3194 sayılı İmar Kanunu ve İmar Kanunu'na dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde belirtilen yapı ruhsatıyesine ve yapı kullanma iznine tâbi olmadığını belirten 4.2.1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun, 16.6.2004 tarihli ve 5189 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle eklenen ve iptali istenilen ek 35. maddesini iptal ederken, şu tespitleri yapmıştır (AYM, E.2006/129, K.2009/121, 1/10/2009):

“Anayasa'nın 5. maddesiyle kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlama ve insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama ödevi Devlete verilirken, 56. maddesiyle de herkesin sağlıklı ve dengeli bir

çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilerek, bu hakkı korumanın yine devletin ve vatandaşların ödevi olduğu vurgulanmaktadır.

İmar mevzuatıyla getirilen düzenlemeler, Devlete verilen bu görevlerin yaşama geçirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Anayasa'nın 5. ve 56. maddeleri ile Devlete verilen görevlerin yerine getirilmesi, belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetim ile gerçekleştirilebilir. Anayasa'da yer alan "sağlıklı ve dengeli çevre" kavramına, doğal güzelliklerin korunduğu, kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği hava ve su kirlenmesinin önlendiği bir çevre kadar, belli bir plan ve programa göre düzenlenmiş çevrenin de gireceği kuşkusuzdur ...

Ruhsatla sağlanmak istenen nihai amacın kamu yararı olduğu kuşkusuzdur. Bu nedenle yapı ruhsatı alınması konusunda getirilecek bir istisna kuralın kamu düzeni, güvenliği ve esenliğini zedelememesi ve kamu yararının gerçekleşmesini engellememesi gerekir".

Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemeyi Anayasa'nın 5. ve 56. maddelerine aykırı bulurken, şu gözlemi yapmıştır:

"... yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni, imar hukuku yönünden planlamanın ve bu planlara uygunluk denetiminin yapılmasının ve bu suretle kamu yararının sağlanmasının başlıca araçlarından olup, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan yapılara ayrıcalık tanınarak bunların yapı ruhsatından ve yapı kullanma izninden istisna tutulması, bu yapıların imar mevzuatı kapsamı dışında tutulması anlamını taşımakta, elektronik haberleşmeyle ilgili alt yapı oluşumunda kullanılan taşınır, taşınmaz mal ve teçhizatlar yönünden imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta ve Devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirememesine sebep olmaktadır".

Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda alıntılanan tespitleri, 9. maddeyle 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenmesi öngörülen ek madde 9'un ruhsattan bağışık kıldığı ve konumlanmaları için izin belgesi verilmesini öngördüğü iki yapı türü için de geçerlidir.

Kanun teklifinin 9. maddesinin gerekçesi, 3. ve 4. fıkralarda tanımlanan söz konusu iki yapı türü için yapı ruhsatı alınmasına ilişkin olarak getirilen istisnanın Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'yı ihlal sebebi olarak işaret ettiği sebeplerden ne şekilde bağışık olduğunu göstermemektedir.

Oysa, söz konusu "izin", ruhsattan farklıdır. 3. fıkra uyarınca "statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun

sunulması, fennî mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun ilgili mevzuatında belirlenen gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla” ve 4. fıkra uyarınca “yüksekliği 10 metreden az olmak, statik ve elektrik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat ve elektrik/elektronik mühendislerince hazırlanacak rapor ile bu meslek mensuplarınca fenni mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname verilmek ve malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması kaydıyla”, ilgili idarelerce, elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumu için gerekli ilgili yapılara, başkaca bir şart aranmaksızın izin verileceği öngörülmektedir.

Söz konusu 3. ve 4. fıkralarda değinilen izin belgesi, 3184 sayılı İmar Kanunu'nun dördüncü bölümündeki yapı ruhsatı kavramının imar hukuku ve Anayasa'nın 5. ve 56. maddeleri bakımından sağladığı güvenceleri sağlamamaktadır.

İşaret etmek gerekir ki, 3. fıkra da değinilen yer seçim belgesi, ruhsata ilişkin imar mevzuatı hükümlerine denk bir belge değildir.

3194 sayılı İmar Kanunu (İK)'nın 1. maddesinde “amaç” tanımı yapılırken, “*Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir*” denilmektedir.

Yani aslında İmar Kanunu, Anayasamızın 56. maddesinde tanımlanmış olan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının planlama ilkeleri, şehircilik esasları ve kamu yararı gerekleriyle yaşama geçirilmesinin aracı ve güvencesidir.

Getirilmek istenen değişiklik bu güvenceyi ortadan kaldırmaktadır. Burada özellikle yaşam hakkını tehdit eden baz istasyonlarının istenen fizik ortamında inşasına müsaade edilmesi, şimdiye kadar inşa edilmişleri de meşrulaştırması gibi bir maksada matuf düzenleme getirilmektedir.

Elektronik haberleşme istasyonlarının (baz istasyonu) alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın imar planında gösterilmesi planlama ilkeleri, şehircilik esasları ve kamu yararı gereklerine aykırı, son derece sakınca barındıran bir düzenlemedir. Zira “Teknik altyapı alanları”nın sadece belli fonksiyonel alanlarda tanımlanması gerekir. Aksi takdirde, Kanun Teklifinin bu düzenlemesinin yürürlüğe girmesiyle- konut alanında elektronik haberleşme istasyonlarını barındıran teknik altyapı alanlarının konulması olanaklı hale gelir.

Nitekim uygulamada yargıya götürülmüş pek çok baz istasyonuna ait davalarda bilirkişiler tarafından verilen raporlar ve bu raporları dikkate alarak verilen yargı kararlarında, teknik altyapı alanlarının yaşam alanları dışında tanımlanması istenmektedir.

Kanun teklifinin son cümlesinde yer alan "herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın" cümlesi ile esasında bu tesis girişimcilerini diğer kişiler karşısında korumaktadırlar. Şöyle ki, herhangi bir girişimci benzin istasyonu açmak istediği zaman mevzi imar planı ile plan tadilatı talep ettiğinde bunun için harç ve ücret öderken, bunlara böyle bir muafiyet getirilmesi kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Normal koşullarda bir imar planında EHİ (elektronik haberleşme istasyonu) belli bir süre ile (sözleşme süresi) sınırlı konmaktadır. Sözleşme süresinin sonunda (5 yıl-10 yıl gibi) bu istasyonların kaldırılması gerekir. Ancak Kanun teklifine bakıldığında bunlar için bir süre tahdidi öngörülmemekte, deyim yerinde ise bunlar sürekli (daimi) hale getirilmektedir.

Kanun teklifinin 9/7 fıkrasında "*Elektronik haberleşme istasyonları için kamu kurum veya kuruluşları tarafından yer kullanırılması halinde; sözleşme uyarınca tahsil edilecek yıllık yer kullanım bedeli, büyükşehir belediyelerinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının yer seçim belgesi için belirlediği ücretin dört katını, diğer yerlerde iki katım geçemez. Bu hükme aykırı yapılan sözleşmeler geçersizdir.*" denilmekte; sözleşme serbestisi bertaraf edilerek örneğin bir üniversitenin kiraya verdiği baz istasyonu kurulmuş yerin ya da bir belediyenin kiraya verdiği yerin kira bedeli sınırlandırılmakta; böylece telekomünikasyon şirketleri korunup kulanmaktadır.

Özetle bu madde yukarıda belirtilen düzenlemeler, Anayasa'nın "Devletin Temel Amaç ve Görevleri" başlıklı 5. maddesine, "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. Maddesine, "Sağlık ve Çevrenin korunması" başlıklı 56. Maddesine aykırı bulunmaktadır.

Ayrıca, baz istasyonlarına ilişkin Anayasa Mahkemesi iptal kararı ve gerekçelerinin dikkate alınmaması, Anayasa madde 153/sona aykırılık oluşturduğu gibi, yaşam hakkını güvenceleyen Anayasa madde 17'ye de aykırılık oluşturmaktadır.

Söz konusu düzenlemede haberleşme özgürlüğü öne çıkarılmakta ise de, "genel sağlık", haberleşme özgürlüğü için de bir sınırlama nedeni oluşturduğuna

(md.22/2) göre, sağlık hakkı (md.56) ve yaşam hakkı (md.17) ile çatışma durumunda, haberleşme özgürlüğünün, sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkını tehdit etmeyecek bir biçimde düzenlenmesi ve sınırlanması gerektiği konusunda kuşku bulunmamaktadır.

3.20 Teklifin 30.maddesinin değerlendirilmesi:

Daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin 10.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince “Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.” gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılan, ancak sonradan bu kanun teklifine acele ile eklenen bu madde ile; İmar Kanununa geçici, bir madde eklenmek suretiyle, 20 Şubat 2020’den önce (İmar Kanunu’nun ek 8’inci maddesinin yürürlük tarihi) kurulmuş olan kule ve direklerin işletmecilerin bir yıl içerisinde başvurması halinde, herhangi bir bedel almadan 1/1000 ölçekli imar planlarına işlenmesine olanak sağlanmaktadır.

Ayrıca aynı kule ve direklere işletmecilerinin başvurması halinde, sadece “imar değişikliğinden kaynaklanan değer artış payını ödemeleri” koşuluyla izin ve ruhsat verilecektir.

Söz konusu maddë düzenlemelerine göre ayrıca, 20 Şubat 2020’den önce ruhsatsız olarak yapılmış kule ve direkler için İmar Kanunu’nun 32 ve 42’nci maddeleri uyarınca alınan tüm idari yaptırım kararları iptal edilmekte, yıkım kararları kaldırılmakta, İdari paraların da tahsilinden vazgeçilmektedir.

Bir önceki maddede sözü edildiği gibi Anayasa Mahkemesi, elektronik haberleşmeyle ilgili altyapıların yapı ruhsatı ve yapı ruhsatına tabi **olmayacaklarına** ilişkin düzenlemeyi iptal etmişti.

İptal edilen bu düzenleme kapsamında 2 Temmuz 2004 ile 1 Ekim 2009 tarihleri arasında ruhsat ve yapı kullanım izni alınmadan kurulmuş kule ve direkler için ise izin ve ruhsat aranmaması öngörülmekte, bu yolla kazanılmış hakların korunacağı ifade edilmektedir.

Bu maddelerin komisyondaki daha önceki görüşmeleri sırasında söz konusu düzenlemelerin gerekçesi olarak Coranovirüs sonrası alınan tedbirler kapsamında “uzaktan eğitim” faaliyeti kapsamında yürütülen EBA eğitimlerinin yetersiz internet olanakları açısından sorunlu cereyan etmesinin gösterilmesi ilginç ve şaşırtıcı bulunmuştur.

EBA faaliyetlerinin internet olanaklarının yetersizliği bakımından aksaması, yasaya uymayan GSM operatörleri açısından avantaja çevrilmek istenilmekte, imar hukuku açısından denetimsiz bir alan meydana getirilmektedir.

İmar Kanuna eklenen geçici 24. maddede belirtilen alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ifadesiyle, 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 3’üncü maddesinde belirtilen “Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz.” hükmüne aykırılık teşkil etmektedir

Yine, bu maddedeki düzenlemeye göre, ek 8. maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bazı zaman dilimleri belirlenmiştir. Bu husus ek 8. Maddenin çıkış mantığına aykırılık teşkil etmektedir. Elektronik haberleşme istasyonlarının değer artışına tabi olup olmadığı netleştirilmemiştir, uygulamada bu durum karmaşaya sebep verecektir.

Yine, geçici 20’nci maddenin (3)’üncü fıkrasında “2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus yapılmış kule ve direkler için izin veya ruhsat aranmaz. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından verilen güvenlik sertifikası veya güvenlik sertifikasına tabi olmayanlar için radyolink frekansı tahsis edildiğine ilişkin kullanım hakkı yetki belgesi, elektrik aboneliği veya ilgili tarihi tevsik edici bir belgenin idareye sunulması ile bu tarihler arasında kurulum yapıldığı tevsik edilir ve başkaca herhangi bir belge aranmaz.” ifadesiyle yine uygulamada farklı zaman dilimleri belirlenmiş, 2009 - 2012 arasındaki kurulumlar açıkta bırakılmıştır.

27/1/2018 tarihli ve 30314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan elektronik haberleşme istasyonlarının yer seçim belgesinin verilmesi ve ücretlerin belirlenmesine ilişkin yönetmelikte geçici madde 1’in birinci fıkrasında 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı kanunun Resmî Gazete’de yayımlandığı 6/12/2012 tarihinden önce belediye mücavir alan sınırları içerisinde kurulmuş olan elektronik haberleşme

istasyonları için yer seçim belgesi ve ücreti alınmaz, bu istasyonlar için yer seçim alım belgesi alınmış sayılır hükmü bulunmaktadır.

6/12/2012 tarihi ile 1/10/2019 tarihi arasında kurulan elektronik haberleşme istasyonları için açıklık getirilmesi bu anlamda şarttır. Konuyla ilgili yapılan geçici maddelerle süreç, istenilen belgeler, yer seçim belgesi ücreti hepsinde farklılık taşımakta, uygulamadaki idareler ile telekomünikasyon şirketlerini karşı karşıya getirmekte ve hukuki süreçler yaşanmasına sebep olmaktadır. Yapılan düzenleme ile özel kanunlara tabi alanlar ve korunan alanlara ilişkin herhangi bir husus tesis edilmediği tespit edilmiştir. Bu da uygulamada karmaşaya sebep olacaktır. Bu konuların dikkate alınarak maddenin yeniden tedvini gerekmektedir.

Bu madde ile uygulanacak af karşılığında devletin ne kadar ruhsat bedeli ve ceza tahsilatından feragat ettiği konusunda Komisyon çalışmaları sırasında tarafımıza herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Söz konusu maddenin ve bir önceki maddenin komisyonda daha önceki görüşülmesi sırasında sivil toplum temsilcisi olarak salonda bulunan Mobil Telekomünikasyon Operatörleri Derneği Genel Müdürüne söz verilmesi, başkaca herhangi bir sivil toplum temsilcisinin dinlenilmemesi de oldukça manidar bulunmuştur.

Kanun teklifinin 30. maddesinin 3194 sayılı Kanun'a eklemeyi öngördüğü geçici 24. maddenin son fıkrasına göre:

"Ek 8 inci maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve direkler için 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararları iptal edilmiş sayılır ve yıkım kararları uygulanmaz, idari para cezaları tahsil edilmez. Ancak ödenmiş olan idari para cezaları iade edilmez".

Eklenen Geçici madde 24 ile de halihazırda kurulu bulunan ve gerekli şartları taşımayan baz istasyonlarının işletilmesi kolaylaştırılmıştır.

Teklifin 29. maddesinin gerekçesini incelediğimizde, gelişen teknolojiye ve haberleşme gereksinimine vurgu yapıldığı görülmektedir. Gerekçede ruhsat yerine izin belgesi kavramının getirildiği de açıkça ifade edilmiştir. Şu halde kanun koyucunun İmar Kanunu'nun 21 ve 22'nci maddelerindeki yapı ruhsatına ilişkin belediyelerle valiliklerin yetkilerini dolanma amacını taşıdığından kuşku yoktur.

Teklifin 30. maddesinin gerekçesinde ise Anayasa Mahkemesinin 1.10.2009 T., 2006/129 E, 2009/121 K sayılı iptal kararına atfen yeni düzenlemeye gidildiği ifade edilmişse de kararın gerekçede belirtilen kısmı dikkatle yorumlandığında Anayasa Mahkemesinin kule niteliğindeki yapıların da içinde bulunduğu yapıların yapı ruhsatı ile denetlenmesinin önemine dikkat çektiği görülmektedir.

O halde, her iki madde ile yapılmak istenen değişiklik aslında Anayasa Mahkemesinin kararının gereğini yerine getirmekten ziyade, bu kararın tam aksi düzenlemeler getirerek idarenin yapı ruhsatı üzerindeki denetimini neredeyse tamamen ortadan kaldırmaktadır. İnsan hayatı, haberleşme teknolojilerine kurban edilmektedir.

Düzenleme, 3194 sayılı Kanun'un ek 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve direkler için 32. ve 42. maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararlarının iptal edilmiş sayılacağını ve idari para cezalarının tahsil edilmeyeceği ancak ödenmiş olan idari para cezalarının iade edilmeyeceğini öngörmektedir.

Teklif konusu söz konusu düzenleme, haklarındaki idari yaptırım kararları iptal edilmiş aynı durumda olan kişiler açısından, idari para cezalarının ödenmesi noktasında haklı bir neden olmaksızın ayırım yapmaktadır. Zira, idari para cezasını ödememiş olandan para cezası tahsil edilmeyecekken, idari para cezasını ödemiş olana ödenmiş ceza miktarının iade edilmeyeceği öngörülmüştür. Söz konusu düzenleme, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini öngören 2. maddesine ve kanun önünde eşitlik ilkesini öngören 10. maddesine ve mülkiyet hakkını öngören 35. maddesine aykırıdır.

Korsan baz istasyonları için öngörülen af, çok yönlü sakıncaları ve Anayasaya aykırılıkları içermekte olup, bunların başında "cezasızlığın hukuk dışı eylemleri cesaretlendirmesi" gelmektedir. Yaşam hakkı üzerinde tehlike oluşturan faaliyetlerin cesaretlendirilmesi, cinayetleri cesaretlendirmekle eşanlamlıdır. Bu nedenle Anayasa madde 17'nin ihlali söz konusudur.

Öte yandan, madde 48'in çalışma ve sözleşme özgürlüğü bakımından Devlet için öngördüğü yükümlülükler, kaçak baz istasyonlarına getirilen af ve bunu düzenleme tarzı ile ihlal edilmektedir. Şöyle ki; "Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık

içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır” şeklindeki olumlu yükümlülükler, “kaçak müteşebbisi aklama” sonucunu doğuran bir yasal düzenlemeyi kesinlikle dışlar.

Bu şekilde yasa yoluyla kayırılan bir sektörde faaliyet gösteren şirketler üzerinde, ilgili idari birimlerin etkili bir denetim yapabilmelerinin kolay olmayacağı açıktır.

Sonuç olarak AYM kararları dolanılarak yapılan ve çok yönlü Anayasaya aykırılıklar içeren madde 29 ve 30’un yürürlüğe girmesi ile, elektronik haberleşme alanında faaliyet gösteren şirketlerin kendi aralarında da amansız bir rekabete girecekleri, Türkiye’yi bir tür “baz istasyonları cehennemi”ne dönüştürecekleri kolaylıkla tahmin edilebilir.

Bu ortam ve koşullarda, estetik kamu düzeni ve kentsel kamu düzeni ihlalleri (Anayasa madde 23 ve 57) ikinci planda kalacak ve “güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı” (Anayasa madde 17 ve 56) ihlali öne çıkacaktır.

Özetle bu maddedeki düzenlemeler; Anayasa’nın 2, 10, 17, 48 ve 56. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Ayrıca cezaların affıyla ilgili düzenlemelerin, bitirilmiş davaların sonuçlarını ortadan kaldırma anlamına gelen hükümlerin Anayasa’nın başlangıcında tanımını bulan “erkler ayrılığı” ilkesine aykırılık açısından da değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

Daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin 19 ve 10.maddelerinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince “Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.” gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılan, ancak sonradan bu kanun teklifine acele ile eklenen bu iki maddenin ayrıca Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda tüm tarafların katılımıyla detaylı bir biçimde görüşülmeden acele ile yasalaştırılması gayretini doğru bulmuyoruz.

3.21 Teklifin 33. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi, 25 yaşının altındaki işçiler ile 50 yaşın üzerinde olan işçiler açısından objektif koşullar olmadan belirli süreli iş sözleşmeleri yapılabileceği hususunu düzenlenmektedir.

4857 sayılı İş kanununa göre esas olan sözleşme türü belirsiz süreli iş sözleşmesidir. Ancak kanunun 11. maddesi ile bu genel sözleşme türünün bir istisnası olarak belirli süreli iş sözleşmesi tanımlanmıştır.

Maddenin 1. fıkrasına göre belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşulların varlığı halinde belirli süreli iş akdi kurulabilir. Maddenin ikinci fıkrası ile de bu kısıtlara uymama hali düzenlenmiştir. Buna göre objektif neden olmadan üstüste belirli süreli iş sözleşmesi yapılmışsa bu durumda sözleşme başlangıçtan itibaren belirsiz süreli iş sözleşmesine dönüşmektedir.

Teklif ile 25 yaşının altındaki işçiler ile 50 yaşın üzerinde olan işçiler açısından objektif koşullar olmadan belirli süreli iş sözleşmeleri yapılabileceği, bu sözleşmelerin birden fazla yapılabilmesi ve bu halde de zincirleme iş akitlerinin belirsiz süreli iş sözleşmesi türüne dönüşmeyeceği düzenlenmiştir. Teklif bu istisnai düzenleme için 25 yaş altı işçiler için iki kısıt düzenlemiştir.

Birincisi, 25 yaşına kadar bu tür sözleşme yapılabilecektir. İkinci kısıt ise her halükarda bu tür sözleşme toplamda iki yıllık yapılabileceğidir. 50 yaş ve üzerindeki yaşlardaki işçiler için belirli iş sözleşmeleri toplamda iki yıl yapılabilecektir. Bu teklif, çalışma hayatını esnekleştirmeye yönelik bir düzenlemedir. 25 yaş altındaki genç işçiler ile 50 yaş üstü yaşlı işçilerin belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışanları için İş kanununun 21. maddesinde düzenlenen "işe iade hakları" ortadan kaldırılmaktadır.

İkinci olarak, bu işçilerin belirsiz süreli iş sözleşmeleri ile bir yıl ve daha fazla çalışmaları halinde 1475 sayılı iş kanununa göre hak kazandıkları "kıdem tazminatı" hakkı bir yıldan az belirli süreli iş sözleşmesi yapılabileceğinden ortadan kalkacaktır.

Üçüncü olarak, bu işçiler belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılmadığından İş Kanununun 17. maddesinde tanımlanan ihbar önellerini kullanamayacaklar ve belirli sürenin sonunda ihbar önel süresi olmayacağından ihbar tazminatına hak kazanamayacaklardır.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda toplu iş hukuku açısından da dolaylı etkiye sahiptir. Her ne kadar bu işçilerin örgütlenme hakkı 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanuna göre bulunmaktaysa da bu tür bir sözleşme yapan işçiler, belirli iş sözleşmesi süresi sonunda işverenin belirsiz iş sözleşmesi imzalamayacağı korkusuyla sendikaya üye olmaktan imtina edeceklerdir. Diğer yandan, söz konusu işçiler toplu iş sözleşmesinin kapsamı dışında kalacaklar ve sendikalı işyerlerinde ikinci statüde bir işçi kitlesi ortaya çıkacaktır. Aynı şekilde söz konusu işçiler, işyerinde çalışmakta olan işçiler arasında sayılırken, sendikaya üye olmayacakları nedeniyle sendikaların toplu iş sözleşmesi imzalayabilmeleri için gerekli olan işyeri/işletme çoğunluğunu bulmalarında oldukça ciddi bir sıkıntı yaratacaktır.

Görüşmelere davet edilen TİSK temsilcisi bu tür istahdam şeklinin yaş sınırı olmaksızın genişletilmesini istemiştir.

Görüşmelerde hazır bulunan işçi temsilcileri konu hakkında kendilerinin önceden görüşlerinin alınmadığını, iki yıllık sınırın o işyeri için olduğunu, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişiler için iki yıl sınırının olmadığını, bu şekilde birkaç kez bu şekilde istihdam edilebileceklerini belirtmişlerdir.

İşçi sendikası temsilcileri; "25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanların hiçbir şarta bağlı olmaksızın belirli süreli iş sözleşmesiyle istihdam edilmesi durumunda kıdem ve ihbar tazminatı gibi haklardan yararlanamamalarının, beraberinde büyük mağduriyetlerin ortaya çıkmasına neden olacağını düşünüyoruz. Bu uygulama her ne kadar belirtilen yaş grubunda bulunanların istihdamını kolaylaştıracak gibi görünse de yaşa bağlı bir ayrımcılığı beraberinde getireceğini düşünüyoruz. Bunun yanında, işverenlerin kötü niyetle hareket etmesi hâlinde, belirsiz süreli sözleşmelerden kaçınmak maksadıyla 25 yaş altı ve 50 yaş üstünde olan çalışanlara yönelik olarak devamlı işe giriş-çıkış yapılmak suretiyle bir sirkülasyon da meydana getireceğini düşünüyoruz." şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Teklifin 33 maddesiyle iktidar, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü işçileri tamamen kurlsız ve güvencesiz bir şekilde patronların kâr hırsına terk etmektedir. İşçiler için kıdem tazminatının önündeki en büyük tehdit hükûmetin belirli süreli iş sözleşmelerini yaygınlaştırma çabasıdır. Belirli süreli iş sözleşmesinde işe girerken o iş yerinde ne kadar çalışılacağı bellidir. Altı aylık, bir yıllık, iki yıllık sözleşme imzalanır, iki yıllığına

belirli süreli iş sözleşmesiyle işe alınan bir işçiye dönem sonunda ne kıdem tazminatı ödenir, ne ihbar süresinin ücreti ödenir ne de işe iade davası açma hakkı tanınır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu kararıyla belirli süreli iş sözleşmesinin kendiliğinden sona ermesi durumunda kıdem tazminatının ödenmeyeceği, ihbar süresinin işlemeyeceği ve işe iade davası açılmayacağına da hükmetmiştir. Burada asıl amaç kıdem tazminatını sıfırlamaktır.

Yürürlükteki mevzuat belirli süreli iş sözleşmesinin kullanılmasına ciddi kısıtlamalar getirmektedir. Mevzuatımıza göre iş sözleşmeleri ya belirli bir süre için yapılır ya da belirsiz sürelidir. İş sözleşmesi taraflardan biri onu sonlandırana kadar devam edecektir.. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 11'inci maddesine göre belirli süreli iş sözleşmeleri ancak belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak kullanılabilir.. Getirilen teklifle işçilerin giderek artan bölümünün belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılmasının yolu açılmaktadır.

Bu maddedeki düzenleme ile üçlü eşitsizlik yaratılmaktadır: Bir, yasa önünde eşitsizlik; iki, fırsat ve olanak bakımından eşitsizlik -çünkü aynı işi yapan- ve üçüncüsü de Latinlerin haysiyete verdiği anlam "dignitas" yani yapılan iş açısından. Bir kişinin yaptığı iş eğer işi yapma açısından bir fark yoksa -25 ve 26 yaşındaki veya 49 ve 51 yaşındaki bir işçi arasında - o zaman siz böyle bir güvencesizlik yaratan ayrımcılık yapamazsınız. Dolayısıyla haysiyet yönünden de eşitsizlik yaratılmaktadır.

Anayasanın 2. maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasanın;

"Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesi;

"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir. Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

"Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49. maddesi;

"Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."

"Sosyal Güvenlik Hakkı" başlıklı 60. maddesi; *"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar."* hükmünü taşımaktadır.

Bu maddedeki düzenleme sosyal güvenlik hakkını devlet için bir ödev olarak tanımlamıştır. Bu düzenleme devletin çalışanların sosyal güvenlik haklarını ortadan kaldıracı bir düzenlemedir.

Teklifin bu maddesinde yer alan düzenleme ile 25 yaş altı gençler ve 50 yaş üstü çalışanlar iş güvencesi kapsamının dışında kalacaklardır. İşten çıkartıldıklarında işe geri dönüş davası açamayacaklardır. Ayrıca bu yaş aralığında çalışan işçiler ile diğer yaş gruplarında çalışanlar arasında ayrıma neden olacak ve çalışma yaşamında bir nevi ikinci sınıf işçilerin oluşmasına neden olacaktır.

Söz konusu madde Anayasa'nın 49. maddesinde yer alan devletin çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ifadesine aykırıdır. Ayrıca madde Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır.

İkincisi; belirli süreli iş sözleşmeleri belirtilen süre içerisinde kendiliğinden sona erdiğinde işçinin kıdem ve ihbar hakkı da bulunmamaktadır. Bu durumda 25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanların kıdem ve ihbar hakkı fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Yine söz konusu madde Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır.

Üçüncüsü; belirli iş sözleşmeleri belirli bir dönem için geçerli olduğundan, sendikalaşma ve toplu sözleşme hakkı da fiili olarak bu iş yerlerinde ortadan kalkacaktır. Söz konusu madde Anayasa'nın 51. Maddesinde yer alan Sendika Hakkına ve yine Anayasa'nın 53. maddesinde belirtilen Toplu Sözleşme Hakkına aykırılık taşımaktadır.

Dördüncüsü; Normal çalışma düzeninden kısmi ve belirli süreli iş sözleşmelerine geçirecek olan işçilerin ücret düzeylerinde esaslı değişiklikler meydana gelecektir. Bu durumda Anayasa'nın 55.Maddesinde belirtilen "ücrette adaletin sağlanması" ilkesine aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2, 10, 48, 49, 51, 53, 55 ve 60. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

3.22 Teklifin 34 ve 14 .maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi, kamu görevlisi olan Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile kurum personelinin, 4483 sayılı kanun kapsamına alınması, ile ilgilidir.

Teklifin bu maddesi ile 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un sorumluluk ve yetki devrini düzenleyen 14. maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmaktadır

Mevcut ikinci fıkraya göre Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu (YK) Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, kamu görevlisidir ve fakat haklarında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmamaktadır.

Bu fıkranın yürürlükten kaldırılmasıyla birlikte, YK Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, kamu görevi ve hizmetinin ifası nedeniyle işledikleri suçlar hakkında 4483 sayılı Kanun'un kapsamına dahil olacak ve (diğer kamu görevlileri gibi) cezai soruşturma-kovuşturmalara izne tabi olacaktır.

Hali hazırda bu kişiler, görev suçları nedeniyle **doğrudan** cezai soruşturma-kovuşturmayaya tabi tutulmaktadır.

Madde teklifinin gerekçesinde;

"Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, kamu görevlisi olduğu halde diğer kamu görevlilerinin aksine 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tâbi tutulmamıştır. Düzenleme ile kamu görevlisi olan Türkiye İş Kurumu yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmalarına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 4483 sayılı Kanun kapsamına alınması amaçlanmaktadır."

açıklaması yer almaktadır.

Söz konusu değişikliğe neden ihtiyaç duyulduğu ve İŞKUR kurulurken neden böylesi bir düzenleme yapıldığına dair yöneltilen sorulara tatminkar cevaplar alınamamıştır.

Ancak son dönemde toplam işsiz sayısındaki korkunç artış, kısa çalışma ödeneği, işsizlik ödeneği başvuruları konusunda yapılan işlemlerde ve İŞKUR kanalıyla iş arama ve bulmada adam kayırmacılığı ile ilgili bazı söylentiler, ile ayrıca İŞKUR yönetiminin kullandığı yıllık kaynak miktarının 50 Milyar TL.'yi aşmakta oluşu bu düzenlemenin gerekliliğinin etraflıca tartışılması gerektiğini doğrulamaktadır.

Ayrıca teklifin komisyon çalışmaları sırasında verilen bir önerge ile bazı terkin problemlerinin çözümü gerekçe gösterilerek teklif metnine eklenen 14.maddedeki düzenlemenin de bu madde hükmü ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Teklifin 14. maddesi;

"MADDE 14- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 29- Yeni Koronavirüs (Covid-19) sebebiyle işverenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvurularının alınması, değerlendirilmesi ve ödenmesine ilişkin işlemler hakkında Bakanlık ve Kurum personeline herhangi bir sorumluluk yüklenemez. Bu kapsamda 2020 Ekim ayı ve öncesi döneme ait işverenlerin hatalı işlemlerinden kaynaklanan fazla ve yersiz ödemelerden bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla tahsil edilmemiş olanlar terkin edilir. Tahsil edilenler iade veya mahsup edilemez."

hükmünü içermektedir.

Bu madde ile (Covid-19) sebebiyle işverenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvurularının alınması, değerlendirilmesi ve ödenmesine ilişkin işlemler hakkında Aile,,Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İŞKUR personeline herhangi bir sorumluluğun yüklenmemesi sağlanmaktadır.

Bu madde ve diğer maddelerde bulunan Aile, Çalışma, Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, İŞKUR'la ilgili çalışma hayatını ilgilendiren çok sayıda yasada yapılan değişikliklerin asıl komisyon olan Sağlık, Aile ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmeden acele ile yasalaştırılması gayretini de uygun görmüyoruz.

3.23 Teklifin 36.maddesinin değerlendirilmesi:

.Teklifin bu maddesiyle basın mesleğinde çalışanlara itibari hizmet süresi verilmesinin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki düzenlemelere atıf yapılarak tespit edilmesi(sınırlandırılması) konusunda düzenleme yapılmaktadır.

14/2/2020 tarihli ve 31039 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin mevcut hükmün iptaline karar verilmiş ve iptal kararının yürürlüğü, oluşacak yasal boşluğun giderilmesi amacıyla TBMM'ye 9 ay süre verilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararın gerekçesi şu şekildedir:

"Kuralla fiili hizmet zammından yararlanacak basın kartı sahibi olanların tespiti Basın Kartı Yönetmeliği'ne bırakılmıştır. Böylece basın kartı sahibi olmak için gerekli şartlar ve dolayısıyla fiili hizmet zammının uygulanacağı basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların belirlenmesinde temel esaslar ve ilkeler kanunla düzenlenmeyerek bu konudaki düzenleme yetkisi yönetmelik aracılığıyla bütünüyle yürütme organına verilmiştir. Basın ve gazetecilik mesleğinde fiilen çalışanların fiili hizmet zammından yararlanmaları için kuralda olduğu gibi Basın Kartı Yönetmeliği'ne göre basın kartı sahibi olmaları şartının öngörülmesi yeterli değildir. Kanunilik ölçütünün gerçekleşmesi için sosyal güvenlik hakkının sınırlandırılmasına yol açan söz konusu düzenleme nedeniyle basın kartının niteliği ile ne şekilde verileceği konusunda ve bu kartın verileceği kişilerde aranacak şartları içeren temel ilkelerin anılan hakka keyfi bir şekilde müdahale edilmesini önleyecek şekilde kanunla açık bir şekilde ortaya konulması gerekir. Kanunda söz konusu temel ilkeler ve kanuni çerçeve belirlenmeksizin itiraz konusu kuralla sosyal güvenlik hakkına sınırlama getirilmesine imkân tanınması temel hakların ancak kanunla sınırlandırabileceğini öngören Anayasa hükmünü ihlal etmektedir."

Teklifin bu maddesi ile; "14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar" ibaresi getirilmektedir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararına rağmen, getirilen bu teklif, yine Anayasa'nın 13. ve 60. Maddelerine açık aykırılık taşımaktadır. Çünkü bu kararın gerekçesi olan yönetmelik 14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. Maddesi çerçevesinde

çıkarılmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi kararını yok sayarak “kanunilik ilkesi” çerçevesinde kriterleri kanun yoluyla belirleme yerine Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine atıfta bulunarak yürütmeye sınırları belirsiz ve keyfiyete dayalı geniş yetki devri yapan bu düzenleme de Anayasa’nın 2., 6., 7., 8., 13., ve 60. Ve 153. maddelerine açık aykırılık taşımaktadır.

Bir gazetecinin özlük hakkının bir siyasetçinin elinde bulunması o gazeteci üzerinde tehdittir. Gazetecilerin özlük haklarıyla ilgili düzenlemenin idarenin, siyasetin etkisinden arındırılması lazımdır.

Komisyon görüşmeleri sırasında madde metninde “itibari hizmet süresinin hesaplanması ile ilgili ölçütün kanuni esaslara bağlanması yönünde verdiğimiz önerge iktidar partisi ve ortağı parti temsilcilerince kabul görmemiştir.

3.24 Teklifin 32.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Covid-19 salgınının sona ermemiş olması ve bu durumun turizm sektörüne olumsuz etkilerinin halen devam etmesi nedeniyle, Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; 4706 sayılı Kanunun geçici 25. maddesi kapsamında ödeme süreleri altı ay ertelenen bedeller ile 1/7/2020 tarihi ile 31/12/2020 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile ecrimisillerin ödeme sürelerinin, başvuru şartı aranmaksızın bir yıl ertelenmesi, bu alacakların ertelenen süre sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesi konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Komisyon çalışmaları sırasında;kanun metninde yer alan vergi ve sigorta prim ödemeleri ile ilgili ertelemelerde, bir miktar faiz alındığı halde bu tür alacakların neden herhangi bir faiz veya gecikme zammı alınmadan ertelendiği, hasılat paylarında neden böyle bir ertelemeye gidildiği, bunun bir mantığının olup olmadığı konusunda sorulan sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Covid 19 pandemisinden çok sayıda sektörün etkilendiği belirtilerek böylesi bir düzenlemenin tüm ektörleri kavrayacak şekilde etraflıca düşünülerek yapılması konusundaki önerimiz kabul görmemiştir.

3.25 Teklifin 37.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi ile 25 yaşın altında olan ve ücretli olarak çalışanlar gençlerin bir işyerinde ay içerisinde 10 günden az çalışması halinde bu tür sigortalılar için sadece kısa vadeli sigorta kolları için prim kesileceği hususu düzenlenmektedir. (% 2 iş kazası ve meslek hastalıkları primi ile %7,5'i işveren %5'i sigortalıya ait olmak üzere % 12,5 oranında genel sağlık sigortası primi işverence ödenecektir.)

Bu tür çalışma halinde genç sigortalı için uzun vadeli sigorta kolları (yaşlılık-maluliyet-ölüm sigortaları) için ödenmeyeceği öngörülmektedir. İşçiler için işverenler Genel Sağlık Sigortası primini 30 güne tamamlayacaklardır. Ayrıca işçiler isterlerse çalışmanın olduğu, ayı takip eden iki ay içerisinde uzun vadeli sigorta kolları için ödenmesi gereken % 20 oranındaki primleri kendileri ödeyebileceklerdir. Maddenin son fıkrasında ise olası kötü kullanım olarak tanımlanabilecek mevcutta tam zamanlı çalışan genç işçilerin bu tür çalışmaya döndürülmemeleri için bir kısıtlama getirilmiştir. Buna göre; 25 yaş altı gencin işe giriş tarihinden önceki bir yıl içinde 120 günden daha fazla prim ödeme gün sayısının olmaması ve bu şekilde çalıştırmaya başlanılan gencin 25 yaşını tamamlaması ile birlikte getirilecek düzenlemenin sona erdirilmesi düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile yürürlükteki asgari ücret üzerinden çalışma gün sayısı dikkate alınarak % 14,5 oranında prim alınmak suretiyle prim maliyeti dolayısıyla işçilik maliyeti azaltılması amaçlanmaktadır. Yasal hale getirilmek istenen bu düzenleme başlı başına sosyal güvenlik ve emeklilik hakkının ihlali anlamına gelmektedir. İşverenler artık işçileri 24 yaşına doldurana kadar yaşlılık primini ödemeyerek istediği kadar 10 günün altında hazırladığı sözleşmelerle çalıştırabilecektir. Komisyon çalışmaları sırasında, 25 yaş altında kayıtlı çalışan 3.449.394 kişinin bulunduğu, ücretli yevmiyeli kayıt dışı çalışan kişi sayısının 1 milyon 754 bin kişi olduğu, 25 yaş altı kayıt dışı çalışanların yüzde 50'sinin kısmi istihdam olarak kayıt altına gireceğinin tahmin edildiği, bu grubun 877 bin kişiye ulaştığı, kayıtlı çalışanların yüzde 25'inin de kısmi istihdama geçeceği varsayımıyla bu düzenlemenin aylık toplam maliyetinin 382 milyon 614 bin 890 liraolduğunun tahmin edildiği ifade olunmuştur.

Bu maddeyle 25 yaşın altındaki genç işçilerin bir ay içerisinde on günden az çalışmaları durumunda bu işçiler adına malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminin

kesilmemesine yönelik bir düzenleme getirilmektedir. İşçilerin yaşlılık aylığına ve emekliliğine hak kazanabilmeleri onlar adına işverenlerin ve kendilerinin bu sigorta kollarına prim yatırımlarıyla mümkündür. Bu düzenlemenin yasalaşması durumunda 25 yaşın altındaki gençlerin bu biçimdeki çalışmaları onların emekliliğe hak kazanmada gerekli olan yaş koşulu ve prim ödeme koşulu açısından yok sayılacaktır. Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarında işveren hissesi yüzde 11, işçi hissesi yüzde 9 olmak üzere işçi ücretinin toplam yüzde 20'sidir. Yasa teklifi ancak işçinin kendisinin yüzde 20'lik primi ödemesi durumunda bu sürelerin emeklilik açısından sayılabilesine imkân tanımaktadır. Bu da işverenin yükümlülüğünün işçinin sırtına yüklenmesi anlamına gelmektedir.

Yaşlılık, bireyi gelirsiz bırakan sosyal bir risktir. Bu nedenle sosyal güvenlik sistemleri yaşlılık sigortası aracılığıyla bu riskin doğurduğu gelir kaybına karşı bireyi güvence altına alır. Yaşlılık sigortasının güvencesi ise emekli olma hakkı ve emeklilik aylığıdır. Primli sistemde her sosyal risk için ayrı ayrı prim alınır. Genel sağlık sigortası, hastalık sigortası, işsizlik sigortası, iş kazası, meslek hastalığı sigortası, ölüm, yaşlılık ve maluliyet sigortası primlerinin her biri ayrı ayrı oranlarda kuruma işverence işçinin ücretinden kesilerek yatırılır. Prim oranlarının bir kısmı işçi, bir kısmı ise işveren payı olarak adlandırılır. Sosyal güvenlik hakkının öznesi, Anayasa ve sosyal güvenlik hakkını düzenleyen, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre ayrımsız herkeştir.

Kanun teklifi sosyal güvenliğin öznesini ayrımsız herkes olmaktan çıkarmakta, 37'nci maddesinde yapmış olduğu düzenlemeyle işe girdiği tarihte 25 yaşından küçük olup hizmet akdine tabi olarak bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma sayısı on günden az olanlar için yaşlılık aylığı primi ödeme zorunluluğu kaldırılmaktadır.

Bu hükme göre hizmet akdiyle yani işçi olarak çalışmaya başlayan bir kişiye 25 yaş altında ve ay içerisinde çalıştığı saatler toplamı on günden az ise bu işçinin işvereni yaşlılık aylığı primi ödemek zorunda değildir.

Bu işçi, ayda 1'den fazla işverenin yanında onar günün altında ama toplamda otuz gün de çalışsa her bir işveren için on gün koşulu ayrı ayrı aranacağı için on günü

doldurmayan her bir işveren yine yaşlılık aylığı primi yatırma yükümlülüğünden kurtulmuş olacaktır.

İşe girdiği tarihten önceki son bir yıl içerisinde prim ödeme gün sayısı yüz yirmi günden fazla olan, 25 yaşını dolduran sigortalılar hakkındaysa bu hükümler uygulanmayacaktır. Örneğin, 25 yaşın altındaki bir işçi, birden fazla işverenin yanında her bir ayda 10 günün altında çalıştığında 25 yaşının doldurana kadar çalıştığı süreler emeklilik hakkı için dikkate alınmayacaktır. Yani, güvencesiz ve emeklilik hakkı ötelenmiş bir çalışma ilişkisi yaşayacaktır

25 yaş altı için getirilen bu düzenleme tuzaklarla doludur. Maddi bakımdan zayıf, çaresiz insanların durumunu daha da kötüye götürecektir. Genç işsizliğin çözümü bu değildir. Genç işsizliği önlemek, sanayileşmekten geçmektedir.

Komisyonadaki görüşmelere katılan bir sendika temsilcisi;

"Bu maddenin aynıyla geçmesi hâlinde bazı endişelerimizi paylaşmak istiyorum: İlgili maddenin işverenler açısından 25 yaş altında olan ve on günden az çalışanların uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin ödemelerinin yapılması yükümlülüğünün ortadan kalkmasına neden olacaktır bu şekilde geçmesiyle. İşveren üzerindeki prim yükü masrafını azaltmak isterken işçilerin uzun vadeli sigorta kollarına ve kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin ve işsizlik sigortasına ilişkin yükümlülüklerinin sağlanmaması, çalışanların işsizlik, malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası, meslek hastalığı ve analık gibi hayati öneme sahip haklardan yararlanmamasına neden olacaktır. Bu nedenle, on günden az çalışan 25 yaş altı çalışanlar için prim ödeme yükümlülüklerinin İşsizlik Sigortası Fonu aracılığıyla desteklenmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz"

şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Bir diğer sendika temsilcisi,

"Bu maddede işçinin sigortalılığı bölünüyor. Yani sigortalılığın bölünmesi nedir? On günden az çalışıyorsa bu kişi, bunun için iş kazası, meslek hastalığı ve genel sağlık sigortası primi ödeniyor, öbür kalan primler, diğer malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları yani uzun vadeli olan sigortaları ödenmiyor. Bunun ödenmesi çalışan kişinin kendisine bırakılıyor ama kendisine bırakılmazsa sadece otuz günlük bir süreye dâhil ediliyor. Eğer bu kişi; maaşını, ücretini aldıktan sonra diyelim on günden

az çalıştı, ücretini aldı, otuz gün içerisinde bu uzun vadeli sigorta primini yatırması lazım, yatırmaz ise bu hakkı düşüyor. Ee şimdi, 25 yaşından küçükleri düşündüğümüzde kişi 16 yaşında işe başlarsa 25 yaşa kadar geçecek süre içerisinde dokuz yıl var. 28'inci maddede belirli süreli iş sözleşmelerinin önü açıldı 25 yaş altına ve 50 yaş üstüne. 16'ncı maddede de işin bölünmesi var yani mevcut çalışanların işi bölünüyor, deniyor ki: "Teşvikle beraber iş sözleşmelerini kısmi süreliye çevirelim, biz istihdamı teşvik edelim." Bu gözle bakmak lazım. Biz bu 16'ncı maddeyi bir tuzak madde olarak görüyoruz. 25 yaşın altındakiler için iyi sonuçlar doğurmayacak"

şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Madde gerekçesinde "Prim yükünün azaltılması 25 yaş altı gençlerin istihdama dahil edilmesinde teşvik edici, bu şekilde çalışmayı isteyen gençler açısından da tercih edilme nedeni olacağından genç istihdamının artırılması, 25 yaşını tamamlayıncaya kadar da istihdam edilmemiş ya da çok az çalışmış gençlerimizin de istihdam piyasasında tecrübe edinmeleri amaçlanmaktadır." Şeklindeki ibareyle düzenlemenin amacı açıklanmıştır. İşgücü piyasasını esnekleştirme ve işgücü maliyetlerini düşürmeyi hedefleyen bu düzenleme, sermaye lehine bir düzenleme olmasının yanı sıra işçiler açısından bazı hakları geri götüren, olumsuz sonuçlar doğuran bir düzenlemedir.

Özellikle, Anayasa'nın 60. maddesinde belirlenen sosyal güvenlik hakkı açık bir biçimde ihlal edilmektedir. 25 yaş altı işçilerin emeklilik hakları ortadan kaldırılmaktadır. Diğer yandan söz konusu düzenleme, Anayasanın 10. maddesinde belirlenen kanun önünde eşitlik ilkesini ve 2. maddesindeki sosyal hukuk devleti ilkelerini de açıkça zedelemektedir.

Söz konusu düzenleme, söz konusu işçiler açısından Anayasa'nın 51 ve 53. maddelerinde tanımlanan örgütlenme ve toplu pazarlık haklarını da kullanamamalarına neden olacak bir düzenlemedir. Genç işçiler, tam zamanlı çalışmaya geçemeyeceklerini düşünerek bu haklarını kullanmaktan çekineceklerdir. Diğer yandan söz konusu düzenleme, 6356 sayılı kanun ile düzenlenmiş olan toplu pazarlık hakkının kullanımında sendikalar için gerekli olan işyeri çoğunluğunun sağlanmasında da olumsuz bir etki yaratacaktır. Bu şekilde çalışan işçiler işyeri işçi sayısına dahil olduklarından sendikaların yeterli çoğunluğa sahip olmalarında oldukça ciddi sıkıntılar yaşayacağı açıktır.

Bu düzenleme yukarda açıklanan nedenlerle; Anayasa'nın 2., 10., 51., 53. ve 60. maddesine aykırı bulunmaktadır

3.26 Teklifin 38. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında verilen önerge ile teklif metnine eklenen 38. madde;

"MADDE 38- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 82- 2020 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapılmış üniversite sağlık hizmeti sunucularının Kuruma 31/12/2020 tarihine kadar bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda, aradaki fark terkin edilir. Terkin edilen tutar Hazineden tahsil edilir.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir."

hükümünü içermektedir.

Söz konusu düzenlemenin yıl başında SGK tarafından 43 üniversite hastanesine götürü hizmet bedeli olarak aktarılan 12 Milyar TL'sinden mahsuplaşma sonucunda alınması muhtemel 3 Milyar 800 Milyon TL'nin üniversiteler lehine terkin edilmesi ile ilgili olduğu, bu durumun coronavirüsten dolayı üniversitelerde yeterli sayıda hastaya hizmet sunulmamasından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Ancak söz konusu tutarın üniversiteler arasında dağılımı konusunda komisyon bilgilendirilmemiştir.

3.27 Teklifin 40. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle,

-Cumhurbaşkanına Kurumlar Vergisi oranında 5 puana kadar indirim yapma yetkisi verilmesi,

-Halka en az %20 oranında açılan ve payları borsada işlem gören şirketlere 2 puan kurumlar vergisi indirimi getirilmesi,

-Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 2. maddesindeki istisnanın süresinin 5 yıl daha uzatılması,

konularında düzenleme yapılmaktadır.

Maddeyle, Cumhurbaşkanına, %20 olan kurumlar vergisi oranını beş puana kadar indirme ve tekrar kanuni seviyesine getirme yetkisi verilmektedir. *(Kurumlar vergisi oranı halen Kanunun geçici 10. maddesi uyarınca 2018, 2019 ve 2020 yılı vergilendirme dönemleri için %22 olarak uygulanmaktadır.)*

Ayrıca, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme ve elektronik para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketleri hariç olmak üzere, payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem görmek üzere en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen kurumların paylarının ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere beş hesap dönemine ait kazançlarına kurumlar vergisi oranının 2 puan indirimli olarak uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

%20 olan halka açıklık oranının beş yıl süresince korunması gerekmektedir. Aksi takdirde verginin tahsil edilmeyen kısmı şirketten cezasız olarak ancak faiziyle birlikte istenecektir.

2 puan artırımlı olarak uygulanan Kurumlar Vergisinin oranını % 5 puana kadar indirmeye Cumhurbaşkanına yetki verilmesinin nedeni anlaşılamamaktadır.

Dolaylı vergilerin daha fazla alınarak kamu giderlerinin düşük gelir gruplarından finanse edilip harcamaların öyle yapıldığını gösterir bir tablo varit iken yani adaletsiz bir vergi sistemi varken bu durum, adaletsizlik oranını artıracak bir husustur.

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında söz konusu değişikliğin gerekçesi konusunda tatminkar açıklamalarda bulunulmamıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanına yetki veren düzenlemenin Anayasa'nın 7., 73. ve 104. maddesi hükümleri açısından değerlendirilmesi gerekir.

3.28 Teklifin 41. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 41. maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 2. maddesindeki istisnanın süresinin 5 yıl daha uzatılması konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Kanunun geçici 2. maddesinde yer alan ve 2020 yılı sonuna kadar;

-Dernek veya vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanununun 94. maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67. maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar ile

-Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim yapan mesleki ve teknik eğitim okullarındaki atölye ve uygulama birimleri ile anaokulu, kreş, çıraklık ve halk eğitim merkezlerindeki uygulama birimlerine bağlı döner sermaye işletmelerinin elde ettikleri gelirler.

dolayısıyla iktisadi işletme oluşmuş sayılmayacağı yönündeki uygulamanın süresi 2025 yılı sonuna kadar uzatılmaktadır. *(İktisadi işletmenin oluşmuş sayılmaması bu dernek ve okulların ayrıca bir vergi mükellefiyeti altına girmelerine gerek olmadığı anlamına gelmektedir.)*

Maddenin komisyondaki görüşmelerinde bu maddede yer alan 2025 tarihi ile teklifin diğer bazı maddelerinde bulunan sürelerin uzatılması için seçilen tarihlerin saptanmasında bir gerekçe, ölçüt veya amaç olup olmadığı, bu uzatma tarihleri konusunda bir ön hazırlık çalışmasının varit olup olmadığı, bu sürekli tarih uzatmaları yerine yeni bir yöntem arayışında bulunup bulunulmadığı, konusundaki sorularımıza yanıt verilmemiştir.

Madde ile ayrıca yine geçici 2. maddede yer alan ve uygulama süresi dolan istisnalara ilişkin ifadeler de metinden çıkarılmaktadır.

Ancak geçici maddeler doğaları gereği geçici bir süre uygulanmak üzere getirildikleri için uygulamaları sona ermelerine karşın yürürlükten kaldırılmazlar. Bu madde ile niçin bu şekilde bir hüküm getirildiği anlaşılamamıştır.

Maddede yer alan ve madde metninden çıkarılmak istenen istisnalar İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı ile EXPO 2016 Antalya Ajansına ilişkindir.

Bu tedvin zaafının giderilmesi gerekir.

3.29 Teklifin 43 ve 44. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 43. maddesi ile 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 6 ncı maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmakta, süresi ve içeriği belli olmayan kurslardan alınan belgelerle iş yeri açılmamasının sağlanmakta, 44. Madde ile anılan kanuna geçici 7. maddde eklenerek bu konuda geçmiş dönem kurslarından belge alanların kazanılmış haklarının saklı tutulması amaçlanmaktadır.

Komisyon çalışmaları sırasındaki açıklamalardan Türkiye’de mesleki yeterlilik belgesini vermekle yükümlü olan kurumun Mesleki Yeterlilik Kurumu olduğu, aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığını ilgilendiren bir kanunda Millî Eğitim Bakanlığının da mesleki yeterlilik belgesi vermesine yönelik bir yetkisinin bulunduğu, yapılan değişiklikle bu yetki karmaşasının giderilmesinin amaçlandığı, bu konuda tek yetkili kurumun Mesleki Yeterlilik Kurumu olarak sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

Mesleki yeterlilik belgesi sağlamada piyasada bir başıboşluğun ve kuralsızlığın olduğu bilinmesine karşın bu düzenlemede neden bu kadar gecikildiğinin izahı gerekmektedir.

3.30 Teklifin 46.maddesinin değerlendirilmesi:

Daha önce komisyonda görüşülerek kabul edilen (2/3113) esas numaralı “Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin 14.maddesinde yer alıp söz konusu kanun teklifinin T.B.M.M. Genel Kurulunun 15.10.2020 tarihindeki oturumdaki görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekilleriince “Söz konusu düzenlemenin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.” gerekçesi ile verilen önerge ile kanun teklifi metninden çıkartılan, ancak sonradan bu kanun teklifine acele ile eklenen bu madde ile; ile 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanuna “İlave tedbirler için başvuru yolu” başlıklı geçici madde eklenmiştir. Bu maddede Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda ohal khk’ları ve yasaları çerçevesinde alınan

ilave tedbirlere ilişkin idari başvuru ve yargı yolu açılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır

Söz konusu maddenin gerekçesinde;

"Madde ile Anayasa Mahkemesinin 24/12/2019 tarih ve Esas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı Kararıyla 7075 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...ilave tedbirler ile..." ibaresinin iptali sonrasında olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirler hakkında başvuru yolunun belirlenmesi ihtiyacı dikkate alınarak idari başvuru yolu ve yargı yolu açılmaktadır.

İlave tedbirlere karşı tedbiri uygulayan veya tedbir konusu işlemi gerçekleştirmeye yetkili olan ya da tedbiri kaldıracak kurum ve kuruluşlara başvurulabileceği düzenlenmiştir. Özellikle tedbir uygulandığı tarihten sonra kapatılan veya bünyesinde bulunduğu teşkilatı değiştirilen kurum ve kuruluşlar bakımından başvuru tarihi itibarıyla söz konusu tedbirle ilgili olan kurum ve kuruluşlara başvurulması gerekmektedir. Ayrıca kurum ve kuruluşların başvuruları altı ay içerisinde sonuçlandırması öngörülmektedir. Düzenlemeyle kurum ve kuruluşlara ilave tedbirlerin asıl tedbirin zorunlu sonucu olup olmadığı veya devamının gerekip gerekmediği gibi hususları göz önünde bulundurmak suretiyle başvuruları reddetme veya tedbirlerin kaldırılmasına karar verme imkânı getirilmiştir. Pasaport Kanununun ek 7 nci maddesinde pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlar bakımından idari başvuru yolu mevcut olduğundan söz konusu tedbirler hakkında mevcut usulün uygulanmaya devam edilmesi belirtilerek mevzuatta oluşabilecek tereddütlerin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için zorunlu olmamakla birlikte başvuru sayısı ve niteliği göz önüne alınarak kurum ve kuruluşlar bünyesinde komisyon kurulabileceği, başvuruların sonuçlandırılması için her türlü bilgi ve belgenin ilgililerden talep edilebileceği, başvuruyu incelemekle görevli idarenin tespitinde ihtilaf ortaya çıkması halinde bu ihtilafın Cumhurbaşkanlığınca giderileceği düzenlenmiştir."

şeklinde açıklama yer almaktadır.

7075 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ile kurulan Olağanüstü Hal İnceleme Kurulu'nun görev ve yetkilerini düzenleyen 2. Maddesinde, "OHAL KHK'ları ile kamu görevinden çıkarılanlar ile kapatılan dernekler ve kurumlar, doğrudan KHK hükmü ile uygulanan kamu görevinden çıkarma ya da kurum ve kuruluşların kapatılması gibi tedbirlere karşı 7075 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre Komisyona başvuruda bulunabilecektir.

Ancak söz konusu maddenin 3. fıkrasında "Bu maddede belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelede yer alan **ilave tedbirler ile** kanun yollarının açık olduğu işlemler hakkında ayrıca başvuru yapılamaz." hükmü gereği ilgililerin kamu görevinden çıkarmaya bağlı olarak silah ruhsatı ve pasaportun iptal edilmesi ya da kurum ve kuruluşların kapatılmasına bağlı olarak mal varlığının Hâzineye devredilmesi gibi ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru hakkı bulunmamaktadır.

CHP tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru sonucunda Anayasa Mahkemesi; 24/12/2019 tarih ve Eşas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı Kararıyla 7075 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...ilave tedbirler ile..." ibaresini

"Olağanüstü hâl KHK'ları ile düzenlenen ilave tedbirlerden bazıları Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgilidir. Örneğin kapatılan kurum ve kuruluşların mal varlığının Hâzineye devredilmesi Anayasa'nın 35. maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkına, kamu görevinden çıkarılanların pasaportlarına elkonulması ise Anayasa'nın 23. maddesiyle güvence altına alınan yerleşme ve seyahat hürriyetine sınırlama getirmektedir.

Asıl tedbirin hukuka uygun olması, bu tedbirlerden ayrılabilir nitelikte olan ilave tedbirlerin de mutlaka hukuka uygun olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nedenle Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren ilave tedbirlerin asıl tedbirlerden bağımsız olarak hukuka uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Asıl tedbirden bağımsız olarak uygulanan ilave tedbirlerin hukuka uygun olup olmadığının denetimi ise ancak yargı makamlarının etkili bir denetim yapmasına imkân verecek bir idari başvuru yolunun öngörülmesiyle mümkündür.

Dava konusu kuralla asıl tedbirin zorunlu sonucu olmayan ve asıl tedbirlerden ayrılabilir nitelikte olan ilave tedbirler yönünden bir ayırım yapılmaksızın tüm ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru hakkının tanınmaması, anılan nitelikteki tedbirlerin asıl tedbirlerden bağımsız olarak idari ve yargısal merciler tarafından etkili bir şekilde denetimini imkânsız kılmaktadır. Bu itibarla doğrudan olağanüstü hâl KHK'ları ile tesis edilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hâl kapsamında yürürlüğe konulan KHK'larda yer alan ilave tedbirlere karşı Komisyona başvuru yapılamayacağını öngören kural, Anayasa'nın 40. maddesiyle güvence altına alınan etkili başvuru hakkına aykırılık oluşturmaktadır."

gerekçesiyle Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir.

Kanun teklifinin 14. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda OHAL KHK'ları ve yasaları çerçevesinde alınan ilave tedbirlere ilişkin idari başvuru ve yargı yolu açılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Teklif e göre; ilave tedbirlere karşı tedbiri uygulayan veya tedbir konusu işlemi gerçekleştirmeye yetkili olan ya da tedbiri kaldırabilecek kurum ve kuruluşlara başvurulabileceği düzenlenmiştir.

Burada dikkatle üzerinde durulması gereken iki nokta bulunmaktadır. Birincisi Anayasa Mahkemesi; açıkça bu konuda OHAL Komisyonuna başvurulabilmesinin yolunun açılması gerektiğini ifade etmektedir.

Yapılan bu düzenleme; uygulamada baştan sakat bir düzenlemedir. Bir idarenin kendi vermiş olduğu bir kararın aynı konuda daha sonra yapılan başvuruya istinaden değişmesi demek karar alan kişilerin veya kurumların bu hukuksuzluğu baştan kabul etmesi ve bu nedenle ortaya çıkacak kamu zararından sorumlu tutulması anlamına gelir. Bu açılacak tam yargı davaları nedeniyle ortaya çıkan kamu zararının 5018 sayılı Kanunun 71. Maddesi çerçevesinde rücu edilmesi sonucunu doğurur. Dolayısıyla başvurunun idare tarafından baştan reddedilmesi anlamına gelen bir düzenleme yapılmıştır.

Yine, özellikle Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişle birlikte bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar birleşmiş, kapanmış veya adını değiştirmiştir. Özellikle tedbir uygulandığı tarihten sonra kapatılan veya bünyesinde bulunduğu teşkilatı değiştirilen

kurum ve kuruluşlar bakımından başvuru tarihi itibarıyla söz konusu tedbirle ilgili olan kurum ve kuruluşu başvurulması gerekmektedir.

Bu durum fiilen başvuru süresi olarak belirlenen 3 aylık sürenin hangi aşamada başlayacağı ve sona ereceğinin belirlenmesi açısından bir belirsizlik oluşturmaktadır.

Kurumun başvuruyu kabul etmemesi halinde başvurucuya doğrudan yargı yoluna başvuru hakkı tanınmamıştır. Bu da etkin yargılama hakkını zedeleyici bir başka durumdur. Hâlihazırda pasaportlar konusunda İçişleri Bakanlığının kendi iç bünyesinde oluşturulan sistemde Emniyet Genel Müdürlüğünün uygulamaları ilden ile değişmekte, başvuru süreçleri uzamakta pasaport verilmesi keyfi olarak değişmektedir.

Ayrıca kurum ve kuruluşların başvuruları altı ay içerisinde sonuçlandırması öngörülmektedir.

Düzenlemeyle kurum ve kuruluşlara ilâve tedbirlerin asıl tedbirin zorunlu sonucu olup olmadığı veya devamının gerekip gerekmediği gibi hususları göz önünde bulundurmak suretiyle başvuruları reddetme veya tedbirlerin kaldırılmasına karar verme imkânı getirilmiştir. Oysa Anayasa Mahkemesi kararında ilave tedbirlerin neler olduğunu açıkça belirtmiştir. Bu da doğal olarak Anayasa Mahkemesinin kararının by pass edilmeye çalışıldığının bir başka göstergesidir.

Madde teklifinin birinci fıkrasının son cümlesi ile Pasaport Kanununun ek 7 nci maddesinde pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlar bakımından idari başvuru yolu mevcut olduğundan söz konusu tedbirler hakkında mevcut usulün uygulanmaya devam edilmesi belirtilerek mevzuatta oluşabilecek tereddütlerin önlenmesi düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için zorunlu olmamakla birlikte başvuru sayısı ve niteliği göz önüne alınarak kurum ve kuruluşlar bünyesinde komisyon kurulabileceği düzenlenmiştir. Bu da adil yargılama hakkını zedeleyici bir düzenlemedir. Başvurunun kabulü incelenmesi gibi hususlar idarenin takdir hakkı çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Teklifin üçüncü fıkrası ile başvuruların sonuçlandırılması için her türlü bilgi ve belgenin ilgililerden talep edilebileceği düzenlenmiştir.

Teklifin dört, beş ve altıncı maddelerinde başvuruları inceleyen kişilerin hak ve yükümlülükleri tanımlanmıştır.

Teklifin yedinci fıkrasında ise başvuruları reddedilenlerin HSK tarafından belirlenecek Ankara idare Mahkemelerine başvurabileceği düzenlenmiştir.

Burada sıkıntılı iki durum vardır. Birincisi HSK görevli mahkemeyi belirlemediği takdirde ne olacağıdır. İkincisi ise idare hukuku açısından etkin yargılama hakkını zedeleyen Ankara mahkemelerine başvuru şartıdır. Kişiler veya kurumlar, ikamet ettikleri illerde kurulu mahkemelere de başvurabilmelidir. Örneğin bir üniversiteye karşı açılan dava için Ankara'ya gelinmesi, burada başvuru yapılması sorunlu bir yaklaşım olduğu gibi maddi olanakları olmayanlar açısından yargı yoluna başvuruyu da kısıtlayan bir durum yaratacaktır.

Maddenin son fıkrasında ise başvuruyu incelemekle görevli idarenin tespitinde ihtilaf ortaya çıkması halinde bu ihtilafın Cumhurbaşkanlığına giderileceği düzenlenmiştir. Bunun süresi de belli değildir. Bu durumda başvuru süresi olarak belirlenen 3 aylık sürenin sona erip ermeyeceği de belirtilmemiştir.

7075 sayılı Kanun'a eklenmek istenen geçici madde 4'ün ilk fıkrası, söz konusu Kanun'un 2. maddesinde belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı hakkında tedbir uygulanan kişi, kanuni temsilcisi ya da mirasçıları tarafından tedbiri uygulayan veya tedbirle ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurulacağını; kamu kurum ve kuruluşlarının, başvuru üzerine yapacağı inceleme sonucuna göre en geç altı ay içinde başvurunun reddine veya tedbirin kaldırılmasına karar vereceklerini öngörmektedir.

Madde gerekçesi, düzenlemenin, Anayasa Mahkemesi'nin 24/12/2019 tarih ve Esas: 2018/74, Karar: 2019/92 sayılı kararıyla 7075 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "...ilave tedbirler ile..." ibaresinin iptali çerçevesinde, olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirler hakkında başvuru yolunun belirlenmesi ihtiyacı dikkate alınarak idari başvuru ve yargı yolunun açılması amacıyla öngörüldüğünü ifade etmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararında ek tedbirlerin, her zaman için asıl tedbirin zorunlu bir sonucu olmadığını bu sebeple de ayrıca bir başvuru imkanının olması ve

bu tedbirlerin de hukuka uygunluk denetiminin yapılabilmesi gerekliliğini belirtmiştir. Zira ek tedbir olarak öngörülen pasaport yasağı, mallara el koyma gibi anayasal hakları doğrudan ihlal niteliğindeki tedbirlere karşı hukuki başvuru yolunun olmaması, Anayasa'ya açıkça aykırıdır.

Eklenmek istenen geçici 4. madde, idareye, ilgili ilave tedbirlere karşı yapılacak başvurulara ilişkin olarak karar vermesi için altı aylık bir süre tanımaktadır. Maddenin 7. fıkrasına göre, kamu kurum ve kuruluşlarının kararlarına karşı Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenecek Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir. Ancak söz konusu süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda öngörülen iki aylık ihtiyari yanıt süresinden farklı şekilde, dava şartı oluşturmaktadır.

Söz konusu düzenleme kanunlaşır, haklarında alınmış ilave tedbirlere karşı hak arama özgürlükleri zaten uzun sürelerdir ellerinden alınmış olan kişilerin mahkemeye erişim haklarını kullanabilmeleri için, idarenin haklarında verecekleri kararı altı ay gibi uzun bir süre beklemeleri gerekecektir.

Oysa, Anayasa'nın ilgili maddelerinin de ifade ettiği üzere, kişiler için idarenin eylem ve işlemlerine karşı idare mahkemelerinde dava açmak, bir lütuf değil ama temel bir haktır : *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır"* (m. 125), *"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir"* (m.40) ve *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir"* (m.36).

İdarenin olağanüstü hal hukukuna dahi aykırılık oluşturan kimi işlemlerine karşı, olağan hukuk düzeninde, adil yargılanma hakkının bir unsuru olan mahkemeye erişim hakkının kullanılabilmesi için idarenin altı içinde vereceği kararı bekleme koşulunu öngörmek, Anayasa Mahkemesi kararının da tescillediği şekilde uzun süredir hak mağduru olan kişilerin mahkemeye erişim haklarını ölçsüz şekilde sınırlamaktadır.

Olağanüstü halin yürürlükten kalkmasına rağmen, yıllardır ilave tedbir başlığı altında haklarında alınan tedbirlere karşı yargı yoluna başvuramayan kişilerin, hak arama özgürlüklerinin ve mahkemeye erişim haklarının gereğini en ivedi şekilde yerine getirmek gerekmektedir. İdarece verilecek olası red kararı sonrasında açılacak

idari davaların da uzun süreler devam etme ihtimali dikkate alındığında, söz konusu ilave tedbirler bakımından dava şartı olarak altı aylık bir süre öngörmenin ölçüsüz bir koşul oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Kaldı ki, ilave tedbirlerle ilgili yapılacak başvurular, OHAL Komisyonu'na yapılabilen başvurulara göre de çok daha geç bir tarihte mümkün olabilecektir.

Eğer idarenin cevap sürmesinin dolması dava şartı olarak öngörülebilecekse de, altı aylık uzunluğundaki süre, ilgililerin hak arama özgürlüklerinin yıllardır Anayasa'ya aykırı şekilde ellerinden alınmış olduğu tespiti de dikkate alındığında, ölçüsüz şekilde uzundur ve bireylerin çıkarlarıyla toplumun çıkarları arasında adil bir denge sağlamamaktadır. Yapılabilecek başvuru sayısının çokluğu da idareye tanınan altı aylık süreyi haklı kılmaz, zira; düzenlemeye göre, bir yandan, başvurular tek bir kuruluşa değil ama farklı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacaktır.

Öte yandan; maddenin ikinci fıkrasına göre, başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde komisyonlar kurulabilecektir. İdarenin, kişilerin hak mağduriyetlerini mümkün en ivedi şekilde çözecek biçimde örgütlenmesi, devletin hak arama özgürlüğünü etkili kılmak yönünde taşıdığı pozitif yükümlülüğünün gereğidir. Şu halde, eğer dava şartı olarak bir süre öngörülmek gerekirse, bu sürenin üç ayı geçmemesi uygun olacaktır.

Öte yandan, konunun mahiyeti itibarıyla, kanunlaşması halinde söz konusu altı aylık süreyi Anayasa Mahkemesi'ne taşımak etkili bir çare olamayacaktır. Zira; Anayasa Mahkemesinin konuyu karara bağlaması, dava şartı oluşturmaması veya her halükarda en azından kısaltılması gereken söz konusu altı aylık süreden, daha uzun zaman alacaktır. Bu sebeple, söz konusu ilave tedbirlere karşı doğrudan yargısal başvuru olanağının tanınması ve bunun olamaması halinde de, söz konusu altı aylık sürenin kısaltılması bakımından, Komisyon ve Genel Kurul aşamalarında gösterilecek anayasal hassasiyet özellikle önem taşımaktadır.

Eğer olduğu şekilde muhafaza edilecek olursa da, maddenin ilk fıkrasına, ikinci cümleden sonra gelmek üzere, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasına koşut şekilde, *"Bu süre içinde bir cevap verilmezse, başvuru reddedilmiş sayılır."* şeklinde bir hüküm eklenmesi uygun olacaktır.

Maddenin 2. fıkrası, başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde komisyon kurulabileceğini belirtmektedir. Kişilerin

hak arama özgürlüklerinin gereğinin ivedi şekilde yerine getirilmesi, dava şartı olarak öngörülen idari yanıtın mümkün ölçüde hızlı şekilde verilmesini gerektirir. Bu açıdansa, söz konusu idari başvurulara hızlı şekilde yanıt verilebilmesini sağlayacak örgütlenmenin farklı kamu kurum ve kuruluşlarının takdirine bırakılmaması ve söz konusu komisyonların oluşumlarının genel hatlarıyla kanunda tanımlanması uygun olacaktır.

Maddenin 6. fıkrasında, *“Bu madde ile olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan başvurular hakkında karar verenlerin görev ve fiillerine ilişkin hukuki, idari, malî ve cezai sorumlulukları hakkında 6755 sayılı Kanunun 37. nci maddesi uygulanır”* denmektedir. Anılan 6755 sayılı Kanun’un 37. maddesine göre: *“15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında karar alan, karar veya tedbirleri icra eden, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hal süresince yayımlanan kanun hükmünde karamameler kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz”*.

Söz konusu düzenleme, Anayasa’nın başta hukuk devleti ilkesini içeren 2. maddesi gelmek üzere, birçok maddesine açıkça aykırıdır. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, CHP’nin bu maddeye ve benzer kapsamdaki 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun’un 9. maddesine ilişkin olarak daha önce yapmış olduğu iptal taleplerini reddetmiştir (AYM, E.2018/74, K.2019/92, 24/12/2019; AYM, E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019).

Özetle söz konusu madde metninde yer alan düzenlemeler, yukarıda özetlenen nedenlerle, Anayasa’nın 2. Maddesinde tanımını bulan “hukuk devleti” ilkesine “Hak arama başlıklı” 36, “Temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlıklı 40 ve “Yargı yolu” başlıklı 125. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Maddenin 7. fıkrasına göre: *“Kamu kurum ve kuruluşlarının kararlarına karşı Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenecek Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir”*. İdari yargıya başvuruda yetkili mahkemenin genel hükümlere göre

belirlenmesi, tabii hakim ilkesinin ruhuna daha uygun olacağı gibi, adil yargılanma ilkesi açısından oluşabilecek tereddütleri de azaltmaya yardımcı olabilecektir.

Maddenin 8. fıkrasında; *“Bu madde uyarınca yetkili olmayan kamu kurum ve kuruluşuna yapılan başvurular yetkili olduğu değerlendirilen kamu kurum ve kuruluşuna gönderilir ve durum başvurana bildirilir”* hükmü öngörülmüştür. Ancak söz konusu gönderme işlemi için herhangi bir süre kaydı ve sınırı koyulmamıştır. Düzenlemenin, idarenin bu açıdan ivedi şekilde hareket etmesini ve belirli bir süre içinde ilgili gönderme işlemini gerçekleştirmesini sağlayacak şekilde yazılması uygun olacaktır.

Ayrıca uygulamada farklı kamu kurum ve kuruluşlarının yetkisizlik düşüncesiyle ilgili başvuruları birbirlerine yönlendirmeleri mümkündür. Kanun teklifi, bu tür uyuşmazlıkların haline ilişkin olarak herhangi bir hızlı çözüm yolu öngörmemiştir. Her ne kadar teklif konusu maddenin 9. fıkrasında, *“Bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek ihtilafları gidermeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir”* denmiş olsa da, kişinin olası iki yetkisizlik kararının ardından bir de Cumhurbaşkanlığı’nın konuya ilişkin kararını beklemek zorunda kalması, sonrasında söz konusu olacak idari başvuruyu inceleme süresi de dikkate alındığında, başvuruya altı ay içerisinde yanıt alınamaması sonucu doğabilecektir.

Kişilerin mahkemeye erişim haklarını kullanmalarının sebepsiz yere geciktirilmesine mani olmak adına, örneğin, altı aylık süre dolmadan iki farklı kamu ve kuruluşunun yetkisiz olması sebebiyle başvuruyu incelememesi halinde, kişilerin doğrudan idari yargıya başvurabilecekleri yönünde bir hükmün teklif maddesine yerleştirilmesinin uygun olduğu düşünülmektedir.

3.31 Teklifin 47.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Konaklama vergisinin yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmektedir.

Yine bir torba yasa mantığı ile yasalaştırılan 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun komisyon ve genel kuruldaki görüşmelerinde, sektörün içinde bulunduğu koşullar nedeniyle yeni bir vergiye hazır

olmadığı bu nedenle söz konusu verginin çıkarılıp uygulanması hususunda dikkatli olunması yönündeki eleştirilerimiz kabul görmemişti.

Bu durum acele ile torba yasa çıkarma alışkanlığının yanlışlığını bir kez daha teyit etmektedir.

3.32 Teklifin 48.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi ile, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kiralamalarında alınacak teminat ile vadesi gelmiş ve gelmemiş kira borçlarının ödenmesine ilişkin usul ve esaslara, bunlara ilişkin ihtarnamelere, mülki amirlikçe yapılacak tahliye ve teslimine ilişkin hükümlerin yürürlüğünün 6 ay ertelenmesi konusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Teklif ile 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Md. 52/1/c' de yer alan "01.01.2021" tarihinin "30.06.2021" şeklinde değiştirilmesi öngörülmüyor. 7226 sayılı Kanun Md. 52/1/c, anılan Kanun'un 33. ve 34. maddelerinin tarihinde yürürlüğe gireceğini öngörüyordu. Teklif ile yürürlük tarihi, pandemiden dolayı "30.06.2021" olarak ertelenmektedir.

7226 sayılı Kanun'un 33. ve 34. maddesi; 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun kiralamayı düzenleyen 20. maddesinde değişiklik yapmakta ve Vakıflar Kanunu'na geçici 14. madde eklemektedir.

20. maddede yapılan değişiklikler genel olarak; Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait taşınmazların onarım veya inşa karşılığı kiralamalarında sözleşmesinde alınacak teminat bedeline, teminatın bankada değerlendirilmesine, teminat sözleşmesi sona erince zarar mahsubu olduktan sonra teminatın kiracıya ödenmesine, kira bedelinin ödenmemesi halinde bedel ödeme ve (mülki amirlikçe) tahliye edilmesine ilişkin ihtarnamenin kiracıya tebliğ edilmesinin ve kira sözleşmesinin feshinin usul ve esaslarına ilişkindir.

Geçici 14. Madde genel olarak, anılan 20. maddede yapılan değişikliklerin Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait taşınmazların hali hazırdaki kiralamalarında uygulanacağına ve fakat bunlarda belirtilen teminatın alınmayacağına, hali hazırdaki kiralamalarda 3 ay ve daha fazla kira borcu olan kiracıların bedeli bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ödemesine aksi takdirde kira

sözleşmesinin feshedilmiş sayılacağına ve mülki amirlikçe tahliye ve teslim yapılmasının usul ve esaslarına ilişkindir.

Teklifin bu maddesi ile Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kiralamalarına ilişkin tüm bu esas ve usullerin yürürlük tarihi 6 ay ertelenmektedir.

Yaklaşık 6 aylık erteleme süresine neden karar verildiği, 6 aylık sürenin yeterli olup olamayacağının hangi esaslara göre değerlendirildiği konusundaki sorularımıza tatminkar cevaplar verilmemiştir.

Mevcut pandemi şartları ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurularak erteleme nin daha öte tarihlere taşınması konusundaki önerimiz komisyon çalışmaları sırasında kabul görmemiştir.

3.33 Teklifin 49.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, İçişleri Bakanlığının dernekler tarafından verilecek bildirim ve beyannameler ile dernek genel kurul toplantılarını *üçer aylık sürelerle üç defaya kadar* erteleyebilmesine olanak sağlanmaktadır.

Bu madde ile 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Md. 2/1/ç'de yer alan "3 aya" ibaresinin "üçer aylık sürelerle üç defaya" şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

7244 sayılı Kanun Md 2/1/ç uyarınca 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre dernekler tarafından verilecek bildirim ve beyannameler ile dernek genel kurul toplantıları 31.07.2020 tarihine kadar ertelendi. Bu süre, 3 aya kadar İçişleri Bakanınca uzatılabilecekti. *(Ertelenen genel kurul toplantıları, erteleme nin sona erdiği tarihten itibaren 30 gün içinde yapılacaktır. Mevcut organların görev, yetki ve sorumlulukları erteleme süresi sonrasında yapılacak ilk genel kurula kadar devam edecektir.)* İçişleri Bakanlığının 24.07.2020 tarihli ve 4720 sayılı genelgesiyle anılan Kanun'da öngörülen süre, üç ay (31.10.2020 tarihine kadar) uzatılmış ve ertelenen genel kurul toplantılarının 31.10.2020 tarihinden sonra 30 gün içinde yapılması öngörülmüştü.

Türkiye'de hâlen 121.261 tane tüzel kişilik sahibi dernek var ve 8 milyon 237 bin 369 üyesi olduğu, 16/4/2020 -31/10/2020 tarihleri arasında 20.820 derneğin genel

kurul toplantısı ertelenmiş bulunduğu komisyon çalışmaları sırasında ifade olunmuştur.

Bu sürenin hangi ölçüt ve bilgilerle tespit edildiği konusunda yöneltilen sorulara cevap alınamamıştır.

Teklif ile İçişleri Bakanlığı dernekler tarafından verilecek bildirim ve beyannameler ile dernek genel kurul toplantıları üçer aylık sürelerle üç defaya kadar uzatabilecektir.

Pandeminin yayılması riski gerekçe gösterilerek dernek genel kurullarının ertelenmesine ilişkin bu hüküm karşısında, siyasi partilerin “toplu olarak icra edilen” faaliyetlerine devam ediyor olması; katılımcı demokrasi anlayışının ülkemizde yerleşmediğini kanıtlar niteliktedir

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1’nci bölümde açıklanan nedenlerle bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması 2’nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3’üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu

Ankara

Abdullatif Şener

Konya

Kamil Okyay Sındır

İzmir

Emine Gülizar Emecan

İstanbul

Süleyman Girgin

Muğla

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞI'NA

2-3147 Esas Numaralı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Torba Yasalar “Yasama Kurnazlığını” İfade Ediyor

2/3147 esas numaralı yasa teklifi, özellikle iki nedenden dolayı yasama etiğini ayaklar altına alan bir yasa teklifidir. Bunlardan ilki kanun teklifinin bir torba yasa biçiminde hazırlanmış olmasıdır. Torba yasalar, Roma hukukundan gelip evrensel bir hukuk ilkesi olarak kabul edilmiş olan, “bir kimsenin farklı konular hakkında tek bir görüş bildirmeye zorlanamayacağı ilkesi”nin açık ihlalidir. Oysa torba yasalar, birbiriyle ilintisiz ve ilişkisiz, pek çok yasada değişiklik öngörmektedir.

AKP, yasamayı torba yasalarla kotarmayı alışkanlık haline getirmiştir. Artık Meclis'e gelen tüm yasalar torba yasa formatındadır. Siyaseti ve yasama faaliyetini hızlı olma obsesyonuna kurban eden AKP-MHP koalisyonu, muhalefetsiz ve itirazsız bir yasama süreci gerçekleştirme amacındadır. Bunun için de pek çok farklı yasaya tekabül eden konularda düzenleme öngören maddeleri aynı torba içine atarak hem yasalar üzerine muhalefetin çalışmasını zorlaştırmak istemekte, hem de kamuoyunun üzerinde tartışmasına fırsat tanımama çabasındadır. Torba yasalar bu yönüyle de esasen “yasama kurnazlığının” somutlaşmış halidir. Yangından mal kaçırırcasına yasama faaliyeti gerçekleştirmek yasama etiğiyle bağdaşmaz. Tüm ısrarlı muhalefetimize rağmen AKP-MHP koalisyonu, Meclis'e torba yasalar sunmaya devam etmektedir. Ülkeyi torba yasalarla yönetmeyi bir usul haline getirmişlerdir. AKP döneminde TBMM bir torba yasa cenneti haline getirilmiştir. AKP torba yasa getirmekten bıkmamıştır. Bizler de Halkların Demokratik Partisi olarak yasama kurnazlığının

açık ifadesi olan torba yasalara karşı güçlü şekilde muhalefet etmekte ısrar edeceğiz.

Tüm bunların yanı sıra 2/3147 esas numaralı bu torba yasa, Plan ve Bütçe Komisyonu’ndan geçip Meclis Genel Kurulu’nun gündemine alınmış olan 2/3113 esas sayılı torba yasadaki bazı maddeleri aynen içermesi nedeniyle de yasama etiğini ayaklar altına almıştır. Bilindiği üzere, 2/3113 esas numaralı yasa teklifinin esas gayesini program esaslı performans bütçeleme anlayışına ilişkin maddeler oluşturmaktaydı. AKP, bu bütçeleme modelini 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nde uygulamak istediğinden, torba yasanın görüşmelerinin “uzaması üzerine”, 17 Ekim 2020’de sunulması gereken 2021 merkezi yönetim bütçesine yetiştirmek için bazı maddeleri torba yasadan çıkarmıştı. 2/3113 esas sayılı torba yasadan çıkartılmış olan maddeler, zaten daha önce Plan ve Bütçe Komisyonu’ndan geçmiş olmasına rağmen yine aynı şekilde bu kez 2/3147 esas sayılı bu torba yasayla tekrar komisyona sunulmuştur. Komisyonun müzakere edip kabul ettiği maddeler kopyala-yapıştır biçimde yine fakat bu kez farklı “ilk imzacı milletvekilleri” tarafından komisyona getirilmiştir. Bunun kabul edilmesi mümkün değildir. Açıktır ki AKP güç zehirlenmesi yaşadığından yasama faaliyetini dilediği maddeyi ekleyip dilediği maddeyi çıkarabildiği bir yapboz tahtasına çevirmiştir.

Totalitarizmin Veçhesi Olan “Sınıfsız, Kaynaşmış Kitle” Anlayışı AKP’de Yeniden Vücut Buluyor

Yasama faaliyetlerini keyfiyetle götürmeye çalışan AKP’nin, 2/3147 esas sayılı torba yasa teklifi aynı zamanda bir toplum kurgusunu da ortaya koymaktadır. Bu torba yasanın ruhu, en kısa yoldan ifade etmek gerekirse “uyumcu sosyoloji”dir. Bu torba yasanın dayandığı toplum anlayışı, toplumu sınıfsız, kaynaşmış bir kitle

olarak tasavvur eden anlayışa sahiptir. Bilindiği üzere bu anlayışta toplum kurgusunda, toplumun farklılıkları ve bu farklılıkların farklı çıkarları bir kesimin lehine tekleştirilir. Özellikle ekonomi alanında farklı çıkarlara sahip olan sermaye ve emek kesimleri arasında sahte bir “çıkar birliği” savunularak, esasen sermayenin çıkarları toplumsallaştırılmaya çalışılmış olur. Böylelikle ideolojik bir manipölasyonla örneğin sermayenin karlılığı meselesi tüm toplumun çıkarının düğümlendiği bir ortak çıkar meselesi olarak sunulur. Yani muhayyel bir “millet” ve “ulusal çıkar” inşa edilip tüm toplumsal farklılıklar reddedilerek bu temelde homojenize edilmeye zorlanır.

Dolayısıyla AKP, esasen bir zamanlar çokça eleştirdiği 1930’ların iktidar elitlerinin zihniyet dünyasını paylaşmaktadır. Tek parti döneminin ideologları da, “modern Türk ulusu” inşa etmeye çalışırken korporatist bir halkçılık ilkesini formüle etmişlerdi. Bu formülasyon temelinde Türkiye halkı otoriter pratiklerle homojenize edilmeye çalışılmıştı. Örneğin Recep Peker’in zihniyet dünyası, toplumu sınıfsız, kaynaşmış bir kitle olarak biçimlendiren anlayışın billur bir örneğiydi. 1930’ların hem siyaset hem de ekonomi alanındaki bu tekçi-otoriter zihniyeti, 2020 yılında AKP’de yeniden vücut bulmuştur. Hatırlatmak gerekirse, Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, övünerek “bizim zamanımızda grev denilen olaylar kalktı” diyebilmiştir. Oysa grevler demokratik bir toplumun ve çalışma hayatının en temel haklarından. Grevlerin “ulusal çıkar” bahanesiyle yasaklanması, grevsiz bir çalışma hayatı oluşturulması ülkede yaşanan otoriterleşme ve merkezileşmenin emek alanındaki pratikleridir.

2/3147 Torba yasa teklifi, tam da bu bağlamda AKP-MHP koalisyonunun ekonomi denklemini nasıl kurduğunu da bir kere daha gözler önüne sermektedir. Bu yanlış ekonomi denkleminin tek belirleyeni sermayedir. AKP-MHP koalisyonunun ekonomi denkleminin merkezinde sermaye yer almaktadır. Zannediyorlar ki sermayenin her istediği yapılsa ekonomi düzelecektir. Sermayenin maliyetleri

halkın sırtına yüklenince işsizlik azalacak ve üretim artacaktır. Oysa ekonomiyi sermayeyle ve onun çıkarlarıyla eşitleyen bu yaklaşım defalarca iflas etmiştir. AKP, daha önce defalarca sermayeye vergi, sigorta primi vs. indirimi ve muafiyetleri getirmesine rağmen ne ekonomi düzelmiştir, ne işsizlik azalmıştır, ne üretim artmıştır, ne de yoksulluk ortadan kalkmıştır. Bu torba yasada da aynı yanlışta ısrar edilmektedir. Hayret verici bir biçimde aynı şeyler yapıp farklı sonuçlar beklenmektedir. Örneğin zaten düşük olan kurumlar vergisi oranının 5 puan daha düşürülmesi için Cumhurbaşkanı'na yetki verilmesi öngörülmektedir. Yine kamuoyunda “varlık barışı” olarak ifade edilen ve yurtdışından para getirme işlemlerinin vergi dışı bırakılması öngörülmektedir. Dahası, İşsizlik Sigortası Fonu'nun yine sermayeye aktarılmasına ilişkin düzenlemeler getirilmek istenmektedir.

Cumhurbaşkanlığı (Parti-Devlet) Sistemi İnşa Ediliyor!

Parti-devlet anlayışının bir göstergesi, parti ile devleti bir araya getiren ve özdeşleştiren yetki paylaşımları ve temsillerin bulunmasıdır. Bu temsil üzerinden parti ile devlet arasındaki sınırların kaldırılması gerçekleşir. Söz konusu ilişkisel durumda parti temsili devletin tüm güç ve nimetlerinden yararlanarak “hususî” siyasal çıkarlarını maksimize etmeye çalışır.

Partimizin tüm itirazlarına rağmen Türkiye’de OHAL ortamında ve şaibeli bir referandum ve Cumhurbaşkanlığı seçimi sonucunda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen anti-demokratik yönetim sistemine geçilmiştir. Böylece bir siyasî parti ile devlet başkanlığı aynı kişide toplanarak parti-devlet özdeşleşmesine neden olan temsili makam yaratılmıştır. Nihayetinde bu makam, anti-demokratik bir şekilde devlet yetkilerini parti çıkarlarına tahvil etmeye başlamıştır.

Söz konusu kanun teklifinin;

- 7 ve 8'inci maddeleri işveren teşviklerine,
- 15, 16, 17 ve 21'inci maddeleri çeşitli vergi af ve teşviklere,
- 22'nci madde ise yurtdışından getirilen servetlere

dair süre uzatımı gibi yetkileri Cumhurbaşkanının yani AKP Genel Başkanının yetkisine vermektedir.

Bilindiği üzere vergilerle ilgili her türlü tasarruf başta olmak üzere akçeli işlerde kaynak dağıtımları, bölüşümler ve dolayısıyla toplumsal bir kategorinin tarafgirliği, zenginleşmesi gibi önemli gelişmeler ortaya çıkmaktadır. Nitekim söz konusu düzenlemelerle aynı kişi, Cumhurbaşkanı olarak devlet temsili üzerinden aldığı yetkiyi, AKP Genel Başkanı temsili ile dağıtım ve bölüşüme dâhil etmekte, böylece partisinin çıkarını devlet makamının yetkisine dayanarak gerçekleştirmektedir.

Görüldüğü üzere; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi parti liderini, devlet başkanı ile birleştiren, aynılaştıran totaliter bir zihniyetin ürünü olmakla parti-devlet kavramının en bariz örneklerinden birini bu kanun teklifi ile birlikte tekrar göstermektedir.

İşsizlik Sigortası Fonu “İşçiden Alıp Patrona Verme Fonu” Haline Getirildi

Resmi işsiz sayısı dünyadaki 108 ülkenin nüfusundan fazla olan Türkiye’de, işsizlik sigortasından yararlanabilmek için, (1) önce kayıtlı bir işe girebilmek, (2) kanunda belirtilen kayıtlı bir işe girmek, (3) 3 yılda en az 600 prim gün biriktirebilecek süre işte kalmak (4) işten ayrılmadan önce belirli bir süre (120 gün) kesintisiz sigorta primi yatırmak (5) işten istifa ederek değil işverenin rızası ile ayrılmak gibi şartların tümünü bir arada yerine getirmek gerekiyor. İşsiz sayısı TÜİK ve İŞKUR kayıtlarında bile 4 milyon üzerinde olan Türkiye’de işsizlik ödeneği alabilen işsiz

sayısı 700 bini geçememiştir. Yani iş bulmak çok zor, işsiz kalmak kolay ancak işsizlik ödeneği alabilmek en zordur.

İşsizlik Fonu Sigortası uygulaması hakkındaki 1999 yılında çıkan kanunla birikmeye başlayan fon kapsamında, yararlanma koşullarını yerine getirebilen işsizlere “Mart 2002” döneminden bu yana işsizlik ödeneği ödeniyor. 2002-2008 yılları arasında ilgili kanunda esaslı bir değişiklik yapılmamıştır. İşsizlik fonu, Türkiye’yi teğet geçtiği iddia edilen 2008 küresel ekonomik krizi ile birlikte çıkarılan torba kanunların hedefine girmiştir. “İstihdam Paketleri”, “Milli İstihdam Seferberlikleri” “1 Milyon İstihdam” müjdeleri gibi birçok ad altında fon denetimsiz bir şekilde kullanılmıştır.

	Fon Geliri	Fon Gelir Artış Oranı	Fon Gideri	Fon Gider Artış Oranı	Fon Büyüklüğü	Fon Büyüklüğü Artışı Oranı
2012	11.599.858.000	14%	3.951.133.000	52%	61.162.431.000	14%
2013	12.734.320.000	10%	3.545.117.000	-10%	79.351.633.000	30%
2014	15.308.253.719	20%	4.266.796.819	20%	81.393.090.095	3%
2015	18.273.110.158	19%	6.592.110.361	54%	93.074.089.892	14%
2016	22.273.479.965	22%	12.145.157.598	84%	103.202.412.260	11%
2017	26.862.369.104	21%	13.344.259.357	10%	116.720.522.007	13%
2018	34.628.529.000	29%	23.705.145.000	78%	127.643.906.000	9%
2019	40.365.368.000	17%	36.467.481.000	54%	131.541.793.000	3%

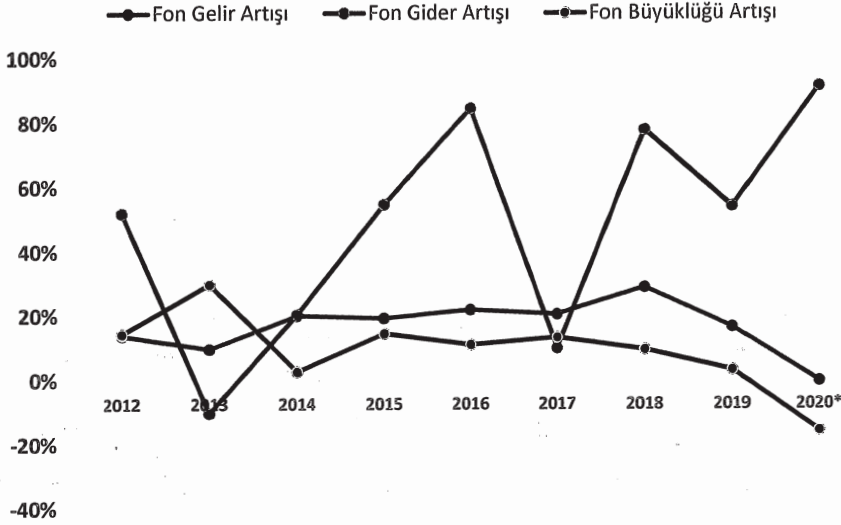
2019 Ocak- Eylül	29.380.458.000		26.824.105.000		130.200.259.000	
2020 Ocak- Eylül	29.294.617.000	-0,3%	51.279.256.000	91%	109.557.146.000	-16%

Kaynak: İŞKUR

2012 yılından bu yana fon verilerinin gösterildiği yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere, fon gelirlerinin 2019 yılı sonuna kadar yıllık artışı yaklaşık yüzde 20 iken fon giderlerindeki artış ortalama yüzde 43 şeklindedir. Fondan yapılan harcamaların yüzde 70'ten fazlası işçilere değil sermaye ve devlete gitmektedir. Yaklaşık 13-16 milyon işçinin ücretlerinden kesilen primlerin sonucu olan fon, birikimi yavaşlamış ve Pandemi nedeniyle bu yıl azalış göstermiştir. İşsizlik Fonu 2019 yılı sonuna göre net 22 Milyar TL azalmıştır. 2020 yılı gideri (Eylül sonu itibarıyla) 51,2 Milyar TL'ye yükselmiştir. Bu harcama hızı ile fonun 2023'ün sonunda yok olacak düzeye geleceği bilinmelidir. Fon gelirleri ile giderleri arasında oluşan açığın fonu azalttığı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

İşsizlik Fonunun Durumu 2012-2020 (Eylül)

İşçinin ücretinden kesilen primlerle biriken fon, büyük çoğunlukla işsizlere değil, işveren teşviklerine, iktidarın “niteliksiz istihdam” politikalarına, seçim dönemlerinde seçim malzemesi olarak kullanılmasına ve son yıllarda hazine için düşük faizli borçlanma imkanı sağlanmasına harcanmıştır. Siyasi iktidar “işsizliği azaltma” iddiasıyla on milyarlarca lirayı işsizlik ödeneği dışında kullanmıştır. Bu kullanım referandum ve seçim dönemlerinde daha da yoğunlaşmıştır. Öte yandan pandemi etkisiyle yeni bir aşamaya geçilmiş, kısa çalışma ve teşvik ödemeleri nedeniyle fonda önceki dönemde söz konusu olan reel azalış, yerini hem reel hem de cari azalışa bırakmıştır.

4447 sayılı Kanunun 10’uncu, 19’uncu ve 21’inci geçici maddelerinde özel sektör işverenlerine sağlanan destek ve teşviklerin uygulama süreleri 31/12/2023 tarihine kadar uzatılacak şekilde düzenlenmiştir. 4447 sayılı kanundaki geçici denilen maddeler diğer maddelerden daha fazla sayıdadır. Bu durum bile fonun ne kadar plansız, keyfi ve denetimsiz kullanıldığının göstergesidir. 2008’den bu

yana geçici olan maddeler kapsamında yaklaşık 200 milyar TL’lik fon harcanmıştır.

Ayrıca kısa çalışma ödeneklerinin süresinin uzatılabilmesi konusunda Cumhurbaşkanının yetki süresi uzatılıyor. İşsizlik ödeneği alan kişilerin işe erken döndürülebilmesi amacıyla 90 gün içinde yapılan geri dönüş durumlarında 12 ay kesintisiz çalışma koşuluyla uzun vadeli sigorta prim yükü işsizlik fonuna yükleniyor. 1 Ocak 2019 itibarıyla 16 ay içinde işten ayrılanların işe dönmeleri durumunda “ücretsiz izne ayrılmaları imkanı” düzenlenmiştir. Son 16 aylık süreç içerisinde istihdam edilen minimum sigortalı sayısına ek olarak istihdam edilecek her bir çalışan için işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacaklara ücret desteği ve ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz izne ayrılacaklara nakdi ücret desteği verilmesi, düzenlenmiştir.

Dolayısıyla kurulduğu günden bu yana İşsizlik Sigortası Fonu, neredeyse sadece işsizler için kullanılmamıştır. Hükümetin başı ne zaman sıkışsa gözünü ilk diktığı yer İşsizlik Sigortası Fonu olmuştur. Oysa Türkiye’de işsizlik çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu fonun sadece işini kaybedenler için kullanılması gerekmektedir. Suriye’den, Libya’ya kadar yedi düvele karşı savaş verdiğini iddia eden AKP-MHP koalisyonu, belli ki asıl büyük savaşını emekçilere açmış durumdadır. Bunu hem İşsizlik Sigortası Fonu’nun sermaye lehine talan edilmesinden hem de esnek çalışma modelinin yaygınlaştırılmak istenmesinden görmek mümkündür.

Öte yandan işsizlik fonu talan edilmek suretiyle son üç yılda 134 milyar TL işveren teşviki verilerek istihdamın arttırılması amaçlanmıştır. Söz konusu tutar alınan vergilerden oluşturularak halkın sırtına yüklenmiştir. Oysaki sadece son bir yılda pandeminin etkisi ile 10 milyon istihdam kaybı yaşanmıştır. İstihdam yaratmak amaçlı teşvikler tam tersi yönde sonuç doğurmuş ve hatta işverenler aldıkları bu teşvikle hem istihdam yaratmamış hem de mevcut işçilerini “sıfır maliyet” ile

istihdam etmiştir. Dolayısıyla işsizlik derinleşmiş, halktan alınan vergilerle işveren maliyetleri sıfırlanmıştır.

Esnek Çalışma Modeli Vahşi Kapitalizmin Emek Sömürüsüdür

Türkiye ekonomisi yapısal olarak istihdamı koruyan, işçiye emeğinin karşılığını veren ve işsizliği azaltan bir ekonomi değildir. Çocukları ve gençliği çağın gereklerine uygun donatan bir eğitim yapısı olmadığı gibi artan nüfusu mass edebilecek bir istihdam yapısı da bulunmamaktadır. Her yüz çalışandan 30-35'i mutlak kayıtdışı, güvencesiz ve kurlsız koşullarda çalışırken, kamu sektöründe çalışanlar dahi birçok ülkenin asgari ücreti altında ücret almaktadır. Kişi başına düşen gelir 2015 yılından bu yana azalmakta, döviz bazlı asgari ücret değeri 2008 yılının altında seyir etmektedir. Çalışan yoksulluğunun çok önemli bir sorun olduğu Türkiye’de, çalışma çağında olan her iki kişiden biri işgücüne dâhil değildir. Özellikle kadın nüfus için insan onuruna yakışır istihdam koşulları hiçbir dönem oluşturulmamıştır.

Türkiye işgücü piyasasında çocuk işçiliği, mevsimlik tarım işçileri, ev içi emek, mülteci emeği gibi birçok başlıkta sistematik bir sömürü düzeni vardır. Türkiye’de dolaylı vergilerin toplam vergi içindeki payı yüzde 70’in üzerindedir. Sermaye kesiminden alınan vergi oranı her geçen dönem azalış göstermektedir. Ücretliler üzerinde doğrudan alınan vergilerin yüküne dokunulmadan muafiyet ve istisnalarla veya oranlar değiştirilerek rantiyeci bir düzen desteklenmektedir. İktidar politikaları ile iş güvencesi yok edilerek kurlsız bir esnek işgücü piyasası oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Çözüm sürecinin terk edildiği 2015 yılından bu yana Türkiye; siyasal, hukuki ve toplumsal krizli durumlarına, derinleşen ekonomik krizi de eklemiştir. Pandemi etkisiyle başlayan yeni kriz dalgasından önce OHAL uygulamaları, hukuksuzluklar

ve militarizm harcamaları nedeniyle halka büyük bir fatura çıkarılmıştır. 2020 yılının başında Türkiye’de 21 milyon kişi hakkında çeşitli nedenlerle icra davası açılmıştı. TÜİK’in resmi işsiz sayısı 4 buçuk milyon bandına yaklaşmıştı. İflas ve konkordatoların ertelenmesi için formel ve informal birçok girişim başlatılmıştı. Yani mevcut durumda Türkiye’de yaşanan istihdam ve işsizlik krizinin pandemi ile açıklanamayacak yapısal bir boyutu bulunmaktadır. Pandemi etkisi bu krizli durumun daha derinleşmesi şeklinde yaşanmaktadır.

Pandeminin ekonomiye etkileri nedeniyle, Türkiye hariç tüm ülkelerde işsizlik oranlarında ve sayılarında radikal bir artış yaşanmıştır! Pandemi döneminde OECD’nin verilerini açıkladığı 40 ülkenin içinde işsizlik oranı artmayan tek ülke Türkiye olmuştur. TÜİK’in veri hesaplama yöntemi nedeniyle ortaya çıkan bu anomali durumu, geniş tanımlı işsizlik oranı, istihdam azalışı ve işgücüne dahil olmayan nüfus artışı ile analiz edilmelidir. DİSK-AR’ın açıkladığı verilere göre; Temmuz 2020’de de Covid-19 ve ekonomik krizin işgücü piyasaları üzerindeki tahribatı devam etmektedir. Covid-19 etkisiyle revize edilmiş geniş tanımlı işsiz sayısı ve iş kaybı Temmuz 2020’de 10,4 milyon olarak gerçekleşmiştir. Geniş tanımlı işsizlik ve iş kaybı yüzde 29,1 olarak hesaplanmıştır. Covid-19- Temmuz 2020’de en az 1 milyon 879 bin yeni eşdeğer istihdam kaybına yol açmıştır. Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 27,3 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam bir yılda 1 milyon 254 bin kişi azalmıştır. İstihdam oranı yüzde 43,5’e gerilemiştir. İşbaşında olanların sayısı son bir yılda 1 milyon 333 bin kişi azalmıştır. Ümitsiz işsizlerin sayısı bir yılda 614 binden 1 milyon 335 bine yükselmiştir. Kadın işgücü yüzde 7,5, kadın istihdamı yüzde 6,3 azalmıştır.

Öte yandan TÜİK verisiyle 4 milyon 277 bin kişinin işsiz olduğu açıklanan 2020 Temmuz döneminde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı 400 bin bandında açıklanmıştır. Yani Türkiye’de her 100 işsizın 90’nı işsizlik ödeneği alamamaktadır. Çünkü işsizlik ödeneği alabilmek için önce çok uzun süre kayıtlı

çalışabilmesi gerekmektedir. Türkiye’nin nüfusu, mülteciler dahil olunca neredeyse 90 milyona yaklaşmaktadır ancak kamuda çalışanlar dahil kayıtlı çalışan sayısı 20 milyon kişi civarındadır. Dolayısıyla bu ülkede istihdamda olmak istisna, işsiz ve yoksul olmak ise yaygın olmaktadır.

Tüm bu tablo göstermektedir ki 18 yılı aşkın AKP iktidarları, işsiz bir toplum yaratmıştır. Bugün ülkenin en büyük sorunlarından biri işsizliktir. Ancak ülkeyi yönetenler işsizliğe kalıcı ve kesin çözüm arayan yapısal düzenlemeler getirmek yerine aksine yüksek işsizliği bahane ederek emek piyasasını çalışanlar aleyhinde, sermayenin karlılığı lehinde baskılamaktadır. İşgücü piyasaları “yedek işçi ordusu” sopası gösterilerek esnek çalışmaya göre düzenlenmek istenmektedir. Emeğiyle geçinen yoksul kitleler, işsizler kervanına katılma tehdidiyle güvencesiz, kısmi süreli, kıdem tazminatından yoksun bir biçimde çalışmaya zorlanmaktadır. Emeğiyle geçinen yurttaşların esnek çalışma modeline râzı edilmek istenmesi vahşi kapitalizmin neoliberal versiyonunun emek sömürsünü savunmaktan başka bir şey değildir.

Bilindiği üzere, Washington Konsensüsü’ne dayanan erken dönem neoliberalizmin teslisi “esnekleştirme, deregülasyon ve özelleştirme”dir. Sermayeye sınırsız güvence sağlayan agresif neoliberal teori, buna karşılık emeğin esnekleştirilmesini savunur. 1980’lerle birlikte güç kazanan ilk dönem agresif neoliberal atak, bu nedenle yurttaşların iş güvencesini ortadan kaldırmayı, ücretleri düşürmeyi, sosyoekonomik haklarını tırpanlamayı yaygınlaştırarak esnek bir emek piyasası oluşturulmasını rijit bir biçimde savunmuştur. Ancak esnekleştirme, deregülasyon ve özelleştirme temelindeki uygulamaların istenen sonuçları vermediğinin anlaşılmasının üzerine neoliberal teoride de revizyona gidilmiş ve Post-Washington Konsensüsü olarak adlandırılan bir paradigma değişimi yaşanmaya başlamıştır. Bu revize yaklaşımda agresif erken dönem neoliberalizmin aksine serbest piyasa ekonomisinin işlerliği

için kamusal müdahalenin de gerekli ve hatta zorunlu olduğu savunulmaya başlanmıştır. Hatta bunun da ötesinde Davos’un kurucu başkanı olan Klaus Schwab yakın zamanda yaptığı bir açıklamada neoliberalizmin artık miadını doldurduğunu, değişmesi gereken şeylerin başında neoliberal ideolojinin geldiğini söyledi. Ancak belli ki ülkeyi yönetenlerin güncel tartışmalardan da haberi yok. Neoliberalizmin ve sermaye tekellerinin simge kuruluşlarından biri olan Davos’un kurucusunun dahi neoliberalizmin ölümünü ilan etmiş olmasına rağmen, AKP’nin geriden gelerek neoliberal otoriterleşmeyi emek alanında sürdürmeye çalışması rotasız bir ekonomi anlayışına sahip olduğunun en net göstergesidir.

Öte yandan ilgili maddelerin komisyon görüşmelerinde sermaye sınıfının temsilcisinin 25 yaş altı ve 50 yaş üstüne güvencesiz esnek çalışma modeli getiren düzenlemenin olumlu ancak yetersiz olduğunu söyleyerek tüm yaş grupları için geçerli olması gerektiğini savunması, “sınıf savaşının” güncelliğinin en somut ifadesi olmuştur. Açıktır ki Türkiye’de bu düzenlemenin de gösterdiği gibi bir tarafta sermayenin çıkarları, diğer tarafta emeğiyle çalışan halkın çıkarları vardır. AKP-MHP koalisyonu bu sınıf savaşında bir taraftır ve safı sermayenin yanındır. Dahası ülkeyi yönetenler 2/3147 esas sayılı torba yasadan da tekrar görüldüğü üzere sermayenin çıkarlarıyla kendi çıkarlarını eşitlemişlerdir. Bunu getirilmek istenen vergi düzenlemelerinden de görmek mümkündür.

Çalışanlar Lehine Kapsamlı Bir Vergi Reformu Yapılmalıdır

Türkiye’de torba kanunlarla vergi yapısının bu iktidar döneminde aşındırıldığı, dolaylı vergi oranlarının ve tahsilatının arttırıldığı, vergi aflarının istisnai olmaktan çıkarıldığı bilinmektedir. Özellikle üst gelir ve sermaye gruplarının vergi yükünün toplam gelir ve sermayeleri içerisindeki ağırlığı yapılan birçok düzenleme ile

azaltılmaktadır. AKP iktidarı işçileri ve yoksulları ve alt-orta gelir gruplarının vergi yükünü arttıran kararlar almaktadır. Bu torba yasada da emekçilerin ve hanehalklarının lehine olmayan vergisel düzenlemeler getirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu’nun Geçici 67. Maddesinde düzenlenen ve faiz dâhil finansal gelirlerin vergisini sıfıra kadar düşüren mevcut uygulamanın 2025 yılına kadar uzatılması, kurumlar vergisi oranının 5 puan düşürülmesi için Cumhurbaşkanı’na yetki verilmesi bu torba yasa teklifinde düzenlenmiştir. Yıllardır tekrar edilen ve bir tür kara para aklama aracına dönüşen yurtdışından para getirme işlemi ise vergi dışı bırakılmak istenmektedir. Torba yasa teklifi ile yurt dışında ve yurt içinde servetlerini kayıt dışı tutanların kayıt altına girmeleri halinde, bunlardan vergi alınmayacağı ve geriye dönük her hangi bir vergi incelemesi yapılmayacağı öngörülmektedir. Unutulmamalıdır ki bu yöndeki vergi aflarının sürekli yapılması hiçbir zaman istenen ve arzulanan sonucu vermemiştir.

Şayet bir vergi yapılandırılmasından söz edilecekse, geniş kapsamlı ve emeğiyle geçinen yurttaşlar lehine yapısal ve radikal bir vergi reformu yapılmalıdır. Az kazananan az, çok kazananan çok vergi alınmalıdır. Vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payı azaltılmalıdır. Tüm vergi sistemi gelire duyarlı bir biçimde “artan oranlı vergi” mantığıyla yeniden oluşturulmalıdır. Asgari ücret alan bir emekçiden damga ve gelir vergisi alan bir vergileme sistemini kabul etmek mümkün değildir. Vergide adalet, asgari ücretten yüksek oranda vergi kesilerek, patronlara vergi teşvikleri sağlanarak gerçekleştirilemez.

Öte yandan komisyon görüşmeleri sırasında vergi yapılandırmasının müzakere edildiği bir toplantıda HDP olarak gençlerin KYK borçlarının silinmesi için yine önerge verdik. Ancak önergemiz AKP-MHP oylarıyla reddedildi. Sermayeye, savaşa, Saray’a para bulanların gençlere gelince, KYK borçlarına gelince “kaynak yok” demeleri esasen bir tercihi ifade eder. AKP-MHP koalisyonunun tercihi

sermayeden, savaştan, ranttan ve Saray'dan yanadır. Bu nedenle bu torba yasadan da emeğiyle geçinen yurttaşların, çiftçilerin, kadınların, gençlerin, işsizlerin, yoksulların, esnafların payına koca bir hiç düşmüştür. Tüm bu nedenlerden dolayı HDP olarak bu torba yasa teklifine onay vermemiz mümkün değildir.

Madde Bazlı Değerlendirme

Madde 1, 2, 3, 4, 39: Bu maddeler ile kamu alacakları düzenlenmektedir.

Madde 1, 2 ve 3; getirilen vergi düzenlemesinin kapsamını, kamu kurumlarının alacaklarının hangi şartlarda yapılandırılacağını ve uygulamaya dair ortak hükümleri düzenlemektedir. Madde 4 ile küçük tutarlı alacakların tahsilatından vazgeçilmesi düzenlenmektedir. Madde 39 ile prim borcu olan ve ödeme yapmayanların sigorta süreleri durdurulmaktadır.

Normal koşullar altında, vatandaşlara sağlanan borç yapılandırma, taksitlendirme, ceza ve faiz affı gibi avantajlar, vergisini eksiksiz olarak ve zamanında ödeyen mükelleflere karşı büyük bir adaletsizlik yaratmaktadır. Hali hazırda AKP iktidarının alışageldiği vergi affı, imar affı, varlık barışı gibi politikalar vergi tahsilatını ciddi şekilde düşürmüştür. Bunun yanı sıra ekonomi yönetiminin borçlanma sarmalına girmiş vaziyeti bütçe açığını her yıl daha yüksek bir seviyeye çıkarmaktadır. Dolayısıyla iktidarın kendi yönetememe aciziyetini perdeleme şekli vergide ve diğer cezalarda yapılandırma yöntemiyle yapılmaya çalışılmaktadır. Bu durum yurttaşlara adeta bir lütuf olarak sunulmaktadır. Açıktır ki hemen her konuda yurttaştan destek isteyen AKP iktidarı şimdi de vergi ve diğer cezaların ödenmesi konusunda bir patron edasıyla yurttaşa indirim ve vade

vadetmektedir. O yüzde yapılandırma içeren bu torba yasa bir lütuf değil iktidar için kaynağı tükenmiş ekonominin bir ihtiyacı konumundadır. Türkiye tarihinde 36 kere vergi affına yönelik bir yasal düzenleme yapılmıştır. Bu 36 adet yasal düzenlemenin 10'u AKP iktidarı döneminde gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında Kurumlar Vergisi'nde tahsilat/tahakkuk oranının yüzde 76'ya düşmüştür yani her dört kurumdan biri vergisini ödememiş durumdadır. KDV'de tahsilat/tahakkuk oranı ise yüzde 40 olarak gerçekleşmiştir. Veraset ve İntikal Vergisi'nde tahsilat/tahakkuk oranı yüzde 52 olarak gerçekleşmiştir. Motorlu Taşıtlar Vergisi'nde tahakkuk/tahsilat oranı ise yüzde 69'dur. 2019 yılına ait bu oranlar vergi affı politikalarının süreklileştirilmesi ile düşmeye devam edecektir. Çünkü yurttaşın mükellef olduğu vergi ödemesi konusu bir siyasi hamle haline getirildikçe hem güven hem de kamuya karşı sorumluluk ortadan kalkacak bir seviyeye gelecektir. Vergi tahsilatında mevcut torba yasa politikalarına istinaden gerçekleşecek düşüş 2018 yılı Temmuz ayında toplam vergi gelirlerinin yüzde 10,5'i, 2020 yılı Ekim ayında toplam vergi gelirlerinin yüzde 19'u faiz giderlerine harcanması göz önüne alındığında yapılandırma ile tahsil edilmesi planlanan miktarın da büyük bir kısmının faiz giderlerine harcanacağı ihtimalini arttırmaktadır. 2021 yılında ise toplam vergi gelirlerinin yüzde 20'si faiz giderlerine harcanacaktır.

Bunlara rağmen; COVID-19 salgını göz önüne alındığında, toplumda adaletsizlik yaratmamak ve vergi tahsilinde verimliliği gözetmek şartıyla, vergi yapılandırmasına gitmek, borçları ertelemek ve indirimler uygulamak Türkiye vatandaşları için olumlu bir gelişme olacaktır. Öte yandan, bu kapsamda önerilen ek maddeler böyle bir dönemde vatandaşın ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Maddeler yeniden düzenlenmelidir. Ek olarak yeniden düzenlenme suretiyle elde edilen gelir Emeklilikte Yaşa Takılan yurttaşların sorunlarının çözümünde kullanılmalıdır.

İlk olarak, COVID-19 salgınının Türkiye ekonomisinde yarattığı zararın ve AKP-MHP koalisyonunun bu süreci “yönetirkenki” beceriksizliğinin ülkede bırakacağı hasar göz önüne alındığında, önerilen ek maddelerin kapsamı mutlaka genişletilmelidir. Ülkeyi bulunduğu ekonomik krizden çıkarmak için, öncelikle hangi meslekten veya yaş grubundan olursa olsun, tüm Türkiye vatandaşlarının üstündeki maddi yük azaltılmalıdır.

Bahsedildiği gibi, önerilen maddelerin kapsamı oldukça dardır. Örnek vermek gerekirse, ek maddelerde çiftçilerin ihtiyaçlarını kapsayıcı herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Oysa devlet tarımsal üretimi ve çiftçiye desteklemek ile yükümlüdür. İlaveten, COVID-19 salgınının yol açacağı olası bir gıda krizine karşı çiftçilerin desteklenmesi iki kat daha önemlidir. Bu bağlamda, çiftçilerin kullandıkları krediler ile BAĞ-KUR ve sulama birlikleri gibi kurumlara olan borçlarının yapılandırılmasını içeren maddeler düzenlenmelidir.

Bunun da ötesinde, bazı borçların sadece ceza faizlerinin affı yeterli değildir ve ana borcun silinmesi gereklidir. Örneğin, Türkiye’de KYK’dan öğrenim kredisi almış bulunan 5 milyondan fazla öğrenci, kredisini geri ödeyemediği için icraya verilen 300 bin genç vardır. Önerilen düzenleme KYK borçlarının da yeniden yapılandırılmasını kapsamaktadır; ancak COVID-19’un emek piyasasında yarattığı ve yaratmaya devam edeceği büyük değişim şüphesiz ki bu gençlerin iş bulma olasılıklarını etkileyecek, KYK’dan yararlanmış öğrencilerin ve icraya verilen gençlerin borçlarını ödeyebilmesine engel olacaktır. Buna ek olarak, Türkiye’de genç işsizliği oranı yüzde 26’yla en yüksek seviyesindedir. Tam da bu noktada, yıllardır talep edilen şey gerçekleştirilmeli ve kalıcı olacak şekilde tüm KYK borçları tamamen silinmelidir. Madde yürürlüğe girdikten sonra, sosyal haklar kapsamında, devlet gençlere kredi değil burs vermelidir.

Uygulamaya konması gereken başka politikalar da vardır. Örneğin, küçük esnafın kamu bankaları aracılığıyla kullandığı tüm kredilerin geri ödemeleri de ötelenmelidir. Pandeminin etkileri devam etmektedir ve ikinci dalga yaklaşmaktadır. Şu anda olması gereken esnafın borç ödemesi değil, esnafa başka ülkelerde olduğu gibi karşılıksız transfer olanaklarının sağlanmasıdır. Benzer şekilde, kamu bankalarından bireysel ihtiyaç kredisi çekmiş olan ve geri ödeme yapmaya başlaması gereken vatandaşların ödemelerinin ötelenmesini sağlayacak maddeler düzenlenmelidir. Buna ilaveten, esnafın uzun süredir talep ettiği ancak AKP-MHP koalisyonunun kulak ardı ettiği sicil affı düzenlemesi Ticaret Bakanlığı gündemine alınmalı, gerekli madde düzenlenerek komisyona getirilmelidir. Esnaf, sicili sebebiyle krediye erişimde sıkıntı yaşayabilmektedir ve COVID-19 salgını sürecinde, özellikle de ikinci dalganın vurması durumunda, esnafın krediye erişiminin olmaması işletmelerinin iflas etmesi anlamına gelecektir.

Özetle, bu maddelerle birlikte düzenlenen vergi yapılandırma çalışmaları olumlu yönde bir adım olsa da yeterli olmaktan çok uzaktır. Maddeler vergi yapılandırma kapsamı genişletilecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Madde 5- Madde ile işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerin işsiz kaldıkları sürenin azaltılması ve işgücüne daha çabuk geri dönmelerinin teşvik edilmesi amacıyla işten ayrılmalarını takip eden 90 gün içerisinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmaları halinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için hesaplanacak uzun vadeli sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması amaçlanmaktadır. Bu düzenleme ile işsizlik fonu bir kez daha işverenler lehinde talan edilmektedir.

İşsizlik fonunun kullanılması yerine işsiz kalanlarla ilgili maliyetleri işveren ve devletin karşılaması gerekmektedir.

Madde 6- İşsizlik Sigortası Kanununa 2011 yılında eklenen geçici 10 uncu madde ile kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerinin ilave istihdamı konu edinen teşvik hayata geçirilmişti. Bu düzenleme ile teşvikin uygulama süresi 31.12.2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Madde ile, işsizlikle mücadele kapsamında istihdamın korunması ve artırılması amacıyla, kadınların, gençleri veya mesleki yeterlilik belgesi bulunanların istihdam eden Özel sektör işverenlerine sağlanmakta olan prim desteği uygulamasının 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır. Bu durumda Cumhurbaşkanlığının yetkilendirilmesi parti-devlet anlayışının sonucudur.

Madde 7- İşverenlerin önce yıla göre ilave olarak gerçekleştirdikleri her bir istihdam için işverenlere yönelik prim teşviki sağlanması öngörülmektedir. Ek istihdam gerçekleştiren işverenlere 12 ay prim teşviki sağlanmakta, ek istihdamın genç, kadın veya engelli olması durumunda teşvik 18 aya çıkarılmaktadır. 31.12.2020 tarihine kadar sağlanacak olan bu teşviki, 31.12.2023 tarihine kadar uzatmakla Cumhurbaşkanı yetkili hale getirilmektedir. Elbette ki parti olarak Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri olan işsizliğin sona ermesini talep etmekte, dahası politika üretmekteyiz. Fakat işverene teşvik öngören palyatif arayışlar Türkiye'de işsizlik sorununu çözemez. Ayrıca 2020'den 2023'e teşvik uzatma yetkisinin Partili Cumhurbaşkanına verilmesi kanun yoluyla bir siyasi partiye gelecekte kullanabileceği siyasi çıkar sağlamasına sebep olmakta,

kanunun parti çıkarını gözetmesi üzerinden parti-devlet olgusu ortaya çıkmaktadır.

Madde 8- İşverenler açısından /1/2018 ile 31.12.2020 tarihleri arasında bir önceki yıl ortalamasına ilave istihdam edilen kişiler için gelir vergisi, stopaj teşviki ve damga vergisi desteği sağlanmaktadır. 31.12.2020 tarihine kadar sağlanacak olan gelir vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteği uygulamasının 31.12.2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir. Madde ile istihdamın arttırılması için yine işverenler teşvik edilmesi ve maliyetlerinin düşürülmesi öngörülmektedir. İşsizlik sorununu çözmekten uzak olan bu yaklaşım açık şekilde sermayeye istihdam bahanesi ile çıkar sağlamaktadır. Ayrıca devletin bu madde ile düşecek olan vergi gelirleri yine orta sınıflar ve yoksullardan çıkarılacak dolaylı vergiler aracılığı ile tamamlanacaktır. Böylece hem gelir dağılımında adaletsizlik derinleşecek hem de istihdam sağlanamayacaktır. Böylesi bir denklemden kaybeden emekçiler ve halkın yüzde 99'u olacak, kazançlı çıkanlar ise sermaye sınıfı olacaktır. Ayrıca vergi desteklerini 2023'e kadar uzatma yetkisinin Partili Cumhurbaşkanına verilmesi Madde 3'te belirttiğimiz üzere kanun yoluyla bir siyasi partiye gelecekte kullanabileceği siyasi çıkar sağlamasına sebep olmakta, kanunun parti çıkarını gözetmesi üzerinden parti-devlet olgusu ortaya çıkmaktadır.

Madde 9- 2017 yılında yapılan düzenleme ile kurulan Esnaf Ahilik Sandığı'nın uygulanmasına dair yürürlük tarihi 31.12.2023 tarihine ertelenmiştir. Bu erteleme ile korona virüs salgınından olumsuz etkilenen esnaflara yönelik düzenleme yapıldığı belirtilmektedir. Fakat sandık yürürlük tarihinin ertelenmesi, korona virüsten etkilenen esnafa yönelik sağaltıcı bir düzenleme olmaktan çok

uzaktır. Son bir buçuk yılda 160 bin esnaf kepenk kapattı. Esnaf borçlarını çeviremeyecek durumda. Dolayısıyla sandık yürürlüğünün ertelenmesinden çok daha fazla düzenlemeye ihtiyaç var.

Madde 10- Normal şartlarda kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gerekli olan son 3 yılda 600 gün prim ödeme şartı 450 güne; kısa çalışma başlamadan önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olma şartı ise 60 güne düşürülmüştür. Ayrıca madde kapsamında yapılan başvuru tarihini ve/veya kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 31.12.2020 tarihine kadar uzatma yetkisi de Cumhurbaşkanına verilmişti. Maddede yapılan düzenlemeyle, pandeminin ekonomik etkilerin devam etmesi ve güncel ihtiyaçlar çerçevesinde zorlayıcı koşulların sürdüğü göz önünde bulundurularak Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin 30.6.2021 tarihine kadar uzatılması amaçlanmaktadır. Kısa Çalışma Ödeneği olarak 1170 TL ödenmektedir. Açıktır ki, mevcut hayat pahalılığı karşısında 1170 TL ayı değil, haftayı tamamlamaya yetmektedir.

Madde 11- Maddede yapılan düzenlemeyle, 1.7.2020 tarihinden önce kısa çalışma başvurusunda bulunmuş olan özel sektör işyerlerinde, kısa çalışmanın sona ermesi ve haftalık normal çalışma sürelerine dönülmesi durumunda geçici 26 ncı madde uyarınca sağlanan normalleşme desteğinin uygulama süresinin 30.6.2021 tarihine kadar uzatılabilmesine ilişkin Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır. Pandemiden etkilene emekçiler ve esnafın desteklenmesini parti olarak olumlu bulmakla beraber yetkinin Cumhurbaşkanına verilmesi, Partili Cumhurbaşkanlığı sisteminde kanunların

iktidardaki siyasi partinin çıkarını gözetecek şekilde düzenlenmesi demektir. Bu durum da demokratik, hukuk rekabet ilkeleri ile örtüşmemektedir.

Madde 12- Madde kapsamında 01.01.2019 ile 17.04.2020 tarihleri arasında çalıştıkları iş yerlerinden çıkarılıp işsiz kalanlar ve bu tarihte sigortalı çalışmayıp işten çıkarılanların yeniden istihdamı ile ilgili düzenleme öngörülmektedir. Bu kapsamdaki işsizler aynı iş yerlerinde işe başlarsa işverene SGK primlerinden düşülmek üzere günlük 44,15 TL destek sağlanacak. İş yerinde işe başlayıp ücretsiz izne ayrılanlara günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği sağlanacak. İşe başvurup giremeyenlere ise günlük 34,34 TL hane başı destek sağlanacak. İktidar bu düzenlemeyle işsizliği azaltacağını iddia etse de işsizlik yapısal bir sorun almıştır ve bu tür düzenlemelerle çözülmesi imkânsızdır. Çünkü hem işsizlik devam etmekte hem de belirtilen tarih aralığında iş yerleri büyük iktisadi sorunlar yaşamaya devam etmektedir. Yanı sıra madde kapsamında olup işe başlamayanlara günlük hane başı 34,34 TL verilmesi insanlık onuruna aykırıdır. Bir hanenin aylık 1030 TL ile geçinmesi mümkün değildir. Öte yandan işe tekrar alınıp ücretsiz izne ayrılanlara günlük 39,24 TL yani aylık 1177 TL destek verilmesi de günlük geçim şartlarını asla karşılamayacaktır. İktidar bu düzenleme ile işsizleri açlığa terk etmektedir.

Madde 13- 2019/Ocak-2020/Nisan döneminde en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak istihdam edilecek her bir sigortalı için her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle destek sağlanması öngörülmektedir. Bu destek kapsamında, işe alındığı tarihten itibaren fiilen çalıştırılacak sigortalılar için günlük 44,15 TL; ilave olarak işe alınacaklardan işveren tarafından ücretsiz

izne ayrılacak olanlara ise günlük 39,24 TL nakdi ücret desteği verilmesi amaçlanmaktadır. İktidar bu maddede de, işverene endeksli, işçiyi-işsizi işverenin insafına bırakan bir istihdam politikasını esas almaktadır. Oysaki işsizlikle mücadele için işverenin insafından daha fazlasına, üretim politikalarına ve gerçek istihdam politikalarına ihtiyaç vardır.

Madde 14- Madde koronavirüs sebebiyle işverenlerin kısa çalışma ödeneği başvuruları ile ilgili sorunlarda Bakanlık ve Kurum görevlilerinin sorumlu olmadığını düzenlemektedir.

Madde 15- Düzenleme ile bir işyeri bulunmaksızın sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanların bu faaliyetleri muaflik kapsamına alınmakta ve bunların elde ettikleri hasılatları üzerinden tevkif suretiyle vergilendirilmeleri sağlanmaktadır. Bu muafiyetten faydalanabilmesi için vergiden muaf esnaf belgesi alınması, Türkiye’de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması, tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi ve hasılat tutarının belirlenen tutan aşmaması gerekmektedir. Ayrıca Cumhurbaşkanına, maddede belirtilen oranlar ve tutan, yansına kadar indirme ve iki katma kadar artırma yetkisi verilmektedir. Bu düzenleme ile evden üretimin desteklenmesi vergiden muaf üretimlerin bulunması açısından olumludur. Fakat ilk olarak kadınların evlere kapatılmasına kapı aralayabilme potansiyeli açısından değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca bu üretilere banka hesabı açma zorunluluğunun getirilmesi finansal içirme

mekanizmaları aracılığı ile iktidarın yurttaşları faize bulaştırması ve dahası iktidarına bağımlı kılmasını doğurabilir.

Madde 16- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun diğer indirimleri düzenleyen 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına yeni bir bent eklenmekte ve bent kapsamında mal ihracatından elde edilen kazançların %50 sinin beyannamede bildirilen gelirlerden indirilmesine imkân tanınmaktadır. Cumhurbaşkanına, bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yansına kadar indirme ve iki katma kadar artırma yetkisi verilmektedir. Bu maddede sermayeyi koruyan bir düzenlemedir.

Madde 17- Madde ile tam mükellef sermaye şirketlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri kapsamında kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri durumunda bunları maddede belirtilen tarihler itibarıyla dağıtılmış kar payı sayılacağı düzenlenmekte ve bu tutarlar üzerinden %15 vergi tevkifatı yapılması sağlanmaktadır. Bu suretle tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap etmek suretiyle vergisiz bir şekilde kar dağıtımını yapmalarının önüne geçilmekte ve şirket karlarının dağıtılıp dağıtılmadığına bakılmaksızın tevkif yoluyla alınacak vergiye ilişkin bir vergi güvenlik müessesesi ihdas edilmektedir. Ayrıca tevkif edilen vergilerin herhangi bir vergiden mahsup edilemeyeceği düzenlenmekte ve Cumhurbaşkanına mevcut oranı %30’a kadar artırma ve sıfıra kadar indirme hususunda yetki verilmektedir.

Madde 18- Maddeyle Gelir Vergisi Kanunu’nun 9 uncu maddesine eklenen 10 numaralı bentte yer alan ve muafiyetten yararlanma koşulunu ifade eden tutarın her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre

belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle yeniden belirlenmesi düzenlenmektedir.

Madde 19- Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik hükümler içeren Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 67 nci maddesinde yapılan düzenlemeyle, maddenin uygulama süresi 31.12.2025 tarihine kadar uzatılmaktadır. İstisna kapsamındaki kazançların hangi durumda madde kapsamında tevkifata tabi olacağı ile ilgili bazı konulara ilişkin de açıklama getirilmektedir.

Madde 20: Jokeylere, jokey yamaklarına ve antrenörlerine yapılan ödemelerden yüzde 20 oranında tevkifat yapılmasına ilişkin düzenlemedir. Bu maddeyle, yarışmalara katılan atların jokeylerine, jokey yamaklarına ve antrenörlere ücret olarak yapılan ödemelerin üzerinden yüzde 20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılmasına dair hüküm 31 Aralık 2025’e kadar uzatılıyor.

Madde 21: Kısmi zamanlı çalışmayı kabul eden hizmet erbabına getirilen gelir ve damga vergisi muafiyetine ilişkin düzenlemedir. Bu maddeyle, 31 Aralık 2020’ye kadar kısmi süreli çalışmaya geçen bir mevcut çalışanın çalışmadığı gün sayısı kadar çalışacak yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu yeni çalışanın en az 6 ay çalışması halinde, mevcut çalışanın ücretleri gelir vergisinden istisna olacak. Bu istisna, 12 ayı geçmemek şartıyla yeni istihdam edilen çalışan çalışmaya devam ettiği sürece devam edecek. İstisna edilen vergi tutarı, her bir çalışan için aylık

brüt asgari tutarın yüzde 10'unu aşmayacak. Gelir vergisinden istisna edilen kısım damga vergisinden de istisna edilecek.

Cumhurbaşkanı'nın bu maddede geçen süreleri (6 ve 12 ay) 4 katına uzatma ve tarihini birer yıllık periodlar halinde dört kez uzatma yetkisi bulunuyor. Uygulamaya ilişkin usul ve esasları Hazine ve Maliye bakanlığı belirleyecek.

Bu maddeyle, iş piyasasında esnekleşme ve güvencesizleşme teşvik ediliyor.

Madde 22: Gerçek ve tüzel kişilerin, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirmesine ilişkin düzenlemedir. Gerçek veya tüzel kişilerin, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını 30 Haziran 2021 tarihine kadar Türkiye'ye bildirmeleri halinde, bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilecek. Bu varlıklar, gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince aynı tarihe kadar vergi dairelerine bildirilecek; dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilecek, işletmelerine dahil edilebilecek veya işletmelerinden çekilebilecek. Bildirimin yapıldığı tarihten üç ay içinde Türkiye'deki herhangi bir banka veya aracı kuruma açılacak bir hesaba transfer edilmesi şartıyla, bildiri yapılacak varlıklar için vergi incelemesi yapılmayacak.

Cumhurbaşkanı'nın bu maddede geçen süreleri 6 ayı geçmeyen periodlar halinde bir yıla kadar uzatmaya yetkisi bulunuyor. Uygulamaya ilişkin usul ve esasları Hazine ve Maliye Bakanlığı belirleyecek.

AKP-MHP koalisyonu içini boşalttığı Merkez Bankası döviz rezervelerini tekrar stoklamaya çalışıyor. Ancak bu maddeyle; işletmelerin yurtdışındaki kazançları, kaynağı araştırılmadan veya vergilendirmeden Türkiye'ye getirilebilecek.

Madde 23: Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nin mütevelli heyeti, heyetin yetkileri ve diğer hususlara ilişkin düzenlemedir. Anayasa Mahkemesi’nin ilgili maddeyi iptal etmesinin sonucu olarak, üniversitenin mütevelli heyetini oluştururken uygulanacak usulde değişikliğe gidiliyor. Buna göre; üniversitenin mütevelli heyeti, rektör, eğitim ve araştırma konusunda görevlendirilmiş Sağlık Bakam Yardımcısı, Sağlık Bakanının seçtiği bir üye, Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen profesör ünvanına sahip bir üye ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca belirlenen Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından bir üye olmak üzere, toplam beş üyeden oluşacak. Özetle, önceden Sağlık Bakanlığı iki üye seçecekken, bu düzenleme ile bu sayı bire indiriliyor ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına bir kişi seçme yetkisi veriliyor.

Bu maddeyle, mütevelli heyetinin “Üniversitenin stratejik planını ve bütçe teklifini onaylamak” yetkisi elinden alınarak “görüş bildirme” şeklinde; “Kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle iş birliği yapılmasına ve ortak projeler yürütülmesine karar vermek” yetkisi elinden alınarak “katkı verme” şeklinde değiştiriliyor; “Yurt içinde ve yurt dışında Üniversiteye ait birimlerin ve bölümlerin kurulmasını teklif etmek” maddesi yürürlükten kaldırılıyor.

Ayrıca, Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nin yurt dışındaki kurumlarında, bu kurumların bulunduğu ülkelerdeki yerel akademisyenlerin istihdam edilmesine imkan sağlanıyor ve bu kişilerin aylıkla çalışma ve ders ücreti karşılığı çalıştırma usullerinden ekonomik olanın tercih edilebilmesi de amaçlanıyor. Aynı zamanda, Sağlık Bakanlığı talep şartı kaldırılarak, Üniversiteye tahsis edilen öğretim elemanı kadrolarının nitelikleri ve dağılımının Üniversite ve Sağlık Bakanlığınca müştereken belirlenmesi amaçlanıyor.

Bu maddeyle, Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nin bütçe teklifi sunma, kamu kuruluşlarıyla işbirliği yapma ve yurtiçi ve yurtdışında kurumsallaşmasıyla ilgili karar alma yetkileri elinden alınarak üniversitenin bağımsızlığı ve özerkliği yok ediliyor.

Madde 24: Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrosuna ilişkin düzenlemedir. Bu madde ile, istisnai memuriyet kapsamından çıkarılmak suretiyle, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı'na Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ve yardımcılığı kadrosu tahsis ediliyor. Raportör kadrosuna atanabilmek için, raportör yardımcılığına atanmak, yetişme ve tez süreci sonunda yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak ve dil şartını yerine getirmek gerekiyor. Raportör yardımcısı kadrosuna atanabilmek için en az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından mezun olmak ve özel yarışma sınavında başarılı olmak gibi bir takım şartlar aranıyor.

Bu kadrolar TBMM yaşama uzmanı ve yardımcılarıyla aynı özlük haklarına sahip olacaklar. Hizmetine ihtiyaç kalmayan raportör kadroları Cumhurbaşkanlığı'na bağlı kuruluşlara veya bakanlıkların merkez teşkilatlarına Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığınca atababilecekler.

Madde 25: Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrosuna atanabilecek meslek gruplarına ilişkin düzenlemedir. Bu maddeyle, 30 Eylül 2020 itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinde raportör ünvanıyla görev yapanlardan, hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, kamu kurumlarının merkez teşkilatlarında uzman, müfettiş, kontrolör gibi pozisyonlarında bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrolarına atanabilecekler. Bunlardan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı yönetici kadrolarında hâlihazırda atanmış

bulunanların Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanını ihraz etmiş sayılacağı; süreli personel olarak görevlendirilmiş bulunanların ise talepleri halinde Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanmaları öngörülüyor.

Madde 19 ve 20 ile, 2-3113 sayılı kanun teklifinde de olduğu gibi, raportörlük kadrolarına kaç kişinin alınacağı, bu personele hangi durumlarda ihtiyaç kalmayacağı gibi detaylar halen belirtilmemiştir.

Madde 26: Dâhilde işleme ve geçici kabul rejimi kapsamında ihraç edilecek mallara ilişkin düzenlemedir. Bu madde ile, dahilde işleme ve geçici kabul rejimi kapsamında ihraç edilecek malların üretiminde kullanılacak maddelere ait KDV'nin ödenmemesine dair maddenin 31 Aralık 2020'den 31 Aralık 2025'e kadar uzatılması amaçlanıyor.

Madde 27: Milli Eğitim Bakanlığına teslim edilecek bilgisayar ve donanımlarına ilişkin düzenlemedir. Bu madde ile, Millî Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ve bu mal ve hizmetlerin bağışı yapacak olanlara teslim ve ifasına sağlanan KDV istisnasına dair maddenin 31 Aralık 2020'den 31 Aralık 2023'e kadar uzatılması amaçlanıyor.

Madde 28: 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi sırasında sağlanacak KDV muafiyetlerine ilişkin düzenlemedir. Salgın gerekçesiyle, 2020'de İstanbul'da oynanması planlanan Şampiyonlar Ligi 2021 yılına ertelendi. Bu madde ile, 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarına ilişkin olmak üzere UEFA, katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden iş yeri, kanuni ve iş merkezi

Türkiye’de bulunmayanlara, bu müsabakalar dolayısıyla yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifalarına KDV istisnası sağlanması amaçlanıyor.

Madde 29-30: Elektronik haberleşme istasyonlarına yapı ruhsatı alınmasına ilişkin düzenlemedir. Madde 24 ile; umumi hizmet alanları, yol, otopark, yaya bölgesi gibi yerler ile kamu ve özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde yapılacak elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus 15 metreden yüksek kule, direkler ve bunların altyapı unsurları için ruhsat, 15 metreden yüksek olmayanlar için ise izin belgesi şartı getiriliyor. Madde 25 ile; 2 Temmuz 2004 ile 1 Ekim 2009 tarihleri arasında kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarını için yapılmış kule ve direkler için izin veya ruhsat şartı aranmaması öngörülüyor.

Elektronik haberleşme istasyonlarının insan sağlığı ve çevre üzerine etkileri tartışmaya açıktır. Madde 24 ve 25, öncelikle GSM şirketlerinin çıkarlarını koruyor; çoğunluğun çıkarlarını, insan sağlığını ve çevreye verilecek zararları görmezden gelmektedir. Asıl ihtiyaç, elektronik haberleşme istasyonlarının kurulmasını zorlaştıracak standartlar ve düzenlemelerdir.

Madde 31: Üniversitelerle birlikte kullanılan sağlık tesislerinde görev yapan personele ilişkin düzenlemedir. Bu madde ile, üniversitelerle birlikte kullanılan sağlık tesislerinde görev yapan personelin işledikleri disipline aykırı fiiller hakkında, Başhekim tarafından işlem yapılabilir.

Madde 32: Turizm yatırımcıları ve işletmecilerinden tahsil edilecek ödemelere ilişkin düzenlemedir. Daha önceden yapılan bir düzenleme ile, COVID-19

salgınının turizm sektörüne etkileri göz önüne alınarak üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; 1 Nisan ve 30 Haziran 2020 tarihleri arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcılar ve işletmecilerinden aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme süreleri altı ay ertelenmişti. Bu madde ile, bu ertelenen ödemeler dâhil olmak üzere, 1 Temmuz ve 31 Aralık 2020 tarihleri arasında tahsil edilmesi gereken ödemeler de bir yıl süreyle erteleniyor. Bu alacaklar için herhangi bir zam veya faiz söz konusu olmayacak.

Bu maddeye benzer uygulamaların, özellikle mikro ve küçük işletmeleri gözetecek biçimde, turizm dışı sektörlerde de uygulanması gereklidir.

Madde 33: Belirli süreli iş sözleşmeleri ile ilgili düzenlemedir. Bu madde ile, 25 yaşını doldurmamış çalışanlar ile yapılan belirli süreli iş sözleşmelerinin süresi, çalışanın 25 yaşını doldurduğu tarihi geçemeyecek. Ayrıca, bir defada veya yenilenerek yapılan belirli süreli iş sözleşmelerinin toplam süresi 2 yılı aşamayacak.

AKP-MHP koalisyonu 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişilere esnek ve güvencesiz çalışma modelini dayatmaktadır. Maddeyle, bu yaşlardaki kişiler kısa sürelerle çalıştırılıp işten çıkarılabilecek. Aynı zamanda, işverenler bu kişilerle 12 aydan fazla sözleşme yapmayarak kıdem tazminatı verme sorumluluğundan kurtulacaklar. Belirli süreli sözleşmeler, çalışanların sendikalaşmanın önünde de engel teşkil ediyor.

Madde 34: Her nasılsa 2008 tarihinde yapılan bir düzenlemeyle 2003 tarihli Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un 14. Maddesi’nin ikincisi fıkrası “Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, kamu görevlisi olmakla birlikte, haklarında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz” şeklinde değiştirilmiş. Yani Türkiye İş Kurumu personelleri kamusal görev ve hizmetleri yerine getirirken 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun’dan muaf tutulmuş. 4483 Sayılı Kanun memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenliyor. Bu düzenlemeyle Türkiye İş Kurumu personelleri kamusal görev ve hizmetlerinden dolayı doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmayacak ve 4483 sayılı yasanın kapsamına tekrar dâhil edilecek.

Peki, ne oldu da şimdi tekrardan Türkiye İş Kurumu personellerinin kamusal görev ve hizmetlerinden dolayı doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmayacağına ilişkin bir düzenleme getirilmektedir? Ülkede önlenemeyen işsizliğin yükselişinde Türkiye İş Kurumu yönetim kurulu başkanı, üyeleri ve kurum personeli “kamusal görevlerinden dolayı” doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına maruz kalmaktan mı çekinmektedir? Hatta bu düzenleme hâlihazırda doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına konu olacak Türkiye İş Kurumu personelleri için özel olarak mı getirilmek istenmektedir?

Madde 35: Adalet Bakanlığı, açık ceza infaz kurumlarında bulunan veya açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan ve uygun şartları taşıyan hükümlüler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezalarının infazına karar verilen hükümlüleri, 14 Nisan 2020 tarihi itibarıyla 31 Mayıs 2020’ye kadar Covid-19 iznine göndermişti.

İzin sürelerinin sona erdiği 31 Mayıs'ta, Sağlık Bakanlığı, riskin ortadan kalkmaması sebebiyle bu sürenin uzatılması önerisinde bulunmuş, hükümlülerin izin süreleri önce 31 Mayıs'tan itibaren 2 ay, daha sonra 31 Temmuz'dan itibaren 2 ay uzatılmıştı. Pandeminin sona ermediği gerekçesiyle bu süre şimdi tekrardan uzatılıyor.

Bu düzenleme Plan ve Bütçe Komisyonu'nda değil örneğin Adalet Komisyonu'nda görüşülmelidir. Öte yandan sadece açık infaz kurumlarında kalanlar için değil cezaevlerinde kalan başta siyasi tutsaklar olmak üzere herkes için Kovid-19 önlemleri alınmalıdır. Kovid-19 sadece açık infaz kurumlarında kalanlar için değil cezaevlerinde kalan her yurttaş için tehdit oluşturmaktadır.

Madde 36: Basın mesleğinde çalışan sigortalılar ilk defa 506 sayılı Kanuna 11 Ağustos 1977'de 2098 sayılı Kanunla eklenen madde ile hizmet sürelerinden yararlanma hakkına kavuştu. 43 yıl önce bu kanunla gazetecilere, basın alanında çalışmanın yıpratıcı ve öldürücü olduğu vurgulanarak her yıl için 90 günlük bir itibari hak tanındı ve gazeteciler için erken emeklilik sağlandı. Bir gazeteci için meslek süresi boyunca beş yıl erken emeklilik hakkı sağlanmış oldu.

2008-2013 döneminde gazetecilerin durumunda önemli bir değişiklik oldu ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu yerine yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Hakkında Kanun'da gazetecilik mesleği fiili hizmet zammından yararlanacak meslekler arasından çıkartıldı.

10 Ocak 2013'te 6385 sayılı Kanun'la gazetecilik mesleği, tekrardan fiili hizmet zammından yararlanacak meslekler grubuna dahil edildi. Ancak fiili hizmet süresi zamlarının üç yılı geçmemek üzere yarısı, emeklilik yaş sınırlarından indirilmesi düzenlemesi yapıldı. Bu düzenleme 506 sayılı yasa dönemindeki düzenlemeden daha geri bir düzenlemeydi.

Yeni düzenlemeyle basın sektöründe çalışan işverenleri tarafından Basın İş Kanunu kapsamında çalıştırılmayan gazeteciler, bu haktan yararlanmaz hale getirildi. Kanunda yapılan düzenleme ile gazetecilik mesleğini yapanlar arasında basın kartı sahibi olan ve basın kartı sahibi olmayan gazeteci şeklinde ikili bir ayırım ortaya çıktı.

Aynı işi yapan iki gazeteciden biri Basın İş Sözleşmesi'yle çalıştırıldığı için basın kartı alabilirken, diğeri ise işvereni tarafından Basın İş Sözleşmesiyle çalıştırılmadığı için basın kartı alamaz hale geldi. Bu nedenle aynı işi yapmalarına rağmen sigortalılık hakları bakımından farklı düzenlemelere tabi oldular.

İstanbul 22. İş Mahkemesi'nce görülen bir davada, mahkeme, gazetecilerin fiili hizmet zammını düzenleyen 5510 sayılı Kanunun 40. Maddesinin 16. bendinin iptali talebiyle 9 Nisan 2019'da AYM'ye başvurdu. Dava sonunda AYM basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanlara 'yıpranma payı' getiren düzenlemeyi, Anayasa'nın 13 ve 60'ıncı maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle 14 Şubat 2020'de iptal etti. Mahkeme basın kartı verilecek kişilerin nitelikleri ve basın kartının verilmesine ilişkin şartlar yönünden herhangi bir kanuni düzenleme bulunmadığını, konunun yönetmelikle düzenlendiğini, bu haktan sadece basın kartı sahibi kişilerin yararlanabileceği öngörülerek sosyal güvenlik hakkına bir sınırlama getirildiğine dikkat çekti. Mahkeme yasal düzenleme için 14 Kasım 2020'ye kadar süre tanıdı.

İşte getirilmek istenen bu düzenleme söz konusu AYM kararından kaynaklanıyor. Fakat bu düzenlemeye gazeteci örgütleri karşı çıkıyorlar. Gazetecilerin talepleri şöyle:

- o Ağır ve yıpratıcı koşullarda çalışan gazetecilerin haklarını korumak için kamuoyunda yıpranma payı olarak bilinen fiili hizmet zammı hakkında TBMM acilen bir düzenleme yapmalıdır.
- o Sosyal Güvenlik Hakkı’ndan yararlanmak için “Basın Kartı Sahibi olan”, “Basın Kartı Sahibi olmayan” gazeteci ayrımı ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü bunu düzenleyen bir yasa yok. Sadece yönetmelik var. mevcut AKP-MHP iktidarı ve cumhurbaşkanlığı sisteminde gazetecilik mesleği büyük bir baskı altında. Saray rejimi istediği gazeteciyi “makul gazeteci” sayarak sarı basın kartı veriyor. İstemediğine yani muhaliflere vermiyor. Yandaş olmayan gazeteciler de bu haktan yararlanamıyorlar.
- o En ivedi çözüm olarak 506 sayılı yasa dönemindeki düzenlemeye geri dönülmelidir.

Gazeteci örgütlerinin somut önerileri şöyledir:

SİGORTALILAR	HİZMETİN GEÇTİĞİ YER	EKLENECEK SÜRE
212 Sayılı Kanunla değiştirilen 5953 sayılı Basın İş Kanunu kapsamına tabi olarak çalışan sigortalılar	5953 sayılı Basın İş Kanunu 1 maddesi kapsamına giren işyerleri	93 gün

Madde 37: Bu torba yasayla birlikte 25 yaş altı ve 50 yaş üstü işçilerle yapılacak çalışma koşullarının esnetilmesi yasal hale getirilecek. 32. Maddenin gerekçesinde de açık bir şekilde yazılmış olduğu gibi “esmek çalışma yöntemlerinden olan kısmi süreli çalışma” yaygınlaştırılmak istenmektedir. Görünen o ki AKP-MHP koalisyonu pandemi bahanesiyle neoliberalizmin emek piyasasını esnekleştirme yaklaşımını bu kez 25 yaş altı gençlere doğru daha da genişletilerek tahkim etme amacındadır.

TÜİK’in temmuz ayını baz alarak açıkladığı son işsizlik verilerine göre 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı yüzde 25,9, istihdam oranı ise yüzde

30,4 oldu. Aynı dönemde iş gücüne katılma oranı yüzde 41,0 seviyesinde gerçekleşti. Ne eğitimde ne de istihdamda olanların oranı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,4 puanlık artışla yüzde 29,8 seviyesinde gerçekleşti. Yani TÜİK verileri bile gösteriyor ki AKP, uyguladığı yanlış politikalarla gençleri işsiz bırakmıştır. Gençleri geleceksizleştiren AKP, madde gerekçesinde de yazıldığı gibi “işçilik maliyetini azaltarak” yüksek genç işsizliğini “ucuz emek deposu” olarak sermayenin hizmetine sunmak istemektedir. Genç işsizlikle bu şekilde mücadele edilmez.

Öte yandan 32. Maddeyle getirilmek istenen bu düzenlemeyle de 25 yaşın altındaki çalışanlara daha düşük prim ödeme olanağı sağlanmış olacak. Ancak bu durumda kıdem tazminatı, yıllık izin ve emeklilik haklarının nasıl etkileneceğine dair bir düzenleme önerilmemektedir. Dahası belirli süreli iş sözleşmesi, işçinin 25 yaşını doldurmamış veya 50 ve daha yukarı yaşta olma koşulunu sağlaması kaydıyla, mevcut koşullar aranmadan yazılı yapılabilecek. 25 yaşını doldurmamış işçiler ile yapılacak belirli süreli iş sözleşmelerinin süresi, işçinin 25 yaşını doldurduğu tarihi geçemeyecek. Bu hüküm uyarınca bir defada veya yenilenerek yapılan belirli süreli iş sözleşmelerinin toplam süresi 2 yılı aşamayacak. Belirli süreli iş sözleşmesi yapan kişiler sözleşmeleri bittiğinde kıdem tazminatı almaya hak kazanamıyor. Dolayısıyla 25 yaş altı yurttaşların kıdem tazminatını tehlikeye düşüren bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Madde 38: Bu madde ile 2020 yılı içinde hizmet alım sözleşmesi yapılmış üniversite sağlık hizmeti sunucularının, sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki fark Hazine tarafından ödenir.

Bu madde ile yapılan düzenleme, kamunun üzerine fazladan borç yükü oluşturacaktır. Buna ilaveten, düzenleme kötüye kullanılabilir; şişirilmiş fiyatlarla

hizmet alım sözleşmeleri yapılabilir ve aradaki fark kamuya yüklenebilir. Madde iptal edilmelidir.

Madde 40: Bu torba yasanın önemli maddelerinden biri. Getirilmek istenen bu düzenlemeyle kurumlar vergisi oranı düşürülüyor. Amaç vergi oranlarını düşürerek yabancı sermaye çekmek.

2007 yılında yürürlüğe giren yeni Kurumlar Vergisi Kanunu ile kurumlar vergisi oranını (fon payı dahil) yüzde 33'ten yüzde 20'ye indirilmişti. Bu oran indirimi ile Türkiye OECD içinde kurumlar vergisi oranı düşük ülkeler arasına girdi. Kanuni kurumlar vergisi oranı yüzde 20, bugün itibarıyla OECD'nin en düşük beşinci oranı. Ancak 2018, 2019 ve 2020 yılları için geçici bir maddeyle kanuni kurumlar vergisi oranı yüzde 22'ye çıkarıldı. Bu oran da hâlâ düşük sayılır. 2021'den itibaren başka bir düzenleme yapılmadığı takdirde kendiliğinden yüzde 20'ye dönecek.

Türkiye'de oranın üç yıl için geçici bir süreyle yüzde 22'ye çıkışının ilginç bir hikâyesi var. 2017 yılında Vergi Konseyi'nin de yaptığı çalışmalar sonucunda Maliye Bakanlığı'na kurumlar vergisi oranının indirilmesi öneriliyor. Hatta dönemin Maliye Bakanı Naci Ağbal oran indirimi yapılacağını kamuoyuna açıklıyor. Herkes indirimi beklerken sürpriz bir şekilde oran üç yıl için iki puan artırılıyor! Bu üç yıl içinde yeniden yasal orana dönüş yapılabileceği, her an iki puanlık artışın geri alınabileceği söylene de böyle bir düzenleme yapılmıyor.

Teklifin yasalaşması ile bu indirim otomatik olarak devreye girmeyecek, Cumhurbaşkanının bu konuda bir karar çıkarması beklenecek. Beklenti 5 puanlık indirim yetkisinin sonuna kadar kullanılacağı yönünde.

Teklifteki kurumlar vergisi oranına ilişkin ikinci düzenleme ise sermayesinin en az yüzde 20'lik kısmını halka ilk defa arz eden şirketlerin kurumlar vergisi oranının 5 yıl süresince 2 puan indirilmesi. Teklif yasalaşırsa bu indirim herhangi bir karar alınmasına gerek olmadan uygulanabilecek. Payların ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere 2 puanlık indirim yapılacaktır. Örneğin teklif aynen yasalaşırsa, 2021 yılı sonuna kadar paylarının en az yüzde 20'sini Borsa İstanbul'da halka arz edecek kurumlar, Cumhurbaşkanı indirim yetkisini kullanmazsa, 2021 yılı için yüzde 18; Cumhurbaşkanı indirim yetkisini kullanırsa, belirlenen indirimli orandan iki puan düşük kurumlar vergisi oranı uygulayacaktır. Her iki indirim hükmü de, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren elde edilecek kurum kazançları için geçerli olacaktır.

Yasa yapma yetkisi TBMM'dedir. Vergi indirimi gibi kritik bir hususun Cumhurbaşkanı'nın inisiyatifine bırakılması kabul edilemez. Bunun yanı sıra Cumhurbaşkanı'na geniş bir yetki veriliyor. Yetki kullanımı için herhangi bir şart aranmıyor. Yani kullanılacak yetki herkes için geçerli olacaktır. Vergi alanında örneğin vergi oranlarından bir düzenlemeye gidilecekse bunun bir kişinin iki dudağının arasına bırakılmaması, kanunla düzenlenmesi gerekir. Şayet mevcut ekonomik sistem tercihinde amaç yabancı sermaye çekmek ise, yatırımcılar bu tür yetki kullanımına bağlı düzenlemelere şüphe ile yaklaşır, her an değiştirilebilir bir durum olarak görürler.

Madde 41: Kurumlar Vergisi Kanunu'nun geçici 2 maddesinin yürürlük tarihi 5 sene daha uzatılıyor. Buna göre: a) Dernek veya vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67'nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar, b) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim yapan mesleki ve teknik eğitim okullarındaki atölye ve uygulama birimleri ile anaokulu, kreş, çıraklık ve halk

eğitim merkezlerindeki uygulama birimlerine bağlı döner sermaye işletmelerinin elde ettikleri gelirler dolayısıyla iktisadi işletme oluşmuş sayılmaz.

Madde 42: 2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının Türkiye’de oynanmasına ilişkin olarak Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden işyeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayanlar gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulması hükmü getirilmişti. Getirilmek istenen bu düzenlemeyle finalin İstanbul’da oynanma tarihi değiştiğinden Kurumlar Vergisi Kanunu’ndaki ilgili geçici hüküm yeniden buna göre düzenleniyor.

UEFA, 2020 yılının Şampiyonlar Ligi finalinin İstanbul’da yapılacağını açıklamıştı. Ancak UEFA söz konusu finali Lizbon’a taşımaya karar verdi. St. Petersburg’da oynanacağı açıklanan 2021 Şampiyonlar Ligi finali de İstanbul’a alındı. UEFA bu değişiklik kararlarını Covid-19 pandemisiyle gerekçelendirdi. Bu da demek oluyor ki UEFA 2020 yılında İstanbul’u ve Türkiye’yi güvenli olarak görmedi. 2020 Şampiyonlar Ligi finalini salgın açısından daha güvenilir olarak gördüğü Portekiz’in Lizbon kentine aldı.

Madde 43: İş hayatında belge zorunluluğu getirilmesi uygulamasına ilişkin bir madde. Bu düzenlemeyle, özel eğitim kurumları alanında da mesleki yeterlilik belgesinin yaygınlaştırılması amacıyla değişiklik öngörülüyor.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı 4 Nisan 2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilerek 6645 sayılı kanun numarası ile yasalaştı. Kanun 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanununda da önemli değişiklikler yaptı.

Bu değişikliklerin en önemlilerinden biri şüphesiz çalışma ve iş dünyasını yakından ilgilendiren belge zorunluluğu getirilen meslekler olmuştur. Kanuna göre; “Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından standardı yayımlanan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak tebliğlerde belirtilen mesleklerde, tebliğlerin yayım tarihinden itibaren on iki ay sonra Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanununda düzenlenen esaslara göre Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olmayan kişiler çalıştırılmayacaktır.”

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 25/05/2015 tarihinde yayımlamış olduğu ilk tebliğ ile 40 meslekte, 24/03/2016 tarihinde yayımlamış olduğu ikinci tebliğ ile 8 meslekte, 26/09/2017 tarihinde yayımlamış olduğu üçüncü tebliğ ile 33 meslekte, 11/11/2018 tarihinde yayımlamış olduğu dördüncü tebliğ ile 36 meslekte, 03/10/2019 tarihinde yayımlamış olduğu beşinci tebliğ ile de 26 olmak üzere toplam 143 meslekte belge zorunluluğu bulunmaktadır. Beşinci tebliğ ile 26 meslekte tebliğin yayım tarihinden itibaren on iki ay sonra (03/10/2020’den itibaren) MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) Mesleki Yeterlilik Belgesi olmayan kişiler çalıştırılmayacaktır.

Bakanlık Tebliğlerinde yer alan 143 meslekte başlayan belge zorunluluğunun ilk aşamada Cumhurbaşkanı Kararı ve Bakanlar Kurulu’nun belirlediği ücret tarifesindeki 226 meslekte devam etmesi sonrasında ise tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan mesleklerin tamamında uygulanması planlanmaktadır.

Bakanlıkça yayınlanan tebliğlerde yer alan mesleklerde MYK tarafından Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları tarafından yapılan sınavların sınav ve belgelendirme ücretleri Bakanlar Kurulunun yayımladığı tarife kapsamında İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

Daha önce 1.1.2018 tarihinden 31.12.2019 tarihine kadar belge masrafı ile sınav ücretinin yarısı karşılanabilirken, 5 Aralık 2017 tarih ve 30261 Sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 7061 sayılı “Bazı Vergi Kanunları Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 56. Maddesiyle sınav ve belge ücretlerinin tamamının 2020 yılına kadar İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanması, 26 Mart 2020 tarih ve 31080 (Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 16. Maddesiyle sınav ve belge ücretlerinin tamamının 2022 yılına kadar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması sağlanmıştır.

Mesleki yeterlilik belgelerinin alınmasına ilişkin sınav ve belge ücretlerinin İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanması, işsizlik fonunun kuruluş amacından nasıl da saptırılmış olduğunu göstermektedir.

Madde 44: Kurs bitirme belgesi alanların kazanılmış hakları korunmaktadır.

Madde 45: İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında İl Özel İdaresi’ne bağlı olarak faaliyet gösteren İstanbul Proje Koordinasyon Birimi, büyükşehirlerde İl Özel İdareleri kaldırıldığından İstanbul Valiliği’ne bağlanmış oluyor. Bu birime yapılacak teslim ve hizmetler, finansmanı yabancı devletler, uluslararası kurum ve kuruluşlarca karşılanmak şartıyla 31/12/2020 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesna tutulmuştu. Bu düzenlemeyle bu istisna, 5 sene daha uzatılıyor.

Madde 46: Bir önceki torba yasada yer alan bir düzenleme, şimdi aynen bu torbaya konmuş. Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülen bir önceki 2/3113 sayılı torba yasanın TBMM Genel Kurulu’ndaki görüşmelerinin AKP-MHP blokunun istediği hızda çıkamayacak olması, torbadan bazı maddeleri çıkarmalarına neden

olmuştu. O torba yasada öncelikleri “program esaslı bütçeleme” getiren düzenlemeler olduğundan, tali gördükleri düzenlemeleri torbadan çıkarak, yasaı daha hızlı geçirip 2021 Merkezi Bütçe Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nin Meclis’e sunulacağı tarihe yetiştirmek istediler. Şimdi de o torbadan çıkardıkları düzenlemelerden biri olan bu düzenlemeyi tekrar ve aynen getiriyorlar. Hiç şüphesiz bu durum, “yasama ciddiyetiyle” bağdaşmaz. İktidarın yasama sürecini nasıl da keyfileştirdiğinin gösteren bir durumla daha karşı karşıyayız.

Bu düzenlemeyle, OHAL kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı hakkında tedbir uygulanan kişilerin, tedbirin gözden geçirilmesi talebiyle, üç ay içinde bu tedbirleri uygulayan kamu kurumuna başvurusunun önü açılmıştır. Bu maddeye göre, başvuru yapılan kurum başvuruyu 6 ay içinde inceleyerek başvuruyu reddeder ya da tedbirin kaldırılmasına karar verir. Verilen karara göre, belirlenecek Ankara idari mahkemelerinde iptal davası açılabilir.

Anlaşılan o ki, AKP’nin başını çektiği iktidar, OHAL ile beraber tüm haklarını gasp ettiği yüz binlerce KHK’linin hakkını iade etmemekte ısrarlıdır. OHAL sona erele 2 sene olmuşken, tedbiri uygulayan kamu kurumlarına bu süreci emanet etmek ve yargı yolunu ötelemek, KHK’lilerin mağduriyetini en az 6 ay daha uzatmak anlamına gelir. Bu maddede yapılmak istenenin aksine; arada başka hiçbir aşama olmadan, tüm KHK’lilerin doğrudan mahkemelere gidebilmelerinin bir an evvel önü açılmalıdır ve bu konuyla ilgilenen tüm mahkemelerin karar verme süreleri azami 3 ay ile sınırlandırılmalıdır. Madde, bu haliyle KHK’lilerin mağduriyetlerini devam ettirecektir ve yeniden düzenlenmelidir.

Madde 47: “Konaklama vergisi” 2019 yılının kasım ayında Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülerek 128 Sıra sayısıyla TBMM Genel Kurulu gündemine gelmiş ve yasalaşmıştı. Komisyon görüşmelerinde bu vergi ihdasına karşı çıkmış, uygulanabilirliğine ilişkin muhalefet etmiştik. Getirilen bu düzenleme,

muhalefetimizin haklılığını ortaya koyuyor. Konaklama vergisi ihdas edildikten 1 sene sonra, yürürlüğe girmesi öngörülen tarih 1 sene daha öteleniyor. Bu düzenlemeyi getirmek isteyenler muhtemelen bu ertelemeyi pandemi kaynaklı turizm sektöründeki kötüleşmiş duruma bağlayacaklardır. Ancak pandemi olmasaydı da bu verginin hayata geçirilmesinin zor olduğunu söylemek mümkün.

Bu maddeye yazdığımız şerh şöyleydi:

“2/2312 Esas Numaralı bu kanun teklifiyle “konaklama vergisi” adıyla bir vergi türü ihdas ediliyor. Esasen bu yeni bir vergi değildir. Hâlihazırda zaten konaklama vergisi benzeri bir vergi vardır. Bu vergi de, yerel yönetimler tarafından alınmaktadır. Ancak bu düzenlemeyle zaten yerel yönetimlerin yetkisinde olan bir vergi bu kez merkezi yönetime aktarılmış olmaktadır. Yani bu vergilendirmeyle yerelden merkeze bir yetki aktarımı söz konusudur. Halbuki böylesi bir verginin yerel niteliğinin korunması gerekmektedir. Bu hem ademi merkeziyetçiliğin demokratik potansiyelinin, hem de örneğin yaz aylarında artan nüfus dolayısıyla giderleri de artan yerel yönetimlerin harcama kapasitesi gibi teknik nedenlerin bir gereğidir.

Ancak AKP-MHP iktidarı, 31 Mart 2019’da bu yana, Halkların Demokratik Partisi’nin yerel seçim taktiğinin başarısını hazmedememiş, bir yandan kayyum atamalarıyla halkın seçtiği yerel yönetimleri gasp etmiş, bir yandan da İstanbul Boğazı’na ilişkin son düzenlemede de görüldüğü üzere pek çok yerel yönetime karşı muhteşem bir merkezileşme basıncı uygulamaya devam ederek tekelci yönetim anlayışını derinleştirmiştir. Türkiye, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte daha da merkezileşip tekelci bir yönetim anlayışını yaygınlaştırırken vergilendirme zihniyeti de bundan payını almaktadır. Yerel yönetimlerde kalması gereken bir verginin merkezi yönetime aktarılması kabul edilemez. Bu

düzenleme, yerel yönetimlerin yetkilerinin aşındırılarak merkezi yönetim tarafından gasp edilmesinin somut bir örneğidir.

Öte yandan bu vergi düzenlemesinde bölgeler arası eşitsizliğin, kalkınmada öncelikli bölgelerin hiç hesaba katılmamış olması da merkezîyetçi bakış açısını ele vermektedir. Oysa bu türden bir vergilendirme söz konusu olduğunda sadece sahil yörelerini baz alan bir turizm mantığı yerine, tüm yöreleri dikkate alan bir yaklaşıma sahip olunması gerektiği ortadadır. Turizme ve konaklamaya ilişkin bir vergilendirmede bölgeler arası eşitsizlikler göz önünde bulundurularak istisna ve muafiyetler sağlanmalıdır.

Bölgeler arası eşitsizlik hesaba katılmadan yapılan bu düzenleme aynı zamanda küçük işletmeleri de hesaba katmamaktadır. Komisyona sunulan kanun teklifinin ilk versiyonunda % 2’lik bir vergi oranı getirilmişken, komisyon çalışmaları sırasında % 2’lik orandan vazgeçilerek maktu düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre 5 yıldızlı otel ve tatil köyleri kişi başına gecelik 18 lira ödeyecekken; 2 ve 1 yıldızlı otel, pansiyon, motel, apart hotel ve kampingler ise kişi başına gecelik 6 lira ödeyecektir. Ancak bu maktu vergi, küçük işletmelerin hilafınadır. Örneğin geceliği 1.000 avrodan oda satan büyük bir otel için düşünüldüğünde kişi başı 18 lira oldukça cüzi bir miktarken, geceliği 100 liradan oda satan bir küçük işletme için kişi başına 6 lira oldukça yüksek bir oran olacaktır. Yani orana vurulduğunda büyük otellerden daha az alınan bir vergi söz konusu olacaktır. Oysa aksine, şayet böyle bir vergilendirmeye gidilecekse bu vergi sadece 4 ya da 5 yıldızlı oteller için getirilebilirdi. Böylelikle vergilendirmenin ana ilkesi olan “az kazanan az, çok kazanan çok vergi” ilkesine uygun bir düzenleme söz konusu olabilirdi. Ancak bu haliyle yine büyük işletmeleri kollayan bir vergilendirme mantığıyla karşı karşıyayız.

Geçtiğimiz Temmuz ayında TBMM’de kabul edilen ilgili yasayla Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı kurulmuştu. Buna göre turizm işletmeleri bu ajansa % 0,75 oranında turizm payı ödemekle yükümlü kılınmıştı. Yakın zamanda zorunlu kılınan bu ödeme yükümlülüğünün ardından bu kez konaklama vergisi adıyla yeni bir ödemenin getiriliyor olmasının turizm sektörünü olumsuz yönde etkileyeceği açıktır. Her ne kadar her iki düzenleme de işletmelere ödeme yükümlülüğü getirmiş olsa da, bu tutarların bir biçimde yurttaşa yansıtılacağı açıktır. Yani bu düzenlemeyle birlikte esasen yurttaşların sırtına yeni bir yük daha yüklenmiş olmaktadır.”

Madde 48: Getirilmek istenen bu düzenlemeyle pandeminin koşulları zorlaştırdığı gerekçesiyle Plan ve Bütçe Komisyonu’ndan geçerek 2020 yılının mart ayında yasalaşmış bir düzenlemenin yürürlük tarihi 6 ay daha öteleniyor:

Bu maddelere ilişkin muhalefet şerhimiz şöyleydi:

“Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mazbut vakıflara ait olan, onarım ve inşa karşılığında uzun süreli kiraya verilen taşınmazlar için ek teminat alınması (ilk yılın altı aylık kira bedeli) ve sözleşme süresi içinde üç aylık kirasını ödememiş bulunan kiracıların, verilecek otuz günlük süre içinde borcunun tamamını ödememesi durumunda, mülki amirlikçe taşınmazdan tahliye edilebilmesi düzenlenmektedir. Ayrıca, taşınmazların onarım veya inşa karşılığı ve devam eden diğer kiralamalarında birikmiş üç aylık veya daha fazla kira borçları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ödenmezse, taşınmazlar mülki amirlikçe tahliye edilebilecektir.

Bu hususta, taşınmazların birikmiş kira borçlarını ödeme sürelerinin üç ay gibi kısa bir zaman dilimi olarak değil; makul bir ödeme planı sunularak düzenlemesini daha yerinde ve doğru bulmaktayız.”

Madde 49: Pandeminin başladığı günlerde 16 Nisan 2020 tarihli bir yasayla derneklerin yapması gereken genel kurulları ertelenmişti. Bu düzenlemeyle ilgili yasa maddesindeki söz konusu hükümde yer alan “3 aya” ifadesi “üçer aylık sürelerle üç defaya” şeklinde değiştirilerek derneklerin yapmaları gerek genel kurulların süreleri daha da uzatılıyor.

Madde 50: Yürürlük maddesidir.

Madde 51: Yürütme maddesidir.

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

İşsizlik Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz ekteyir.

1. Genel Değerlendirme

• Usul Açısından

Yürütme ve yürürlük maddeleriyle birlikte 43 maddelik bir **torba kanun teklifi** yine Meclis gündemine getirilmiş, görüşölmüş ve ilave maddelerle birlikte 51 madde Komisyonda kabul edilmiştir. Torba kanunlar son derece verimsiz, kanun sistematığını bozan kanunlardır.

2018 yılından itibaren geçilen Partili Cumhurbaşkanlığı sisteminde bütçe haricinde kanun tasarısı sistemi sona erdirilmiş, milletvekilleri tarafından hazırlanacak kanun tekliflerinin Mecliste görüşölməsi esasına geçilmiştir. Ancak, Meclisin ölkenin sorunlarını tespit etme, politika geliştirme, projeksiyon yapma alt yapısı geliştirilmediğı için Mecliste görüşölen teklifler büyük çoğunlukla bakanlıklar tarafından hazırlanmakta ve Mecliste en fazla milletvekiline sahip parti milletvekilleri tarafından Meclis gündemine getirilmektedir. Bu nedenle, bu örnekte olduğı gibi, teklif veren milletvekilleri genelde konuya hâkim olamamaktadırlar. Oysa yapılması gereken, elbette bakanlıklardan da bilgi ve görüş alarak, Meclisteki uzmanların desteğıyle milletvekilleri tarafından kanun tekliflerinin hazırlanmasıdır.

Görüşmelere kamu idareleri adına katılan kamu görevlilerinin de son derece yetersiz, bilgi vermekten kaçınan kişiler olduğı müşahede edilmiştir. Diğer taraftan, siyasi sorumluluğına sahip bakanların görüşmelere katılmayıp, başarısızlığın faturasını devlet memurlarına yüklemeleri gibi bir sistemsel sorunla karşı karşıyayız. Bu paradoksun mutlak surette çözölməsi gerekmektedir.

Kanuni zorunluluk olmasına rağmen, önceki kanun tekliflerinde olduğı gibi bu teklif üzerine de bir etki analizi yapılmadığı görölmüştür.

Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edildikten sonra yeniden Komisyon gündemine getirilen bazı maddeler yeni haliyle de Anayasa Mahkemesi iptal kararlarını karşılamamaktadır.

Gerek genel gerekçenin gerekse madde gerekçelerinin oldukça yetersiz olduğı görölmüştür. Bazı cümleler haddinden fazla uzun, karışık ve anlamsızdır.

Teklifteki birçok maddenin diğer komisyonlarda da görüşölməsi gerekmesine rağmen görüş alınmadığı görölmüştür.

- **İçerik Açısından**

Kanun Teklifi 43 madde olarak gelmiş, 8 tane madde de görüşmeler esnasında ilave edilmiştir.

Teklifin birçok maddesinde Covid-19 nedeniyle süre uzatımı istenmektedir. Ancak koronavirüsün ne kadar devam edeceği konusunda herhangi bir şekilde bilim kurulu veya yetkili bakanlıktan alınan bilgi paylaşılmamıştır. Madde görüşmelerinden anlaşıldığı üzere uzatılan sürelerin bitiminde Meclis yeniden süre uzatımı için çalıştırılacaktır. Konunun taraflarla görüşülerek Meclis’e getirilmemesi neticesinde defalarca çalıştırılması, TBMM’nin itibarını zedelemektedir.

Teklifin Genel gerekçesinde “Hazırlanan Kanun Teklifi ile tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (Covid-19) salgınının istihdam üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, salgın nedeniyle işçi ve işverenler üzerinde oluşan yükün sosyal devlet ilkesi gereğince paylaşılması ve giderilmesi, istihdamda devamlılığın sağlanabilmesi amacıyla destek tedbirleri düzenlenmektedir” denmektedir. Ancak Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıyı yalnızca Covid-19’a bağlayarak yapılan hata şöyle dursun, getirilen torba kanun teklifi aslında koronavirüs etkisiyle hiç ilgisi olmayan maddeler de içermektedir.

Teklifte görülmüştür ki bütçeden karşılanması gereken birçok harcama işsizlik fonuna yüklenmiş, haliyle fon kaynağı son derece azalmıştır. Komisyonunda bürokratlara, bu gelen yüklerden sonra uzun dönemde fon varlığı nereden nereye düşecek diye sorduğumuzda ne yazık ki bu hesapların yapılmadığı söylenmiştir. Kısa dönemde fon varlığının büyük ölçüde azaldığı görülmektedir. 2001 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına göre 2019 yılında 131,5 Milyar TL olan Fon varlığının, 2020 yılında 92,5 Milyar TL’ye düşmesi öngörülmektedir.

İşsizlik sigortası fonu işçilerin fonudur. İşçilerin işini kaybetmelerini durumunda onlara bir güvence amacıyla kurulmuş, onların, devletin, işverenin primleriyle oluşturulmuş bir fondur. Tekliflerin Komisyona; 75 yıl ileriye bakarak, projeksiyon yaparak getirilmesi gerekirken, rastgele harcamalarla işçinin hakkının bu şekilde gasp edildiğini görüyoruz.

Devreden Katma Değer Vergisi tutarlarının (yani firmaların KDV alacaklarının) mükelleflerin vergi ve prim borçlarına mahsup edilmesi, Covid-19 salgınının oluşturduğu ekonomik krizin etkilerinin hafifletilmesi amacıyla, işletmelerin finansal olarak desteklenmesi açısından oldukça önemli bir kaynak aktarımıdır.

Devletten katma değer vergisi alacağı olan mükelleflerin bu alacaklarının devlete ödeyeceği vergi ve prim yükümlülüklerinden mahsup edilmesi gerekmektedir.

Firmaların yaklaşık 200 milyar TL devletten KDV alacağı vardır. Finansmanın bu kadar zorlaştığı ve faiz oranlarının arttığı ortamda firmalar bu alacaklarını alamadıkları için zora girmişlerdir. Şu anda bu paralar nakit olarak iade edilemiyorsa, hiç olmazsa firmaların bu alacaklarının ödeyeceği vergilerden düşülmesi çok haklı bir taleptir. Bu çerçevede krizin olumsuz etkilerinin hafifletilmesinde önemli bir katkı sunacağını düşünerek verdiğimiz **aşağıdaki önerge** reddedildi.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/3147 esas numaralı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

*Durmuş Yılmaz
Ankara Milletvekili*

*Erhan Usta
Samsun Milletvekili*

MADDE... - 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 46'ncı maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"6. Mükellefler tarafından bir hesap döneminde yüklenilen ve devrin yapıldığı döneme kadar indirim yoluyla giderilemeyen katma değer vergisi, gelir ve kurumlar vergisi ile 5510 sayılı Kanun kapsamındaki prim borçlarından mahsup edilebilir."

---

2. Maddeler İtibarıyla Değerlendirme

• Madde 1, 2, 3, 4 ve 39'a İlişkin Değerlendirmemiz

Ekonomik krizin giderek derinleştiği günümüzde, vergi ve prim borçlarının yapılandırılması artık ihtiyaç olmuştur. Maddelere olumlu bakmakla birlikte kapsamının genişletilmesinden yanayız.

Özellikle küçük esnaf açısından da diğer mükellefler açısından da ekonomik sıkıntıların devam edeceğini öngörmek zor değildir. Pandemi sürecinin önümüzdeki yıl da devam edeceği görülmektedir. Bu anlamda, bu yapılandırmadan istediğimiz sonucu elde edebilmek için ödemesiz sürenin biraz daha uzun tutulmasının daha uygun olacağını düşünüyoruz. Yapılandırma Kanunuyla; Ocak ayında vergilerde, Şubat ayında SGK primlerinde 1. Taksit ödemeleri başlayacak. Ayrıca maksimum taksit sayısı 18 olarak belirlenmiş. Bizim buradaki önerimiz, ödemesiz sürenin pandeminin gidişatını da dikkate alarak bir yıl kadar olmasıdır. Yani, 12 aylık bir ödemesiz süre, ondan sonra da daha kolay ödenebilmesi için de 36 ay taksit olmalıdır.

Madde 3'e ilişkin verdiğimiz ödemesiz sürenin uzatımı ve taksit sayısını artıran **aşağıdaki önergemiz** de reddedilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3147) esas numaralı Kanun Teklifi'ne eklenmesi öngörülen 3'üncü maddenin 1'inci fıkrasının (b) bendinde yer alan "31/1/2021" ibaresinin "31/12/2021", "28/2/2021" ibaresinin "28/2/2022" ve "18" ibaresinin "36" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

*Erhan Usta
Samsun Milletvekili*

*Durmuş Yılmaz
Ankara Milletvekili*

Diğer bir husus; kapsamın genişletilmesi... Özellikle tarım kredi kooperatiflerine olan çiftçi borçları, esnaf kefalet kooperatiflerine olan esnaf borçlarını da bu kapsama almak hem esnafımızı hem de çiftçimizi rahatlatacaktır. Bu görüşlerimizi de Komisyonunda paylaştık.

Belediyelere alacaklarını daha fazla taksit yapması konusunda inisiyatif verilmelidir. Mesela Ankara'da olduğu için örnek vermek gerekirse; AŞTİ esnafının durumu çok vahim. Hasılatları 10'da 1'e düşmüş durumda. Bu alanlarda belediyelere inisiyatif verilse, belki onlar da 36 ay taksitlendirme yapacaklar ve hem belediye alacaklarının tahsil edilmesi açısından hem de esnafın nefes alması açısından faydalı bir işe imza atılmış olur.

Son olarak da her şeye rağmen vergisini ödeyen mükelleflerimizi ödüllendirmek gerekir. Bu yapılandırma, bir kolaylık demektir, normal vergi ve zam cezalarını almıyoruz, daha az bir miktar alıyoruz. Vergisini zamanında ödeyen mükellefleri de ödüllendirecek bir hususu da bu maddeye eklemenin faydalı olacağını düşünüyoruz.

• **Madde 5'e İlişkin Değerlendirmemiz**

Bu maddede işsizlik ödeneğinden yararlanan kişilerin işten ayrılmalarını takip eden doksan gün içerisinde işe girmeleri ve on iki ay süreyle kesintisiz hizmet akdine tabi olarak çalışmaları hâlinde işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre için uzun vadeli sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması amaçlanmaktadır.

Maddeyi prensip olarak destekliyor olsak da aslında önemli olan işsiz kalanın süre içerisinde sigorta primi ödemesinden ziyade, istihdama bir katkı vermek, işe almayı kolaylaştırmak veya işe almanın maliyetini azaltmak olmalıdır. Dünya genelinde yapılan bir kısım ampirik çalışmalara bakıldığında, sosyal güvenlik açısından parça parça

yapılan veya kesim kesim yapılan teşviklerden ziyade, genelde yapılacak sigorta prim indirimlerinin çok daha verimli olduğu, faydalı olduğu şeklinde analizler vardır.

- **Madde 6, 7, 8, 10, ve 11’e İlişkin Değerlendirmemiz**

6. madde kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi olanlara fon teşvikinin süresinin uzatılması için Cumhurbaşkanına yetki verilmesini içeriyor.

7. madde, ilave istihdam teşvikinin süresinin uzatılmasını içeriyor. İlave istihdam sağlayan özel sektör işverenlerine sağlanan desteğin, prim desteğinin, bu uygulamanın 31/12/2023 tarihine kadar uzatılabilmesi için Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanıyor.

8. madde, ilave istihdamda Gelir Vergisi stopaj teşviki ve damga vergisi desteğinin süresinin uzatılması için Cumhurbaşkanı’na yetki verilmesini içeriyor.

10. madde kısa çalışma süresinin uzatılmasını içeriyor. Cumhurbaşkanı kararıyla 31/10/2020 tarihine kadar uzatılan kısa çalışma sürelerinin, Cumhurbaşkanına tanınan yetkiyle, 30/6/2021 tarihine kadar uzatılması amaçlanıyor.

11. maddeyle 31/12/2020’ye tarihinde bitecek olan normalleşme desteğine süre uzatması getiriliyor. Normalleşme desteğinin uygulama süresinin 30/6/2021 tarihine kadar uzatılabilmesi, bunun için de Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanıyor.

Madde 6, 7, 8, 10, ve 11 süre uzatımını içeren maddelerdir. Süre uzatılması bir gerekliliktir. Ancak parça parça yapılan teşviklerden ziyade, genelinde yapılacak indirimlerin ekonomik açıdan çok daha verimli ve faydalı olduğu kanaatindeyiz.

Bu verilen teşviklerle, ilave istihdam sağlanması beklenmektedir. Ancak bu konuda bürokratlara sorulan sorulardan yeterli cevap alınamamıştır.

Birlikte görüşülen maddelerden yalnızca 4. Madde genel bütçeden karşılanırken, madde 6, 7, 10 ve 11 İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır. İşsizlik Sigortası Fonu, adı üstünde, işçilerin işsiz kalmaları durumunda belli bir dönem onlara gelir sağlaması için oluşturulmuş bir fondur. Fakat son yıllarda giderek işverene yönelik bir fona dönüştürülmüş ve birçok ödemede kaynak olarak kullanılmaktadır. İşçinin kara gün parası diye nitelendirebileceğimiz bu fon amacına uygun olarak kullanılmalıdır. Bu tür ödemeler bütçeden yapılmalıdır.

- **Madde 9, 20, 35, 41, 45, 47 ve 48’e İlişkin Değerlendirmemiz**

İlgili maddelerde Covid-19 nedeniyle süre uzatımı istenmektedir. Ancak koronavirüsün ne kadar süre için daha etkili olacağı konusunda herhangi bir şekilde bilim kurulu veya yetkili bakanlıktan alınan bilgi paylaşılmamıştır. Madde

~~görüşmelerinden anlaşıldığı üzere uzatılan sürelerin bitiminde Meclis yeniden süre uzatımı için çalıştırılacaktır. Konunun taraflarla görüşülerek Meclis’e getirilmemesi neticesinde defalarca çalıştırılması, TBMM’nin itibarını zedelemektedir.~~

- **Madde 12 ve 13’e İlişkin Değerlendirmemiz**

12. maddede istihdama dönüş desteği, 13. maddede ilave istihdam teşviki öngörülmektedir.

Ancak her iki madde de aşırı uzun cümleler ve karmaşık ifadeler içermektedir.

İşsizlikle ve kayıt dışılıkla mücadele amacıyla hazırlandığı söylenen bu iki madde, aksine işsizliği artıracak detaylar içermektedir. Bir yerde işverene, “işçiye işe al, ücretsiz izne çıkar” denmektedir. Bu kâğıt üstünde işsizliği düşürecekse bile pratikte işsizliği artıracaktır.

Ayrıca getirilen kanun teklifi, sigortalılığın zorunlu olduğuna ilişkin temel sosyal güvenlik ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Bu, Anayasa’ya aykırıdır. Devlet, kayıt dışı çalışmayı cezalandırması gerekirken, işverenin suçunu kabul etmesi karşılığında affetmekte, üstüne üstlük prim teşvikiyle ödüllendirmektedir.

- **Madde 15 ve 18’e İlişkin Değerlendirmemiz**

15. madde evlerde imal ettikleri malları internet üzerinden satanların esnaf muafılığından faydalanmasına ilişkin hükümler içermektedir.

18. madde de internet üzerinden satış yapanların esnaf muafılığından faydalanmasına ilişkin tutarın her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmasını içeriyor.

“Ayrı bir iş yeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar” deniyor. Ancak bu üretimin dışarıdan yapıldıktan sonra evden satış yapılmasına engel olacak bir mekanizma olmadığı gibi denetlemek de mümkün değildir.

Burada amaç bizce, teşvik etmekten daha ziyade evde üretimi, esnaf muafılığından faydalandırarak az da olsa bir vergi alabilmektir. Ancak mevcut şartlarda bırakın denetlenerek böyle bir vergi geliri elde etmeyi, aksine dışarıda belki makineyle üretilen malların evden satışının önü açılacağından vergi kaybı dahi yaşanacaktır.

- **Madde 16’ya İlişkin Değerlendirmemiz**

“Madde 16, mal ihracatından elde edilen kazançların yüzde 50’sinin beyannamede bildirilen gelirlerden indirilmesi başlığını taşıyor” dense de kanunen

vergilendirilen fakat çok fazla vergi alınamayan bir alanı teşvik ederek vergi kapsamına almak amaçlanıyor.

Alınacak verginin yarısından vazgeçiliyor. Etki analizi yapılmadığı için, buradaki hacmin ne kadar artacağı ve istihdama ne kadar katkısı olacağı konusunda bilgi alınamamıştır.

Üretimi, ihracatı da artıracak olsa bu gelir kaybı gözden çıkarılabileirdi ancak belli olmayan bir istihdam artışı için gelir kaybı yaşanması yanlış olacaktır.

Komisyonunda 2.400.000 TL üst limitinin kaldırılabilceğine ilişkin beyanatlar olmuştur, biz mutlak surette olması gerektiğini düşünüyoruz. Gerçek kişileri teşvik etmek lazım. O nedenle üst limit olmalıdır.

Bir diğer risk de yine denetim... Örneğin; kurumsal bir firma 10 tane eleman üzerinden ihracatını “kişilere” çevirirse nasıl önleyeceğiz? Nasıl denetleyeceğiz? Bunun için limit çok düşük tutulmalıdır. Kaymayı önleyecek mekanizmaların eklenmesi gerekliliktir. Aksi halde çok büyük gelir kayıplarıyla karşılaşılacaktır.

- **Madde 17’ye İlişkin Değerlendirmemiz**

17. madde tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisselerini iktisap ettikleri değer in altında elden çıkarmaları durumunda yüzde 15 tevkifat getiriyor.

Madde için dikkat edilmesi gereken husus; hisse alındıktan sonra konjonktürel etkiler veya piyasa etkileri nedeniyle alınan fiyatın altında satılması durumunda, yani artniyetsiz bir şekilde hisseden zarar edildiği durumda yine vergi alınmasının önüne geçecek bir mekanizma yoktur. Az da olsa burada mağduriyetlere sebebiyet verebilecektir.

- **Madde 19’a İlişkin Değerlendirmemiz**

19. madde; menkul sermaye iradlarının (devlet tahvili, Euro bond, mevduat, repo faiz gelirleri, borsa kazançları vs) düşük oranda ve stopaj yoluyla vergilendirilmesi hususunun 10 yıl daha uzatılmasını içermektedir.

Bu maddeyle yapılmak istenen en önemli şey, esas itibarıyla bakıldığında, geçici madde kapsamında vergilendirilen menkul sermaye iratlarının süresinin uzatılmasıdır. Bu geçici madde 16 yıl önce düzenlenmiş ve şu anda 5 artı 5 yıl olmak üzere toplamda 10 yıl daha uzatılması amaçlanmaktadır.

Bu ekonomik ortamda devletin gelire ihtiyacı varken, toplumun değişik kesimlerine doğrudan transfer yapma zarureti varken faiz gelirlerinin vergilendirilmesine yapılan bu kıyağın devam etmesini doğru bulmuyoruz. Ekonominin

bu kadar sıkıntıda olduğu bir dönemde bununla ilgili yetki istenmesini son derece yanlış buluyoruz.

Devletin gelire ihtiyacı var, devletin pandemiyle ve ekonomik sorunlarla ve yoksullukla mücadele kapsamında kaynak kullanması lazım. Asıl yapılması gereken gerçek usulde beyana geçmektir ama bu yapılamayacaksa da bu stopaj oranlarının artırılmasının tartışılması bir zarurettir.

Bütün dünyada yüksek gelir elde edenlerin daha fazla vergilendirilmesi konuşulurken, faiz gelirleri başta olmak üzere menkul sermaye iratlarının hiç vergilendirilmemesi veya çok düşük oranda vergilendirilmesi kamu vicdanını yaralamaktadır. Gelir eşitsizliğinin arttığı bu dönemde geliri yüksek kesimin mutlak surette daha fazla vergilendirilmesi gerekmektedir.

- **Madde 21’e İlişkin Değerlendirmemiz**

Maddeyle; kısmi çalışmaya geçen birisinin yerine başka bir kısmi çalışan olduğunda onun ücretine belli şartlarda 12 ay süreyle vergiden bir istisna tanınıyor.

Uygulaması ve takibi zor bir madde olmakla birlikte, işsizliğe de çare olamayacaktır. Olsa olsa 2 kişi de iş gücünde görüneceği için kâğıt üzerindeki işsizlik rakamlarında belki bir olumlu tesiri olabilir. İşsizliğin düşürülemediği göz önünde bulundurulduğunda, kâğıt üstünde düşürme gayreti olduğu açıktır. Bu düzenlemeyle kıdem tazminatı konusunda işçiler büyük mağduriyet yaşayacaktır.

- **Madde 22’ye İlişkin Değerlendirmemiz**

Madde aslında varlık barışı maddesidir.

Varlık barışı nedir? “Yurtiçinde veya yurtdışında olan ve kaydı olmayan, nereden kazanıldığı belli olmayan bir kısım paralarınızı, altınlarınızı, dövizlerinizi getirin. Biz sizden hesap sormayacağız” denilen bir şeydir.

Herkes vergi incelemeleri altında inim inim inlerken birileri milyarlarca doları getirmiş olsa, konusu suç teşkil eden bir para olup olmadığı dahi sorulmadan bu para aklanmış olacaktır. Bu sistemi bozacaktır.

Bu madde Türkiye’nin önümüzdeki dönemde başını sıkıntıya sokacaktır. Çünkü OECD bu konularda çok hassastır. Türkiye Uluslararası soruşturmalar geçirebilir. Bu anlamda İYİ Parti Grubu olarak bu maddeyi yanlış buluyoruz.

- **Madde 23 ve 31’e İlişkin Değerlendirmemiz**

Madde 23’le Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nin mütevelli heyetinin oluşumu, personel temini ve görevlendirilmesiyle ilgili ödeneklerine ilişkin düzenlemeler getiriliyor.

31. madde de ise sağlık tesisinde hizmet ve faaliyetlerden dolayı işlenen disipline aykırı fiiller hakkında 657 sayılı Kanun’un disiplin hükümlerine göre işlem yapılması amaçlanıyor.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararının ardından tekrar getirilen maddeler, Anayasa Mahkemesinin kararını destekleyecek ve karşılayacak durumda değildir. Maddeyle; Rektör (Cumhurbaşkanı atıyor), eğitim araştırma konusunda Bakan Yardımcısı (Sağlık Bakanı, dolayısıyla Cumhurbaşkanı), Sağlık Bakanının seçtiği bir üye, YÖK tarafından 2 Profesör üye. YÖK’ün atadığı üyelerin bağımsız olduğunu dahi varsaysak 5 üyenin 3’ü yine iktidar tarafından atanmaktadır.

- **Madde 24 ve 25’e İlişkin Değerlendirmemiz**

Partili Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesiyle birlikte kaldırılan Başbakanlıktaki uzmanların birçoğu değişik kurumlara gönderilerek kurumsal hafıza yok edilmiştir. Başbakanlık uzmanlarının çok az kısmı Cumhurbaşkanlığında görevlendirilmiştir. Bu eksikliğin giderilmesi için bu maddelerle Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında, Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kariyer meslek olarak tanımlanmaktadır. Başbakanlık uzmanlarının heba edilmesi büyük bir israf olarak görülmekle birlikte yapılan bu düzenleme olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Kariyer meslek personeli sayısı çok fazla olmamalıdır. Normal memurlar tarafından yapılacak işlerin de Cumhurbaşkanlığı raportörü adı altında alınan kişilere yaptırılma riski bulunmaktadır. Standart memurlar tarafından yapılacak işlerin kariyer meslek mensuplarınca yapılması kariyer mesleğin içini boşaltacaktır.

Düzenlemeyle cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında bulunanlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanların başka kurumlara gönderilmesi sakıncalıdır ve kariyer meslek anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Ayrıca bu yapılacaksa bile burada objektif kriterler konmalıydı. Düzenleme bu açıdan eksiklik içermektedir.

Cumhurbaşkanlığı gerek personel gerekse idari birimler açısından kontrolsüz bir şekilde büyümektedir. Bu durum idari açıdan yönetilememe sorununa ve verimsizliğe neden olacaktır. Ayrıca madem 666 sayılı KHK’yla kurumlardaki uzmanların (buradaki adıyla raportörlerin) maaşları eşitlendi, neden Cumhurbaşkanlığında ilave tazminat ödemesi yapılmaktadır?

- **Madde 26’ya İlişkin Değerlendirmemiz**

Madde 26 süre uzatımı maddesidir. Yeni yapılan düzenlemeyle Katma Değer Vergisi Kanunu’nun geçici 17’nci maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmaktadır.

Bu maddenin de çalışılmadan, üzerinde düşünülmeden ve etki analizi yapılmadan geldiği görülmüştür. Ne kadarlık bir vergi muafiyeti öngörüldüğü konusunda sorulan sorular cevapsız bırakılmıştır.

- **Madde 27’ye İlişkin Değerlendirmemiz**

Katma Değer Vergisi Kanunu’nun geçici 23’üncü maddesinin uygulama süresi 31/12/2020 tarihinde sona ereceğinden, yapılan düzenlemeyle anılan maddenin uygulama süresi 31/12/2023 tarihine kadar uzatılıyor.

Yani, mevcut durumda Millî Eğitim Bakanlığına bilgisayar ve donanımlarının bedelsiz teslimleri, bunlara ilişkin yazılım teslimi ve hizmetleri ile bu mal ve hizmetlerin başışı yapacak olanlara teslim ve ifasının katma değer vergisinden muafiyetinin süresi uzatılıyor.

Bilgisayar donanımlarının bedelsiz teslimi uzatılırken aynı zamanda o donanım için gerekli olan yazılımın da başışçıya KDV’siz verildiği görülmüştür. Dolaylı olarak yazılımcıya da KDV muafiyeti uygulanıyor. Hangi bilgisayar için yazılım alındığını tespit etmek imkânsız olacaktır. Yazılımcı ile başışçı arasındaki ticari faaliyete de KDV muafiyeti verilmesi, denetimi imkânsız olduğundan dolayı yanlıştır.

Ayrıca konuyu komisyonda gündeme getirdiğimizde yeni bir hüküm koyulmadığı, mevcudun devam ettirildiği vurgulanmıştır. Yani bizce yapılan bir yanlışın devam ettirilmesi da büyük bir yanlıştır.

- **Madde 28 ve 42’ye İlişkin Değerlendirmemiz**

Maddelerde, UEFA Şampiyonlar Ligi final maçının 2020 yılında Türkiye’de oynanması planlanırken Covid-19 nedeniyle 2021 yılına ertelenmesi sonucu çeşitli muafiyetlerin süre uzatmasını içermektedir.

Covid-19’un etkilerinin ne zaman biteceği kestirilemediğinden, bu tür süre uzatımlarının daha genel bir hale kavuşturulması ve komisyonun her seferinde bu maddeler için tekrar çalıştırılmaması gerekliliği ortadadır. Ancak bu maddede de yalnızca bir erteleme mevcuttur.

• Madde 29 ve 30’a İlişkin Değerlendirmemiz

29. ve 30. maddeler elektronik haberleşme altyapılarındaki yapılardan bazı belgelerin talep edilmemesiyle ilgili. Yani, imar planlarına aykırı olarak yerleştirilmiş olan baz istasyonları ruhsatlandırılıyor. Ayrıca Turkcell, Vodafone, ve Türk Telekom Mobil’e kesilmiş 6,8 Milyon TL idare para cezasının da affını içeriyor.

Aslında burada deniyor ki; “Sistem çöktü, bunu bahane ederek istediğini veriyorum, istediğini al, cezalarının hepsini siliyorum, ortadan kaldırıyorum ama bir an önce şu EBA’yı ayağa kaldır ve herkese erişimi sağla”

Son derece masum bir şey gibi gözüküyor ama bunun arkasında büyük bir rant kavgası olduğunu düşünerek olumsuz oy kullandık.

• Madde 32’ye İlişkin Değerlendirmemiz

Madde, Hazineye ait taşınmazlar üzerindeki turizm tesislerinden pandemi döneminde tahsil edilmesi gereken kira, irtifak hakkı ve benzeri ödemelerin sürelerinin bir yıl daha ertelenmesini öngörüyor.

Görüşmelerde; 3 aylık dönem için (01.04.2020-30.06.2020 tarihleri arası), ertelemekten kaynaklanan hasılat payı bedeli 200 milyon iken, 1 yıllık bedel de 200 milyon TL olarak belirtildi. 3 aylık bedelle, 12 aylık bedelin aynı olmasının tutarsızlık olduğunu söyledikimizde ve nedenini sorduğumuzda gerek bürokratlardan gerekse teklif sahiplerinden tatmin edici bir cevap alınamamıştır.

• Madde 33’e İlişkin Değerlendirmemiz

33. maddenin ana konusu belirli süreli iş sözleşmelerinin 25 yaş altı ve 50 yaş üstünde esnek uygulanabilmesine yönelik.

25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanların hiçbir şarta bağlı olmaksızın belirli süreli iş sözleşmesiyle istihdam edilmesi durumunda kıdem ve ihbar tazminatı gibi haklardan yararlanamamalarının, beraberinde büyük mağduriyetlerin ortaya çıkmasına neden olacağını düşünüyoruz. Bir gencin 17-18 yaşlarında çalışmaya başladığını varsaydığımızda 25 yaşına gelene kadar 2 yılda bir iş değiştirerek yıllarca çalışmışsa dahi kıdem ve ihbar tazminatı gibi hiçbir haktan yararlanamayacağı bir durum mevcuttur.

Komisyonunda maddenin kanun teklifinden çıkarılması yönünde görüş bildirdik ancak madde Cumhur İttifakı oylarıyla kabul edildi.

• Madde 34’e İlişkin Değerlendirmemiz

Mevcut haliyle Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri ile kurum personeli, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin

~~Yargılanması Hakkında Kanuna tabi değildir. 4483 sayılı kanun, kamu görevlilerinin, hizmetleri yerine getirirken işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan ceza soruşturması ve kovuşturmasına tabi tutulmamalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Bu maddeyle, Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri ile kurum personeli, 4483 sayılı Kanun kapsamına alınmaktadır.~~

Kamu yönetiminde, Türkiye İş Kurumu üzerinden yeni bir personel istihdam politikası yaratılmıştır ve bu anlamda ciddi kaynak kullanılmaktadır. İşkur üzerinden yapılan istihdam kısa süreli olmakta, personel alımında objektif kriterler uygulanmamaktadır. İstihdam alımında büyük ölçüde iktidar partisinin il ve ilçe teşkilatları etkili olmaktadır. Bu kadar kaynak kullanımından sonra kamuya personel alımında ara yüz durumunda olan bu kurumu şimdi koruma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu teklifin de bu amaçla getirildiği düşünülmektedir.

Önce usulsüz ve adaletsiz uygulamalar ile keyfi personel alımları yapılmış, şimdi de bu uygulamayı yapanlara koruma getirilmek istenmiştir. Neden bu zamana kadar böyle bir korumaya ihtiyaç duyulmadı da şimdi bu koruma getirilmektedir? Maddeyle yapılan düzenlemeye katılmıyoruz.

- **Madde 36'ya İlişkin Değerlendirmemiz**

14/2/2020 tarihli ve 31039 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile basın ve gazetecilik mesleğinde çalışanların fiilî hizmet süresi zammından yararlandırılmalarına ilişkin mevcut hükmün iptaline karar verilmiş ve iptal kararının yürürlüğü oluşacak yasal boşluğun giderilmesi amacıyla dokuz ay sonraya bırakılmıştır. Bu maddeyle Anayasa Mahkemesi kararıyla doğan hukuki boşluğu gidermek amacıyla düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

36. madde gazetecilik mesleği açısından yıpranma hakkından yararlanmayı basın kartı şartına bağladığı için meslek ortamında çalışanlar açısından çok ciddi bir ayrımcılığa ve hak ihlaline yol açmaktadır.

Yıpranma hakkının uygulanmasında basın kartına sahip olma şartının kaldırılması gerekmektedir. Yıpranma hakkının hangi şartlarda verileceğine ilişkin objektif kriterler kanunla belirlenmelidir.

Basın kartı şartı kaldırılmayacaksa, basın kartının kimlere verileceğine dair objektif kriterler kanunla belirlenmelidir. Bu iş yönetmeliğe bırakılmamalıdır. Bu haliyle madde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararını karşılamamaktadır.

• **Madde 37’ye İlişkin Değerlendirmemiz**

37. maddeyle 25 yaşın altındaki genç işçilerin bir ay içerisinde on günden az çalışmaları durumunda bu işçiler adına malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminin kesilmemesine yönelik bir düzenleme getirilmektedir.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarında işveren hissesi %11, işçi hissesi %9 olmak üzere işçi ücretinin toplam %20’sidir. Yasa teklifi ancak işçinin kendisinin %20’lik primi ödemesi durumunda bu sürelerin emeklilik açısından sayılabilmesine imkân tanımaktadır. Bu da işverenin yükümlülüğünün işçinin sırtına yüklenmesi anlamına gelmektedir.

33. maddeyle kıdem ve ihbar tazminatı gibi hakları elinden alınan 25 yaş altı gençlere 37. Maddeyle son darbe vurulmak isteniyor. Korkumuz o ki; emeklilikte yaşa takılanlardan (EYT) sonra emeklilikte prime takılanlar (EPT) sorunuyla da karşılaşacağız.

• **Madde 38’e İlişkin Değerlendirmemiz**

Üniversiteler belli bir hizmet yapıyor ve bunun karşılığında da SGK’dan da belli bir ücret alıyor. İlk başta verecekleri hizmetin ne kadar tutacağı belli olmadan SGK bunlara belli bir miktar para aktarıyor ve yıl sonunda da bunda ne kadar fazlalık veya azlık varsa ona göre tekrar iade ediliyor veyahut ödeme yapılıyor. Tabii coronavirüsten dolayı üniversitelerde yeterli sayıda hasta olmaması, kliniklerin yeterli çalışmaması neticesinde ekonomik anlamda biraz daha sıkıntıya giriyorlar. SGK tarafından yaklaşık 12 milyar TL para aktarılan 43 kamu üniversitesiyle yıl sonunda da mahsuplaşma yapılacak. Bu maddeyle üniversitenin geri ödeyemeyeceği tutarın terkin edilmesi sağlanıyor.

Bu tutarlar geri alınamazsa bile bir sonraki yıldan mahsup edilmelidir. Ayrıca global bütçenin yine, 2020’deki yüksek baza göre yapılması durumunda 2021 yılında da aynı sonuçla karşılaşılacaktır. Bu da üniversiteler arasında haksız bir durum oluşturacaktır. Hizmet verip parasını alanlar da olacak, daha az hizmet verip parasını alan da olacaktır.

• **Madde 40’a İlişkin Değerlendirmemiz**

40. madde Cumhurbaşkanına; 2018, 2019 ve 2020 yıllarında 2 puan artırımlı uygulanan kurumlar vergisi oranlarının 5 puan düşürülmesi yetkisi veriyor. Yani Son üç yılda geçici olarak yüzde 22 olan kurumlar vergisinin şimdi de yüzde 15’e indirilmesine imkân tanınmaktadır.

“Bütçe açıklarımız arttı.” diyoruz, “Devletin paraya ihtiyacı var.” diyoruz. Vatandaş zorda, sıkıntıda, pandemiyle mücadelede veya ekonomik sıkıntılarla

mücadelede devletin paraya ayrıca ihtiyacı var. Şimdi böyle bir ortamda kurumlar vergisinin 5 puan indirilmesinin bir mantığı yoktur.

Bunun şu anda hem Türkiye ekonomisinin mevcut şartlarıyla uyumlu olmadığını hem de aslında böyle bir sıkıntımız olmasa bile kurumlar vergisi oranının çok yüksek olmadığını düşünüyoruz.

Bu düzenleme hayata geçerse bundan en fazla bankalar faydalanacaktır. Siftah yapmadan dükkânını kapatan esnaftan yüzde 20 kira stopajı alan devlet, zaten düşük olan ve kar ederse vereceği kurumlar vergisinde yüzde 25 (5 puan) indirimine gidiyor. Şu anda tartışmamız gereken kurumlar vergisini indirmek değil yükseltmek olmalıdır. Zarar edenin ödeyeceği vergi zaten sıfırdır.

- **Madde 46'ya İlişkin Değerlendirmemiz**

Madde bütünüyle hukukla alakalıdır ve görüşülmesi gereken yer ilgili komisyondur. Ayrıca görüşmeler sırasında Barolar Birliğinden bir temsilci olmaması da dikkat çekmiştir.

- **Madde 49'a İlişkin Değerlendirmemiz**

49. madde, dernek genel kurullarının ertelenmesinin süre uzatımı için İçişleri Bakanına yetki verilmesiyle alakalıdır.

Mevcut halinde 31/7/2020 tarihine kadar ertelenmiş ve kanunun verdiği yetkiye istinaden bu süre İçişleri Bakanınca 31/10/2020 tarihine kadar uzatılmıştı.

Siyasi partilerin toplantıları, kongreleri gibi bazı toplantılarda herhangi bir kısıt yokken yalnızca dernek genel kurullarının ertelenmesi siyasi maksatlarla istenmiş gibi görülmüş ve tarafımızca olumsuz oy kullanılmıştır.

Durmuş Yılmaz

Ankara

Erhan Usta

Samsun

GİRESUN MİLLETVEKİLİ CEMAL ÖZTÜRK
VE AYDIN MİLLETVEKİLİ BEKİR KUVVET
ERİM İLE 46 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BAZI ALACAKLARIN YENİDEN
YAPILANDIRILMASI İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

Kapsam ve tanımlar

MADDE 1- (1) Bu Kanun hükümleri;

a) Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince tahsil edilen;

1) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren;

(aa) 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları,

(bb) 2020 yılına ilişkin olarak 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce tahakkuk eden vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları,

(cc) 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce yapılan tespitlere ilişkin olarak vergi aslına bağlı olmayan vergi cezaları,

2) 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce verilen idari para cezaları (24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanuna göre verilen idari para cezaları ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlarca verilen idari para cezaları hariç),

3) Yukarıdaki bentler dışında kalan ve 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında takip edilen asli ve fer'i amme alacakları (adli para cezaları hariç),

b) 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kanunu ve ilgili diğer kanunlar kapsamında gümrük yükümlülüğü doğan ve Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilen gümrük vergileri, idari para cezaları, faizler, gecikme faizleri, gecikme zammı alacakları,

c) Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve bu Kanunun yayımı tarihine veya bu Kanunun ilgili hükümlerinde belirtilen sürelerin sonuna kadar tahakkuk ettiği hâlde ödenmemiş olan;

1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılık statülerinden kaynaklanan, 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin sigorta primi, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

2) 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin isteğe bağlı sigorta primleri ve topluluk sigortası primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

3) 31/8/2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) bitirilmiş olan özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin yapılan ön değerlendirme, araştırma veya tespit sonucunda bulunan eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

4) 31/8/2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) yapılan tespitlere ilişkin olup ilgili kanunları uyarınca uygulanan idari para cezaları ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı alacakları,

5) İlgili kanunları gereğince takip edilen 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin damga vergisi, özel işlem vergisi ve eğitime katkı payı ile bunlara bağlı gecikme zammı alacakları,

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ç) İl özel idarelerinin, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

d) Belediyelerin;

1) 213 sayılı Kanun kapsamına giren ve 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, 2020 yılına ilişkin olarak 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce tahakkuk eden vergi (2020 yılına ilişkin tahakkuk eden emlak vergisi ile iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin ikinci taksitleri hariç) ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, bunların dışında kalan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

2) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 nci maddesine göre tahsili gereken ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ücret alacakları ile bunlara bağlı fer'i alacakları,

3) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamındaki belediyelerin su abonelerinden olan ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su, atık su ve katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

4) Büyükşehir belediyelerinin, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 11 inci

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

maddesine göre vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

e) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamındaki büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin, vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su ve atık su bedeli alacakları ile bu alacaklara bağlı faiz, gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

f) Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının (YİKOB) vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen asli ve fer'i amme alacakları,

hakkında uygulanır.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Vergi: 213 sayılı Kanun kapsamına giren vergi, resim ve harçları,

b) Gümrük vergileri: İlgili mevzuat uyarınca eşyanın ithali veya ihracında uygulanan ve Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil daireleri tarafından takip ve tahsil edilen gümrük vergisi, diğer vergiler, eş etkili vergiler ve mali yüklerin tümünü,

c) Beyanname: Vergi tarhına esas olan beyanname ve bildirimleri,

ç) Yİ-ÜFE aylık değişim oranları: Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği 31/12/2004 tarihine kadar toptan eşya fiyatları endeksi (TEFE) aylık değişim oranlarını, 1/1/2005 tarihinden itibaren üretici fiyatları endeksi (ÜFE) aylık değişim oranlarını, 1/1/2014 tarihinden itibaren yurt içi üretici fiyat endeksi

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(Yİ-ÜFE) aylık değişim oranlarını, 1/11/2016 tarihinden itibaren aylık %0,35 oranını (bu Kanunun yayımlandığı ay dâhil), ifade eder.

(3) Bu Kanun, yukarıdaki fıkralar kapsamına giren kesinleşmiş alacaklar ve bazı alacakların yapılandırılmasına ilişkin hükümler ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin hükümleri kapsar.

Kesinleşmiş alacakların yapılandırılması

MADDE 2- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığına, il özel idarelerine ve belediyelere bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen alacaklardan bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla (bu tarih dâhil);

a) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan vergilerin ödenmemiş kısmının tamamı ile bunlara bağlı gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece fer'i alacaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla vergilere bağlı gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları ile aslı bu Kanunun yayımı tarihinden önce ödenmiş olanlar dâhil olmak üzere asla bağlı olarak kesilen vergi cezaları ve bu cezalara bağlı gecikme zamlarının tamamının,

b) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan ve bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş vergi cezaları ile iştirak nedeniyle kesilmiş vergi cezalarının %50'si ve bu tutara gecikme zammı yerine, bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece gecikme zammından ibaret olması hâlinde

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

gecikme zammı yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla cezaların kalan %50'sinin ve bu cezalara bağlı gecikme zamlarının tamamının,

c) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan ve bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında olan idari para cezalarının tamamı ile bunlara bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları yerine, bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece fer'i alacaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla cezaya bağlı fer'ilerin tamamının,

ç) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan ve yukarıdaki bentlerin dışında kalan asli amme alacaklarının ödenmemiş kısmının tamamı ile bu alacaklara bağlı faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece fer'i alacaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla uygulanan faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacaklarının tamamının,

d) 20/2/2008 tarihli ve 5736 sayılı Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulü ile Tahsili Hakkında Kanunun 1 inci ve 2 nci maddeleri gereğince ödenmesi gerektiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihine kadar ödenmemiş olan tutarların

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bu madde kapsamında ödenmesi hâlinde 5736 sayılı Kanun gereğince hesaplanan binde iki oranındaki faiz alacaklarının tamamının, tahsilinden vazgeçilir.

(2) Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen alacaklardan bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla (bu tarih dâhil);

a) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan gümrük vergilerinin ödenmemiş kısmının tamamı ile bunlara bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece fer'i alacaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla gümrük vergilerine bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları ve aslı bu Kanunun yayımı tarihinden önce ödenmiş olanlar dâhil olmak üzere asla bağlı olarak kesilen idari para cezalarının tamamının,

b) Vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan ve 4458 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanunlar kapsamında gümrük yükümlülüğü nedeniyle gümrük vergileri asıllarına bağlı olmaksızın kesilmiş idari para cezaları ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun iştirak hükümleri nedeniyle kesilmiş idari para cezalarının %50'sinin, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla cezaların kalan %50'sinin,

c) Eşyanın gümrüklenmiş değerine bağlı olarak kesilmiş idari para cezalarının %30'u ve varsa gümrük vergileri aslının tamamı ile bunlara bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları yerine bu Kanunun yayımı

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla cezaların kalan %70'i ile alacak asıllarına bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i amme alacaklarının tamamının, tahsilinden vazgeçilir.

(3) a) İhtirazi kayıtlı verilen beyannameler üzerine tahakkuk etmiş olan vergiler hakkında bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarının (a) bendi hükmü uygulanır.

b) Bu Kanun kapsamına giren dönemlere ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla 213 sayılı Kanunun 15 inci maddesine göre mücbir sebep hâli ilan edilmesi nedeniyle beyanname verme ve ödeme süresi ertelenen vergilerden, ödeme süresinin son günü 2020 yılının Ekim, Kasım veya Aralık ayına tekabül edecek şekilde belirlenenler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

(4) Bu Kanun kapsamında ödenecek olan motorlu taşıtlar vergisi ve bu vergiye bağlı gecikme faizi ve gecikme zammı yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın ait olduğu taşıt için, bu Kanun hükümlerinin ihlal edilmemiş olması koşuluyla, bu Kanunda belirtilen ödeme süresi sonuna kadar 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin (d) fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı ve alkollü içkilerin üreticileri ve ithalatçıların, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin (6) numaralı bendinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetki kapsamında kullanılma zorunluluğu getirilen özel etiket ve işaretleri kullanmalarına izin verilebilmesi için bu Kanun kapsamında yapılandırılan ve vadesi 1/3/2016 tarihinden sonra gelen 6/6/2002 tarihli

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (III) sayılı listenin (A) ve (B) cetvellerinde yer alan ürünlere ilişkin özel tüketim vergisi ve bu vergiye ait beyannameden doğan damga vergisi ile bu vergilere bağlı gecikme faizi ve gecikme zammı yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın tamamının ödenmesi şarttır.

(6) Bu Kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla yargı kararı ile kesinleştiği hâlde mükellefe ödemeye yönelik tebligatın yapılmadığı alacaklar için mükelleflerce bu Kanunda öngörülen süre ve şekilde başvuruda bulunulması koşuluyla bu alacaklar da bu madde kapsamında yapılandırılır. Bu hüküm kapsamına giren alacaklar için ayrıca tebligat yapılmaz ve alacakların vade tarihi olarak Kanunun yayımı tarihi kabul edilir. Bu kapsamda yapılandırılan tutarların bu Kanunda öngörülen süre ve şekilde ödenmemesi hâlinde de vade tarihinde değişiklik yapılmaz.

(7) 2464 sayılı Kanunun 97 nci maddesine göre tahsili gereken ücretler ile su, atık su ve katı atık ücreti alacaklarından vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olanlar ile bunlara bağlı fer'iler (sözleşmelerde düzenlenen her türlü zamlar dâhil) hakkında bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hükümlerine göre yapılacak hesaplamalar sonucu belirlenen tutarların aynı fıkra hükümleri çerçevesinde ödenmesi hâlinde bu alacaklara bağlı cezaların ve fer'ilerin (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) tahsilinden vazgeçilir.

(8) Büyükşehir belediyelerinin, 2872 sayılı Kanunun 11 inci maddesine göre vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan katı atık ücreti alacak asıllarının tamamı ile bunlara bağlı faiz, gecikme

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

faizi, gecikme zammı gibi fer'iler (sözleşmelerde düzenlenen her türlü zamlar dâhil) hakkında bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hükümlerine göre yapılacak hesaplamalar sonucu belirlenen tutarların aynı fıkra hükümleri çerçevesinde ödenmesi hâlinde bu alacaklara bağlı cezaların ve gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'ilerin (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) tahsilinden vazgeçilir.

(9) 2560 sayılı Kanun kapsamında büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin, vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan; su ve atık su bedeli alacak asıllarının tamamı ile bunlara bağlı faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'iler (sözleşmelerde düzenlenen her türlü zamlar dâhil) hakkında bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hükümlerine göre yapılacak hesaplamalar sonucu belirlenen tutarların aynı fıkra hükümleri çerçevesinde ödenmesi hâlinde bu alacaklara bağlı cezaların ve gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'ilerin (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) tahsilinden vazgeçilir.

(10) YİKOB'ların, vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen alacak asılları ile buna bağlı fer'i alacakları hakkında bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hükümlerine göre yapılacak hesaplamalar sonucu belirlenen tutarların aynı fıkra hükümleri çerçevesinde ödenmesi hâlinde bu alacaklara bağlı fer'i alacakların tahsilinden vazgeçilir.

(11) Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen alacaklardan 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihinden önce tahakkuk ettiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olan;

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

a) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılık statülerinden kaynaklanan; sigorta primi, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi,

b) Bu Kanuna göre yapılan başvuru tarihi itibarıyla ilgili mevzuatına göre ödenmesi imkânı ortadan kalkmamış isteğe bağlı sigorta primi ve topluluk sigortası primi,

c) Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ilgili kanunları gereğince takip edilen damga vergisi, özel işlem vergisi ve eğitime katkı payı,

asılları ile bu alacaklara ödeme sürelerinin bittiği tarihlerden bu Kanunun yayımı tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde, bu alacaklara uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacakların tamamının tahsilinden vazgeçilir.

(12) 31/8/2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) bitirilmiş özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihinden önce Kurumca resen tahakkuk ettirilerek işverene tebliğ edildiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olan; özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin yapılan ön değerlendirme, araştırma veya tespitler sonucunda bulunan eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi asılları ile bu alacaklara gecikme cezası ve gecikme zammı hesaplanan sürenin başlangıç tarihinden bu Kanunun yayımı tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde, bu alacaklara uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacakların tamamının tahsilinden vazgeçilir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(13) 31/8/2020 tarihinden önce (bu tarih dâhil) yapılan tespitlere ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihinden önce kesinleştiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olan ve Kurumca takip edilen idari para cezası asıllarının %50'si ile bu tutara ödeme sürelerinin bittiği tarihlerden bu Kanunun yayımı tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde, idari para cezası asıllarının kalan %50'si ile idari para cezasına uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacaklarının tamamının tahsilinden vazgeçilir.

(14) Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen ve bu Kanun kapsamına giren alacakların; asıllarının bu Kanunun yayımı tarihinden önce ödenmiş olmasına rağmen, fer'ilerinin bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olduğu durumlarda, aslı ödenmiş fer'i alacağın %40'ının bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde, kalan %60'ının tahsilinden vazgeçilir.

(15) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar ile ek 5 inci ve ek 6 ncı maddeleri kapsamında sigortalı olanların, bu madde kapsamındaki borçlarını yapılandırmaları hâlinde, yapılandırılan borç haricinde altmış günden fazla prim ve prime ilişkin borçlarının bulunmaması veya altmış günden fazla prim ve prime ilişkin borçları bulunmakla birlikte bu borçlarını ilgili kanunlara göre taksitlendirmiş veya yapılandırmış olup ödeme yükümlülüklerini de yerine getiriyor olmaları ve bu maddeye göre yapılandırılan borçlarının ilk taksitini ödemeleri kaydıyla genel sağlık sigortasından yararlanmaya başlatılır.

(16) 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılmış olup da gelir

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

testine hiç başvurmayanlardan bu Kanunun yayımı tarihinden 31/3/2021 tarihine kadar gelir testine başvuran kişilerin genel sağlık sigortası primleri, gelir testi sonucuna göre ilk tescil başlangıç tarihinden itibaren tahakkuk ettirilir.

(17) 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında tahakkuk ettiği hâlde ödenmemiş olan prim borçlarının 30/4/2021 tarihine kadar ödenmesi hâlinde gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacakların tamamının tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki sigortalılık statüsünden kaynaklanan prim borcu bulunanlar anılan Kanunun 67 nci maddesinde belirtilen şartları taşımaları hâlinde, bu Kanunun yayımı tarihinden önceki döneme ait prim borçları dikkate alınmaksızın Kanunun yayımı tarihinden itibaren 30/4/2021 tarihine kadar sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlandırılır. Bu Kanunun yayımı tarihine kadar ödenmiş olan 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası primleri ile gecikme cezası ve gecikme zammı tutarları iade ve mahsup edilmez.

(18) Köy ve mahalle muhtarları, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 5510 sayılı Kanuna, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun mülga hükümlerine ve mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa göre tescilleri yapıldığı hâlde prim borçları nedeniyle daha önceki ilgili kanunları uyarınca sigortalılık süreleri durdurulmuş olanlardan bu Kanunun

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yayımı tarihi itibarıyla ihya edilmemiş olanların kendileri veya hak sahipleri, bu Kanunun yayımı tarihini takip eden ay başından itibaren iki ay içinde Kuruma müracaat ederek, durdurulan sigortalılık süreleri için ödeyecekleri prim tutarının, sigortalılık süreleri durdurulmamış gibi değerlendirilerek bu maddenin onbirinci fıkrası hükümlerine göre hesaplanmasını talep edebilirler. Hesaplanan borcun tamamının ilk taksit ödeme süresi içinde ödenmesi hâlinde durdurulan süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Hesaplanan borcun tamamının ilk taksit ödeme süresi içinde ödenmemesi hâlinde ihya işlemi geçerli sayılmaz ve bu fıkra kapsamında ödenmiş olan tutarlar ilgilinin başkaca prim borcunun bulunmaması kaydıyla faizsiz olarak iade edilir. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasında bu Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) ve (b) bentleri hükümleri uygulanmaz.

(19) Bu Kanun kapsamına giren dönemlere ilişkin olup, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla 5510 sayılı Kanunun 91 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre mücbir sebep hâli ilan edilmesi nedeniyle ödeme süresi ertelenen primlerden ödeme süresinin son günü 2020 yılının Ekim, Kasım veya Aralık ayına tekabül edecek şekilde belirlenenler hakkında bu Kanun uygulanmaz.

(20) Bu madde hükümlerinden yararlanmak isteyen borçluların maddede belirtilen şartların yanı sıra dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları şarttır.

Ortak hükümler

MADDE 3- (1) Bu Kanunun ilgili maddelerindeki başvuru ve ödeme süresine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanmak isteyen borçluların;

a) 31/12/2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) ilgili idareye başvuruda bulunmaları,

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Hazine ve Maliye Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına, il özel idarelerine, belediyelere ve YİKOB'lara bağlı tahsil dairelerine ödenecek tutarların ilk taksitini 31/1/2021 tarihine kadar (bu tarih dâhil), Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil dairelerine ödenecek tutarların ise ilk taksitini 28/2/2021 tarihine kadar (bu tarih dâhil), diğer taksitlerini ise bu tarihleri takip eden ikişer aylık dönemler hâlinde azami onsekiz eşit taksitte ödemeleri,

şarttır.

(2) Bu Kanuna göre ödenecek taksitlerin ödeme süresinin son gününün resmî tatile rastlaması hâlinde süre, tatili izleyen ilk iş günü mesai saati sonunda biter.

(3) Bu Kanun hükümlerine göre hesaplanan tutarlar peşin veya taksitler hâlinde ödenebilir.

a) Hesaplanan tutarların tamamının ilk taksit ödeme süresi içerisinde peşin olarak ödenmesi hâlinde katsayı uygulanmaz ve,

1) Fer'i alacaklar yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarların %90'ının tahsilinden vazgeçilir.

2) Bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında olan ve bu Kanun kapsamında yapılandırılan idari para cezalarından %25 indirim yapılır.

3) Yapılandırma sonucu ödenecek alacağın sadece fer'i alaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutardan (bu Kanunun 2 nci maddesinin ondördüncü fıkrası kapsamındaki alacaklar hariç) %50 indirim yapılır.

b) Hesaplanan tutarların tamamının ilk iki taksit ödeme süresi içinde ödenmesi hâlinde katsayı uygulanmaz ve,

1) Fer'i alacaklar yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarlar üzerinden %50 indirim yapılır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

2) Bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında olan ve bu Kanun kapsamında yapılandırılan idari para cezalarından %12,5 indirim yapılır.

3) Yapılandırma sonucu ödenecek alacağın sadece fer'i alaktan ibaret olması hâlinde fer'i alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutardan (bu Kanunun 2 nci maddesinin ondördüncü fıkrası kapsamındaki alacaklar hariç) %25 indirim yapılır.

c) Hesaplanan tutarların taksitle ödenmek istenmesi hâlinde, ilgili maddelerde yer alan hükümler saklı kalmak şartıyla borçluların başvuru sırasında altı, dokuz, on iki veya on sekiz eşit taksitle ödeme seçeneklerinden birini tercih etmeleri şarttır. Tercih edilen taksit süresinden daha uzun bir sürede ödeme yapılamaz.

ç) Hesaplanan tutarların taksitle yapılacak ödemelerinde ilgili maddelere göre belirlenen tutar;

- 1) Altı eşit taksit için (1,045),
- 2) Dokuz eşit taksit için (1,083),
- 3) On iki eşit taksit için (1,105),
- 4) On sekiz eşit taksit için (1,15),

katsayısı ile çarpılır ve bulunan tutar taksit sayısına bölünmek suretiyle ikiye aylık dönemler hâlinde ödenecek taksit tutarı hesaplanır. Bu Kanun hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan borçlulara tercih ettikleri taksit süresine uygun ödeme planı verilir. Ancak, tercih edilen süreden daha kısa sürede ödeme yapılması hâlinde ödenecek tutar ilgili katsayıya göre düzeltilir.

d) Bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken tutarlar; il özel idareleri ve bunlara bağlı kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar ile Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu ve bağımsız spor federasyonlarına tescil edilmiş olan ve Türkiye'de sportif alanda faaliyette

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bulunan spor kulüplerince ikişer aylık dönemler hâlinde azami otuz altı eşit taksitte ödenebilir. Bu takdirde bu fıkra hükmüne göre hesaplanacak katsayı yirmi dört eşit taksit için (1,194), otuz eşit taksit için (1,238), otuz altı eşit taksit için (1,318) olarak uygulanır.

e) Bu Kanun kapsamında belediyeler ve bunlara bağlı kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarca ödenmesi gereken tutarlar, belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paylarından, 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasındaki %40 oranı dikkate alınmaksızın aylık dönemler hâlinde azami yüz yirmi eşit taksitte tahsil edilir. Ancak, bu kapsamda yapılacak kesinti tutarı her hâl ve takdirde bu idareler adına genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan payların aylık tutarının %50'sini aşamaz.

1) Taksitle yapılacak ödemelerde belirlenen tutar;

(aa) Altı eşit taksit için (1,032),

(bb) Dokuz eşit taksit için (1,053),

(cc) On iki eşit taksit için (1,064),

(çç) On sekiz eşit taksit için (1,086),

(dd) Yirmi dört eşit taksit için (1,109),

(ee) Otuz altı eşit taksit için (1,19),

(ff) Kırk sekiz eşit taksit için (1,247),

(gg) Altmış eşit taksit için (1,304),

(ğğ) Yetmiş iki eşit taksit için (1,361),

(hh) Yüz yirmi eşit taksit için (1,64),

katsayısı ile çarpılır ve bulunan tutar taksit sayısına bölünmek suretiyle aylık dönemler hâlinde tahsil edilecek taksit tutarı hesaplanır.

2) 5779 sayılı Kanuna göre yapılacak kesintilerin Cumhurbaşkanınca durdurulması hâlinde aylık taksitlerin ödeme süreleri kesinti yapılmayan aylar için de durdurulur ve taksit ödemeleri yönünden bu Kanun hükümlerine göre ihlal nedeni sayılmaz. Bu taksitler, taksit ödeme süresinin sonundan itibaren ayrıca bir

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

katsayı ve geç ödeme zammı uygulanmaksızın, aylık dönemler itibarıyla paylardan kesinti suretiyle tahsil edilir. Taksit tutarlarının, bu bent kapsamındaki borçluların genel bütçe paylarından daha yüksek olması hâlinde ise eksik tutarlar borçlularca taksit ödeme süresini takip eden ay sonuna kadar geç ödeme zammı uygulanmaksızın ödenir.

(4) Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil dairelerine bu Kanun kapsamında ödenecek olan alacakların 6183 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre kredi kartı kullanılmak suretiyle ödenmesi uygun görüldüğü takdirde, ödemeye aracılık yapan bankalarca, kart kullanıcılarına kredi kartı işlemine konu borç tutarının, taksitler hâlinde yansıtılması ve taksit ödeme aylarında hesaplarına borç kaydedilmesi koşuluyla, bu ödemeler için ödeme tarihi olarak kredi kartının kullanıldığı gün esas alınır ve borçluya tahsilatın yapıldığını gösteren makbuz verilir. Bu şekilde tahsil edilen tutarların bankalarca Hazine veya Sosyal Güvenlik Kurumu hesaplarına aktarılmasına ilişkin 6183 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde belirlenen süre, taksit aylarının son gününü izleyen günden itibaren hesaplanır. Bu fıkra hükmüne göre taksitlerin kredi kartı kullanılmak suretiyle ödenmesi, katsayı uygulanmasına engel teşkil etmez.

(5) Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine ödenmesi gereken amme alacaklarına uygulanmak üzere, bu Kanun hükümlerinden yararlanmak için başvuruda bulunan ve ödenecek tutarları ilgili vergi mevzuatı gereği iade alacağından kendi borçlarına mahsuben ödemek isteyen mükelleflerin, bu taleplerinin yerine getirilebilmesi için başvuru ve/veya taksit süresi içinde ilgili mevzuatın öngördüğü bilgi ve belgeleri tam ve eksiksiz olarak ibraz etmeleri şarttır. Bu takdirde, ilgili mevzuatın mükellefin mahsup talebine esas

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

aldığı tarih itibarıyla bu Kanuna göre ödenecek tutara mahsup işlemleri yapılır; mahsup talebine konu tutardan daha az tutarda mahsubun yapılması hâlinde, mahsuben ödeme suretiyle tahsil edilemeyen tutar için borçluya bildirimde bulunularak eksik ödenen bu tutarın bir ay içerisinde ödenmesi istenir. Bu süre içerisinde eksik ödenen tutarın, ödenmesi gerektiği tarihten öndendiği tarihe kadar gecikilen her ay ve kesri için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammı ile birlikte ödenmesi hâlinde eksik ödenen tutar için bu Kanun hükümleri ihlal edilmiş sayılmaz.

(6) Bu Kanuna göre ödenmesi gereken taksitlerin ilk ikisinin süresinde ve tam ödenmesi koşuluyla, kalan taksitlerden; bir takvim yılında iki veya daha az taksitin, süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi hâlinde, ödenmeyen veya eksik ödenen taksit tutarlarının son taksiti (peşin ödeme seçeneğinin tercih edilmesi hâlinde ilk taksiti) izleyen ayın sonuna kadar, gecikilen her ay ve kesri için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammı ile birlikte ödenmesi şartıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanılır. İlk iki taksitin süresinde tam ödenmemesi ya da süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen diğer taksitlerin belirtilen şekilde de ödenmemesi veya bir takvim yılında ikiden fazla taksitin süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi hâlinde bu Kanun hükümlerinden yararlanma hakkı kaybedilir. Bu hüküm her bir madde ve alacaklı idareler açısından taksitlendirilen alacaklar için ayrı ayrı uygulanır.

(7) Bu Kanuna göre ödenecek taksit tutarının %10'unu aşmamak şartıyla 10 Türk lirasına (bu tutar dâhil) kadar yapılmış eksik ödemeler için bu Kanun hükümleri ihlal edilmiş sayılmaz.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(8) Bu Kanun kapsamına giren alacakların bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen şekilde tamamen ödenmemiş olması hâlinde borçlular, ödedikleri tutarlar kadar bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar. Kanun kapsamında yapılandırıldığı hâlde bu Kanunda öngörülen süre ve şekilde ödenmeyen alacakların yapılandırma öncesi türü ve vadesi dikkate alınarak takip işlemleri ilgili mevzuat kapsamında yapılır ve bu Kanunun yayım tarihinden önce başlamış olan takip işlemleri geçerliliğini koruyarak kaldığı yerden devam eder.

(9) Bu Kanun kapsamına giren alacakların, bu Kanunun yayımı tarihinden önce;

a) 6183 sayılı Kanun ve diğer kanunlar uyarınca tecil edilip de tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olanlarından, kalan taksit tutarları için borçlular, talep etmeleri hâlinde bu Kanun hükümlerinden yararlanabilirler. Bu takdirde tecil şartlarına uygun olarak ödenen taksit tutarları için tecil hükümleri geçerli sayılır. Bu şekilde ödenmiş taksit tutarlarına tecil tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süre için sadece ilgili kanunda öngörülen faiz uygulanır. Kalan taksit tutarları vadesinde ödenmemiş alacak kabul edilir ve bu alacaklar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

b) 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanuna göre yapılandırılan ve bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla anılan Kanun kapsamında ödemeleri devam eden alacaklar açısından, borçlular talep etmeleri hâlinde bu Kanun hükümlerinden yararlanabilir. Bu takdirde, 7143 sayılı Kanun kapsamında ödenen taksitler için yapılandırma hükümleri geçerli sayılır, bu şekilde ödenmiş taksit tutarlarına tecil tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süre için anılan Kanuna göre tercih edilen taksit süresine uygun

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

katsayı uygulanır, kalan taksit tutarlarına konu alacaklar vadesinde ödenmemiş alacak kabul edilerek bu Kanunun ilgili hükümlerine göre yapılandırılır ve ödenmemiş taksitlere ilişkin kalan katsayı tutarlarının tahsilinden vazgeçilir.

(10) Bu Kanun hükümleri;

a) 5393 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 3 üncü maddesi kapsamında uzlaşılacak alacaklar ile 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında yapılandırılan alacaklar,

b) 3/8/2016 tarihli ve 6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun, 18/5/2017 tarihli ve 7020 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümlerine göre bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla taksit ödemeleri devam eden alacaklar ile 6736 sayılı Kanuna göre tahakkuk eden alacaklar,

hakkında uygulanmaz.

(11) Bu Kanundan yararlanılarak süresinde ödenen alacaklara, bu Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla Kanunun yayımı tarihinden sonraki süreler için faiz, gecikme zammı, gecikme cezası gibi fer'i amme alacağı hesaplanmaz.

(12) Bu Kanuna göre ödenecek alacaklarla ilgili olarak, tatbik edilen hacizler yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır ve buna isabet eden teminatlar iade edilir. Bu Kanuna göre ödenecek alacaklar nedeniyle tatbik edilen hacizlere konu mallar, borçlunun talebi hâlinde 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre alacaklı tahsil dairesince

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

satılabilir. Bu talep, Kanun kapsamında ödenmesi gereken tutarların Kanun hükümlerine göre ödenmesine engel teşkil etmez.

(13) a) Bu Kanun hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan ve ilgili maddeler uyarınca dava açmamaları veya açılan davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları gereken borçluların, bu Kanun hükümlerinden yararlanabilmeleri için ilgili maddelerde belirlenen başvuru sürelerinde, yazılı olarak bu iradelerini belirtmeleri şarttır. Borçlularca, Kanun hükümlerinden yararlanılmak üzere davadan vazgeçilmesi hâlinde idarece de ihtilaflar sürdürülmez.

b) Davadan vazgeçme dilekçeleri ilgili tahsil dairesine verilir ve bu dilekçelerin tahsil dairelerine verildiği tarih, ilgili yargı merciine verildiği tarih sayılarak dilekçeler ilgili yargı merciine gönderilir. Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince tahsili gerektiği hâlde tahakkuku diğer kamu idarelerince yapılan alacaklara ilişkin ilgili kamu idaresi aleyhine açılmış davalardan vazgeçme dilekçelerinin verileceği idari mercii belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

c) Bu Kanun hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan ve açtıkları davalardan vazgeçen borçluların bu ihtilaflarıyla ilgili olarak karar tarihine bakılmaksızın bu Kanunun yayımı tarihinden sonra tebliğ edilen kararlar uyarınca işlem yapılmaz.

ç) Bu Kanun hükümlerinden yararlanılmak üzere vazgeçilen davalarda verilen kararlar ile hükmedilen yargılama gideri, avukatlık ücreti ve fer'ileri talep edilmez ve bu alacaklar için icra takibi yapılamaz. Vazgeçme tarihinden önce ödenmiş olan yargılama giderleri ve avukatlık ücretleri geri alınmaz.

(14) Bu Kanun kapsamındaki alacaklara ilişkin ilgili mevzuatta yer alan özel hükümler saklı kalmak kaydıyla taksit ödeme süresince zamanaşımı süreleri işlemez.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(15) Bu Kanun kapsamına giren alacaklara karşılık bu Kanunun yayımı tarihinden önce tahsil edilmiş olan tutarlar, bu Kanun kapsamında tahsil edilen tutarlar ile bu maddenin dokuzuncu fıkrası kapsamındaki tecile ilişkin olarak 6183 sayılı Kanun veya diğer kanunlar uyarınca ödenen faizlerin bu Kanun hükümlerine dayanılarak red ve iadesi yapılmaz.

(16) Cumhurbaşkanı, bu Kanunda öngörülen başvuru ve ilk taksit ödeme sürelerini bir aya kadar, yabancı ülkelerde de faaliyette bulunan vergi mükelleflerinden, Ticaret Bakanlığı tarafından olağanüstü politik riskin gerçekleştiği tespit edilen ülkede faaliyette bulunan ve bu ülkedeki faaliyetleri nedeniyle durumları 213 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine göre mücbir sebep hâli kabul edilenlerin, bu Kanun kapsamında alacakları yapılandırılan alacaklı idarelere mücbir sebep hâllerinin devam ettiği süre içinde ödemeleri gereken taksitlerin ödeme süreleri ile 213 sayılı Kanunun 15 inci maddesine göre mücbir sebep hâli ilan edilen yerlerdeki dairelere (alacaklı idarelere) mücbir sebep hâlinin vukuu tarihinden itibaren ödenmesi gereken taksitlerin ödeme sürelerini, mücbir sebep hâlinin bitim tarihini takip eden aydan başlamak üzere topluca veya ayrı ayrı bir yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

(17) Bu maddenin on altıncı fıkrası hükümlerine göre mücbir sebep nedeniyle ödeme süresi uzatılan taksitler için bu maddenin altıncı fıkrasında yer alan, taksitlerden ilk ikisinin süresinde ödenmesi şartı aranmaz.

(18) Bu Kanunun uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı veya Sosyal Güvenlik Kurumu yetkilidir. İl özel idareleri, belediyeler ile YİKOB'lara ait amme alacaklarına ilişkin hükümlerin uygulanmasına dair usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Diğer hükümler

MADDE 4- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince takip edilmekte olan ve vadesi 31/12/2014 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olan ve 6183 sayılı Kanun kapsamına giren her bir alacağın türü, dönemi, asılları ayrı ayrı dikkate alınmak suretiyle tutarı 100 Türk lirasını aşmayan asli alacakların ve tutarına bakılmaksızın bu asıllara bağlı fer'i alacakların, aslı ödenmiş fer'i alacaklardan tutarı 200 Türk lirasını aşmayanların tahsilinden vazgeçilir.

(2) Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince takip edilmekte olan ve vadesi 31/12/2014 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihine kadar ödenmemiş olan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında gümrük idarelerince takibi gereken her bir alacağın; türü, yükümlülüğü, asılları ayrı ayrı dikkate alınmak suretiyle tutarı 100 Türk lirasını aşmayan asli alacakların, idari para cezalarında 150 Türk lirasını aşmayanların ve tutarına bakılmaksızın bu alacaklara bağlı fer'i alacakların, aslı ödenmiş fer'i alacaklarda toplamı 200 Türk lirasını aşmayanların tahsilinden vazgeçilir.

(3) 5510 sayılı Kanun kapsamından çıkarılan işyerlerine ilişkin olup işyerine ait borcun tamamının ödeme süresi 31/12/2017 veya önceki bir tarihe ilişkin olduğu hâlde ödenmemiş sigorta primi, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi ve idari para cezası asılları toplamı 100 Türk lirasını aşmayan alacaklar ile tutarına bakılmaksızın bu alacaklara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'ilerinin ve aslı ödenmiş olan fer'i alacaklardan tutarı 200 Türk lirasını aşmayanların tahsilinden vazgeçilir.

(4) İşverenlerin ve üçüncü şahısların, 5510 sayılı Kanunun 14 üncü, 21 inci, 23 üncü, 39 uncu ve 76 ncı maddeleri, 17/7/1964 tarihli ve

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 10 uncu, 26 ncı, 27 nci ve 28 inci maddeleri, 1479 sayılı Kanunun mülga 63 üncü maddesi ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga 129 uncu maddesi gereğince iş kazası ve meslek hastalığı, malullük, adi malullük ve ölüm hâlleri ile genel sağlık sigortalısına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere yönelik fiiller nedeniyle ödemekle yükümlü bulundukları her türlü borçları ile bu borçlara kanuni faiz uygulanan sürenin başlangıcından bu Kanunun yayımı tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde bu borçlara uygulanan kanuni faizin tahsilinden vazgeçilir.

(5) Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından fazla veya yersiz olarak ödendiği tespit edilen ve 506 sayılı Kanunun, 1479 sayılı Kanunun, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun, 2926 sayılı Kanunun, 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri ve 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesi gereğince tahsil edilmesi gereken gelir ve aylıklara ilişkin borç asılları ile bu borçlara kanuni faiz uygulanan sürenin başlangıcından bu Kanunun yayımı tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi hâlinde bu borçlara uygulanan kanuni faizin tahsilinden vazgeçilir.

(6) 31/8/2020 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla ödenmesi gerektiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihine kadar ödenmemiş olan;

a) 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu hükümlerine göre üyelerin oda ve borsalara olan aidat, navlun hasılatından alınacak oda payları ve borsa tescil ücreti ile

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

oda ve borsaların Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine olan aidat borçları asılları ile 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 26 ncı maddesinin yirmi üçüncü fıkrası ile 27 nci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine ödenmesi gereken sigorta eksperleri ve sigorta acenteleri levha aidat borç asıllarının tamamının,

b) 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu hükümlerine göre esnaf ve sanatkarların üyesi oldukları odalara olan aidat borçları ile odaların birlik ve üyesi oldukları federasyonlara, birlik ve federasyonların Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonuna olan katılma payı, esnaf ve sanatkarların meslek eğitimi geliştirme ve destekleme fonu borç asıllarının tamamının,

c) 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümlerine göre meslek mensuplarının üyesi oldukları odalara olan aidat borçları ile odaların Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğine olan birlik payı borçlarının asıllarının tamamının,

ç) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatların ve stajyer avukatların baro kesenekleri ile staj kredisi borçlarının asıllarının tamamının,

d) 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre ihracatçıların üyesi oldukları ihracatçı birliklerine olan üyelik aidat borçlarının asıllarının tamamının,

birinci taksiti bu Kanunun yayımlandığı tarihi takip eden üçüncü ayın sonuna kadar, kalanı aylık dönemler hâlinde ve azami toplam altı eşit taksitte ödenmesi hâlinde, bu alacaklara uygulanan faiz, gecikme faizi, gecikme zammı

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

gibi fer'i alacakların, alacak asıllarının bu Kanunun yayımı tarihinden önce kısmen veya tamamen ödenmiş olması hâlinde ödenmiş borç asıllarına isabet eden faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i alacakların tahsilinden vazgeçilir.

e) Bu fıkra hükmünden yararlanılabilmesi için bu Kanunun yayımı tarihini izleyen ikinci ayın sonuna kadar alacaklı birime başvurulması şarttır.

f) Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkroda öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir.

g) Bu fıkra hükmünden yararlanmak isteyen borçluların fıkroda belirtilen şartları yerine getirmelerinin yanı sıra dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları şarttır. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce dava konusu edilmiş ve/veya mahkemece hükme bağlanmış ve kesinleşmiş olanlar dâhil olmak üzere icra takibi başlatılmış alacaklar için, borçlunun bu fıkra hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde davalar ve/veya icra takipleri sonlandırılır. Bu kapsamda, tamamı ödenen alacaklara ilişkin yargılama giderleri ile icra masrafları ve vekâlet ücretleri karşılıklı olarak talep edilmez.

ğ) Baro keseneğinin ve staj kredisi borcunun ödenmemesine bağlı olarak yürütülen levhadan ve sicilden silme işlemleri ile yasal takip işlemleri bu Kanunun yayımı tarihini izleyen aydan itibaren taksitlerin ödeme süresinin sonuna kadar durdurulur.

h) Vergi mükellefiyeti sona erdiği hâlde oda/borsa kayıtları devam eden üyelerin, vergi mükellefiyetinin sona erdiği tarihe kadar ödenmeyen borçları için bu fıkra hükümleri

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

uygulanır. Vergi mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra, tahakkuk etmiş aidat borçlarının asılları ile birlikte fer'i borçlarının tamamının tahsilinden vazgeçilir.

1) Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ilgili idareler yetkilidir.

(7) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından 31/8/2020 tarihinden önce kullandırılan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce uygunsuzluğu tespit edilmiş olan geri ödemesiz destekler, kredi faiz destekleri, geri ödemeli desteklerden ödenmemiş destek tutarları ile KOSGEB aidat alacaklarının yargıya intikal etmiş ya da etmemiş olan aslı ile bu alacaklara bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar hesaplanan faiz yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunun yayımı tarihini izleyen ikinci ayın sonuna kadar başvuruda bulunulması ve bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi şartıyla bu alacaklara bağlı faizlerin tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla KOSGEB tarafından taksitlendirilmiş destek alacakları ile ilgili olarak da bu fıkra hükmünden yararlanılabilir. Bu takdirde ödenmiş tutarlar için taksitlendirme işlemleri geçerli sayılır ve kalan borç tutarı üzerinden bu fıkra hükmünden yararlandırılır. Haklarında; hukuki işlem devam eden işletmeler ile kurumların bu fıkra hükmünden yararlanarak borçlarını ödemek istemeleri hâlinde bu iradelerini başvuru dilekçelerinde belirtmeleri ve idarenin talep ettiği alacak tutarını kabul etmeleri, hukuki işleme ilişkin mahkeme/icra masraflarını ve vekâlet ücretini ilk taksit tutarı ile birlikte ödemeleri şarttır. Bu takdirde, idarece açılmış davalar sonlandırılır ve bu sebeple idareden herhangi bir masraf ve vekâlet ücreti talep edilemez ve bu alacakla ilgili herhangi bir dava açılmaz. Bu fıkra hükmünden yararlanarak

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

borçlarını ödeyen işletmeler KOSGEB tarafından sağlanan yeni desteklerden faydalandırılır. Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkra da öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer’i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir.

(8) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesinden 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümlerine göre kurulan organize sanayi bölgelerine ve sanayi sitesi yapı kooperatiflerine kullanılan kredilerden 30/6/2020 tarihi itibarıyla ödeme süresi geldiği hâlde bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ödenmemiş olan kredi alacaklarının (kanuni takipte olanlar dâhil) asıllarının tamamı ile bu alacaklara ilişkin fer’iler yerine, bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece fer’i alaktan ibaret olması hâlinde bu alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ya da bu Bakanlığın uygun görmesi hâlinde kredi ödemelerine aracılık eden bankaya başvuruda bulunulması ve ödenmesi gereken tutarın, ilk taksiti bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü aydan başlamak üzere ikişer aylık dönemler hâlinde bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi şartıyla fer’ilerin tamamının tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce dava konusu edilmiş ve/veya icra takibi başlatılmış alacaklar için, borçlunun bu fıkra hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde, sürdürülen davalar sonlandırılır, icra ve takip işlemleri durdurulur. Bu takdirde, borçluların mahkeme masraflarını, icra masraflarını ve vekâlet ücretini ilk taksit tutarı ile birlikte ödemeleri şarttır. Bu

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

fıkra kapsamına giren alacakların tamamının bu Kanunda öngörülen süre ve şekilde ödenmemesi hâlinde alacak, ilgili mevzuatın öngördüğü şekilde hesaplanır ve ödenen tutarlar mahsup edilir. Bu fıkra kapsamına giren alacaklara karşılık bu Kanunun yayımı tarihinden önce ödenen tutarlar bu fıkra hükümlerine dayanılarak red ve iade edilmez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkilidir.

(9) İl özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin %50' sinden fazlası bunlara ait şirketlerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar hakkında yaptıkları satış, irtifak hakkı ve kiralama işlemlerinden kaynaklanan (kaynak sularının kira bedeli dâhil) ve vadesi 31/8/2020 tarihi itibarıyla geldiği hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş olan kullanım bedelleri ve hasılat payları asıllarının tamamı ile bu alacaklara ilişkin gecikme zammı, faiz gibi fer'ileri yerine bu Kanunun yayımı tarihine kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; bu Kanunun yayımı tarihini izleyen üçüncü aydan başlamak üzere ikişer aylık dönemler hâlinde azami on sekiz eşit taksitte 3 üncü maddenin üçüncü fıkrasının (ç) bendi hükümlerine göre hesaplanan katsayı ile birlikte tamamen ödenmesi şartıyla, bu alacaklara hesaplanan gecikme zammı, faiz gibi fer'i alacakların tahsilinden vazgeçilir. Bu takdirde mahkeme ve icra masrafları ile vekâlet ücreti ilk taksit tutarı ile birlikte tahsil edilir. Bu fıkra hükümlerinden yararlanılabilmesi için dava açılmaması ve açılmış davalardan vazgeçilmesi şarttır. Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkroda öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir. Bu fıkranın uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(10) Vakıflar Genel Müdürlüğü ile mazbut vakıflara ve temsilen yönetilen vakıflara ait taşınmazların kiralanması işlemlerinden kaynaklanan ve 31/8/2020 tarihi itibarıyla vadesi geldiği hâlde bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ödenmemiş olan kira bedelleri asıllarının, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ay sonuna kadar başvuruda bulunulması ve bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üç ay içinde haklarında açılan dava ve icra takiplerine ilişkin yargılama masrafları ile birlikte tamamen ödenmesi şartıyla, bu alacaklara ilişkin gecikme zammı, faiz gibi fer'i alacakların tahsilinden vazgeçilir. Bu fıkra kapsamına giren alacakların taksitle ödenmek istenmesi hâlinde en fazla oniki ay içinde ve eşit taksitler hâlinde kanuni faizi ile birlikte ödenmek üzere taksitlendirme yapılabilir. Bu takdirde dava ve icra takiplerine ilişkin yargılama masrafları ilk taksit tutarı ile birlikte tahsil edilir. Bu fıkra hükümlerinden yararlanılabilmesi için dava açılmaması ve açılmış davalardan vazgeçilmesi şarttır. Bu kiracılar, tahliye hakkı doğmuş ancak tahliye kararı kesinleşmemiş olanlar ile yeniden sözleşme yapılabilir. Vakıflar Genel Müdürlüğüne, mazbut vakıflar ile temsilen yönetilen vakıflara ait taşınmazlar üzerinde bu Kanunun yayımlandığı tarihte işgalci durumda olanlar ile işgalleri bu tarihten önce sonlandırılanlardan ecrimisil borcu bulunanların talep etmeleri hâlinde birikmiş borçları bu fıkra belirtilen şartlarla tahsil edilir. Halen işgali devam edenlerin müracaat etmeleri hâlinde, taşınmazın mevcut durumu dikkate alınarak taşınmazın bağlı olduğu bölge müdürlüğüne belirlenecek bedel üzerinden bu taşınmazlar kiralanabilir. Bu fıkra kapsamında yapılandırılan tutarların fıkra kapsamında ödemeleri devam ettiği sürece bu borçlar nedeniyle 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kanunla 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununa eklenen geçici 14 üncü madde hükmü uygulanmaz. Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkra da öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer’i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkilidir.

(11) Kalkınma ajanslarının, 25/1/2006 tarihli ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun gereğince il özel idareleri ve belediyeler ile sanayi ve ticaret odalarından olan ve 30/6/2020 tarihi itibarıyla ödenmesi gerektiği hâlde bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ödenmemiş bulunan alacak asıllarının tamamı ile bu alacaklara hesaplanan gecikme zammı, gecikme faizi, faiz gibi fer’i alacaklar yerine bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar alacaklı kalkınma ajanslarına başvuruda bulunulması ve ödenmesi gereken tutarın ilk taksiti bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü aydan başlamak üzere ikişer aylık dönemler hâlinde bu Kanunda öngörülen süre ve şekilde azami onsekiz eşit taksitte tamamen ödenmesi şartıyla bu alacaklar için daha önce hesaplanan gecikme zammı, gecikme faizi, faiz gibi fer’i alacakların tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce dava konusu edilmiş ve/veya icra takibi başlatılmış alacaklar için, borçlunun bu fıkra hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde dava ve icra takipleri durdurulur. Bu takdirde borçluların mahkeme ve icra masrafları ile vekâlet ücretini ilk taksit tutarı ile birlikte ödemeleri

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

şarttır. Bu fıkra hükmünden yararlanarak ilk taksiti ödeyen il özel idareleri ve belediyeler ile sanayi ve ticaret odaları, yükümlülüklerini yerine getirmeye devam ettiği müddetçe kalkınma ajansları tarafından sağlanan desteklerden faydalanabilir. Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkra da öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer’i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir.

(12) Türk Standardları Enstitüsünün bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla takibe intikal etmiş ve haklarında icra takibi başlatılmış gerçek ve tüzel kişilerden hizmet alanları kapsamında bulunan alacaklarının asıllarının tamamı ile bu alacaklara hesaplanan gecikme zammı, gecikme faizi, faiz gibi fer’i alacaklar yerine bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar Türk Standardları Enstitüsünün takip ve tahsille görevli birimlerine başvuruda bulunulması ve ödenmesi gereken tutarın ilk taksiti bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü aydan başlamak üzere bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla bu borçlara hesaplanan gecikme zammı, gecikme faizi, faiz gibi fer’i alacakların tahsilinden vazgeçilir. Bu fıkra hükmünden yararlanmak isteyen borçluların fıkra da belirtilen şartları yerine getirmelerinin yanı sıra dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları şarttır. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce dava konusu edilmiş ve/veya mahkemece hükme bağlanmış ve kesinleşmiş olanlar dâhil olmak üzere icra takibi başlatılmış alacaklar için, borçlunun bu fıkra hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde davalar ve/veya icra takipleri

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 1- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- İşsizlik ödeneğinden yararlandırılıp, işten ayrılmalarını takip eden 90 gün içerisinde özel sektör işyerlerinde bu Kanun kapsamında işe giren ve işe girdiği tarihten itibaren hizmet akdine tabi olarak en az 12 ay süreyle kesintisiz çalışanlardan talepte bulunanların, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sigortalı sayılmak suretiyle, işe başladıkları tarihten önce yararlandıkları en son işsizlik ödeneği süresi için Kurumca Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeme yapıldığı tarihte geçerli prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak uzun vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamı Fondan karşılanır. Bu fıkra hükümlerinden aynı işsizlik ödeneği hak sahipliği için sadece bir defa yararlanılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 2- 4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin onikinci fıkrasında yer alan “2015 yılından itibaren beş yıla” ibaresi “31/12/2023 tarihine” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 4447 sayılı Kanunun geçici 19 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, birinci ve onuncu fıkralarda yer alan 31/12/2020 tarihlerini 31/12/2023 tarihine ve ikinci fıkroda yer alan 2020 yılını 2023 yılına kadar uzatmaya yetkilidir.”

sonlandırılır. Bu takdirde, borçluların mahkeme ve icra masrafları ile vekalet ücretini ilk taksit tutarı ile birlikte ödemeleri şarttır. Bu fıkra kapsamında ödenmesi gereken tutarların fıkroda öngörülen süre ve şekilde kısmen veya tamamen ödenmemesi hâlinde, ödenmemiş alacak asılları ile bunlara ilişkin faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer’i alacaklar ilgili mevzuat hükümlerine göre tahsil edilir.

MADDE 5- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7- İşsizlik ödeneğinden yararlandırılıp, işten ayrılmalarını takip eden 90 gün içerisinde özel sektör işyerlerinde bu Kanun kapsamında işe giren ve işe girdiği tarihten itibaren hizmet akdine tabi olarak en az 12 ay süreyle kesintisiz çalışanlardan talepte bulunanların, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sigortalı sayılmak suretiyle, işe başladıkları tarihten önce yararlandıkları en son işsizlik ödeneği süresi için Kurumca Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeme yapıldığı tarihte geçerli prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak uzun vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamı Fondan karşılanır. Bu fıkra hükümlerinden aynı işsizlik ödeneği hak sahipliği için sadece bir defa yararlanılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 6- 4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin onikinci fıkrasında yer alan “2015 yılından itibaren beş yıla” ibaresi “31/12/2023 tarihine” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 4447 sayılı Kanunun geçici 19 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, birinci ve onuncu fıkralarda yer alan 31/12/2020 tarihlerini 31/12/2023 tarihine ve ikinci fıkroda yer alan 2020 yılını 2023 yılına kadar uzatmaya yetkilidir.”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 4447 sayılı Kanunun geçici 21 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, üçüncü fıkrafta yer alan 2020 yılını 2023 yılına kadar uzatmaya ve yedinci fıkrafta yer alan 31/12/2020 tarihini 31/12/2023 tarihine kadar uzatmaya yetkilidir.”

MADDE 5- 4447 sayılı Kanunun geçici 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “1/1/2021” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 4447 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “30/6/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 4447 sayılı Kanunun geçici 26 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasına “altı aya kadar uzatmaya” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve 31/12/2020 tarihini 30/6/2021 tarihine kadar uzatmaya” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 8- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 27- 1/10/2020 tarihi itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olanlar, sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlar ile yabancılar hariç; 4857 sayılı Kanun kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesiyle hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilerek veya bildirilmeksizin istihdam edilip 1/1/2019-17/4/2020 tarihleri arasındaki dönemde iş veya hizmet sözleşmesi 4857 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer Kanunların ilgili hükümlerine göre ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında sona erenler ile hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla istihdam edilmeye devam edilmekte olanların,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 4447 sayılı Kanunun geçici 21 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, üçüncü fıkrafta yer alan 2020 yılını 2023 yılına kadar uzatmaya ve yedinci fıkrafta yer alan 31/12/2020 tarihini 31/12/2023 tarihine kadar uzatmaya yetkilidir.”

MADDE 9- 4447 sayılı Kanunun geçici 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “1/1/2021” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 4447 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “30/6/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 4447 sayılı Kanunun geçici 26 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasına “altı aya kadar uzatmaya” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve 31/12/2020 tarihini 30/6/2021 tarihine kadar uzatmaya” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 12- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 27- 1/10/2020 tarihi itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olanlar, sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlar ile yabancılar hariç; 4857 sayılı Kanun kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesiyle hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilerek veya bildirilmeksizin istihdam edilip 1/1/2019-17/4/2020 tarihleri arasındaki dönemde iş veya hizmet sözleşmesi 4857 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer Kanunların ilgili hükümlerine göre ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında sona erenler ile hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla istihdam edilmeye devam edilmekte olanların,

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

iş veya hizmet sözleşmelerinin sona erdiği ya da hâlihazırda çalışmakta oldukları en son özel sektör işverenine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden 30 gün içerisinde başvuruda bulunmaları ve işveren tarafından;

a) Fiilen çalıştırılmaları halinde, prim ödeme gün sayılarının 44,15 Türk Lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene Fondan destek sağlanır.

b) İşe başlatılıp 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılanlara, kısa çalışma ödeneğinden faydalanmamak kaydıyla, 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, bu süre içinde ücretsiz izinde bulundukları süre kadar, Fondan günlük 39,24 Türk Lirası nakdi ücret desteği verilir. Yapılan ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılamaz. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri Fondan karşılanır. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlanan işçinin başvuruda bulunduğu işveren tarafından fiilen çalıştırıldığı tespit edildiğinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere fiilin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır ve ödenen nakdi ücret desteği ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

iş veya hizmet sözleşmelerinin sona erdiği ya da hâlihazırda çalışmakta oldukları en son özel sektör işverenine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden 30 gün içerisinde başvuruda bulunmaları ve işveren tarafından;

a) Fiilen çalıştırılmaları halinde, prim ödeme gün sayılarının 44,15 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene Fondan destek sağlanır.

b) İşe başlatılıp 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılanlara, kısa çalışma ödeneğinden faydalanmamak kaydıyla, 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, bu süre içinde ücretsiz izinde bulundukları süre kadar, Fondan günlük 39,24 Türk lirası nakdi ücret desteği verilir. Yapılan ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılamaz. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri Fondan karşılanır. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlanan işçinin başvuruda bulunduğu işveren tarafından fiilen çalıştırıldığı tespit edildiğinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere fiilin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır ve ödenen nakdi ücret desteği ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Başvurusunun kabul edilmediğini Kuruma bildirenler için hanesinde sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir ya da aylık alan, kısa çalışma ödeneğinden ya da işsizlik ödeneğinden faydalanan veya 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendi ve (c) bendi kapsamında sigortalı olan veya 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara tabi olarak çalışan ile düzenli sosyal yardım alan bulunmamak şartları ile 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere Fondan hane başına günlük 34,34 Türk Lirası destek verilir.

Bu madde uyarınca destekten yararlananlar, geçici 28 inci maddede düzenlenen destekten yararlanamaz.

İşveren, birinci fıkranın (a) bendi uyarınca destekten yararlanan sigortalıların yansından her birini, bu maddenin uygulama süresinin sona ermesinden itibaren, birinci fıkranın (a) bendi kapsamına girenlerin destekten yararlandığı ortalama süre kadar fiilen çalıştırmakla yükümlüdür. Ödenen destek tutarı, bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverenden, desteğin ödeme tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilir.

Hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalıştırıldığı işveren tarafından kabul edilenlere, işveren tarafından bu şekilde çalıştırıldıkları döneme ilişkin olarak ücret ve ücrete bağlı hakları hariç olmak üzere diğer haklarından feragat etmiş sayılır ve bu şekilde çalıştırıldıkları dönemde ilgili mevzuatı uyarınca daha önce yararlanmış oldukları sosyal yardım ve diğer haklar borç çıkarılmaz.

c) Başvurusunun kabul edilmediğini Kuruma bildirenler için hanesinde sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir ya da aylık alan, kısa çalışma ödeneğinden ya da işsizlik ödeneğinden faydalanan veya 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendi ve (c) bendi kapsamında sigortalı olan veya 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara tabi olarak çalışan ile düzenli sosyal yardım alan bulunmamak şartlarını sağlayanlara 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında yapılacak değerlendirme göz önüne alınarak 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere Fondan hane başına günlük 34,34 Türk lirası destek verilir.

Bu madde uyarınca destekten yararlananlar, geçici 28 inci maddede düzenlenen destekten yararlanamaz.

İşveren, birinci fıkranın (a) bendi uyarınca destekten yararlanan sigortalıların yarısından her birini, bu maddenin uygulama süresinin sona ermesinden itibaren, birinci fıkranın (a) bendi kapsamına girenlerin destekten yararlandığı ortalama süre kadar fiilen çalıştırmakla yükümlüdür. Ödenen destek tutarı, bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverenden, desteğin ödeme tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilir.

Hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin çalıştırıldığı işveren tarafından kabul edilenlere, işveren tarafından bu şekilde çalıştırıldıkları döneme ilişkin olarak ücret ve ücrete bağlı hakları hariç olmak üzere diğer haklarından feragat etmiş sayılır ve bu şekilde çalıştırıldıkları dönemde ilgili mevzuatı uyarınca daha önce yararlanmış oldukları sosyal yardım ve diğer haklar borç çıkarılmaz.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Bu madde uyarınca başvuruda bulunanlardan hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam ettiğini kabul eden işverenlere; ilgililerin işveren yanında hizmetleri bildirilmeksizin çalıştırıldığı dönemler için 5510 sayılı Kanunun 102 nci maddesine göre idari para cezası uygulanmaz, işsizlik sigortası primi de dâhil olmak üzere sigorta primi tahakkuk ettirilmez ve ilgili mevzuatta yer alan ortalama ve toplam sigortalı sayısı hesabında dikkate alınmaz. Bu işverenlerin, hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam ettiğini kabul etmesi; bu Kanun veya diğer Kanunlar uyarınca sağlanan sigorta primi indirimi, teşvik ve desteklerden yararlanmasına engel teşkil etmez ve daha önce yararlanmış oldukları sigorta primi indirimi, teşvik ve destekler için borç çıkarılmaz.

Hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam edildiği işverence kabul edildiği halde yanlış beyanda bulunulduğunun tespiti halinde, bu madde uyarınca verilen destekler ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir ve tespit edilen her bir yanlış beyan için işveren ve destekten yararlanana ayrı ayrı olmak üzere tespit tarihindeki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesine belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır.

Birinci fıkrada ve geçici 24 üncü maddede yer alan destek tutarlarını bu maddenin yürürlük tarihinden sonraki tespit edilecek asgari ücret artış oranında artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu madde uyarınca başvuruda bulunanlardan hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam ettiğini kabul eden işverenlere; ilgililerin işveren yanında hizmetleri bildirilmeksizin çalıştırıldığı dönemler için 5510 sayılı Kanunun 102 nci maddesine göre idari para cezası uygulanmaz, işsizlik sigortası primi de dâhil olmak üzere sigorta primi tahakkuk ettirilmez ve ilgili mevzuatta yer alan ortalama ve toplam sigortalı sayısı hesabında dikkate alınmaz. Bu işverenlerin, hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam ettiğini kabul etmesi; bu Kanun veya diğer Kanunlar uyarınca sağlanan sigorta primi indirimi, teşvik ve desteklerden yararlanmasına engel teşkil etmez ve daha önce yararlanmış oldukları sigorta primi indirimi, teşvik ve destekler için borç çıkarılmaz.

Hizmetlerini Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeksizin istihdam edildiği işverence kabul edildiği halde yanlış beyanda bulunulduğunun tespiti halinde, bu madde uyarınca verilen destekler ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir ve tespit edilen her bir yanlış beyan için işveren ve destekten yararlanana ayrı ayrı olmak üzere tespit tarihindeki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesine belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır.

Birinci fıkrada ve geçici 24 üncü maddede yer alan destek tutarlarını bu maddenin yürürlük tarihinden sonraki tespit edilecek asgari ücret artış oranında artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve yurtdışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca destekten yararlananları işe alan işverenler; aynı sigortalı için destekten yararlanılan süre boyunca, bu Kanun ile diğer Kanunlarda diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerinden yararlanamaz.

Bakanlık, bu madde uyarınca verilecek desteklere ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkilidir.”

MADDE 9- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 28- 1/10/2020 tarihi itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olanlar, sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlar ile yabancılar hariç; özel sektör işyerlerinde 2019/Ocak ile 2020/Nisan aylarında/dönemlerinde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak veya 17/4/2020 tarihinden sonra ilk defa 5510 sayılı Kanun kapsamına alınan ya da daha önce tescil edildiği halde 2019/Ocak ile 2020/Nisan aylarında/dönemlerinde sigortalı çalıştırılmaması nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumuna aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Birinci fıkra uyarınca destekten yararlananları işe alan işverenler; aynı sigortalı için destekten yararlanılan süre boyunca, bu Kanun ile diğer kanunlarda diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerinden yararlanamaz.

Bakanlık, bu madde uyarınca verilecek desteklere ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkilidir.”

MADDE 13- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 28- 1/10/2020 tarihi itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olanlar, sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlar ile yabancılar hariç; özel sektör işyerlerinde 2019/Ocak ile 2020/Nisan aylarında/dönemlerinde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak veya 17/4/2020 tarihinden sonra ilk defa 5510 sayılı Kanun kapsamına alınan ya da daha önce tescil edildiği hâlde 2019/Ocak ile 2020/Nisan aylarında/dönemlerinde sigortalı çalıştırılmaması nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumuna aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

beyannamesi vermeyen özel sektör işyerlerinde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işe alınanların fiilen çalıştırılmaları halinde, prim ödeme gün sayısının 44,15 Türk Lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene Fondan destek sağlanır. Bu maddeyle sağlanan destekten yararlananlar geçici 27 nci maddede düzenlenen destekten yararlanamaz.

Bu madde kapsamında işe başlatılıp 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılan ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan sigortalılara 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, bu süre içinde ücretsiz izinde bulundukları süre kadar, Fondan günlük 39,24 Türk Lirası nakdi ücret desteği verilir. Yapılan ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılamaz. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri Fondan karşılanır. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlanan işçinin başvuruda bulunduğu işveren tarafından fiilen çalıştırıldığının tespiti halinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere fiilin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesince belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır ve ödenen nakdi ücret desteği ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

beyannamesi vermeyen özel sektör işyerlerinde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işe alınanların fiilen çalıştırılmaları hâlinde, prim ödeme gün sayısının 44,15 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene Fondan destek sağlanır. Bu maddeyle sağlanan destekten yararlananlar geçici 27 nci maddede düzenlenen destekten yararlanamaz.

Bu madde kapsamında işe başlatılıp 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılan ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan sigortalılara 4857 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yer alan fesih yapılamayacak süreyi geçmemek üzere, bu süre içinde ücretsiz izinde bulundukları süre kadar, Fondan günlük 39,24 Türk lirası nakdi ücret desteği verilir. Yapılan ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılamaz. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlananlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve genel sağlık sigortasına ilişkin primleri Fondan karşılanır. Bu fıkra kapsamında nakdi ücret desteğinden yararlanan işçinin başvuruda bulunduğu işveren tarafından fiilen çalıştırıldığının tespiti halinde işverene, bu şekilde çalıştırılan her işçi ve çalıştırıldığı her ay için ayrı ayrı olmak üzere fiilin işlendiği tarihteki 4857 sayılı Kanunun 39 uncu maddesince belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince idari para cezası uygulanır ve ödenen nakdi ücret desteği ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi bu madde uyarınca verilen desteklerden yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte geri alınır.

İşveren, birinci fıkra uyarınca destekten yararlanan sigortalıların yarısından her birini, bu maddenin uygulama süresinin sona ermesinden itibaren, birinci fıkra kapsamına girenlerin destekten yararlandığı ortalama süre kadar fiilen çalıştırmakla yükümlüdür. Ödenen destek tutarı, bu yükümlüğünü yerine getirmeyen işverenden, desteğin ödeme tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilir.

Bu madde hükümlerine aykırı işlem yapılması halinde yapılan fazla ve yersiz ödemeler ilgili fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla kanuni faiziyle birlikte işverenden tahsil edilir. Ayrıca her bir sigortalı için brüt asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

Bu maddede yer alan destek tutarlarını bu maddenin yürürlük tarihinden sonraki tespit edilecek asgari ücret artış oranında artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi bu madde uyarınca verilen desteklerden yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte geri alınır.

İşveren, birinci fıkra uyarınca destekten yararlanan sigortalıların yarısından her birini, bu maddenin uygulama süresinin sona ermesinden itibaren, birinci fıkra kapsamına girenlerin destekten yararlandığı ortalama süre kadar fiilen çalıştırmakla yükümlüdür. Ödenen destek tutarı, bu yükümlüğünü yerine getirmeyen işverenden, desteğin ödeme tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilir.

Bu madde hükümlerine aykırı işlem yapılması hâlinde yapılan fazla ve yersiz ödemeler ilgili fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla kanuni faiziyle birlikte işverenden tahsil edilir. Ayrıca her bir sigortalı için brüt asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır.

Bu maddede yer alan destek tutarlarını bu maddenin yürürlük tarihinden sonraki tespit edilecek asgari ücret artış oranında artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve yurtdışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca destekten yararlananları işe alan işverenler; aynı sigortalı için destekten yararlanılan süre boyunca, bu Kanun ile diğer Kanunlarda diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerinden yararlanamaz.

Bakanlık, bu madde uyarınca verilecek desteklere ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkilidir.”

MADDE 10- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (9) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (10) numaralı bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“10. Ayrı bir işyeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Birinci fıkra uyarınca destekten yararlananları işe alan işverenler; aynı sigortalı için destekten yararlanılan süre boyunca, bu Kanun ile diğer kanunlarda diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerinden yararlanamaz.

Bakanlık, bu madde uyarınca verilecek desteklere ilişkin ödeme usul ve esaslarını belirlemeye ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye yetkilidir.”

MADDE 14- 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 29- Yeni Koronavirüs (Covid-19) sebebiyle işverenlerin yaptıkları zorlayıcı sebep gerekçeli kısa çalışma başvurularının alınması, değerlendirilmesi ve ödenmesine ilişkin işlemler hakkında Bakanlık ve Kurum personeline herhangi bir sorumluluk yüklenemez. Bu kapsamda 2020 Ekim ayı ve öncesi döneme ait işverenlerin hatalı işlemlerinden kaynaklanan fazla ve yersiz ödemelerden bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla tahsil edilmemiş olanlar terkin edilir. Tahsil edilenler iade veya mahsup edilemez.”

MADDE 15- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (9) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (10) numaralı bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“10. Ayrı bir iş yeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar. Bu bent kapsamında esnaf muaflığından faydalanılabilmesi için Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi alınması, Türkiye’de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması ve tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır. Bankalar, bu bent kapsamında açılan ticari hesaplara aktarılan tutarlar üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %4 (bir ve üzeri işçi çalıştırıldığı durumda %2) oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve Kanunun 98 ve 119 uncu maddelerindeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. İstihdama bağlı indirimli oranın uygulanması için ilgili ayda bir işçinin en az on gün süreyle çalıştırılması gerekir. Bu hasılat tutarı üzerinden ayrıca 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Bu bent kapsamında elde edilen hasılatın 220.000 Türk lirasını aşması halinde, mükellef izleyen takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilir ve tekrar bu muafiyetten faydalanamaz. Bentte yer alan hasılat koşulu dışındaki diğer şartların ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde muafiyetten faydalanılamaz ve zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Bentte yer alan oranları ve tutarı, yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

MADDE 11- 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“16. Tam mükellef gerçek kişilerin, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 225 inci maddesi kapsamında dolaylı temsilci olarak yetkili kılınan Posta İdaresi ya da hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketler tarafından düzenlenen elektronik ticaret gümrük beyannamesiyle gerçekleştirdikleri mal ihracatı kapsamında elde ettikleri kazancın %50’si. Bu indirimden yararlanılabilmesi için bu kapsamda sayılan;

malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar. Bu bent kapsamında esnaf muaflığından faydalanılabilmesi için Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi alınması, Türkiye’de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması ve tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır. Bankalar, bu bent kapsamında açılan ticari hesaplara aktarılan tutarlar üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %4 (bir ve üzeri işçi çalıştırıldığı durumda %2) oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve 98 ve 119 uncu maddelerdeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. İstihdama bağlı indirimli oranın uygulanması için ilgili ayda bir işçinin en az on gün süreyle çalıştırılması gerekir. Bu hasılat tutarı üzerinden ayrıca 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Bu bent kapsamında elde edilen hasılatın 220.000 Türk lirasını aşması hâlinde, mükellef izleyen takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilir ve tekrar bu muafiyetten faydalanamaz. Bentte yer alan hasılat koşulu dışındaki diğer şartların ihlal edildiğinin tespit edilmesi hâlinde muafiyetten faydalanılamaz ve zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Bentte yer alan oranları ve tutarı, yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

MADDE 16- 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“16. Tam mükellef gerçek kişilerin, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 225 inci maddesi kapsamında dolaylı temsilci olarak yetkili kılınan Posta İdaresi ya da hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketler tarafından düzenlenen elektronik ticaret gümrük beyannamesiyle gerçekleştirdikleri mal ihracatı kapsamında elde ettikleri kazancın %50’si. Bu indirimden yararlanılabilmesi için bu kapsamda sayılan;

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

1. İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması,

2. İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 800.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama bir tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

3. İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 1.600.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama iki tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

4. İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 2.400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama üç tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

şarttır. (Bu bentte geçen sigortalı ibaresi 5510 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayılanları ifade eder.)

Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 12- 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını,

i) Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri halinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret sicilinde tescil edildiği tarih,

ii) İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları halinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutar elden çıkarma tarihi,

a) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması,

b) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 800.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama bir tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

c) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 1.600.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama iki tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

d) İhracattan kaynaklanan hasılatları toplamı yıllık 2.400.000 Türk lirasına kadar olanların, ilgili yılda kendilerinin sigortalı olması ve en az ortalama üç tam zamanlı ya da eş değer kısmi zamanlı işçi çalıştırması,

şarttır. (Bu bentte geçen sigortalı ibaresi 5510 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayılanları ifade eder.)

Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oran, tutar ve sayıları yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 17- 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını,

i) Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri hâlinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret sicilinde tescil edildiği tarih,

ii) İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları hâlinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutar elden çıkarma tarihi,

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

iii) İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları halinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,

itibarıyla dağıtılmış kar payı sayılır ve bu tutarlar üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında tevkif edilen vergiler herhangi bir vergiden mahsup edilemez. Cumhurbaşkanı, bu oranı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir.”

MADDE 13- 193 sayılı Kanunun mükerrer 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “Kanunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “9/10,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 14- 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin beşinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “(Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümlerinin açık olarak kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsama almadığı durumlar dahil).” ibaresi eklenmiş, onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına “opsiyon sözleşmeleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldırılabilir işlemlere ilişkin sözleşmeler” ibaresi eklenmiş, ondokuzuncu fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan tarihi beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

iii) İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları hâlinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,

itibarıyla dağıtılmış kar payı sayılır ve bu tutarlar üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında tevkif edilen vergiler herhangi bir vergiden mahsup edilemez. Cumhurbaşkanı, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul’da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul’da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir.”

MADDE 18- 193 sayılı Kanunun mükerrer 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “Kanunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “9/10,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 19- 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin beşinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “(Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümlerinin açık olarak kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsama almadığı durumlar dahil).” ibaresi eklenmiş, onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına “opsiyon sözleşmeleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldırılabilir işlemlere ilişkin sözleşmeler” ibaresi eklenmiş, ondokuzuncu fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra ya aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan tarihi beş yıla kadar uzatmaya yetkilidir.”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 15- 193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“31/12/2025 tarihine kadar, 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna göre lisans sahibi olan veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından organize edilen yarışmalara katılan atların jokeyleri, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden % 20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Ödemeyi yapanın 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapma zorunluluğu bulunup bulunmamasının ve 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde düzenlenmiş olan istisnanın tevkif yoluyla ödenecek gelir vergisine etkisi yoktur. Lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi aracılığıyla yapılan ücret ödemelerinde gelir vergisi tevkifatı lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından yerine getirilir.”

MADDE 16- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 92 - Tam süreli çalışırken 31/12/2020 tarihine kadar, kısmi süreli olarak çalışmaya başlayan hizmet erbabının ücretleri; kısmi süreli çalışmaya geçmesi nedeniyle çalışmadığı gün sayısı kadar kısmi süreli yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu çalışanın en az altı ay süreyle çalışmaya devam etmesi şartıyla, gelir vergisinden istisnadır. Şu kadar ki bu istisnayı uygulamak suretiyle alınmayacak vergi tutarı, bu kapsamdaki her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin %10 unu aşamaz. Bu istisna, on iki ayı geçmemek üzere, kısmi süreli olarak yeni istihdam edilen çalışanın çalışmaya devam ettiği süreçte uygulanır.

Kısmi süreli çalışmaya başlayan mevcut çalışanlara yapılan ücret ödemeleri nedeniyle düzenlenen kağıtların, bu madde kapsamında gelir vergisinden istisna edilen aylık brüt ücrete isabet eden kısmı damga vergisinden istisnadır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- 193 sayılı Kanunun geçici 68 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“31/12/2025 tarihine kadar, 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna göre lisans sahibi olan veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından organize edilen yarışmalara katılan atların jokeyleri, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Ödemeyi yapanın 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapma zorunluluğu bulunup bulunmamasının ve 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde düzenlenmiş olan istisnanın tevkif yoluyla ödenecek gelir vergisine etkisi yoktur. Lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi aracılığıyla yapılan ücret ödemelerinde gelir vergisi tevkifatı lisans sahibi veya lisans sahibince yetkilendirilen kişi tarafından yerine getirilir.”

MADDE 21- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 92 - Tam süreli çalışırken 31/12/2020 tarihine kadar, kısmi süreli olarak çalışmaya başlayan hizmet erbabının ücretleri; kısmi süreli çalışmaya geçmesi nedeniyle çalışmadığı gün sayısı kadar kısmi süreli yeni bir çalışan istihdam edilmesi ve bu çalışanın en az altı ay süreyle çalışmaya devam etmesi şartıyla, gelir vergisinden istisnadır. Şu kadar ki bu istisnayı uygulamak suretiyle alınmayacak vergi tutarı, bu kapsamdaki her bir çalışan için aylık brüt asgari ücretin %10 unu aşamaz. Bu istisna, on iki ayı geçmemek üzere, kısmi süreli olarak yeni istihdam edilen çalışanın çalışmaya devam ettiği süreçte uygulanır.

Kısmi süreli çalışmaya başlayan mevcut çalışanlara yapılan ücret ödemeleri nedeniyle düzenlenen kağıtların, bu madde kapsamında gelir vergisinden istisna edilen aylık brüt ücrete isabet eden kısmı damga vergisinden istisnadır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İstisnadan yararlanma şartları bulunmadan istisnadan faydalanılması nedeniyle eksik tahakkuk ettirilen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

Cumhurbaşkanı; bu maddede yer alan altı ve oniki aylık süreleri dört katına kadar uzatmaya ve 31/12/2020 tarihini her defasında birer yıllık dönemler halinde dört kez uzatmaya, maddede belirtilen oranı bir katına kadar artırmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 17- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 93- Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 30/6/2021 tarihine kadar Türkiye’deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 30/6/2021 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye’ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye’ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

İstisnadan yararlanma şartları bulunmadan istisnadan faydalanılması nedeniyle eksik tahakkuk ettirilen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

Cumhurbaşkanı; bu maddede yer alan altı ve oniki aylık süreleri dört katına kadar uzatmaya ve 31/12/2020 tarihini her defasında birer yıllık dönemler hâlinde dört kez uzatmaya, maddede belirtilen oranı bir katına kadar artırmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 22- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 93- Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 30/6/2021 tarihine kadar Türkiye’deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 30/6/2021 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye’ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye’ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 30/6/2021 tarihine kadar vergi dairelerine bildirilir. Bildirilen söz konusu varlıklar, 30/6/2021 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında bildirilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması hâlinde, sermaye artırım kararının bildirim tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın bildirim tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu madde hükümlerinden faydalanılabilir.

Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 30/6/2021 tarihine kadar vergi dairelerine bildirilir. Bildirilen söz konusu varlıklar, 30/6/2021 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında bildirilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması hâlinde, sermaye artırım kararının bildirim tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın bildirim tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu madde hükümlerinden faydalanılabilir.

Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye’ye getirilmesi ve bildirimini ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim esas değerlerin tespiti, bildirimin şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 18- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 158 inci maddesinin ikinci fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan “bir üye ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca belirlenen Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından bir üye” ibaresi “iki üye” şeklinde, yedinci cümlesinde yer alan “, Yükseköğretim Kurulu ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulu” ibaresi “ve Yükseköğretim Kurulu” şeklinde, üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “planını ve bütçe teklifini onaylamak” ibaresi “planı ve bütçe teklifi üzerinde görüş bildirmek” şeklinde, (b) bendinde yer alan “karar” ibaresi “katkı” şeklinde değiştirilmiş, (c) bendi yürürlükten kaldırılmış, dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle” ibaresi “Sağlık Bakanlığına bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle” şeklinde, üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, mevcut dördüncü cümlesinde yer alan “ve Mütevelli Heyetinin onayı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler hâlinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye’ye getirilmesi ve bildirimini ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim esas değerlerin tespiti, bildirimin şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 23- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun ek 158 inci maddesinin ikinci fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan “bir üye ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulunca belirlenen Sağlık Bilimleri Üniversitesi dışından bir üye” ibaresi “iki üye” şeklinde, yedinci cümlesinde yer alan “, Yükseköğretim Kurulu ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Yönetim Kurulu” ibaresi “ve Yükseköğretim Kurulu” şeklinde, üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “planını ve bütçe teklifini onaylamak” ibaresi “planı ve bütçe teklifi üzerinde görüş bildirmek” şeklinde, (b) bendinde yer alan “karar” ibaresi “katkı” şeklinde değiştirilmiş, (c) bendi yürürlükten kaldırılmış, dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle” ibaresi “Sağlık Bakanlığına bağlı eğitim ve araştırma hastaneleriyle” şeklinde, üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, mevcut dördüncü cümlesinde yer alan “ve Mütevelli Heyetinin onayı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

“Bu birimlerde görevlendirilecek akademik ve idari personelin sayısı ve görev süresi ile görev yaptıkları ülkelerde sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan bekar meslek memurlarına ödenmekte olan yurt dışı aylığını geçmemek üzere unvanları itibarıyla yapılacak aylık ödemenin tutarı Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenir.”

“Bu personel fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç kadro ve pozisyonlarına bağlı mali ve sosyal haklardan faydalanmaya devam eder. Bunlara yurt dışındaki görevleri süresince gündelik verilmez. Üniversite yurt dışındaki birimlerinde mahallinden sözleşmeli veya saat başı ücret karşılığı personel çalıştırabilir. Bu kapsamda çalıştırılan personele bir ayda ödenebilecek toplam ücret görev yaptıkları ülkelerde 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılan personele ödenen ücretten, 2547 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) ve (n) bentlerinde tanımlanan akademik unvanlarda öğretim elemanı olarak çalıştırılanlara yapılacak toplam aylık ödeme tutarı ise görev yaptıkları ülkelerde sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan bekar meslek memurlarına ödenmekte olan yurt dışı aylığından fazla olamaz. Bu fıkra kapsamında çalıştırılacak personelin görev türü ve sayısı ile ücretlerine ilişkin usul ve esaslar Üniversitenin önerisi, Yükseköğretim Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanlığı onayı ile belirlenir. Üniversitenin yurtdışındaki faaliyetlerinden elde edilen gelirler ilgili ülkeye özgü yurtiçi veya yurtdışında üniversite adına açılacak hesaba yatırılır ve yurtdışında eğitim amaçlı yapılan faaliyetlerin gerektirdiği giderler öncelikle bu hesaplardan karşılanır. Bu hesaplarda yer alan kaynaklarla ilgili ülke yurt dışı faaliyetlerin gerektirdiği giderlerin karşılanamaması durumunda Sağlık Bilimleri Üniversitenin

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Bu birimlerde görevlendirilecek akademik ve idari personelin sayısı ve görev süresi ile görev yaptıkları ülkelerde sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan bekâr meslek memurlarına ödenmekte olan yurt dışı aylığını geçmemek üzere unvanları itibarıyla yapılacak aylık ödemenin tutarı Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenir.”

“Bu personel fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç kadro ve pozisyonlarına bağlı mali ve sosyal haklardan faydalanmaya devam eder. Bunlara yurt dışındaki görevleri süresince gündelik verilmez. Üniversite yurt dışındaki birimlerinde mahallinden sözleşmeli veya saat başı ücret karşılığı personel çalıştırabilir. Bu kapsamda çalıştırılan personele bir ayda ödenebilecek toplam ücret görev yaptıkları ülkelerde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılan personele ödenen ücretten, 2547 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) ve (n) bentlerinde tanımlanan akademik unvanlarda öğretim elemanı olarak çalıştırılanlara yapılacak toplam aylık ödeme tutarı ise görev yaptıkları ülkelerde sürekli görevle bulunan ve dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan bekâr meslek memurlarına ödenmekte olan yurt dışı aylığından fazla olamaz. Bu fıkra kapsamında çalıştırılacak personelin görev türü ve sayısı ile ücretlerine ilişkin usul ve esaslar Üniversitenin önerisi, Yükseköğretim Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanlığı onayı ile belirlenir. Üniversitenin yurtdışındaki faaliyetlerinden elde edilen gelirler ilgili ülkeye özgü yurt içi veya yurt dışında üniversite adına açılacak hesaba yatırılır ve yurt dışında eğitim amaçlı yapılan faaliyetlerin gerektirdiği giderler öncelikle bu hesaplardan karşılanır. Bu hesaplarda yer alan kaynaklarla ilgili ülke yurt dışı faaliyetlerin gerektirdiği giderlerin karşılanamaması durumunda

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

bütçesinden kaynak aktarılabilir. Bu hesabın harcanmasına, muhasebeleştirilmesine ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Üniversite tarafından belirlenir.”

“Üniversiteye tahsis edilen öğretim elemanı kadrolarının nitelikleri ve dağılımı, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanelerinin eğitim birimleri, ihtiyacı ve nitelikleri dikkate alınarak, Üniversite ve Sağlık Bakanlığınca müştereken belirlenir.”

“Öğretim elemanı ile 3359 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine göre sözleşme imzalanır. Sözleşmenin feshi veya süresinin sona ermesi halinde öğretim elemanı, Üniversitenin Bakanlıkla birlikte kullanım protokolü imzaladığı diğer hastanelerle de yeniden sözleşme yapabilir veya Üniversitenin görevlendireceği birimlerde ve hizmetlerde çalıştırılır.”

MADDE 19- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanlığı Raportörlüğü

MADDE 4/A- Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren ve uzmanlık gerektiren konularda çalıştırılmak üzere Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı istihdam edilebilir. Cumhurbaşkanlığı raportörleri mesleğe özel yarışma sınavıyla Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı olarak alınırlar ve bunlar için mesleğe girişte ihtiyaca göre yabancı dil şartı aranabilir. Cumhurbaşkanlığı raportörlerine ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılarına, sırasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanı ve yasama uzman yardımcılarına mevzuatında kadrosuna bağlı olarak mali ve

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sağlık Bilimleri Üniversitesinin bütçesinden kaynak aktarılabilir. Bu hesabın harcanmasına, muhasebeleştirilmesine ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Üniversite tarafından belirlenir.”

“Üniversiteye tahsis edilen öğretim elemanı kadrolarının nitelikleri ve dağılımı, birlikte kullanılan eğitim ve araştırma hastanelerinin eğitim birimleri, ihtiyacı ve nitelikleri dikkate alınarak, Üniversite ve Sağlık Bakanlığınca müştereken belirlenir.”

“Öğretim elemanı ile 3359 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine göre sözleşme imzalanır. Sözleşmenin feshi veya süresinin sona ermesi hâlinde öğretim elemanı, Üniversitenin Bakanlıkla birlikte kullanım protokolü imzaladığı diğer hastanelerle de yeniden sözleşme yapabilir veya Üniversitenin görevlendireceği birimlerde ve hizmetlerde çalıştırılır.”

MADDE 24- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanlığı Raportörlüğü

MADDE 4/A- Cumhurbaşkanlığının görev alanına giren ve uzmanlık gerektiren konularda çalıştırılmak üzere Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı istihdam edilebilir. Cumhurbaşkanlığı raportörleri mesleğe özel yarışma sınavıyla Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcısı olarak alınırlar ve bunlar için mesleğe girişte ihtiyaca göre yabancı dil şartı aranabilir. Cumhurbaşkanlığı raportörlerine ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcılarına, sırasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanı ve yasama uzman yardımcılarına mevzuatında kadrosuna bağlı olarak mali ve

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılması öngörülen ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlar emeklilik hakları bakımından da Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanı ve yasama uzman yardımcılarına denk kabul edilir. Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcıları 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden yararlanırlar. Bunlar hakkında mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavları, tez hazırlama ve yeterlik sınavları ile bu Kanunda yer almayan diğer hususlarda, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi uygulanır.

Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında bulunanlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanlar, Cumhurbaşkanlığı bağlı kuruluşlarında veya bakanlıkların merkez teşkilatlarında özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle girilen ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutulan mesleklere ilişkin durumlarına uygun uzman kadrolarına atanabilir. Bunların atama teklifleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığınca yapılır. Atama teklifi yapılan kurum veya kuruluşça personelin atama işlemleri on beş gün içinde sonuçlandırılır. Bunlar, atama işlemi tamamlanıncaya kadar, mevcut kadrolarına ait her türlü aylık, ek gösterge, zam, tazminat, ikramiye, sözleşme ücretleri ile diğer mali haklarını Cumhurbaşkanlığı bütçesinden almaya devam eder. Bu madde kapsamında atanmaların, önceki kadrolarında geçen veya geçmiş sayılan süreleri yeni atandıkları kadrolarda geçmiş sayılır. Bu fıkranın uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılması öngörülen ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Bu ödemelerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Bunlar emeklilik hakları bakımından da Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanı ve yasama uzman yardımcılarına denk kabul edilir. Cumhurbaşkanlığı raportörü ve Cumhurbaşkanlığı raportör yardımcıları 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden yararlanırlar. Bunlar hakkında mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavları, tez hazırlama ve yeterlik sınavları ile bu Kanunda yer almayan diğer hususlarda, 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi uygulanır.

Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında bulunanlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanlar, Cumhurbaşkanlığı bağlı kuruluşlarında veya bakanlıkların merkez teşkilatlarında özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle girilen ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutulan mesleklere ilişkin durumlarına uygun uzman kadrolarına atanabilir. Bunların atama teklifleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığınca yapılır. Atama teklifi yapılan kurum veya kuruluşça personelin atama işlemleri on beş gün içinde sonuçlandırılır. Bunlar, atama işlemi tamamlanıncaya kadar, mevcut kadrolarına ait her türlü aylık, ek gösterge, zam, tazminat, ikramiye, sözleşme ücretleri ile diğer mali haklarını Cumhurbaşkanlığı bütçesinden almaya devam eder. Bu madde kapsamında atanmaların, önceki kadrolarında geçen veya geçmiş sayılan süreleri yeni atandıkları kadrolarda geçmiş sayılır. Bu fıkranın uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadrolarında bulunanlardan ve mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan yardımcılık, stajyerlik veya adaylık sürecini tamamlamış olanlar Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında 4 üncü maddedeki usul ve esaslara göre süreli personel olarak görevlendirilebilir.”

MADDE 20- 2879 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadrolarında bulunanlar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan 30/9/2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında raportör unvanıyla görev yapmakta olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içerisinde başvuruları kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanırlar.

Birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda bulunmuş ve Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında süreli personel olmayanlardan anılan Başkanlıkta, 30/9/2020 tarihinde yönetici kadrolarında görev yapanlar Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanını ihraz etmiş sayılırlar. Birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda bulunanlardan süreli personel statüsünde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında 30/9/2020 tarihinde yönetici kadrolarında görev yapanlar on beş gün içerisinde başvuruları kaydıyla Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanırlar.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadrolarında bulunanlardan ve mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan yardımcılık, stajyerlik veya adaylık sürecini tamamlamış olanlar Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında 4 üncü maddedeki usul ve esaslara göre süreli personel olarak görevlendirilebilir.”

MADDE 25- 2879 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Hâkimler ve savcılar, yasama uzmanları, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadrolarında bulunanlar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunanlardan 30/9/2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında raportör unvanıyla görev yapmakta olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içerisinde başvuruları kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanırlar.

Birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda bulunmuş ve Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında süreli personel olmayanlardan anılan Başkanlıkta, 30/9/2020 tarihinde yönetici kadrolarında görev yapanlar Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanını ihraz etmiş sayılırlar. Birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda bulunanlardan süreli personel statüsünde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında 30/9/2020 tarihinde yönetici kadrolarında görev yapanlar on beş gün içerisinde başvuruları kaydıyla Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanırlar.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddeye göre Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanmaların ve ihraz etmiş sayılanların adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dâhil birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlar ile yöneticilik kadrolarında geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları süreler Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında geçmiş sayılır.

Bu maddeye göre atanarlardan mali hakları hususunda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 12 nci maddesi veya ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanlar hakkında, talepleri halinde anılan düzenlemelerin uygulanmasına kazanılmış hak aylık derecesi birinci derecenin birinci kademesine yükselineye kadar devam edilir.

Bu madde kapsamında, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanarlardan ya da bu unvanı ihraz etmiş sayılanlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanların 4/A maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki atama teklifleri talepleri halinde, daha önce görev yaptıkları kurum veya kuruluşa yapılması suretiyle uygulanır. Hâkim ve savcılar hakkında 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 40 ıncı maddesi hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

MADDE 21- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 3065 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 3065 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2020” ibaresi “2021” şeklinde değiştirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu maddeye göre Cumhurbaşkanlığı raportörü unvanlı kadrolara atanmaların ve ihraz etmiş sayılanların adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dâhil birinci fıkra kapsamındaki kadro veya pozisyonlar ile yöneticilik kadrolarında geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları süreler Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrolarında geçmiş sayılır.

Bu maddeye göre atanarlardan mali hakları hususunda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 12 nci maddesi veya ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanlar hakkında, talepleri halinde anılan düzenlemelerin uygulanmasına kazanılmış hak aylık derecesi birinci derecenin birinci kademesine yükselineye kadar devam edilir.

Bu madde kapsamında, Cumhurbaşkanlığı raportörü kadrosuna atanarlardan ya da bu unvanı ihraz etmiş sayılanlardan hizmetine ihtiyaç kalmayanların 4/A maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki atama teklifleri talepleri hâlinde, daha önce görev yaptıkları kurum veya kuruluşa yapılması suretiyle uygulanır. Hâkim ve savcılar hakkında 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 40 ıncı maddesi hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

MADDE 26- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 3065 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2023” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 28- 3065 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2020” ibaresi “2021” şeklinde değiştirilmiştir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 24- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Elektronik haberleşme altyapılarında yapı ruhsatı alınması

EK MADDE 9- Dördüncü fıkradaki kule ve direkler hariç, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde yapılacak olan 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus onbeş metreden yüksek kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında, alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ve herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın gösterilir.

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde; 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilen kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için ruhsat alınır. Ruhsat başvurularında yatay ve dikey görünüşü ihtiva eden kroki ile statik ve elektrik projeleri dışında herhangi bir proje veya belge istenemez. Ruhsat başvurusuna malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belge eklenir. Bu kule veya direkler ile kurulumu bunlarla birlikte yapılacak elektronik haberleşme cihazlarına ait bulunduğu konteyner, kabin, kabinet ve benzeri altyapı unsurları için tek ruhsat düzenlenir.

1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde kurulumuna mahsus

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 29- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Elektronik haberleşme altyapılarında yapı ruhsatı alınması

EK MADDE 9- Dördüncü fıkradaki kule ve direkler hariç, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde yapılacak olan 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus onbeş metreden yüksek kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında, alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ve herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın gösterilir.

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde; 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilen kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurları için ruhsat alınır. Ruhsat başvurularında yatay ve dikey görünüşü ihtiva eden kroki ile statik ve elektrik projeleri dışında herhangi bir proje veya belge istenemez. Ruhsat başvurusuna malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belge eklenir. Bu kule veya direkler ile kurulumu bunlarla birlikte yapılacak elektronik haberleşme cihazlarına ait bulunduğu konteyner, kabin, kabinet ve benzeri altyapı unsurları için tek ruhsat düzenlenir.

1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında gösterilmeyen ve yüksekliği onbeş metreden fazla olmayan elektronik haberleşme istasyonlarının Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile umumi hizmet alanları gibi kamu hizmetine tahsis edilmiş tüm alanlar ile kamu veya özel mülkiyete tabi arsa ve arazilerde kurulumuna mahsus

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına, statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fennî mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun ilgili mevzuatında belirlenen gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verilir.

Yapı ve binalarda kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına; yüksekliği 10 metreden az olmak, statik ve elektrik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat ve elektrik/elektronik mühendislerince hazırlanacak rapor ile bu meslek mensuplarınca fennî mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname verilmek ve malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarece izin verilir.

İkinci fıkra uyarınca yapılan ruhsat ve yapı kullanma izin belgesi başvurularında 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca ruhsat harcı ve yapı kullanma izin harcı alınır. Üçüncü ve dördüncü fıkralar uyarınca yapılan izin başvurularında ruhsat harcı ve yapı kullanma izin harcı tutarı toplamı kadar izin belgesi bedeli alınır. Bu madde kapsamında, ruhsat harcı, yapı kullanma izni harcı ve izin bedeline esas olan haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direklerin alanı [taban alanı*(yükseklik/5)] şeklinde hesaplanır. Bunlar dışında herhangi bir harç, ücret ve bedel alınmaz.

Her tür elektronik haberleşme cihazları ile bu cihazların teknik donanım ve bileşenleri izin veya ruhsata tabi değildir. Ancak ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkra uyarınca kule ve direkler ile konteyner, kabin, kabinet için yapılan ilk izin

kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına, statik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun sunulması, fennî mesuliyetin üstlenilmesi, malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun ilgili mevzuatında belirlenen gerekli ve yeterli koruma mesafesinin bırakılması ile yer seçim belgesinin alınmış olması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarelerce izin verilir.

Yapı ve binalarda kule ve direkler ile bunlara ait zorunlu altyapı unsurlarına; yüksekliği 10 metreden az olmak, statik ve elektrik bakımından sakınca olmadığına dair inşaat ve elektrik/elektronik mühendislerince hazırlanacak rapor ile bu meslek mensuplarınca fennî mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname verilmek ve malik ya da tasarruf sahibi ile işletmeci arasında yapılan kiralamaya veya kullanıma ilişkin belgenin sunulması kaydıyla başkaca bir şart aranmaksızın ilgili idarece izin verilir.

İkinci fıkra uyarınca yapılan ruhsat ve yapı kullanma izin belgesi başvurularında 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca ruhsat harcı ve yapı kullanma izin harcı alınır. Üçüncü ve dördüncü fıkralar uyarınca yapılan izin başvurularında ruhsat harcı ve yapı kullanma izin harcı tutarı toplamı kadar izin belgesi bedeli alınır. Bu madde kapsamında, ruhsat harcı, yapı kullanma izni harcı ve izin bedeline esas olan haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direklerin alanı [taban alanı*(yükseklik/5)] şeklinde hesaplanır. Bunlar dışında herhangi bir harç, ücret ve bedel alınmaz.

Her tür elektronik haberleşme cihazları ile bu cihazların teknik donanım ve bileşenleri izin veya ruhsata tabi değildir. Ancak ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkra uyarınca kule ve direkler ile konteyner, kabin, kabinet için yapılan ilk izin

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

veya ruhsat başvurusunda elektronik haberleşme cihazları ile teknik donanımları statik projelerde veya raporlarda gösterilir. Elektronik haberleşme cihazları ile teknik donanımlarında; teknoloji değişikliği, ilavesi veya revizyon yapılması durumunda bu hususlar için ayrıca proje veya rapor düzenlenmez.

Elektronik haberleşme istasyonları için kamu kurum veya kuruluşları tarafından yer kullanırılması halinde; sözleşme uyarınca tahsil edilecek yıllık yer kullanım bedeli, büyükşehir belediyelerinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının yer seçim belgesi için belirlediği ücretin beş katını, diğer yerlerde üç katını geçemez. Bu hükme aykırı yapılan sözleşmeler geçersizdir.

Elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule, direk, konteyner, kabin, kabinet gibi altyapı unsurlarının imar planlarında gösterilmesi, bunların kurulumu için yapılacak ruhsat veya izin başvurularında sunulacak projeler, raporlar, bilgi ve belgeler, bunlara mahsus izin belgesi, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesine ilişkin usul ve esaslar Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 25- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olup aynı maddenin birinci fıkrası kapsamına giren kule ve direkler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işletmecilerin bir yıl içinde başvurusu üzerine üç yıl içinde 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına, alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ve herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın işlenir. Başvuru yapılmaması halinde 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca işlem yapılır.

veya ruhsat başvurusunda elektronik haberleşme cihazları ile teknik donanımları statik projelerde veya raporlarda gösterilir. Elektronik haberleşme cihazları ile teknik donanımlarında; teknoloji değişikliği, ilavesi veya revizyon yapılması durumunda bu hususlar için ayrıca proje veya rapor düzenlenmez.

Elektronik haberleşme istasyonları için kamu kurum veya kuruluşları tarafından yer kullanırılması hâlinde; sözleşme uyarınca tahsil edilecek yıllık yer kullanım bedeli, büyükşehir belediyelerinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının yer seçim belgesi için belirlediği ücretin beş katını, diğer yerlerde üç katını geçemez. Bu hükme aykırı yapılan sözleşmeler geçersizdir.

Elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule, direk, konteyner, kabin, kabinet gibi altyapı unsurlarının imar planlarında gösterilmesi, bunların kurulumu için yapılacak ruhsat veya izin başvurularında sunulacak projeler, raporlar, bilgi ve belgeler, bunlara mahsus izin belgesi, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesine ilişkin usul ve esaslar Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 30- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olup aynı maddenin birinci fıkrası kapsamına giren kule ve direkler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işletmecilerin bir yıl içinde başvurusu üzerine üç yıl içinde 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına, alan fonksiyonu tahdidi olmaksızın ve herhangi bir bedel, ücret ve harç alınmaksızın işlenir. Başvuru yapılmaması hâlinde 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca işlem yapılır.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş bulunan elektronik haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direkler ile bunların zorunlu altyapı unsurları için elektronik haberleşme istasyonunu ilk kuran işletmeci tarafından bir yıl içinde müracaat dilekçesi ibraz edilmek ve üç yıl içinde gerekli belgeler tamamlanmak şartıyla statik bakımından uygun olduğuna dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından düzenlenen güvenlik sertifikasının veya güvenlik sertifikasına tabi olmayanlar için radyolink frekansı tahsis edildiğine ilişkin kullanım hakkı yetki belgesi, elektrik aboneliği veya ilgili tarihi tevsik edici bir belgenin idareye sunulması ve söz konusu kule ve direklerin statik/betonarme fennî mesuliyetinin üstlenilmesi kaydıyla başkaca herhangi bir belge aranmaksızın ve ek 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında yer alan yöntem ile hesaplanan bedelin ödenmesi şartıyla belirtilen haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direkler ile bunların zorunlu altyapı unsurları için izin veya ruhsat verilmiş sayılır. Bu ücret dışında herhangi bir harç, ücret veya bedel alınmaz.

2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus yapılmış kule ve direkler için izin veya ruhsat aranmaz. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından verilen güvenlik sertifikası veya güvenlik sertifikasına tabi olmayanlar için radyolink frekansı tahsis edildiğine ilişkin kullanım hakkı yetki belgesi, elektrik aboneliği veya ilgili tarihi tevsik edici bir belgenin idareye sunulması ile bu tarihler arasında kurulum yapıldığı tevsik edilir ve başkaca herhangi bir belge aranmaz.

Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve

Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş bulunan elektronik haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direkler ile bunların zorunlu altyapı unsurları için elektronik haberleşme istasyonunu ilk kuran işletmeci tarafından bir yıl içinde müracaat dilekçesi ibraz edilmek ve üç yıl içinde gerekli belgeler tamamlanmak şartıyla statik bakımından uygun olduğuna dair inşaat mühendislerince hazırlanacak raporun ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından düzenlenen güvenlik sertifikasının veya güvenlik sertifikasına tabi olmayanlar için radyolink frekansı tahsis edildiğine ilişkin kullanım hakkı yetki belgesi, elektrik aboneliği veya ilgili tarihi tevsik edici bir belgenin idareye sunulması ve söz konusu kule ve direklerin statik/betonarme fennî mesuliyetinin üstlenilmesi kaydıyla başkaca herhangi bir belge aranmaksızın ve ek 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında yer alan yöntem ile hesaplanan bedelin ödenmesi şartıyla belirtilen haberleşme istasyonlarına mahsus kule ve direkler ile bunların zorunlu altyapı unsurları için izin veya ruhsat verilmiş sayılır. Bu ücret dışında herhangi bir harç, ücret veya bedel alınmaz.

2/7/2004 ile 1/10/2009 tarihleri arasında kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus yapılmış kule ve direkler için izin veya ruhsat aranmaz. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından verilen güvenlik sertifikası veya güvenlik sertifikasına tabi olmayanlar için radyolink frekansı tahsis edildiğine ilişkin kullanım hakkı yetki belgesi, elektrik aboneliği veya ilgili tarihi tevsik edici bir belgenin idareye sunulması ile bu tarihler arasında kurulum yapıldığı tevsik edilir ve başkaca herhangi bir belge aranmaz.

Ek 9 uncu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan elektronik haberleşme istasyonlarının kurulumuna mahsus kule ve

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

direkler için 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararları iptal edilmiş sayılır ve yıkım kararları uygulanmaz, idari para cezaları tahsil edilmez. Ancak ödenmiş olan idari para cezaları iade edilmez.”

MADDE 26- 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak bu personelin birlikte kullanılan sağlık tesisinde sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetlerinden dolayı işledikleri disipline aykırı fiilleri hakkında, Başhekim tarafından 657 sayılı Kanunun disiplin hükümlerine göre işlem yapılır.”

MADDE 27- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 26- Kanunları uyarınca ilgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1/7/2020 tarihi ile 31/12/2020 tarihi arasındaki dönemde geçici 25 inci madde kapsamında ertelenen bedeller de dâhil tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme süreleri, başvuru şartı aranmaksızın bir yıl ertelenir ve bu alacaklar ertelenen süre sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilir. Bu döneme ilişkin tahsil edilen bedeller iade edilmez.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

direkler için 32 nci ve 42 nci maddeler uyarınca alınmış tüm idari yaptırım kararları iptal edilmiş sayılır ve yıkım kararları uygulanmaz, idari para cezaları tahsil edilmez. Ancak ödenmiş olan idari para cezaları iade edilmez.”

MADDE 31- 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak bu personelin birlikte kullanılan sağlık tesisinde sözleşme kapsamındaki hizmet ve faaliyetlerinden dolayı işledikleri disipline aykırı fiilleri hakkında, Başhekim tarafından 657 sayılı Kanunun disiplin hükümlerine göre işlem yapılır.”

MADDE 32- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 26- Kanunları uyarınca ilgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1/7/2020 tarihi ile 31/12/2020 tarihi arasındaki dönemde geçici 25 inci madde kapsamında ertelenen bedeller de dâhil tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme süreleri, başvuru şartı aranmaksızın bir yıl ertelenir ve bu alacaklar ertelenen süre sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilir. Bu döneme ilişkin tahsil edilen bedeller iade edilmez.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 28- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Belirli süreli iş sözleşmesi, işçinin yirmibeş yaşını doldurmamış veya elli ve daha yukarı yaşta olma koşulunu sağlaması kaydıyla birinci ve ikinci fıkradaki koşullar aranmadan yazılı şekilde yapılabilir. Yirmibeş yaşını doldurmamış işçiler ile yapılacak belirli süreli iş sözleşmelerinin süresi işçinin yirmi beş yaşını doldurduğu tarihi geçemez. Bu fıkra uyarınca bir defada veya yenilenerek yapılan belirli süreli iş sözleşmelerinin toplam süresi iki yılı geçemez.”

MADDE 29- 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 30- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “31/5/2020” ibaresi “31/1/2021” şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/7/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 31- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tablonun 16 ncı sırası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“16) Basın ve	14 sayılı
gazetecilik	Cumhurbaşkanlığı
mesleğinde	Kararnamesine göre
	basın kartı sahibi
	olmak suretiyle
	filen çalışanlar.

90”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 33- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Belirli süreli iş sözleşmesi, işçinin yirmibeş yaşını doldurmamış veya elli ve daha yukarı yaşta olma koşulunu sağlaması kaydıyla birinci ve ikinci fıkradaki koşullar aranmadan yazılı şekilde yapılabilir. Yirmibeş yaşını doldurmamış işçiler ile yapılacak belirli süreli iş sözleşmelerinin süresi işçinin yirmi beş yaşını doldurduğu tarihi geçemez. Bu fıkra uyarınca bir defada veya yenilenerek yapılan belirli süreli iş sözleşmelerinin toplam süresi iki yılı geçemez.”

MADDE 34- 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun geçici 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “üç kez” ibaresi “yedi kez” ve altıncı fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/7/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tablonun 16 ncı sırası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“16) Basın ve	14 sayılı
gazetecilik	Cumhurbaşkanlığı
mesleğinde	Kararnamesine göre
	basın kartı sahibi
	olmak suretiyle
	filen çalışanlar.

90”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 32- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 20- İşe girdiği tarih itibarıyla 25 yaşından küçük olup hizmet akdine tabi olarak bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olanlar için çalıştırıldıkları süreyle orantılı olarak işverenlerce, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının %2’si oranında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ile %7,5’i işveren %5’i sigortalıya ait olmak üzere % 12,5 oranında genel sağlık sigortası primi ödenir. Bu madde kapsamında çalışanların genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin 1 numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Bu fıkra kapsamına girenler, adlarına ödenen priminin ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar aynı kazancın otuz katının %20’si oranında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyebilir. Bu süre içinde ödenmeyen primin ödenme hakkı düşer. Ödenen primlere ilişkin süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık süresi sayılır.

Bu şekilde çalışanlar ve çalıştırıldıkları işyerlerinin tescil ve bildiriminde 8 ve 11 inci madde hükümleri uygulanır. Kanuna göre Kuruma verilmesi gereken diğer her türlü bilgi, belge, bildirge ve beyannamelerin verilmesi ile maddenin uygulama usul ve esaslarını belirlemeye Kurum yetkilidir.

İşe girdiği tarihten önceki son bir yıl içerisinde prim ödeme gün sayısı 120 günden fazla olanlar ile 25 yaşını dolduran sigortalılar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 37- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 20- İşe girdiği tarih itibarıyla 25 yaşından küçük olup hizmet akdine tabi olarak bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olanlar için çalıştırıldıkları süreyle orantılı olarak işverenlerce, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının %2’si oranında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ile %7,5’i işveren %5’i sigortalıya ait olmak üzere % 12,5 oranında genel sağlık sigortası primi ödenir. Bu madde kapsamında çalışanların genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Bu fıkra kapsamına girenler, adlarına ödenen priminin ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar aynı kazancın otuz katının %20’si oranında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeyebilir. Bu süre içinde ödenmeyen primin ödenme hakkı düşer. Ödenen primlere ilişkin süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık süresi sayılır.

Bu şekilde çalışanlar ve çalıştırıldıkları işyerlerinin tescil ve bildiriminde 8 ve 11 inci madde hükümleri uygulanır. Kanuna göre Kuruma verilmesi gereken diğer her türlü bilgi, belge, bildirge ve beyannamelerin verilmesi ile maddenin uygulama usul ve esaslarını belirlemeye Kurum yetkilidir.

İşe girdiği tarihten önceki son bir yıl içerisinde prim ödeme gün sayısı 120 günden fazla olanlar ile 25 yaşını dolduran sigortalılar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 38- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 82- 2020 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapılmış üniversite sağlık hizmeti sunucularının Kuruma 31/12/2020 tarihine kadar bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda, aradaki fark terkin edilir. Terkin edilen tutar Hazineden tahsil edilir.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir.”

MADDE 39- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 83- Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, Kuruma kayıt ve tescilleri yapıldığı hâlde, 31/10/2020 tarihi itibarıyla prim borcu bulunanların, bu tarihten önceki sürelerle ilişkin prim borçlarını, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ikinci ayın sonuna kadar ödememeleri veya ilgili Kanunları uyarınca yapılandırmamaları halinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur. Durdurulan süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu sürelerle ilişkin Kurum alacakları takip edilmeyerek bunlara Kurum alacakları arasında yer verilmez. Sigortalılıkları durdurulanlardan bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaya devam edenlerin sigortalılıkları 1/11/2020 tarihi itibarıyla yeniden başlatılır.

Ancak, daha sonra sigortalı ya da hak sahipleri tarafından talep edilmesi hâlinde durdurulan sigortalılık sürelerinin tamamı, talep tarihinde 80 inci maddenin ikinci fıkrasına göre

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve
Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46
Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

belirlenecek prime esas kazanç tutarı üzerinden borç tutarı hesaplanarak ihya edilir. Hesaplanan borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Tebliğ edilen borç tutarının bu süre içinde tamamen ödenmemesi hâlinde bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez ve bu madde kapsamında ödenmiş olan tutarlar ilgilinin prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması kaydıyla faizsiz olarak iade edilir. İhya edilerek kazanılan hizmet süreleri borcun ödendiği tarihten itibaren geçerli sayılır.

Birinci fıkraya göre sigortalılıkları durdurulanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler hakkında 1/1/2012 tarihinden bu maddenin yürürlük tarihine kadar durdurulan süreler için genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaz.

Sigortalılıkları önceki kanunlara göre durdurulanlar için de bu maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 40- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, bu oranı 5 puana kadar indirmeye ve tekrar kanuni seviyesine getirmeye yetkilidir.”

“(6) Payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında ilk defa işlem görmek üzere en az %20 oranında halka arz edilen kurumların (bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme ve elektronik para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketleri hariç) paylarının ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere beş hesap dönemine ait kurum kazançlarına kurumlar vergisi oranı

MADDE 33- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı, bu oranı beş puana kadar indirmeye ve tekrar kanuni seviyesine getirmeye yetkilidir.”

“(6) Payları Borsa İstanbul Pay Piyasasında ilk defa işlem görmek üzere en az %20 oranında halka arz edilen kurumların (bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, ödeme ve elektronik para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketleri hariç) paylarının ilk defa halka arz edildiği hesap döneminden başlamak üzere beş hesap dönemine ait kurum kazançlarına kurumlar vergisi oranı

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

2 puan indirimli olarak uygulanır. İndirimden yararlanan hesap döneminden itibaren beş hesap dönemi içinde pay oranına ilişkin bu fıkrafta belirlenen şartın kaybedilmesi halinde, indirimli vergi oranı uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.”

MADDE 34- 5520 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın (c) ve (ç) bentleri ile ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 5520 sayılı Kanunun geçici 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2020” ibaresi “2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 6 ncı maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 37- 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İstanbul İl Özel İdaresine” ibaresi “İstanbul Valiliğine” şeklinde ve “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 38- 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2 puan indirimli olarak uygulanır. İndirimden yararlanan hesap döneminden itibaren beş hesap dönemi içinde pay oranına ilişkin bu fıkrafta belirlenen şartın kaybedilmesi hâlinde, indirimli vergi oranı uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.”

MADDE 41- 5520 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın (c) ve (ç) bentleri ile ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 42- 5520 sayılı Kanunun geçici 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2020” ibaresi “2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 6 ncı maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 44- 5580 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar 6 ncı maddenin mülga altıncı fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen programları başarıyla tamamlayarak kurs bitirme belgesi alanların kazanılmış hakları saklıdır.”

MADDE 45- 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İstanbul İl Özel İdaresine” ibaresi “İstanbul Valiliğine” şeklinde ve “31/12/2020” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 46- 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“İlave tedbirler için başvuru yolu

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı hakkında tedbir uygulanan kişi, kanuni temsilcisi ya da mirasçıları tarafından tedbiri uygulayan veya tedbirle ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurulur. Kamu kurum ve kuruluşları, başvuru üzerine yapacağı inceleme sonucuna göre en geç altı ay içinde başvurunun reddine veya tedbirin kaldırılmasına karar verir. 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun ek 7 nci maddesi hükmü saklıdır.

(2) Başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde komisyon kurulabilir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları bu madde kapsamında yapılacak başvuruların sonuçlandırılması için her türlü bilgi ve belgeyi ilgililerden talep edebilir.

(4) Soruşturmanın gizliliğine ve Devlet sırlarına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla kurum ve kuruluşlar ile yargı mercileri, başvuru kapsamında ihtiyaç duyulan her türlü bilgi ve belgeyi gecikmeksizin başvuru yapılan kamu kurum ve kuruluşlarına göndermek veya yerinde incelenmesine imkân sağlamak zorundadır.

(5) Bu madde kapsamındaki çalışmalarda kamu kurum ve kuruluşlarınca görevlendirilenler, görevlerini yerine getirdikleri sırada edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri, bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“İlave tedbirler için başvuru yolu

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen işlemlere bağlı olarak olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı hakkında tedbir uygulanan kişi, kanuni temsilcisi ya da mirasçıları tarafından tedbiri uygulayan veya tedbirle ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurulur. Kamu kurum ve kuruluşları, başvuru üzerine yapacağı inceleme sonucuna göre en geç altı ay içinde başvurunun reddine veya tedbirin kaldırılmasına karar verir. 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun ek 7 nci maddesi hükmü saklıdır.

(2) Başvuruların incelenmesi ve sonuçlandırılması için kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde komisyon kurulabilir.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları bu madde kapsamında yapılacak başvuruların sonuçlandırılması için her türlü bilgi ve belgeyi ilgililerden talep edebilir.

(4) Soruşturmanın gizliliğine ve Devlet sırlarına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla kurum ve kuruluşlar ile yargı mercileri, başvuru kapsamında ihtiyaç duyulan her türlü bilgi ve belgeyi gecikmeksizin başvuru yapılan kamu kurum ve kuruluşlarına göndermek veya yerinde incelenmesine imkân sağlamak zorundadır.

(5) Bu madde kapsamındaki çalışmalarda kamu kurum ve kuruluşlarınca görevlendirilenler, görevlerini yerine getirdikleri sırada edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri, bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(6) Bu madde ile olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan başvurular hakkında karar verenlerin görev ve fiillerine ilişkin hukuki, idari, mali ve cezai sorumlulukları hakkında 6755 sayılı Kanunun 37 nci maddesi uygulanır.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarının kararlarına karşı Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenecek Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir.

(8) Bu madde uyarınca yetkili olmayan kamu kurum ve kuruluşuna yapılan başvurular yetkili olduğu değerlendirilen kamu kurum ve kuruluşuna gönderilir ve durum başvurana bildirilir.

(9) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek ihtilafları gidermeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

MADDE 39- 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “1/1/2021” ibaresi “1/1/2022” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 40- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “1/1/2021” ibaresi “30/6/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 41- 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “3 aya” ibaresi “üçer aylık sürelerle üç defaya” şeklinde değiştirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(6) Bu madde ile olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlarda yer alan ilave tedbirlere karşı kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan başvurular hakkında karar verenlerin görev ve fiillerine ilişkin hukuki, idari, mali ve cezai sorumlulukları hakkında 6755 sayılı Kanunun 37 nci maddesi uygulanır.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarının kararlarına karşı Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenecek Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir.

(8) Bu madde uyarınca yetkili olmayan kamu kurum ve kuruluşuna yapılan başvurular yetkili olduğu değerlendirilen kamu kurum ve kuruluşuna gönderilir ve durum başvurana bildirilir.

(9) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek ihtilafları gidermeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

MADDE 47- 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “1/1/2021” ibaresi “1/1/2022” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 48- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “1/1/2021” ibaresi “30/6/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 49- 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “3 aya” ibaresi “üçer aylık sürelerle üç defaya” şeklinde değiştirilmiştir.

(Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 42- Bu Kanunun;

- a) 8 inci, 9 uncu ve 32 nci maddeleri yayımı tarihini takip eden ayın başında,
- b) 10 uncu, 11 inci maddeleri ile 14 üncü maddesinin 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına ibare eklenmesine ilişkin hükmü 1/1/2021 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- c) 33 üncü maddesi 1/1/2021 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2021 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- d) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 43- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 50- (1) Bu Kanunun;

- a) 12 nci, 13 üncü ve 37 nci maddeleri yayımı tarihini takip eden ayın başında,
- b) 15 inci, 16 ncı maddeleri ile 19 uncu maddesinin 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının ikinci paragrafına ibare eklenmesine ilişkin hükmü 1/1/2021 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- c) 40 ıncı maddesi 1/1/2021 tarihinden, özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2021 takvim yılında başlayan özel hesap döneminin başından itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 51- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.